

Pact 2020

Kernindicatoren
Meting 2013

Vlaanderen
In Actie
Pact 2020

Samenstelling
Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
Studiedienst van de Vlaamse Regering

Luk Bral

Verantwoordelijke uitgever
Josée Lemaître
Administrateur-generaal
Boudewijnlaan 30 bus 23
1000 Brussel

Depotnummer
D/2013/3241/183

www.pact2020.be
www.vlaandereninactie.be
<http://www.vlaanderen.be/svr>

Voorwoord

Dit is de vierde meting van de Pact 2020 indicatoren.

De bedoeling van deze monitor is om de aandacht voor het toekomstplan 'Vlaanderen in Actie' warm te houden en het debat over noodzakelijke acties te onderbouwen. Indicatoren zijn immers een hulpmiddel om trends vast te stellen, de afstand tot de gewenste streefwaarden op basis van objectieve informatie te beoordelen en op basis van deze gapanalyse een mening te vormen over de nodige acties. De rapportering over de Pact 2020-indicatoren geeft een beeld van de resultaten van de veranderingen in de externe omgeving en moet samen gelezen worden met andere rapporteringen over VIA-Doorbraken voor de langetermijnvisie voor Vlaanderen en over de uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord die de inspanningen van de Vlaamse overheid op vele domeinen beschrijven.

De Vlaamse Regering keurde eind december 2009 een set van kernindicatoren goed waarmee de realisatie van de 20 doelstellingen van het Pact 2020 worden opgevolgd. De keuze van de indicatoren gebeurde na ruim overleg met de sociale partners, het middenveld en de Vlaamse overheid. Jaarlijks wordt een stand van zaken opgemaakt.

Een eerste meting vond plaats in het voorjaar 2010. In het najaar 2011 werd op vraag van de Vlaamse Regering nagegaan of de doelstellingen van het Pact 2020 dienden afgestemd te worden op de nieuwe doelstellingen van de Europa 2020 strategie. Een aantal lichte aanpassingen werden doorgevoerd. Ze hebben betrekking op Onderzoek en Ontwikkeling (3% bbp tegen 2020) en het optrekken van de werkzaamheidsgraad tot ruim 76%, weliswaar gemeten bij de leeftijdsgroep 20-64-jarigen. Bovendien is een expliciete doelstelling opgenomen rond de culturele en sportparticipatie.

Daarnaast werd de set van indicatoren geëvalueerd. De bijstellingen hebben vooral betrekking op het gebruik van nieuwe en meer accurate databanken, het toevoegen van ondertussen ontwikkelde indicatoren en verfijningen of aanvullingen bij de bestaande set. Na overleg met de sociale partners in het kader van VESOC, de Verenigde Verenigingen en de Vlaamse overheid, keurde de Vlaamse Regering op 23 december 2011 de aangepaste doelstellingen en set van indicatoren goed.

In de vierde meting worden 136 kernindicatoren opgenomen, dit zijn er elf minder dan bij vorige meting omdat er geen nieuwe data beschikbaar waren sinds 2008 en de resultaten daardoor niet meer relevant zijn. De verzameling van het cijfermateriaal gebeurde door de Studiedienst van de Vlaamse Regering met medewerking van de leden van het Platform Statistiek van de Vlaamse administratie en meerdere contactpersonen in alle domeinen van de Vlaamse overheid.

Juni 2013

Overzicht indicatoren

D1. Duurzame topregio

1. Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
2. Vlaanderen behoort in 2020 tot de top vijf van de kennisintensieve regio's op het vlak van geproduceerde en verdiende welvaart.
3. Het Vlaamse Gewest blijft in 2020 bij de top vijf van de kennisintensieve regio's op het gebied van investeringen.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
1.1.1	Arbeidsproductiviteit	14
1.1.2	Loonkost per eenheid product	16
1.1.4	Aandeel van de industrie in de totale bruto toegevoegde waarde en in totale tewerkstelling	18
1.1.5	Geharmoniseerde competitiviteitsindicatoren gedocumenteerd	20
1.1.6	Index voor duurzame welvaart	22
1.2.1	BBP per hoofd van de bevolking, PYP en voor pendelarbeid gecorrigeerd BBP per hoofd van de bevolking, PYP + reële jaarlijkse groei	24
1.3.1	Totale investeringsratio: investeringen in vaste activa, in % van het BBP (CUP), naar kennisintensieve regio's	26

D 2. Solidaire open regio

1. In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.
2. Alle inwoners van Vlaanderen kunnen in 2020 worden bereikt door een vereniging, een buurtwerking, een vrijwilligersorganisatie of door samenlevingsopbouw. De participatie aan cultuur en sport neemt toe.
3. De Vlamingen hebben in 2020 intense sociale contacten, meer vertrouwen in de medemens en in de samenleving.
4. Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan de andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun aandeel in de bevolking.
5. Tegen 2020 is de huidige bijdrage van Vlaanderen inzake ontwikkelingssamenwerking verdubbeld. Samen met alle gedecentraliseerde besturen bedraagt de bijdrage van Vlaanderen minstens 7% van de officiële Belgische ontwikkelingshulp.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
2.1	Sociaal kapitaal: actieve betrokkenheid in vrijwilligerswerk, sociale contacten en vertrouwen in de medemens Europees vergeleken	28
2.2		
2.2	Proportionele deelname kansengroepen op verschillende maatschappelijke terreinen: cultuur, sport, lidmaatschap, internetgebruik, levenslang leren en politieke participatie	30
2.4.5		
2.4.1		
2.4.1	Houding ten opzichte van holeb'i's en holebiseksualiteit	32
2.4.2	Houding ten opzichte van de rollen van mannen en vrouwen in het gezin en de samenleving	34
2.4.3	Houding ten opzichte van vreemdelingen en migratie	36
2.4.4	Werkzaamheidskloven bij 20-64 jarigen	38
2.5.1	Vlaamse officiële ontwikkelingssamenwerking (ODA), in euro en jaarlijkse groei	40
2.5.2	Aandeel Vlaamse overheid en gedecentraliseerde besturen met name de Vlaamse provincies en gemeenten in Belgische ODA, in euro	42

D 3. Internationalisering

1. Vlaanderen herwint tegen 2020 zijn in de afgelopen tien jaar verloren aandeel in de wereldexportmarkt en exploreert in veel sterkere mate dan vandaag onbenut potentieel op het vlak van internationalisatie (zowel in goederen als in diensten).
2. Het aantal buitenlandse directe investeringen in het Vlaamse Gewest neemt toe, evenals het ermee gepaard gaande investeringsbedrag.
3. Tegen 2020 neemt het aantal exporterende bedrijven toe, het aantal exporterende kmo's verdubbelt (tegenover 2007).
4. Het aandeel van de totale Vlaamse uitvoer naar snelgroeiende markten groeit tegen 2020 tot 10%.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
3.1.1	Aandeel van de Vlaamse uitvoer in een aantal snel groeiende markten	44
3.1.3	Aandeel van de uitvoer van (medium)-HT goederen in de Vlaamse uitvoer	46
3.2	Buitenlandse directe investeringen (FDI) in het Vlaamse Gewest: aantal projecten en investeringsbedrag	48
3.3	Aantal exporterende bedrijven (inclusief KMO's)	50

D 4. Innovatie

1. Vanuit een oogpunt van economische en maatschappelijke valorisatie besteedt Vlaanderen tegen 2020 3% van zijn BBP aan O&O.
2. Dat uit zich in een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten, een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen, zoals ICT en gezondheidszorg, logistiek en een slim elektriciteitsnetwerk en een hoger aandeel werkenden in kennisintensieve sectoren tot op een gelijk niveau als de Europese topregio's.
3. Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.
4. De overheidssteun voor eco-innovatie staat tegen 2020 op het niveau van de top vijf van de Europese regio's.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
4.1	Totale O&O-bestedingen in % van het BBP (GERD) en opsplitsing GERD in totale uitgaven door de overheid en door het bedrijfsleven	52
4.2.1	Aandeel van de omzet gerealiseerd door nieuwe of verbeterde producten of diensten per bedrijfsgrootte en industrie/diensten	54
4.2.2	Aandeel werkenden in medium HT industrie en diensten als % van de totale actieve bevolking	56
4.3.1	Aangevraagde en toegekende EPO, USPTO en PCT-octrooien per miljoen inwoners en naar bedrijfsgrootte	58
4.3.2	Innoverende bedrijven als % van alle industriële en dienstenbedrijven (per bedrijfsgrootte en industrie/diensten)	60
4.3.3	Spreiding van innovatie over sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen in vergelijking met EU-regio's	62

D 5. Ondernemerschap

1. Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest, zodat we even goed scoren als de top vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij.
2. In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen.
3. In Vlaanderen zullen er belangrijke planningsinspanningen moeten gebeuren om de langetermijnvraag naar bedrijventerreinen te kunnen invullen. De ruimte die hiervoor nodig is, zal wetenschappelijk bepaald worden in het kader van het RSV-2020. Een economisch activeringsbeleid en de filosofie van de ijzeren voorraad dienen tegen 2020 het aantal effectief bruikbare bedrijventerreinen te verhogen tot minimaal 95% van het totale aantal bestemde bedrijventerreinen.
4. In 2020 heeft Vlaanderen een performante landbouw die de vergelijking kan doorstaan met de Europese landbouweconomische topregio's. Tegen 2020 zal in Vlaanderen het landbouwareaal uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen juridisch verankerd zijn met het oog op rechtszekerheid inzake exploitatie.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
5.1.1	Aandeel zelfstandigen of ondernemers in de beroepsbevolking (EAK)	64
5.1.2	Aandeel vrouwelijke en oudere ondernemers in vergelijking met het aandeel in de bevolking	66
5.1.3	Houding t.o.v. ondernemerschap: Global Entrepreneurship Monitor/ a. Wenselijkheid van ondernemerschap als carrièrekeuze b. Inschatting van de status en het respect voor nieuwe ondernemers	68
5.2.1	Aantal ondernemingen en spreiding van het aantal vestigingen naar personeelsklasse	70
5.2.2	Overlevingsgraad op 5 jaar en aandeel overlevende ondernemingen in de populatie	72
5.2.3	Geboorte- en sterftcijfer van ondernemingen met werkgelegenheid	74
5.2.4	Snelgroeiende ondernemingen	76
5.4	Landbouw: netto toegevoegde waarde per bedrijf en per volwaardige arbeidskracht	78

D 6. Logistiek en infrastructuur

1. De economische poorten zijn in 2020 vlot bereikbaar via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer).
2. Hiermee realiseren we in 2020 minder dan 5% verliezen (op het totaal aantal gereden voertuigen) op de hoofdwegen en beperken we de milieu-impact van het goederen- en personenvervoer.
3. Hiertoe worden tegen 2020 missing links in het transportnetwerk (op de weg, water en het spoor) van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen weggewerkt.
4. De vervoersstromen worden in 2020 dynamisch beheerd teneinde de beschikbare infrastructuur optimaal te gebruiken.
5. Om logistieke activiteiten in 2020 maximaal te valoriseren, trekken we logistieke spelers aan die ten volle toegevoegde waarde en werkgelegenheid creëren.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
6.1 6.2	Bereikbaarheid van economische poorten via openbaar vervoer (spoor, havens, binnenvaart)	80
6.1 6.2	Filezwaarte op het hoofdwegenet	82
6.1 6.2	Emissies (CO ₂ , NO _x , NMVOS en PM _{2,5}) door het personenvervoer 84	84
6.1 6.2	Milieu – impact transport	86
6.3	Aandeel weggewerkte missing links uit RSV	88
6.4	% van de autosnelwegen met dynamisch verkeersmanagementsysteem	90
6.5	Evolutie aandeel logistieke sector in werkgelegenheid en bruto toegevoegde waarde. Werkgelegenheid per tonkilometer, toegevoegde waarde per tonkilometer	92

D 7. Energie

1. Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
2. Hiertoe worden enerzijds efficiëntiewinsten geboekt om de elektriciteitsvraag te beperken. Daardoor en in overeenstemming met de Europees aangegane verbintenissen, is tegen 2020 de energie-efficiëntie gestegen, en dienovereenkomstig het (relatieve) energiegebruik gedaald. Zodoende is de CO₂-emissie tegen 2020 gedaald overeenkomstig de Europese aangegane verbintenissen.
3. Anderzijds wordt de productiecapaciteit voor elektriciteit uitgebreid tegen 2020, o.a. door het betrekken van voldoende spelers, waarbij het aandeel elektriciteit geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve WKK aanzienlijk stijgt, zoals in Vlaanderen vereist zal zijn in uitvoering van de Europese richtlijn hernieuwbare energie.
4. Het elektriciteitsnet wordt tegen 2020 omgevormd tot een internationaal goed geïnterconnecteerd en slim net waarop decentrale productie-eenheden en nieuwe toepassingen kunnen worden gekoppeld.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
7.1.1	Aandeel lokale energieproductie in de totale Vlaamse energievraag	94
7.1.2	Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	96
7.1.3	Concentratiegraad in de elektriciteits- en aardgasmarkt	100
7.1.4	Frequentie en duur van stroom- en gasonderbrekingen op het distributienet	104
7.1.5	Evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen	106
7.2	Energiegebruik per sector en energie-intensiteit op Vlaams niveau	108
7.3.1	Productiecapaciteit elektriciteit in Vlaanderen per type brandstof en per type centrale, gerelateerd aan piek- en dalvraag	110
7.3.2	Aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het finaal energiegebruik	112
7.4.1	Transmissie- en distributienetverliezen	114
7.4.2	Slim electriciteitsnet	116

D 8. Eco-efficiëntie

1. Een verdere ontkoppeling van economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie is in 2020 gerealiseerd door een gestaag stijgende materiaal- en energie-efficiëntie in de verschillende maatschappelijke sectoren.
2. De plaatsing van dak- of zoldervloerisolatie, de vervanging van enkel glas en inefficiënte verwarmingsinstallaties en innovaties in de sector zorgen er tegen 2020 onder andere voor dat het energiegebruik van het gebouwenpark aanzienlijk daalt.
3. Tegen 2020 beantwoorden nieuwbouwwoningen aan de optimale energieprestatienorm.
4. Vlaanderen slaagt er in 2020 in om het potentieel aan economische activiteiten en werkgelegenheid dat uit deze beleidsopties voortvloeit, in het bijzonder ook in de hernieuwbare energiesector, zoveel mogelijk te realiseren.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
8.1.3	Eco-efficiëntie globaal en per sector	118
8.2	Energiegebruik gebouwenpark	124
8.3	Spreiding van het gerealiseerde E-peil bij nieuwbouwwoningen	126
8.4	Omzet, werkgelegenheid, export en aantal starters in de hernieuwbare energiesector	128

D 9. Werkzaamheid

1. De globale werkzaamheidsgraad stijgt tot ruim 76% (20-64-jarigen) in 2020, dankzij een gemiddelde jaarlijkse groei van minstens een 0,5 procentpunt.
2. De werkzaamheidsgraad van vrouwen blijft verder stijgen.
3. Voor kansengroepen (allochtonen, personen met een arbeidshandicap en 50+) verdubbelt de gemiddelde jaarlijkse groei tot minstens 1 procentpunt.
4. De Europese doelstelling voor 55+ (werkzaamheidsgraad van 50%) komt daarmee in zicht.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
9.1	Werkzaamheidsgraad 20-64 jaar (EAK)	130
9.2	Werkzaamheidsgraad voor vrouwen en kansengroepen: laaggeschoolden,	132
9.4	allochtonen, personen met een arbeidshandicap en 50+, 55+	

D 10. Werkbaarheid

1. Zowel de werkbaarheid van werknemers als van zelfstandigen groeit jaarlijks gemiddeld met minstens 0,5 procentpunt.
2. De werkbaarheidsgraad verhoogt voor werknemers daardoor tot minstens 60% in 2020, en komt voor zelfstandigen in 2020 zo dicht mogelijk bij 55%.
3. Dat impliceert dat voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies (psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk - privé balans) in 2020 hogere groeicijfers gescoord worden.
4. Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituaties. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
10.1	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen (SERV/STV)	134
10.3	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies (SERV/STV)	136
10.4.1	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen voor kansengroepen en vrouwen (SERV/STV). Operationalisering kansengroepen: 50+, laaggeschoolden, personen met een arbeidshandicap	138
10.4.2	Werkbaarheid naar huishoudtype	140
10.4.3	Arbeidsdeelname naar huishoudtype (EAK)	142
10.4.4	Aandeel vrouwen dat niet of deeltijds werkt omwille van gebrek aan opvang t.o.v. totaal aantal vrouwen dat niet of deeltijds werkt (EMCO-indicator)	144

D 11. Talent

1. In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke vorming genieten.
2. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in het hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd).
3. Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
4. In 2020 zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.
5. Een lerende samenleving in 2020 erkent competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
11.2.1	Aandeel kortgeschoolden (max. lager secundair) 15-64 jaar op actieve leeftijd (aandeel kortgeschoolden 15-64 jaar op de arbeidsmarkt als achtergrondvariabele) (EAK)	146
11.2.2	Bevolking 25-64 jaar dat deelneemt aan opleidingen tijdens referteperiode van 4 weken voorafgaand aan enquête (levenslang leren), in % (EAK)	148
11.3.1	% vroegtijdige schoolverlaters (aandeel 18-24 jarigen zonder voldoende startkwalificaties en die geen opleiding volgen)	150
11.3.2	% + 18 jarigen dat niet beschikt over een kwalificatie van het niveau secundair onderwijs en zich niet meer in het leerplichtonderwijs bevindt	152
11.3.3	Aandeel jongeren met een diploma hoger onderwijs 20-29 jaar (aandeel 20-24 jaar, 25-29 en 30-34 jaar als achtergrondvariabele)	154
11.3.4	% van de schoolbevolking (gewoon secundair onderwijs) met 2 jaar of meer achterstand	156
11.3.5	% leerlingen in kleuter, gewoon lager onderwijs en secundair onderwijs met een laagopgeleide moeder, een gezinstaal die niet de instructietaal is en % leerlingen dat een schooltoelage ontvangt	158
11.3.7	Aandeel starters in het hoger onderwijs naar opleidingsniveau van de moeder, naar geslacht van de starter, in %	160
11.4.1	Indicator Competentiegerichte Organisaties (ICO), gebaseerd op de driejaarlijkse Technologie-Organisatie-Arbeid (TOA) screening (SERV/STV)	162

11.5	Aantal titels van beroepsbekwaamheid/aantal uitgereikte ervaringsbewijzen: in absolute cijfers en relatief t.o.v. werkende en werkzoekende beroepsbevolking	164
------	---	-----

D 12. Zorg

1. In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen.
2. Bij de organisatie van het volledige hulp- en zorgcontinuüm staan in 2020 efficiëntie, effectiviteit en daardoor de kwaliteit vanuit het oogpunt van de gebruiker centraal.
3. Eerstelijnszorg- en thuiszorg zijn in 2020 versterkt.
4. Het ontstaan van groepspraktijken wordt gestimuleerd.
5. In de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg is er in 2020 voldoende aanbod gecreëerd.
6. Voor minstens de helft van de kinderen tot 3 jaar worden in 2020 formele en kwaliteitsvolle vormen van kinderopvang aangeboden.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
12.1.1	Het aandeel van de bevolking dat in het voorbije jaar medische consumptie heeft moeten uitstellen om financiële redenen	166
12.1.2	Percentage kinderen met minimum 2 huisbezoeken in de eerste drie levensmaanden en met minstens 3 consulten in het eerste levensjaar	168
12.1.3	De gemiddelde bezettingsgraad bij Jongerenwelzijn	170
12.1.4	De uitbreiding van de capaciteit die wordt gerealiseerd door infrastructuurwerken die door VIPA worden gesubsidieerd	172
12.3	Geholpen gezinnen in de gezinszorg en aanvullende thuiszorg per 100 huishoudens	174
12.5.1	De wachttijd bij de centra Geestelijke Gezondheidszorg	176
12.5.2	Aantal psychiatrische bedden in de GGZ per 100 huishoudens	178
12.5.3	Verhouding gerealiseerde capaciteit in de ouderenzorg t.o.v. 100 vijfenzestigplussers	180
12.5.4	Aantal zorgvragen op de centrale registratie zorg van VAPH met een actieve zorgvraag, naar het al dan niet reeds ontvangen van VAPH-ondersteuning	182
12.6	Aantal plaatsen in formele kinderopvang per duizend kinderen (0-3 jaar)	184

13. Armoede

1. In 2020 ligt het aandeel inwoners dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.
2. Dat houdt in dat in 2020 in Vlaanderen elk gezin ongeacht de samenstelling, minstens een inkomen heeft dat de Europese armoede-risicodrempel bereikt.
3. In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen, ...
4. Die inspanningen resulteren o.m. in een halvering van het aantal kinderen dat geboren wordt in armoede, een beperking van de laaggeletterdheid tot 3% en op het vlak van huisvesting in een substantiële verhoging van de woonkwaliteit in 2020 door halvering t.a.v. 2006 van het aandeel van de bevolking dat een woning betreft met twee of meer structurele gebreken en/of een gebrek aan basiscomfort, o.a. door de creatie van minstens 43.000 bijkomende sociale huurwoningen zoals bepaald in het decreet Grond- en pandenbeleid.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
13.1.1	Personen in armoede of sociale uitsluiting: internationale vergelijking	186
13.2	% personen en huishoudens met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel na sociale transfers	190
13.3	GINI-coëfficiënt	192
13.4.1	Kansarmoede-index Kind en Gezin	194
13.4.2	Risico op financiële armoede na sociale transfers, op basis van regionale drempel: % jongeren van 0-17 jaar	196
13.4.4	% bevolking dat een woning betreft met 2 of meer structurele gebreken en/of gebrek aan basiscomfort en/of gebrek aan ruimte	198
13.4.6	Evolutie van het aantal sociale huurwoningen	200

D 14. Milieu

1. Voor water- en luchtkwaliteit, bodembescherming en geluidshinder scoort Vlaanderen in 2020 even goed als Europese economische topregio's.
2. De gestage afname van de druk op milieu en natuur maakt dat het aantal gezonde levensjaren dat verloren gaat als gevolg van milieuvervuiling, significant daalt tegen 2020.
3. Het beleid in 2020 focust binnen een Europese context op belangrijke uitdagingen en risico's. Zo moeten de gekozen maatregelen leiden tot een verdergaande verlaging van de broeikasgasemissies conform de voor Vlaanderen vastgestelde doelstellingen in het kader van de Europese klimaatwetgeving, een vermindering in 2020 van de gemiddelde jaarconcentratie aan fijn stof (PM10) met 25% t.a.v. 2007, waarbij alle Europese fijnstofnormen onverkort worden gerespecteerd.
4. Een significante daling van de potentieel ernstig gehinderden door geluidsoverlast door verkeer met 15% tegen 2020.
5. De meeste Vlaamse waterlopen hebben een goede ecologische toestand bereikt zodat het effectief mogelijk is dat ten laatste in 2021 voldaan is aan de kwaliteitsvereisten van de kaderrichtlijn water.
6. Om de gevolgen van de klimaatswijziging op vlak van o.a. waterhuishouding en biodiversiteit op te vangen, is in 2020 werk gemaakt van een heus adaptatiebeleid.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
14.1.1	Regionale benchmark op basis van een selectie van milieu-indicatoren	202
14.1.2	Aantal gronden met een historische verontreiniging waarvoor de sanering gestart is	206
14.1.3	Effectiviteit van de erosiebestrijding	208
14.2	Aantal verloren gezonde levensjaren als gevolg van milieuverontreiniging	210
14.3.1	Broeikasgasemissies opgedeeld naar ETS en naar non-ETS sectoren (gebouwen, transport, landbouw, kleinere industriële installaties)	212
14.3.2	Jaar- en daggemiddelde concentratie PM ₁₀ en PM _{2,5}	214
14.4	Aandeel van de bevolking dat potentieel ernstig gehinderd wordt door verkeersgeluid.	216

D 15. Natuur

1. Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio's aan.
2. Hiertoe heeft Vlaanderen in 2020 voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren.
3. Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.
4. Natuurbehoud en landschapszorg zorgen in 2020 voor bijkomende tewerkstelling.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
15.1	Europese Broedvogel-, Vlinder- en index Overwinterende Watervogels	218
15.2.1	Staat van instandhouding van soorten en habitats van Europees belang	222
15.2.2	Evolutie oppervlakte onder effectief natuurbeheer (erkende, Vlaamse of bosreservaten, andere natuurgebieden onder vergelijkbaar beheersplan)	224
15.2.3	Evolutie oppervlakte herbestemmingscategorieën volgens bestemmingen in de gewestplannen (waaronder bossen)	226
15.2.5	Druk op open ruimte	228
15.3.1	Aandeel stedelijke of kleinstedelijke gebieden met een stadsbos of stadsbosproject	230
15.3.2	Bosbarometer	232

D 16. Mobiliteit

1. In 2020 heeft Vlaanderen een verkeers- en vervoerssysteem dat tot de performantste van Europa behoort.
2. Hiervoor wordt co-modaliteit ondersteund door een gericht locatiebeleid en door het STOP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer en Privé - Vervoer) als hoeksteen van het Vlaamse mobiliteitsbeleid toe te passen, zodanig dat vanuit economisch, sociaal, ecologisch en logistiek oogpunt de meest optimale modus wordt ingezet.
3. We zorgen dat we voldoen aan de milieudoelstellingen die andere Europese landen ook dienen te bereiken tegen 2020.
4. Investerings in verkeers- en vervoerssystemen worden in 2020 beleidsmatig ondersteund door een sociaaleconomische evaluatie en een Vlaamse bereikbaarheidsmonitor.
5. Tegen 2020 is Vlaanderen één van de beste Europese regio's op het gebied van verkeersveiligheid, zowel uitgedrukt in functie van het aantal doden en zwaargewonde verkeersslachtoffers per miljoen afgelegde kilometers als per miljoen inwoners.
6. Ten opzichte van de objectieven in het Vlaamse verkeersveiligheidsplan, te realiseren tegen 2015, wordt een daling van 20% op de dodelijke slachtoffers en 25% op de zwaargewonde slachtoffers gerealiseerd in 2020.
7. Het aantal afgelegde km per persoon in het woon-werkverkeer per auto wordt drastisch verlaagd tegen 2020. Onder meer thuiswerk wordt daartoe gestimuleerd.
8. Tegen 2020 zullen bovendien 40% van de woon-werkverplaatsingen gebeuren enerzijds door collectief vervoer, waaronder het openbaar vervoer en anderzijds te voet of per fiets.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
16.1	Samenstelling voertuigenpark naar Euronorm en Ecoscore voor het totale wegpark en CO ² uitstoot voor nieuwe voertuigen	234
16.2	Modale verdeling goederenvervoer	238
16.3	Eco-efficiëntie personenvervoer (absolute en groeicijfers)	240
16.3	Eco- efficiëntie goederenvervoer (absolute en groeicijfers)	242
16.5	Aantal verkeersdoden en zwaargewonde slachtoffers	244
16.8	Modale verdeling woon - werk en woon -schoolverplaatsingen	248

D 17. Gezondheidsbevordering

1. In 2020 scoort Vlaanderen op diverse aspecten van de levenskwaliteit bij de hoogste van Europa. Dat blijkt uit een hoog geluksgevoel bij de bevolking, een hoge globale tevredenheid met de eigen leefsituatie, de levensstandaard en langer leven in goede gezondheid.
2. Hiertoe voert Vlaanderen in 2020 een inclusief beleid dat transversaal doorheen de verschillende beleidsdomeinen wordt uitgebouwd, in het bijzonder in de ouderenzorg, de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de bijzondere jeugdzorg.
3. Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
17.1.1	Geluksgevoel	250
17.1.2	Tevredenheid levensaspecten	252
17.3.1	Vermijdbare sterfte	254
17.3.2	Gezondheidsdoelstelling: Borstkankeropsporing	256
17.3.3	Gezondheidsdoelstelling: Tabak, alcohol, drugs	258
17.3.4	Gezondheidsdoelstelling: Ongevallen in de privésfeer	260
17.3.6	Gezondheidsdoelstelling: Depressie en zelfdoding	262
17.3.7	Gezondheidsdoelstelling: Infectieziekten en vaccinatie	264

D 18. Overheid

1. Een efficiënte en kwaliteitsvolle overheid en regelgeving draagt in 2020 op structurele wijze bij tot het welzijn en de welvaart van de bevolking.
2. De overheden, elk op hun niveau, realiseren in 2020 substantiële efficiëntiewinsten, vergelijkbaar met de topregio's die een vergelijkbaar overheidsaanbod realiseren wat hen toelaat de kwaliteit van dienstverlening aan burgers en ondernemingen sterk te verbeteren.
3. De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie én de relatie tussen alle dimensies van het overheidsingrijpen kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen kan bijsturen.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
18.1.1	Netto saldo gemeten administratieve lasten	266
18.1.2	Kwaliteit van regelgeving (voorlopig volgens huidige meetmethode*) en van het reguleringsmanagement (conform OESO definitie Governance at a glance	268
18.3.1	Overheidsuitgaven volgens COFOG domeinen, evolutie in tijd, in %BBP, per inwoner	270
18.3.2	Vertrouwen in overheidsinstellingen: internationale vergelijking	272
18.3.3	Vertrouwen in overheidsinstellingen op verschillende niveaus	274
18.3.4	Tevredenheid met de voorzieningen	276

D 19. Maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid

1. Alle maatschappelijke actoren worden tegen 2020 meer actief bij het beleid betrokken. Dat bevordert het gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en de gemeenschappelijke actieve oplossingsgerichtheid van de overheid en het middenveld voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen, zoals duurzame ontwikkeling.
2. In 2020 nemen meer organisaties en ondernemingen maatschappelijke verantwoordelijkheid op en is MVO algemeen verspreid. Organisaties en ondernemingen worden daarbij ondersteund door de sociale partners en door de overheid.
3. Het Vlaams sociaaleconomische overleg - zowel tussen de sociale partners onderling als met de overheid – over het volledige sociaaleconomische spectrum ondersteunt in 2020 in sterkere mate het maatschappelijk draagvlak en verhoogt de efficiëntie van het overheidsbeleid.
4. Ook het overleg tussen de Verenigde Verenigingen en de overheid in het kader van hun charter draagt daartoe bij.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
19.1	Aantal adviezen SAR	278

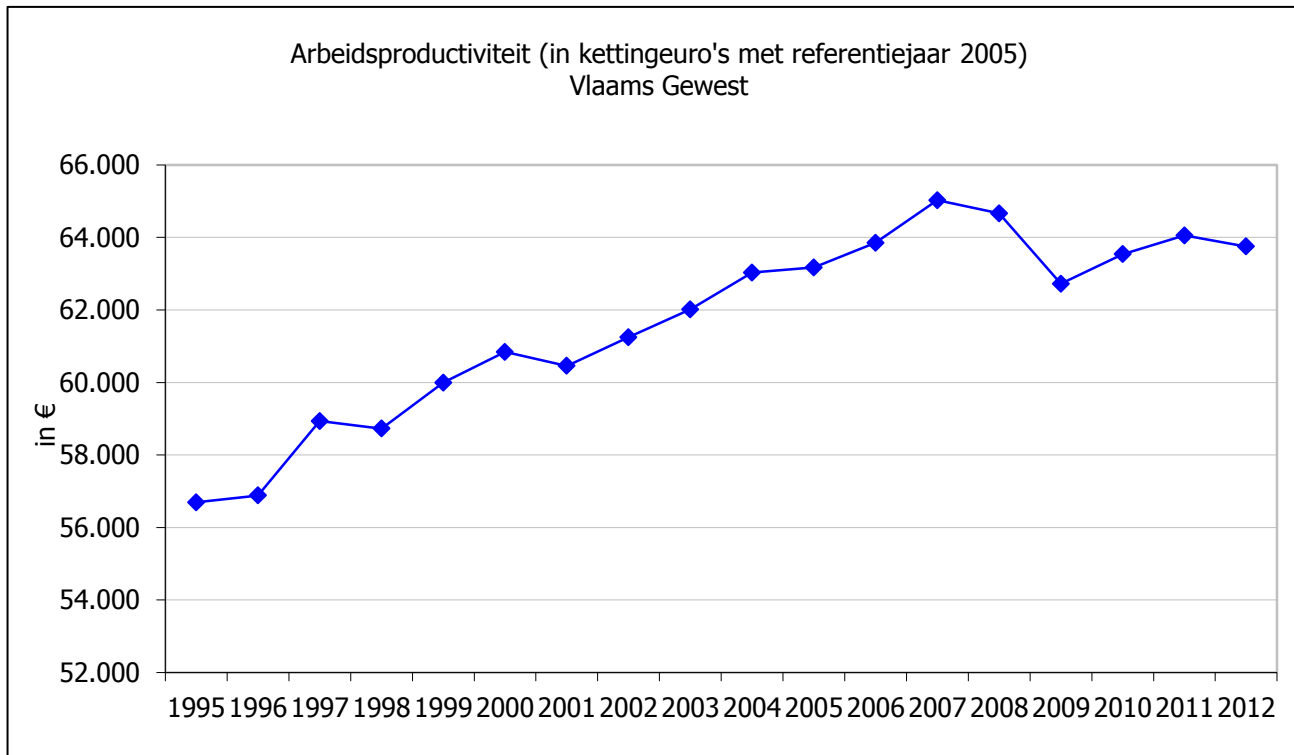
20. Begroting

1. De Vlaamse overheid blijft volgend decennium financieel gezond. Het uitgangspunt is de eind 2008 verworven schuldenvrije positie te behouden.
2. De begrotingsdoelstellingen worden gewaarborgd door een eigen Vlaams stabiliteitsprogramma dat binnen het kader van een meerjarenbegroting de jaarlijkse begrotingsdoelstellingen vastlegt in functie van de conjunctuur en de verwachte toekomstige uitdagingen.
3. De Vlaamse overheid zet in de komende jaren substantiële stappen om te komen tot een meer prestatiegerichte begroting.

Geselecteerde kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
20.1	Geconsolideerde Vlaamse Schuld volgens Europese ESR-definitie	280
20.3	Prestatiegericht begroten	282

Doelstelling	1.1.1 Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
Kernindicatoren	Arbeidsproductiviteit
Definitie	Bruto toegevoegde waarde per werkzame persoon, uitgedrukt in kettingeuro's met referentiejaar 2005.
Streefwaarde	Een toename van de arbeidsproductiviteit in reële termen
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarcijfers sedert 1995 (start regionale rekeningen volgens ESR95)
Frequentie en stiptheid	Officiële registratie: De data voor T komen jaarlijks beschikbaar eind T+1 of in het voorjaar van T+2. Herzieningen zijn mogelijk in het najaar van T+2. Schattingen en prognoses: deze lopen een vijftal jaren in de toekomst. Telkens is er in juni van elk jaar een update. Hier wordt de reeks afgesloten tot en met het laatste afgesloten kalenderjaar.
Laatst gewijzigd	4/03/2013
Meetmethode	Bruto toegevoegde waarde uit de jaarrekeningen van de bedrijven + schattingen voor de niet-jaarrekeningplichtige bedrijven. Selectie voor Vlaams Gewest. (op basis BTW, RSZ, ...). Werkgelegenheid: op basis RSZ en RSVZ, omgerekend naar definities ESR95. De data voor de recentste en voor toekomstige gegevens zijn afkomstig uit econometrische schattingen.
Bron data	Hermreg
Meer informatie	http://www.plan.be/press/press.php?lang=nl&TM=64&IS=67

Bespreking

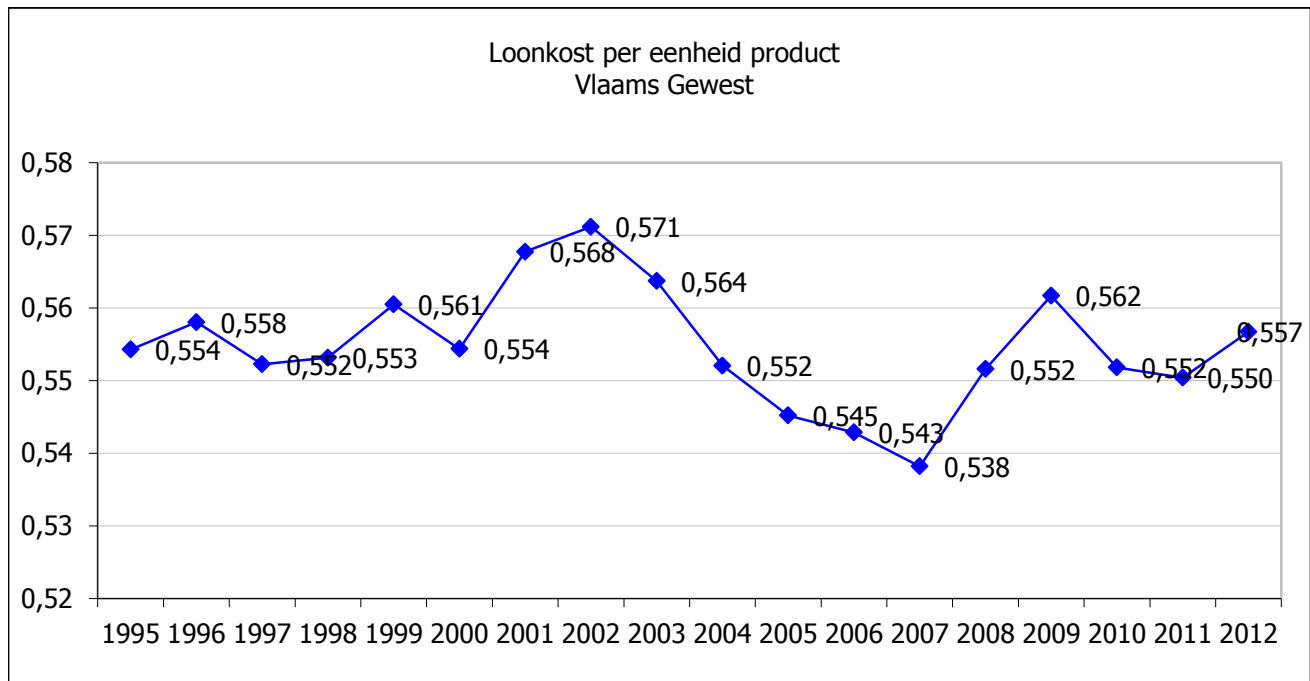
De arbeidsproductiviteit is de belangrijkste determinant van de Vlaamse welvaart.

Op lange termijn gaat de arbeidsproductiviteit in stijgende lijn. Enkel in periodes van zwakke conjunctuur (1998, 2001, 2008) of recessie (2009) is er geen groei waarneembaar.

In 2009 was er - in historisch perspectief - een grotere terugval van de arbeidsproductiviteit. De financieel-economische crisis van 2009, met een sterke inzinking van het bbp, is daar de oorzaak van. In 2010 en 2011 is er opnieuw groei, maar 2012 kent een lichte terugloop van de reële arbeidsproductiviteit. De reden hiervoor is de lichte achteruitgang van de reële bruto toegevoegde waarde, in combinatie met een nog licht stijgende werkgelegenheid. De arbeidsmarkt reageert met meer vertraging op een conjuncturomslag.

Het Vlaamse Gewest staat op een 5de plaats in vergelijking met de 15 innovatieve benchmarkregio's in 2009. Het Vlaamse Gewest behoort dus tot de top 5.

Doelstelling	1.1.2 Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
Kernindicatoren	Loonkost per eenheid product
Definitie	Verhouding van: - loonkost per werknemer; - arbeidsproductiviteit (bruto toegevoegde waarde per werknemer) Uitgedrukt in lopende prijzen
Streefwaarde	Een afname van de loonkost per eenheid product
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarcijfers sedert 1995 (start regionale rekeningen volgens ESR95)
Frequentie en stiptheid	Officiële registratie: De data voor T komen jaarlijks beschikbaar eind T+2 of in het voorjaar van T+3. Herzieningen zijn mogelijk in het najaar van T+3. Schattingen en prognoses: deze lopen een vijftal jaren in de toekomst. Telkens is er in juni van elk jaar een update. Hier wordt de reeks afgesloten tot en met het laatste afgesloten kalenderjaar.
Laatst gewijzigd	4/03/2013
Meetmethode	Bruto toegevoegde waarde uit de jaarrekeningen van de bedrijven + schattingen voor de niet-jaarrekeningplichtige bedrijven. Selectie voor Vlaams Gewest. (op basis BTW, RSZ, ...). Loonmassa: op basis RSZ, omgerekend naar definitie ESR95. Werknemers: op basis RSZ, omgerekend naar definitie ESR95. De data voor de recentste en voor toekomstige gegevens zijn afkomstig uit econometrische schattingen.
Bron data	Hermreg
Meer informatie	http://www.plan.be/press/press.php?lang=nl&TM=64&IS=67

Bespreking

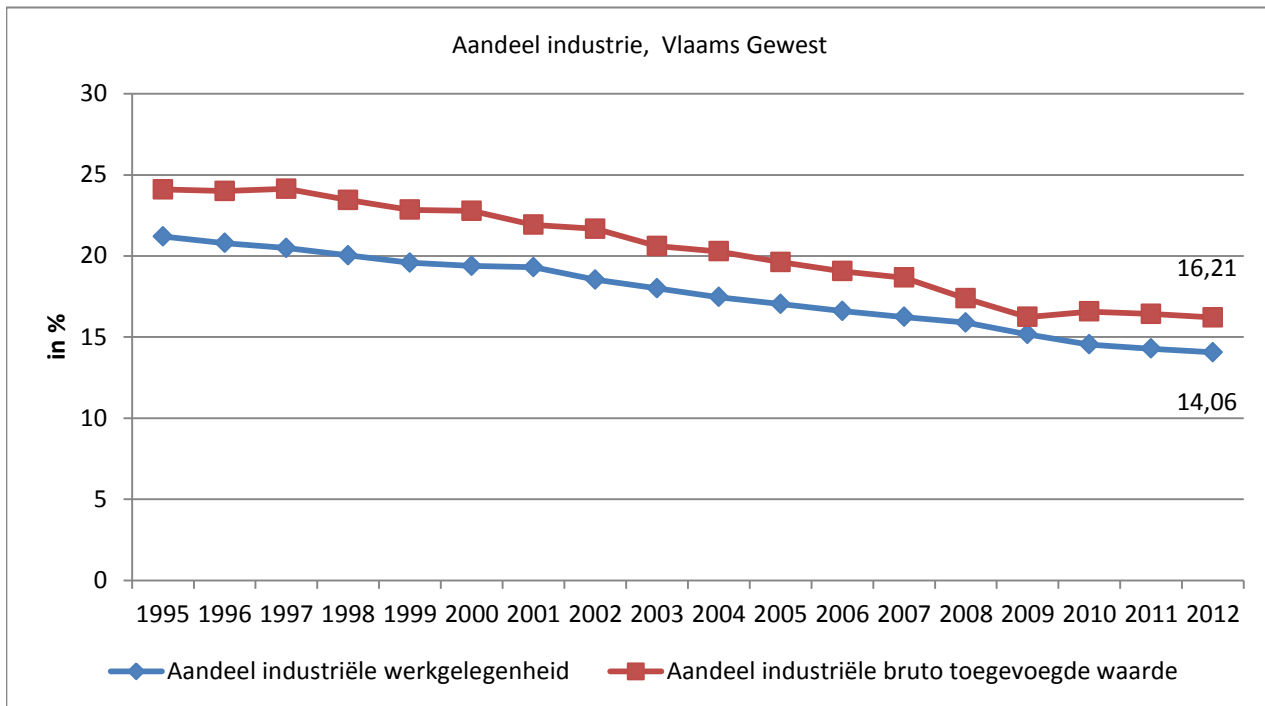
De loonkost per eenheid product is een maatstaf voor het concurrentievermogen van de Vlaamse economie.

De indicator kende een toename tussen 1995 en 2002, zij het niet ononderbroken.

Tussen 2002 en 2007 was er een merkbare daling (= evolutie ten gunste). Maar in 2008 en 2009 is opnieuw een opmerkelijke stijging waar te nemen. De verslechterende conjunctuur van 2008 en 2009 zorgde immers voor een hoger aandeel van de loonkost in de bruto toegevoegde waarde (het werknemersbestand hield beter stand omwille van een vertragende reactie op conjunctuurbewegingen en omwille van de sociale bescherming van werknemers). In 2010 en 2011 is er beterschap. De conjunctuurverslechtering van 2012 zorgde echter opnieuw voor een ommekeer. Dat komt doordat de nominale lonen in 2012 sterker stegen dan de nominale toegevoegde waarde. Het streefdoel (afname) wordt niet bereikt.

In een rangschikking met de 15 innovatieve benchmarkregio's staat het Vlaamse Gewest 4de genoteerd in 2009 (aflopende rangschikking, van lage kost naar hoge kost). Dat is dus een top 5 plaats. Doorheen de jaren schommelde de positie van het Vlaamse Gewest wel eens.

Doelstelling	1.1.4 Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
Kernindicatoren	Aandeel van de industrie in de totale bruto toegevoegde waarde en in de totale tewerkstelling
Definitie	Verhouding van de werkgelegenheid in de industrie tot de totale werkgelegenheid. Industrie: gedefinieerd volgens NACE rev. 1.1: Sectie 'D' + 'CB' (winning van niet-energiehoudende delfstoffen) - 'DF' (aardolieraffinage en kernenergie)
Streefwaarde	Stijging toegevoegde waarde, behoud tewerkstelling industrie
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarcijfers sedert 1995 (start regionale rekeningen volgens ESR95)
Frequentie en stiptheid	Officiële registratie: De data voor T komen jaarlijks beschikbaar eind T+1 of in het voorjaar van T+2. Herzieningen zijn mogelijk in het najaar van T+2. Schattingen en prognoses: deze lopen een vijftal jaren in de toekomst. Telkens is er in juni van elk jaar een update. Hier wordt de reeks afgesloten tot en met het laatste afgesloten kalenderjaar.
Laatst gewijzigd	4/03/2013
Meetmethode	Werkgelegenheid: op basis RSZ en RSVZ, omgerekend naar definities ESR95. De data voor de recentste en voor toekomstige gegevens zijn afkomstig uit econometrische schattingen.
Bron data	Hermreg
Meer informatie	http://www.plan.be/press/press.php?lang=nl&TM=64&IS=67

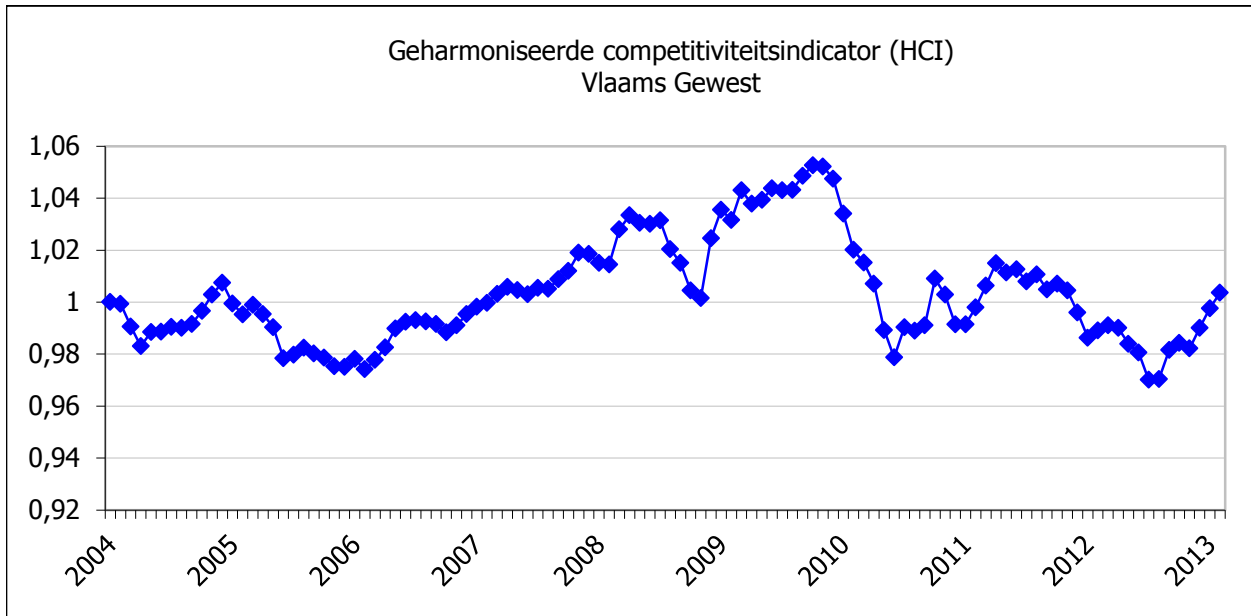

Bespreking

Het aandeel van de industrie neemt trendmatig af in de tijd. Dat is te verklaren door
 1° uitbesteding van niet-industriële activiteiten aan de tertiaire sector (vb. catering);
 2° sterkere concurrentie omwille van meer internationale activiteiten: dat drukt de prijzen;
 3° relatief sterkere vraag naar persoonsgerichte diensten door een welvarender en ouder wordende bevolking.

In 2008 en 2009 daalde het aandeel van de industrie in de bruto toegevoegde waarde sterker omwille van de crisis die vooral de uitvoergerichte activiteiten trof (dus meer de industrie). In de jaren na 2009 stabiliseerde het aandeel van de industrie in de bruto toegevoegde waarde enigszins. Het aandeel van de industrie in de totale werkgelegenheid neemt echter verder af.

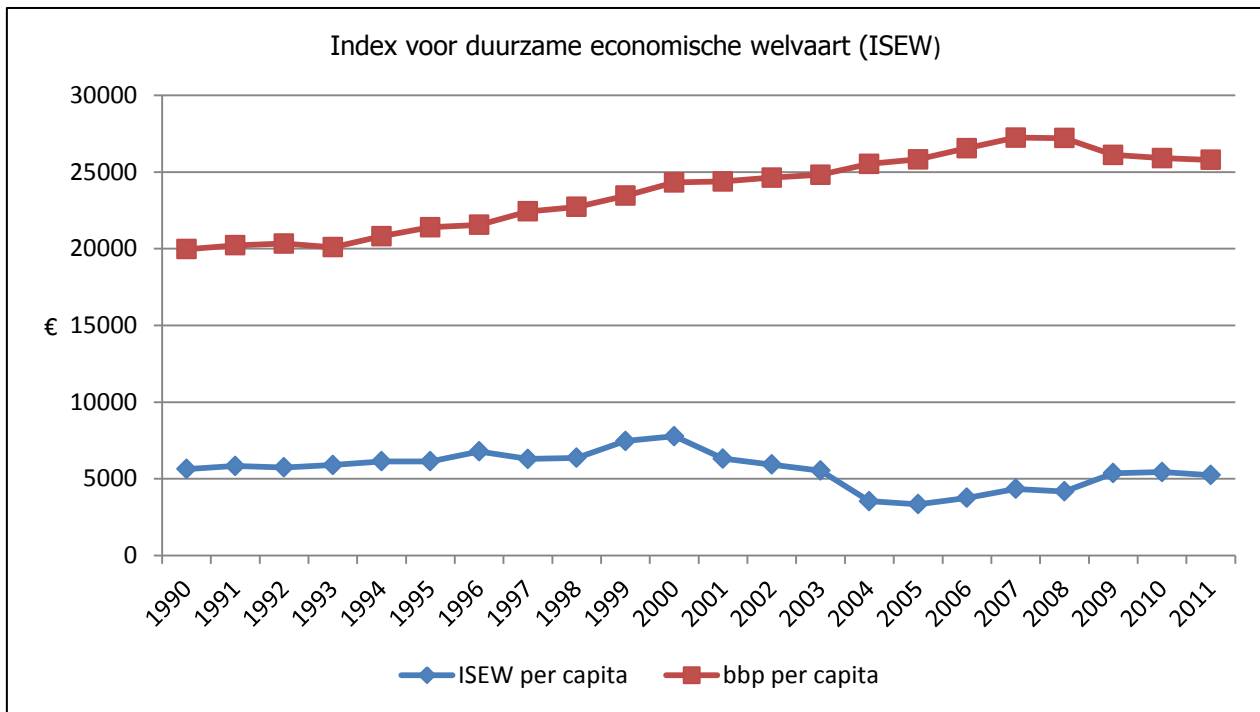
Doelstelling	1.1.5 Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
Kernindicatoren	Geharmoniseerde competitiviteitsindicator (Harmonized Competitiveness Indicator of HCI) / gebaseerd op de consumptieprijsindex
Definitie	<p>De HCI is een maat voor de prijs- en kostencompetitiviteit van een land. De HCI voor het Vlaamse Gewest wordt berekend ten opzichte van een ruime set van 56 handelspartners. De reeks start in januari 2004. De Vlaamse HCI is in sterke mate afgestemd op de berekeningen van de HCI's van de eurolanden door de Europese Centrale Bank (ECB). Een exacte vergelijkbaarheid is niet mogelijk omdat de ECB het basismateriaal voor de berekeningen niet vrijgeeft en enkel de methode omschrijft in een aantal papers.</p> <p>Een daling van de HCI wijst op een verbeterende concurrentiekracht. Dat kan doordat de inflatie lager is in het Vlaamse Gewest in vergelijking met de meeste of de belangrijkste van de partnerlanden, doordat de wisselkoers van de euro gunstig evolueert ten opzichte van de niet-eurolanden of doordat er zich wijzigingen voordoen in het handelspatroon (meer handel met landen die qua inflatie en/of wisselkoers ongunstiger evolueren). Het omgekeerde is uiteraard waar voor een stijging van de Vlaamse HCI.</p>
Streefwaarde	Een lagere HCI (= competitievere Vlaamse economie)
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest (zegt iets over de prijs- en kostencompetitiviteit van de Vlaamse economie). Er zijn ook HCI's voor de eurolanden, maar die zijn niet strikt 100% vergelijkbaar.
Vergelijking tijd	Maandcijfers sedert 2004
Frequentie en stiptheid	De Vlaamse HCI wordt jaarlijks door SVR berekend in mei. De recentste waarde voor de berekeningen slaat dan op januari/februari.
Laatst gewijzigd	8/04/2013
Meetmethode	Het gaat is essentie om een gewogen reële wisselkoers (gewogen = naar een korf van handelspartners). Daarbij wordt rekening gehouden met inflatieverschillen met de handelspartners en met de intensiteit van de handelsrelaties. De export wordt zodanig verrekend dat rekening wordt gehouden met 'derde markteffecten' of de concurrentie die het Vlaams Gewest ondervindt op derde markten van andere exporteurs.
Bron data	SVR op basis van UNCTAD, Eurostat, INR en OESO.
Meer informatie	http://www.ecb.int/stats/exchange/hci/html/index.en.html

Bespreking

Het verloop van de Vlaamse HCI wordt in de praktijk vrij sterk beïnvloed door de wisselkoers van de euro t.o.v. de dollar. De verslechtering (= toename van de HCI in de grafiek) in 2009 en de eerste helft van 2010 was in belangrijke mate te wijten aan de goedkopere dollar. De Vlaamse HCI verbeterde (= daling van de curve in de grafiek) vervolgens tot in de zomer van 2012 omwille van de daling van de euro t.o.v. de dollar. Maar ook de afname van de inflatieverschillen met belangrijke handelspartners speelde een rol. In het najaar van 2012 tot op heden verslechterde de Vlaamse HCI opnieuw. De appreciatie van de euro ten opzichte van de Japanse yen, de Chinese yuan en de Amerikaanse dollar zijn daar verantwoordelijk voor. De recente depreciatie van de euro ten opzichte van de dollar en yuan (maart, begin april 2013) betekent goed nieuws voor de Vlaamse HCI, waarvan de recentste berekeningen eindigen in februari 2013.

Doelstelling	1.1.6 Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
Kernindicatoren	Index voor duurzame economische welvaart (ISEW, index for Sustainable Economic Welfare)
Definitie	De ISEW is een aangepast bruto binnenlands product (bbp), dat de werkelijke economische welvaart, zoals die door de mensen wordt ervaren, beter weergeeft. Het normale bbp houdt geen rekening met de inbreng van onbetaalde arbeid, meer bepaald huishoudelijke arbeid, of met de productie van goederen en diensten door de overheid. Daarom wordt bij de bestedingen van de huishoudens, zoals die normaal in de berekening van het bbp worden opgenomen, een raming gevoegd van de waarde van de huishoudelijke arbeid en van de waarde van de overheidsdiensten. Anderzijds vergroten "defensieve" uitgaven, zoals de strijd tegen de inkomensonzekerheid, niet echt de welvaart maar houden die enkel in stand. Die uitgaven worden dus in mindering gebracht. Ten slotte houdt het bbp geen rekening met de inkomensongelijkheid. Ook dat wordt door de ISEW gecorrigeerd: wanneer de inkomensongelijkheid toeneemt, neemt de reële economische welvaart van de mensen af. Daarenboven is het bbp blind voor economische consequenties op lange termijn: economische groei kan ten koste gaan van het milieukapitaal dat aan toekomstige generaties wordt doorgegeven. De ISEW corrigeert die afwijking door de depreciatie van het natuurlijk kapitaal af te trekken.
Streefwaarde	Toename
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest. Beperkte internationale vergelijkbaarheid omwille van verschillen in de methodologie.
Vergelijking tijd	1990-2011
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	16/05/2013
Meetmethode	De ISEW vertrekt van de private consumptieve bestedingen in de veronderstelling dat deze een goede inschatting geven van de psychische diensten die consumenten ervaren bij het gebruik van goederen en diensten. Maar om te komen tot de 'echte' baten zijn er aanpassingen nodig. De waarde van huishoudelijke arbeid, de welvaartsverliezen door inkomensongelijkheid en uitgaven met een defensieve aard worden in rekening gebracht. De 'echte' kosten van economische activiteiten hebben voornamelijk betrekking op de achteruitgang van het milieu en de uitputting van het natuurlijk kapitaal. De ISEW houdt rekening met water- en luchtverontreiniging, de kosten van klimaatverandering, de aantasting van de ozonlaag en de vervangingskost voor het gebruik van niet-hernieuwbare energiebronnen.
Bron data	MIRA, HABE-Hogeschool Gent
Meer informatie	http://www.milieurapport.be/Upload/main/0_onderzoeksrapporten/2013/130424_Eindrapport_ISEW_Vlaanderen_Update_TW.pdf http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-1/gevolgen-voor-mens-natuur-en-economie/milieu-en-economie/duurzame-economische-welvaart/index-voor-duurzame-economische-welvaart-voor-vlaanderen/

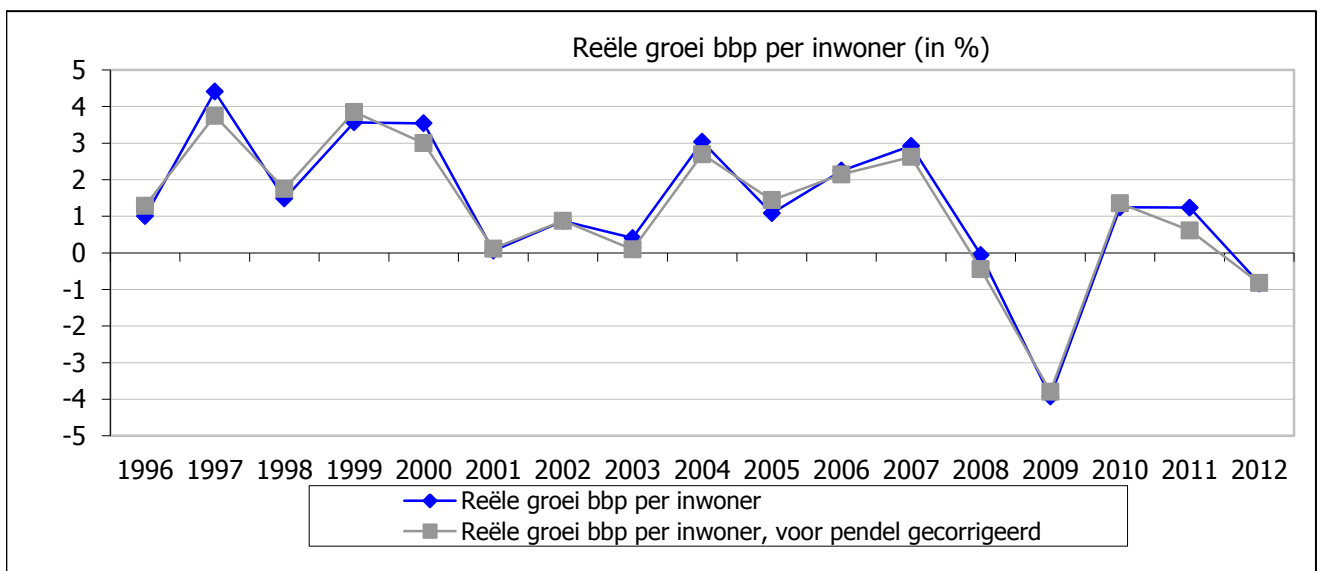
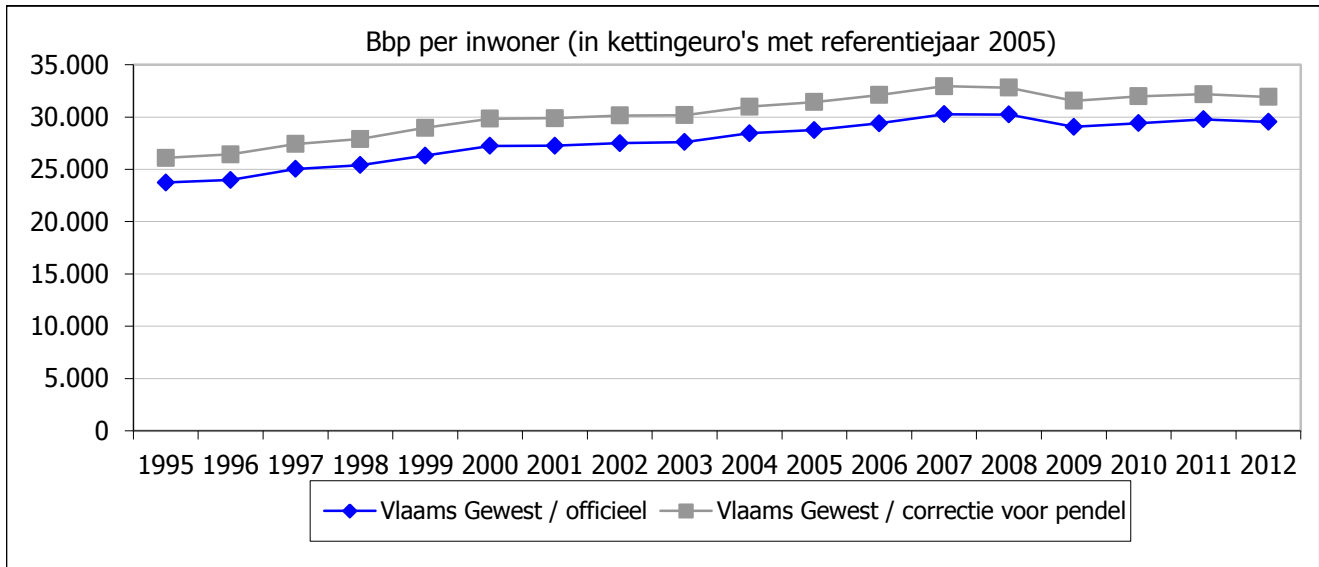

Bespreking

Tussen 1990 en 2011 steeg in Vlaanderen het bbp per capita gestaag met ongeveer 29%. Tussen 2008 en 2011 kromp het bbp/capita ten gevolge van de financieel-economische crisis. De Index voor Duurzame Economische Welvaart voor Vlaanderen kende een ander verloop. Tussen 1990 en 2011 daalde de ISEW per capita met 7%. De duurzame economische welvaart in Vlaanderen nam toe tot het jaar 2000, om nadien sterk terug te vallen. Het verschil tussen het bbp/capita en de ISEW/capita voor Vlaanderen nam tussen 1990 en 2011 dus toe, wat aangeeft dat er wel een economische groei was die echter minder duurzaam was. Sinds 2008 is er een stabilisatie.

Een vergelijking met andere regio's of met EU-landen is - gezien verschillen in waarderingsmethodes en gebruikte datareeksen - vooralsnog niet mogelijk.

Doelstelling	1.2.1 Vlaanderen behoort in 2020 tot de top vijf van de kennisintensieve regio's op het vlak van geproduceerde en verdiende welvaart.
Kernindicatoren	Bbp per inwoner
Definitie	Bbp gedeeld door het inwoneraantal. Twee reeksen voor het BBP: - de officieel geregistreerde reeks - de reeks gecorrigeerd voor pendelbewegingen. Het bbp is uitgedrukt in kettingeuro's met referentiejaar 2005. Naast het niveau wordt ook de reële groei weergegeven.
Streefwaarde	Het Vlaamse Gewest moet behoren tot de top-5 van de VIA kennisintensieve regio's.
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	geen
Vergelijking tijd	Jaarcijfers sedert 1995 (start regionale rekeningen volgens ESR95)
Frequentie en stiptheid	Officiële registratie: de data voor T komen jaarlijks beschikbaar in het voorjaar van T+2. Herzieningen zijn mogelijk in het najaar van T+2. Telkens is er in juni van elk jaar een update. Schattingen en prognoses: deze lopen een vijftal jaren in de toekomst. Hier wordt de reeks afgesloten tot en met het laatste afgesloten kalenderjaar.
Laatst gewijzigd	5/03/2013
Meetmethode	Bbp en Bruto toegevoegde waarde uit de jaarrekeningen van de bedrijven + schattingen voor de niet-jaarrekeningplichtige bedrijven. Selectie voor Vlaams Gewest (op basis BTW, RSZ, ...). Inwoneraantal: Eurostat-data op basis van de nationale statistische instituten. De data zijn afkomstig uit econometrische schattingen.
Bron data	Hermreg
Meer informatie	http://www.plan.be/press/press.php?lang=nl&TM=64&IS=67

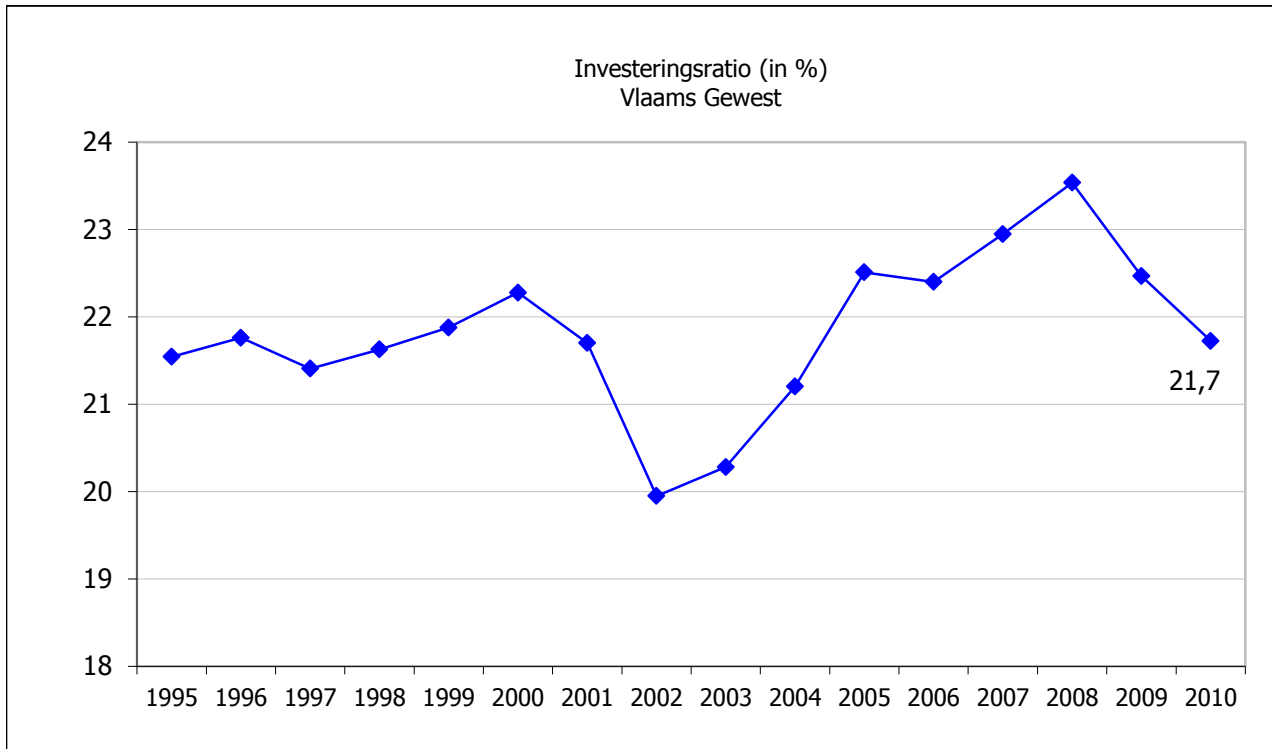
Bespreking

Het bbp per inwoner gaat van 1995 tot 2007 in opgaande lijn. Tijdens de jaren 2001-2003 was er geen of nauwelijks aangroei. Dat komt door de conjunctuurverslapping na het uiteenspatten van de ICT-zeepbal. In 2009 was er een gevoelige inzinking omwille van de financieel-economische crisis. Tijdens de daaropvolgende jaren was er grosso modo een stabilisatie. In 2012 was er zelfs een lichte terugloop door de conjunctuurverslapping.

Het bbp per inwoner voor pendel gecorrigeerd ligt op een structureel hoger niveau dan het officiële bbp per inwoner. De groeipercentages van beide reeksen zijn zeer gelijklopend.

In een rangschikking van 15 innovatieve regio's inzake bbp per hoofd (in euro koopkrachtpariteiten) stond het Vlaamse Gewest op een 8ste plaats in 2009. In 2007 en 2008 stond het Vlaamse Gewest echter nog 10de. Bij een correctie voor pendel zou het Vlaamse Gewest 4de zijn tussen de benchmarkregio's in 2009.

Doelstelling	1.3.1 Het Vlaamse Gewest blijft in 2020 bij de top vijf van de kennisintensieve regio's op het gebied van investeringen.
Kernindicatoren	Totale investeringsratio
Definitie	Investeringen van de totale economie in verhouding tot het BBP, in lopende prijzen.
Streefwaarde	Het Vlaamse Gewest zit in de top-5 op het vlak van de investeringsratio in de lijst met VIA kennisintensieve regio's.
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	16 ViA benchmarkregio's (maar geen recent cijfermateriaal beschikbaar)
Vergelijking tijd	Jaarcijfers sedert 1995 (start regionale rekeningen volgens ESR95)
Frequentie en stiptheid	De data voor T komen jaarlijks beschikbaar in T+1.
Laatst gewijzigd	14/05/2012
Meetmethode	Bruto vaste kapitaalvorming uit de jaarrekeningen van bedrijven, BTW-statistieken e.a. Opmaak volgen ESR95-rekenstelsel door Eurostat.
Bron data	Hermreg
Meer informatie	http://www.plan.be/press/press.php?lang=nl&TM=64&IS=67

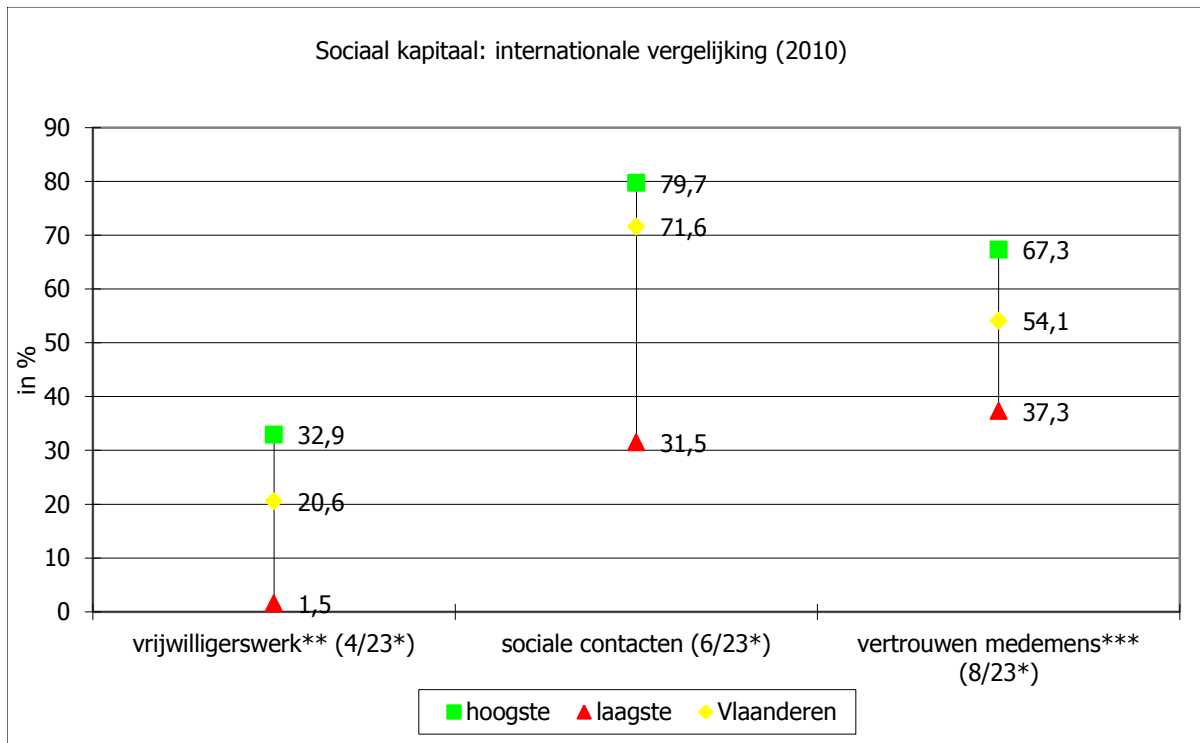

Bespreking

De investeringsratio is een vrij conjunctuurgevoelige indicator. De jaren 1997-2000 waren een periode van opgaande conjunctuur. Dat bracht ook een toename van de investeringsratio met zich mee (22,3% in 2000). Maar de conjunctuurverzwakking in het begin van de jaren 2000 had een duidelijk neerwaartse invloed op de indicator. In 2002 nam deze een waarde aan van 19,9%. Nadien was er weer beterschap. De investeringsratio bereikte een top in 2008 (23,5%), toen de tekenen van een financiële crisis al duidelijk opdoken. De recessie van 2009 zorgde voor een lagere ratio. Opmerkelijk is dat het economische herstel van 2010 niet gezorgd heeft voor een hogere investeringsratio (21,7%).

Er zijn onvoldoende recente gegevens voor een actuele benchmark met de 15 innovatieve topregio's. Op het niveau van de 27 EU lidstaten staat het Vlaamse Gewest 6de in 2010, net buiten de top-5. Toch verbetert de positie van het Vlaamse Gewest: 2009 (eveneens 6de), 2008 (10de), 2000 (13de)

Doelstelling	2.1/2.2 In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.
Kernindicator	Sociaal kapitaal wordt hier gemeten aan de hand van drie indicatoren: 1) actieve betrokkenheid in vrijwilligerswerk 2) vertrouwen in de medemens en 3) sociale contacten met vrienden, familie en burens
Definitie	1) vrijwilligerswerk is het aandeel van de bevolking dat minstens maandelijks vrijwilligerswerk doet ; 2) vertrouwen in de medemens is de gemiddelde score op een schaal van 0 tot 100; 3) contacten met vrienden, familie en burens is het aandeel van de bevolking dat minstens wekelijks contact heeft. De figuur geeft de hoogste score, de laagste score en de score voor Vlaanderen. Tevens wordt telkens de ranking aangegeven.
Streefwaarde	Top 5 van de Europese landen
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	23 Europese lidstaten die deelnemen aan het European Social Survey programma
Vergelijking tijd	2006-2008-2010
Frequentie en steekproefomvang	2 jaarlijks zonder garanties dat vraagstelling identiek blijft
Laatst gewijzigd	30/03/2012
Meetmethode	Face to face survey aangestuurd door wetenschappelijke onderzoeksinstituten. Voor Vlaanderen de KULeuven
Bron data	European Social Survey (ESS)
Meer informatie	http://www.europeansocialsurvey.org/

* ranking 23 landen

** cijfers 2008

*** score op 100

Bespreking

Ongeveer een vijfde van de Vlamingen geeft in 2008 aan vrijwilligerswerk te doen. Dit cijfer wordt bevestigd in de jongste surveys van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SCV-survey). Internationaal vergeleken scoort Vlaanderen daarmee goed. Het voorbije decennium heeft Vlaanderen zijn positie op dit vlak verbeterd.

In 2010 beweerde 72% wekelijks contact te hebben met familie en vrienden. Ook hier een goede score die het jongste decennium vrij stabiel is.

Op de vertrouwenschaal van 0 tot 100 halen de Vlamingen een gemiddelde score van 54,5. Vlaanderen behoort daarmee tot de subtop. De Scandinaven en Nederlanders scoren hoger.

Doelstelling	2.2 Alle inwoners van Vlaanderen kunnen in 2020 worden bereikt door een vereniging, een buurtwerking, een vrijwilligersorganisatie of door samenlevingsopbouw. De participatie aan cultuur en sport neemt toe. 2.4.5 Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan de andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun aandeel in de bevolking.
Kernindicator	Proportionele deelname kansengroepen op verschillende maatschappelijke terreinen: cultuur, sport, lidmaatschap, internetgebruik, levenslang leren en politieke participatie
Definitie	1) cultuurparticipanten nemen aan minstens 2 verschillende activiteiten (concertbezoek, bibliotheekbezoek,...) minstens 2 keer per jaar deel 2) sportparticipanten diegenen die aangeven aan sport te doen inclusief fietsen en wandelen, 3) lidmaatschap verenigingsleven geeft aan of men minstens van één vereniging actief lid of bestuurslid is, 4) internetgebruik, zij die de afgelopen 3 maanden internet gebruikt hebben, 5) levenslang leren, zij die aangeven dat ze het afgelopen jaar een bijkomende opleiding hebben gevolgd, 6) politieke participatie, definitie in ruime zin, participant is iemand die aan minstens één politieke actie uit een lijst van 12 heeft deelgenomen (petitie ondertekenen, deelnemen demonstratie, bijwonen politieke vergadering,...). Bij het eerste meetpunt was de lijst met politieke acties beperkt tot 8 items.
Streefwaarde	Proportionele deelname (aandeel van de kansengroep bij de participanten t.o.v. van het aandeel in de bevolking) in de verschillende domeinen voor de verschillende kansengroepen (verhouding is idealiter overal 1)
Dimensies	Kansengroepen (op basis van screening beleidsnota's) : geslacht (vrouwen), leeftijd (ouderen, 55+), functioneringsmogelijkheden (personen met af en toe of veel last van een functiebeperking), huishoudtype (alleenstaanden en alleenstaande ouders), scholingsniveau (laaggeschoolden, ten hoogste lager secundair onderwijs)
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	2004-2008-2011-2012
Frequentie en stiptheid	1*per jaar, afhankelijk van de SCV-bevraging
Laatst gewijzigd	22/04/2013
Meetmethode	Survey, het aandeel in de participatie wordt gedeeld door het aandeel in de bevolking. De waarde 1 geeft hierbij een evenredige deelname aan.
Bron data	SCV-survey 2004, 2008, 2011 en 2012
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1069.htm

Proportionele deelname van kansengroepen: verhouding aandeel in de participatie op aandeel in de bevolking

2012

	Vrouwen	Laaggeschoolden	Ouderen	Personen met een functiebeperking	Alleenstaanden	Alleenstaande ouders	Algemene participatie- graad, in %
Cultuurparticipatie**	1,00	0,37	0,63	0,77	0,76	1,00	45,7
Sportbeoefening	0,89	0,72	0,85	0,80	0,85	0,78	54,3
Lidmaatschap vereniging	0,88	0,78	0,87	0,87	0,89	0,86	51,4
Internetgebruik	0,94	0,63	0,61	0,82	0,73	1,03	73,3
Levenslang leren (2010)	0,88	0,41	0,46	0,63	0,88	0,94	20,7
Politieke participatie	0,92	0,67	0,85	0,87	0,80	1,32	39,1

**nieuwe berekeningswijze: minstens 3 verschillende activiteiten 1 keer of meer per jaar

2011

	Vrouwen	Laaggeschoolden	Ouderen	Personen met een functiebeperking	Alleenstaanden	Alleenstaande ouders	Algemene participatie- graad, in %
Cultuurparticipatie**	0,99	0,45	0,78	0,67	0,69	0,91	42,9
Sportbeoefening	0,87	0,72	0,79	0,67	0,83	0,82	49,7
Lidmaatschap vereniging	0,91	0,72	0,90	0,77	0,81	0,68	46,1
Internetgebruik	0,94	0,61	0,60	0,72	0,64	1,00	72,6
Levenslang leren (2010)	0,88	0,41	0,46	0,63	0,88	0,94	20,7
Politieke participatie (2010)*	0,96	0,60	0,79	0,91	0,84	1,12	41,3

**nieuwe berekeningswijze: minstens 3 verschillende activiteiten 1 keer of meer per jaar

2008

	Vrouwen	Laaggeschoolden	Ouderen	Personen met een functiebeperking	Alleenstaanden	Alleenstaande ouders	Algemene participatie- graad, in %
Cultuurparticipatie	1,00	0,55	0,59	0,71	0,88	1,06	44,2
Sportbeoefening	0,94	0,79	0,86	0,71	0,98	0,79	53,8
Lidmaatschap vereniging	0,95	0,80	0,91	0,80	0,86	0,71	52,5
Internetgebruik	0,92	0,68	0,42	0,66	0,69	0,89	65,6
Levenslang leren (2007)	1,01	0,40	0,32	0,59	0,86	1,06	23,8
Politieke participatie (2007)*	1,02	0,64	0,74	0,90	0,92	0,91	44,9

*lijst met 12 politieke acties in 2008, 2010 en 2012

*lijst met 8 politieke acties

Bespreking

Van een gelijke participatie is er sprake als de verhouding tussen het aandeel participanten in de doelgroep en het aandeel in de bevolking van de doelgroep gelijk is aan 1.

De cultuurparticipatie lijkt vrij stabiel. Het is wel aangewezen om voorzichtig te zijn met deze conclusie omdat de manier van het meten van een cultuurparticipant (minstens 3 verschillende activiteiten 1 keer of meer per jaar) veranderd is. Het verenigingsleven en de sportparticipatie stijgen.

Enkel voor cultuurparticipatie en het internetgebruik is de genderkloof stabiel of verbeterd ten opzichte van 2008. Voor de andere domeinen is dit minder goed dan in 2008 en - op sportparticipatie na - ook minder goed dan in 2011.

Voor de "alleenstaande ouders" is er voor verschillende domeinen sprake van een evenredige of zelfs betere participatie. Bij sportbeoefening en het verenigingsleven is dit echter nog niet het geval.

Voor "de ouderen" is er de helft van de zes domeinen een vooruitgang vast te stellen. In 2008 was de verhouding tussen het aandeel participanten en het aandeel in de bevolking voor internetgebruik slechts 0.42, in 2011 is dit reeds 0.61. Ook voor sportbeoefening en politieke participatie is er een duidelijke verbetering. Voor cultuurparticipatie is er een achteruitgang.

Voor de andere kansengroepen is er voor alle domeinen geen evenredige participatie ten opzichte van hun aandeel in de bevolking. Voor de "personen met een functiebeperking" en de "alleenstaanden" is er voor de meeste domeinen wel een duidelijke verbetering sinds 2011. Enkel voor politieke participatie is dit niet het geval.

Voor de "laaggeschoolden" blijft de situatie het minst gunstig. Al lijkt er wel sprake van een stabilisatie. Daar tegenover staat echter dat voor cultuurparticipatie de kloof nog groter wordt.

Doelstelling	2.4.1 Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun deel in de bevolking.
Kernindicatoren	Houding ten opzichte van holebi's en holebiseksualiteit
Definitie	<p>De houding ten opzichte van holebi's en holebiseksualiteit wordt opgevolgd aan de hand van een specifieke module in de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Er wordt aan de respondenten gevraagd aan te geven in welke mate ze het eens zijn met een aantal stellingen (helemaal eens, eens, noch eens noch oneens, oneens, helemaal oneens).</p> <p>Via een factoranalyse kunnen binnen deze stellingen 3 verschillende dimensies worden onderscheiden. Een eerste dimensie groepeert een aantal stellingen over huwelijks- en adoptierecht. Door de gemiddelde score te berekenen van deze stellingen wordt een samengestelde variabele geconstrueerd die de mate van "weerstand tegen gelijke rechten voor holebi's" weergeeft. Een tweede dimensie groepeert een aantal stellingen over de aandacht voor holebiseksualiteit in het openbaar en de media op basis waarvan een samengestelde variabele kan worden geconstrueerd die het "ervaren van overdreven aandacht voor holebiseksualiteit" weergeeft. Een derde dimensie groepeert een aantal stellingen over de houding ten opzichte van holebiseksualiteit in de naaste omgeving op basis waarvan een samengestelde variabele kan worden geconstrueerd die de "weerstand tegen holebiseksualiteit in de naaste omgeving" weergeeft. Voor de 3 variabelen geldt: hoe hoger de score, hoe negatiever de houding.</p>
Streefwaarde	Discriminatie is in 2020 uitgebannen.
Dimensies	Houding wordt weergegeven voor gehele Vlaamse bevolking en opgesplitst naar geslacht en leeftidsgroep.
Vergelijking ruimte	-
Vergelijking tijd	2006-2007-2011
Frequentie en stiptheid	Module wordt periodiek opgenomen in de SCV-survey. Werd al opgenomen in 2006, 2007 en 2011. Nieuwe opname is voorzien in SCV 2013.
Laatst gewijzigd	9/05/2012
Meetmethode	Survey
Bron data	SCV-survey
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sqml/largereksen/4006.htm

Variabele "**weerstand tegen gelijke rechten voor holebi's**" omvat volgende stellingen:

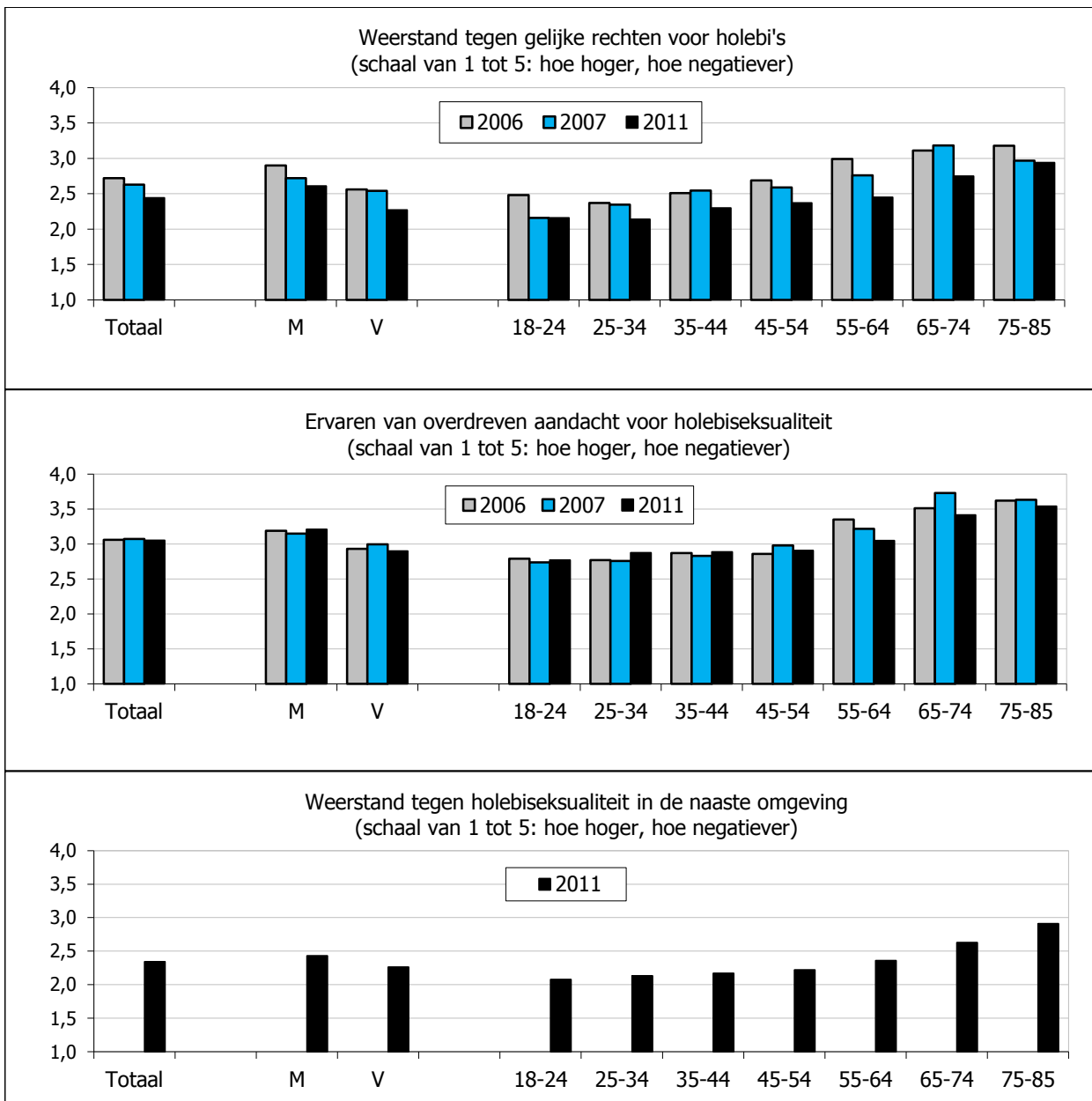
1. Het is goed dat paren van hetzelfde geslacht nu ook kunnen trouwen
2. Koppels van 2 mannen moeten dezelfde rechten krijgen als koppels van verschillend geslacht om kinderen te adopteren
3. Koppels van 2 vrouwen moeten dezelfde rechten krijgen als koppels van verschillend geslacht om kinderen te adopteren

Variabele "**ervaren van overdreven aandacht voor holebiseksualiteit**" omvat volgende stellingen:

1. Er is in het algemeen teveel aandacht voor homoseksualiteit
2. Homoseksuelen moeten niet zo overdreven doen
3. Als homoseksuelen net zo behandeld willen worden als iedereen, moeten ze niet zo veel ophef maken over hun seksuele voorkeur
4. Al die aandacht voor homoseksuelen gaat u op den duur vervelen
5. Documentaires op televisie over homoseksuelen vindt u onnodig

Variabele "**weerstand tegen holebiseksualiteit in de naaste omgeving**" omvat volgende stellingen:

1. U zou het een probleem vinden als uw kind op school les krijgt van een homoseksuele leraar of lerares
2. U vindt het aanstootgevend als 2 mannen in het openbaar zoenen
3. U vindt het aanstootgevend als 2 vrouwen in het openbaar zoenen
4. U zou het een probleem vinden als er een homoseksueel koppel in het huis naast u zou komen wonen
5. U zou het een probleem vinden als uw kind zou samenwonen met een partner van hetzelfde geslacht

Bespreking

Tussen 2006 en 2011 is de houding tegenover gelijke rechten voor holebi's duidelijk positiever geworden. De houding tegenover de aandacht voor holebiseksualiteit is niet significant gewijzigd. Voor de derde samengestelde variabele (houding tegenover holebiseksualiteit in de naaste omgeving) kan nog geen evolutie worden weergegeven omdat de items pas een eerste keer werden bevroegd in 2011.

Uit de scores van de 3 samengestelde variabelen blijkt telkens dat mannen iets negatiever staan tegenover holebiseksualiteit dan vrouwen en dat de intolerantie toeneemt met de leeftijd.

Doelstelling	2.4.2 Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun deel in de bevolking.
Kernindicatoren	Houding ten opzichte van de rollen van mannen en vrouwen in het gezin en de samenleving
Definitie	<p>Attitudes tegenover de rollen van mannen en vrouwen liggen aan de basis van discriminerend gedrag. Het is belangrijk om te monitoren of vooroordelen ten aanzien van de positie van mannen en vrouwen in het gezin en de samenleving toenemen dan wel afnemen. De houding ten opzichte van de rollen van mannen en vrouwen in het gezin en de samenleving wordt opgevolgd aan de hand van een specifieke module in de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Er wordt aan de respondenten gevraagd aan te geven in welke mate ze het eens zijn met een aantal stellingen (helemaal eens, eens, noch eens noch oneens, oneens, helemaal oneens).</p> <p>Via een factoranalyse kunnen binnen deze stellingen 3 verschillende dimensies worden onderscheiden. Een eerste dimensie groepeert 2 stellingen over de taakverdeling in het huishouden. Door de gemiddelde score te berekenen van deze stellingen wordt een samengestelde variabele geconstrueerd die de mate van "weerstand tegen een gelijke taakverdeling bij huishoudelijke taken" weergeeft. Een tweede dimensie groepeert een aantal stellingen over de inbreng van mannen en vrouwen in de opvoeding van kinderen. Op basis hiervan kan een samengestelde variabele worden geconstrueerd die de "weerstand tegen een gelijke taakverdeling in de opvoeding van kinderen" weergeeft. Een derde dimensie groepeert een aantal stellingen over de aanwezigheid van vrouwen in belangrijke maatschappelijke functies op basis waarvan een samengestelde variabele kan worden geconstrueerd die de "weerstand tegen een gelijke aanwezigheid in topfuncties" weergeeft. Voor de 3 variabelen geldt: hoe hoger de score, hoe negatiever de houding ten opzichte van een gelijke taakverdeling tussen of deelname van mannen en vrouwen.</p>
Streefwaarde	Discriminatie is in 2020 uitgebannen.
Dimensies	Houding wordt weergegeven voor gehele Vlaamse bevolking en opgesplitst naar geslacht en leeftijdsgroep.
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	1996, 2006 en 2012
Frequentie en stiptheid	Module wordt periodiek opgenomen in de SCV-survey. Werd al opgenomen in 1996, 2006 en 2012. Nieuwe opname is voorzien in SCV 2014.
Laatst gewijzigd	20/04/2013
Meetmethode	Survey
Bron data	SCV-survey
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1069.htm

Variabele "**weerstand tegen gelijke taakverdeling bij huishoudelijke taken**" omvat volgende stellingen:

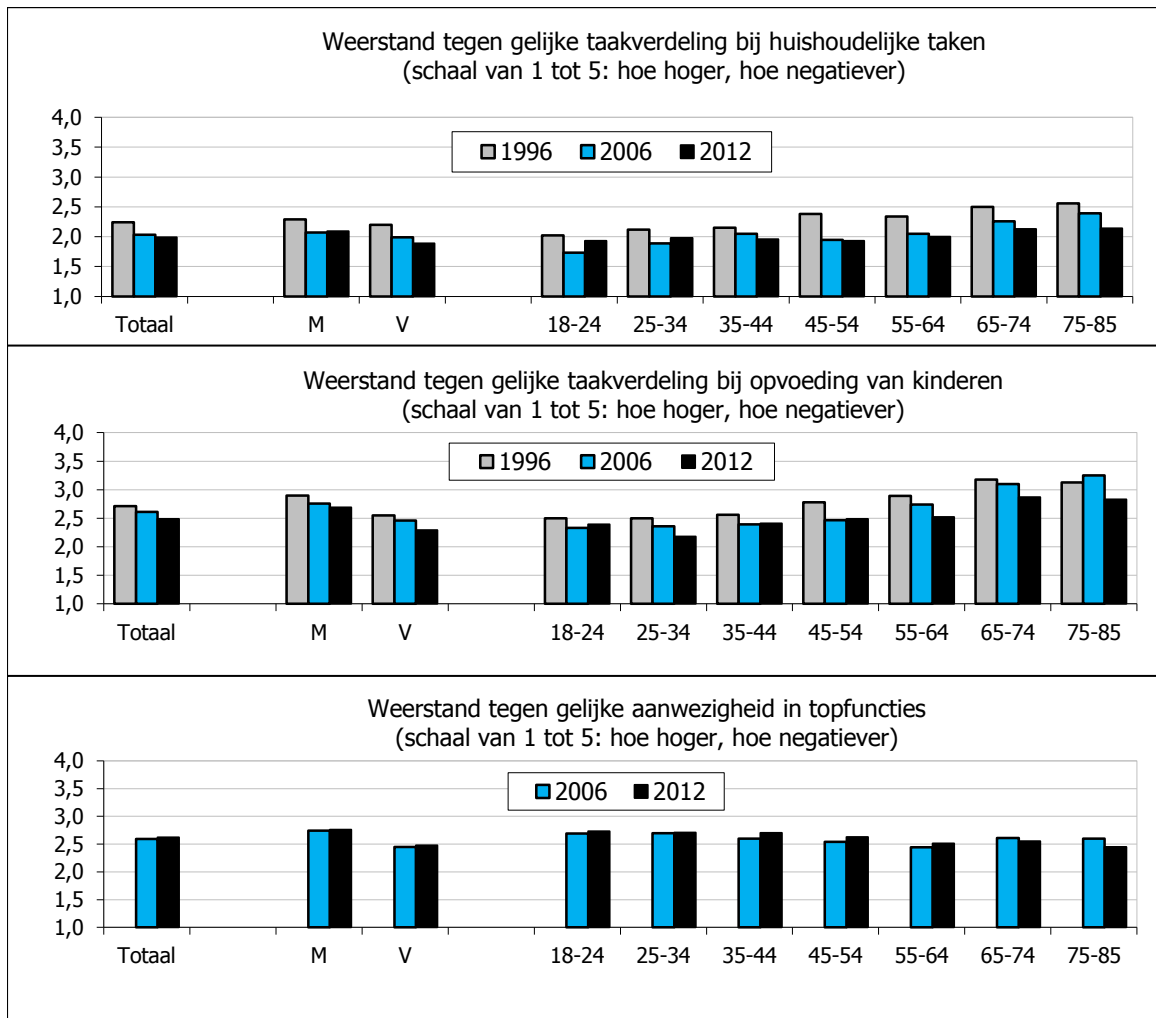
1. Stryken is evengoed een taak van de man als van de vrouw
2. De vaat doen is evengoed een taak van de man als van de vrouw

Variabele "**weerstand tegen gelijke taakverdeling bij de opvoeding van kinderen**" omvat volgende stellingen:

1. Een vrouw is beter geschikt om kinderen op te voeden dan een man
2. Mannen en vrouwen zijn even geschikt om kleine kinderen op te voeden

Variabele "**weerstand tegen gelijke aanwezigheid in topfuncties**" omvat volgende stellingen:

1. Het aantal vrouwen in topfuncties zou de komende vijf jaar minstens moeten verdubbelen
2. Het zou goed zijn als de volgende eerste minister een vrouw is
3. Om vrouwen de kans te geven hun achterstand in besluitvormende posities in te halen, zouden bedrijven hen voorrang moeten geven bij het deelnemen aan managementtrainingen
4. Het is goed te begrijpen dat vrouwenorganisaties zich inspinnen om het aandeel van vrouwen in topfuncties te vergroten

Bespreking

De stellingen in de SCV-module hebben betrekking op verschillende aspecten van de houding ten opzichte van de rollen van mannen en vrouwen. Op basis van een factoranalyse kunnen 3 verschillende samengestelde variabelen worden geconstrueerd.

Voor 2 van de 3 samengestelde variabelen zijn gegevens beschikbaar voor 1996, 2006 en 2012. Daaruit blijkt dat de weerstand tegen een gelijke taakverdeling tussen mannen en vrouwen in het huishouden en in de opvoeding van kinderen tussen 1996 en 2012 significant is afgenomen. Bij de weerstand tegen een gelijke taakverdeling bij de opvoeding van kinderen is er ook sprake van een significante daling tussen 2006 en 2012. De weerstand tegen de gelijke aanwezigheid van mannen en vrouwen in topfuncties is niet significant gewijzigd tussen 2006 en 2012. Deze houding werd niet gemeten in 1996.

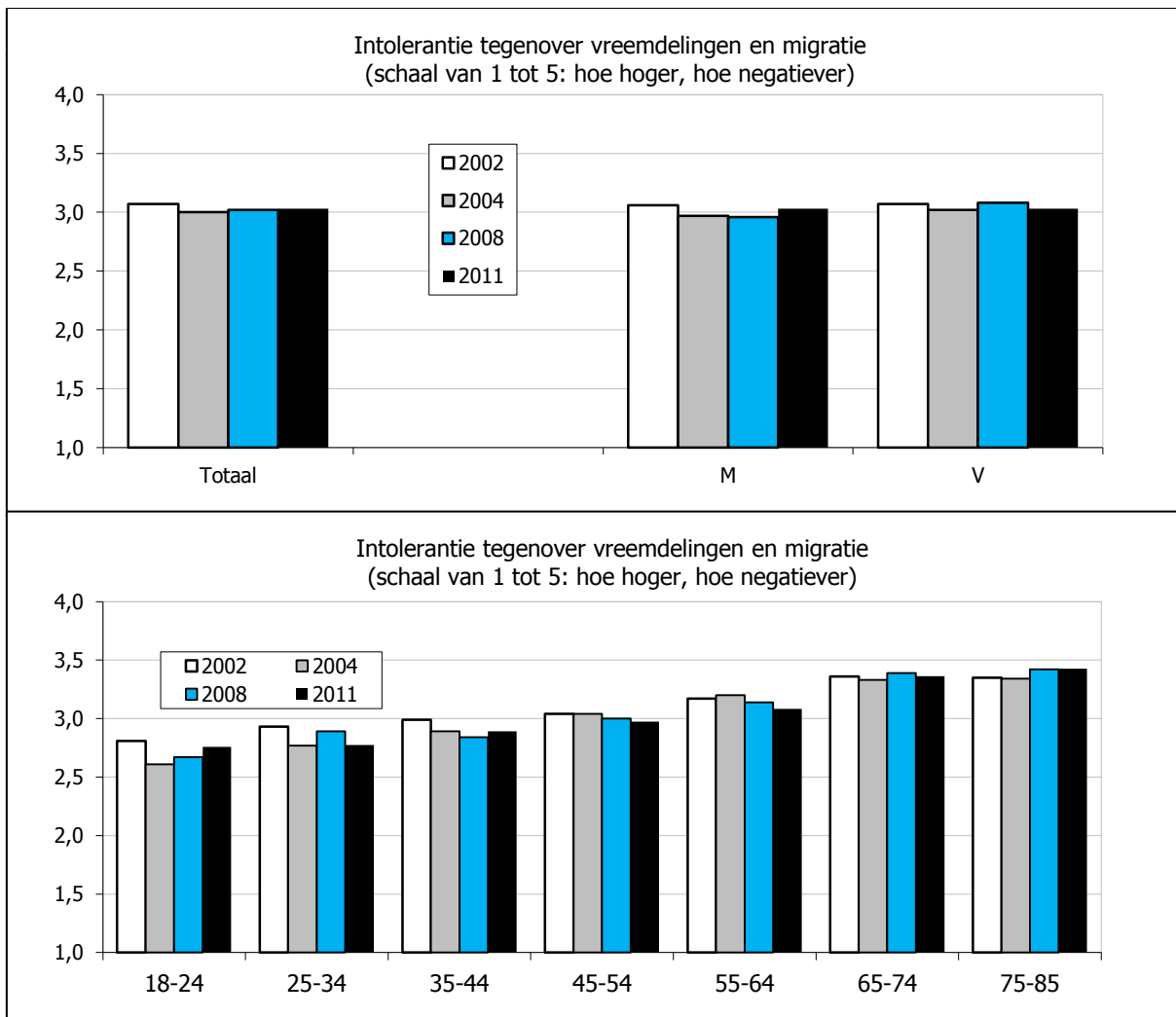
In 2012 staan net als in 1996 en 2006 mannen significant negatiever tegenover een gelijke taakverdeling in het huishouden en bij de opvoeding van kinderen. Dat is ook het geval tegenover de aanwezigheid van vrouwen in topfuncties.

De weerstand tegen een gelijke verdeling van de huishoudelijke taken en de opvoeding van kinderen neemt ook toe met de leeftijd, al zijn de verschillen tussen de leeftijdsgroepen tegenover de vorige metingen in 1996 en 2006 wel afgenomen. Ten slotte valt op dat de weerstand tegen vrouwen in topfuncties juist afneemt met de leeftijd. Jongeren staan het meest negatief tegenover vrouwen in topfuncties.

Doelstelling	2.4.3 Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun deel in de bevolking.
Kernindicatoren	Houding ten opzichte van vreemdelingen en migratie
Definitie	Attitudes tegenover kansengroepen liggen aan de basis van discriminerend gedrag. Het is belangrijk om te monitoren of vooroordelen en negatieve gevoelens ten aanzien van kansengroepen toenemen dan wel afnemen. De houding ten opzichte van vreemdelingen en migratie wordt opgevolgd aan de hand van een specifieke module in de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Er wordt aan de respondenten gevraagd aan te geven in welke mate ze het eens zijn met een aantal stellingen (helemaal eens, eens, noch eens noch oneens, oneens, helemaal oneens). Een factoranalyse laat zien dat achter een aantal van deze stellingen één latente dimensie schuilt, die toelaat een samengestelde variabele "intolerantie tegenover vreemdelingen en migratie" te maken. Dat gebeurt door de gemiddelde score te berekenen voor deze stellingen. Hoe hoger de score, hoe negatiever de houding ten opzichte van vreemdelingen.
Streefwaarde	Discriminatie is in 2020 uitgebannen.
Dimensies	Houding wordt weergegeven voor gehele Vlaamse bevolking en opgesplitst naar geslacht en leeftijdsgroep.
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	2002-2011
Frequentie en stiptheid	Module wordt periodiek opgenomen in de SCV-survey. Werd al opgenomen in 2002, 2004, 2008 en 2011. Nieuwe opname is voorzien in SCV 2013.
Laatst gewijzigd	9/05/2012
Meetmethode	Survey
Bron data	SCV-survey
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4061.htm

Variabele "**intolerantie tegenover vreemdelingen en migratie**" omvat volgende stellingen:

1. Migranten zijn over het algemeen niet te vertrouwen
2. Migranten komen hier profiteren van onze sociale zekerheid
3. Migranten zijn een bedreiging voor onze cultuur en gebruiken
4. De aanwezigheid van verschillende culturen is een verrijking van onze samenleving

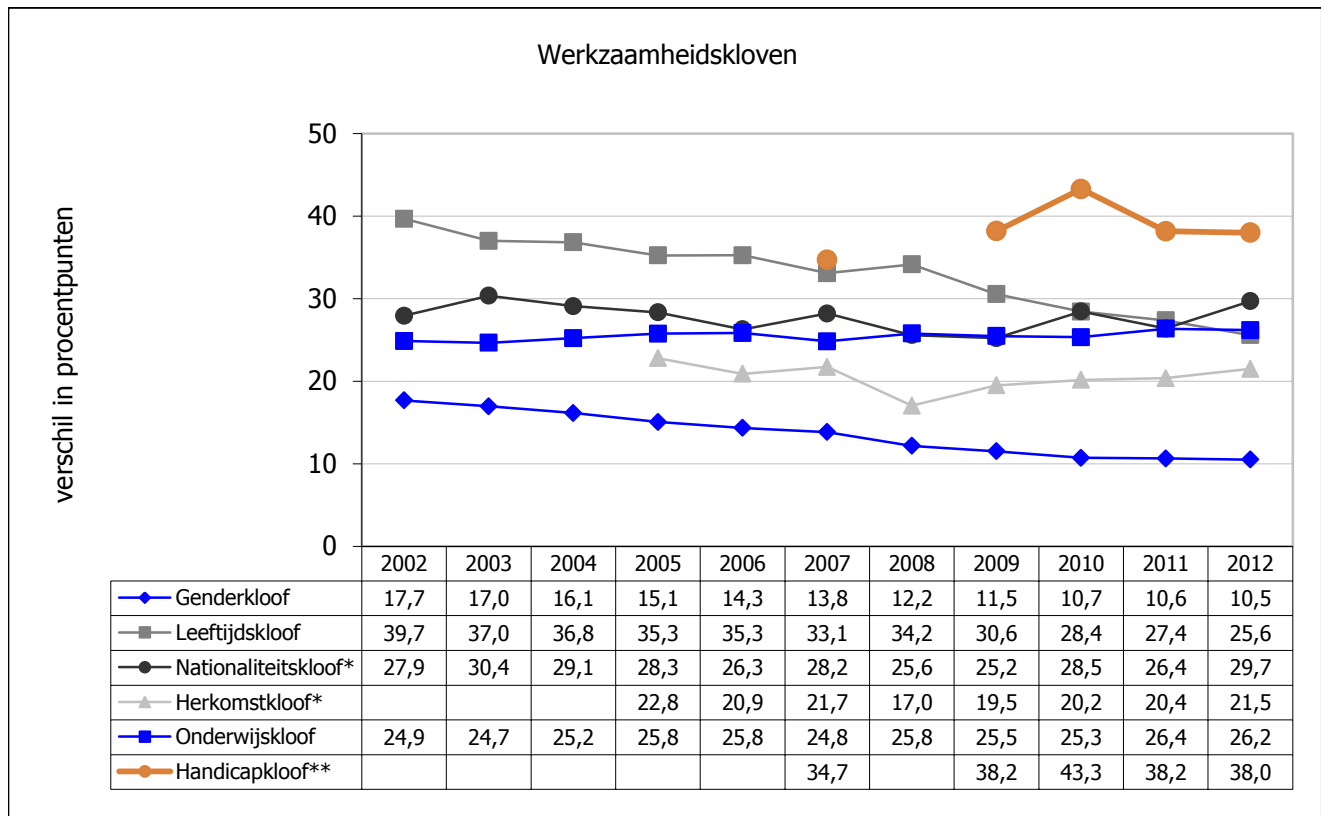

Bespreking

De houding tegenover vreemdelingen is tussen 2002 en 2011 nauwelijks gewijzigd. Dat blijkt uit de resultaten van de samengestelde variabele "intolerantie tegenover vreemdelingen en migratie". Naar geslacht is er enkel in 2008 sprake van een beperkt significant verschil tussen mannen en vrouwen waarbij vrouwen negatiever staan tegenover vreemdelingen dan mannen. Op alle vier meetmomenten neemt de intolerantie duidelijk toe met de leeftijd.

Uit de resultaten van de afzonderlijke stellingen (niet in grafieken) blijkt dat telkens ongeveer de helft van de Vlamingen vindt dat de aanwezigheid van verschillende culturen een verrijking is.

Doelstelling	2.4.4 Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan de andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun aandeel in de bevolking.
Kernindicator	Werkzaamheidskloven bij 20-64 jarigen
Definitie	De evenredige arbeidsdeelname kan worden gemeten aan de hand van de werkzaamheidsgraden van de verschillende kansengroepen (vrouwen, ouderen, laaggeschoolden, allochtonen en arbeidsgehandicapten) die worden vergeleken met de werkzaamheidsgraad bij referentiegroepen. De kloof is het verschil in procentpunten tussen de kansengroep en referentiegroep. Zo wordt de genderkloof berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van mannen enerzijds en van vrouwen anderzijds. De onderwijskloof wordt berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van laaggeschoolden enerzijds en van midden- en hooggeschoolden anderzijds. De leeftijdskloof wordt berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van 20-49-jarigen enerzijds en van 50-64-jarigen anderzijds. De nationaliteitskloof wordt berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van Belgen enerzijds en niet-EU-ers anderzijds. De herkomstkloof wordt berekend als het verschil in werkzaamheidsgraad tussen personen geboren in de huidige verblijfplaats (= geboorteland) en geboren buiten EU. De handicapkloof wordt berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van de bevolking zonder handicap enerzijds en van de bevolking met handicap anderzijds.
Streefwaarde	Evenredige deelname aan de arbeidsmarkt voor de verschillende kansengroepen.
Dimensies	Naar geslacht, leeftijd, onderwijsniveau, nationaliteit, geboorteland, arbeidshandicap
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2001-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in juli van het jaar x+1. Vanaf 2009 is de handicapvraag geïntegreerd in de algemene enquête en is vanaf dan ook jaarlijks beschikbaar. Voordien werden de gegevens m.b.t. handicap op onregelmatige basis bevestigd.
Laatst gewijzigd	11/04/2013
Meetmethode	De Eurostat Labour Force Survey (LFS) is een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie, waarvan de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI) de Belgische uitvoering is.
Bron data	Eurostat LFS, FOD Economie - ADSEI EAK (bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/392.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3456.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5687.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3461.htm

* T.e.m. 2004 is de EU gelijk aan EU15; voor 2005 en 2006 gaat het om EU25; vanaf 2007 om EU27.

** Tussen 2007 en 2009 is er een tijdreksbreuk. Vanaf 2009 worden jaargegevens gebruikt, daarvoor zijn het tweede kwartaalgegevens.

Bespreking

De evenredige arbeidsdeelname van kansengroepen op de arbeidsmarkt kan in beeld gebracht worden door de kloof met de werkzaamheidsgraad van referentiegroepen te nemen. Op deze manier kan er achterhaald worden of kansengroepen in gelijke mate met de referentiegroepen participeren op de arbeidsmarkt.

Al maken vrouwen geen prioritaire kansengroep uit op de arbeidsmarkt, toch blijven ze nog achter op de mannelijke arbeidsdeelname. Ofschoon deze genderkloof tussen 2002 en 2012 verder verkleind is, moeten de vrouwen nog 10,5 procentpunten inlopen op de mannelijke werkzaamheidsgraad.

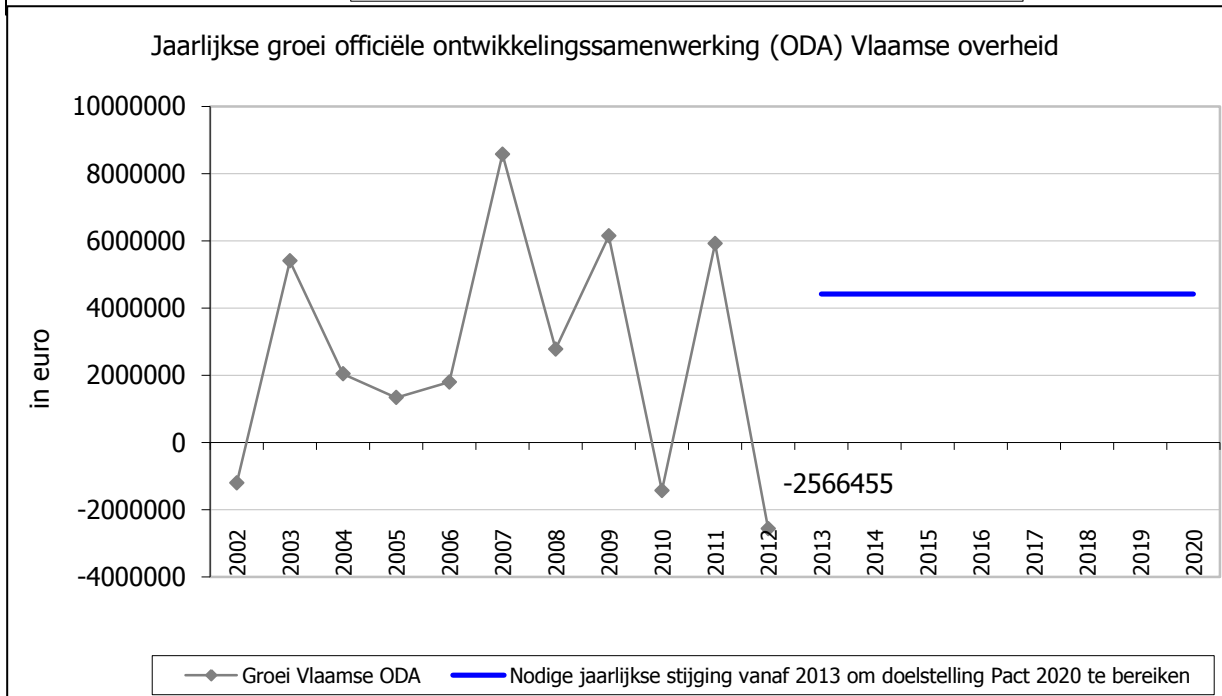
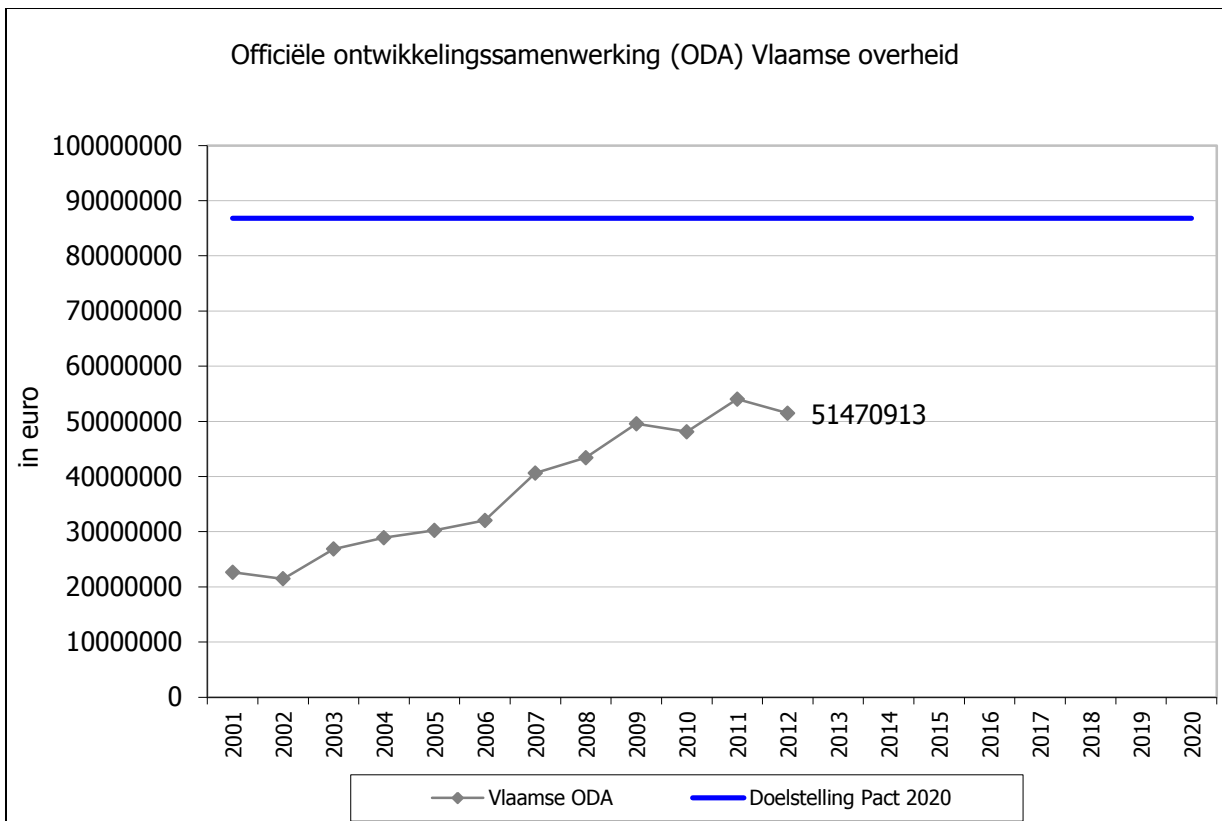
Het verschil tussen de arbeidsdeelname bij de 20-49-jarigen en de 50-64-jarigen neemt af.

De kloof tussen de werkzaamheid van niet-EU burgers en Belgen kent een schommelend verloop. De nationaliteitskloof blijft groot. De herkomstkloof, die het verschil in werkzaamheid aangeeft tussen personen die hier geboren zijn en diegenen die geboren zijn buiten de EU, stijgt sinds 2008.

De onderwijskloof is vrij stabiel tussen 2002 en 2012 en blijft hangen op circa 25 procentpunten. Dat wil zeggen dat de laaggeschoolden vandaag nog een afstand in te lopen hebben op de arbeidsdeelname bij de midden- en hogeschoolden.

Het verschil in arbeidsdeelname tussen personen met een arbeidshandicap en personen zonder handicap komt in 2012 op 38 procentpunten. In vergelijking met de vorige meting lijkt de handicapkloof te stabiliseren.

Doelstelling	2.5.1 Tegen 2020 is de huidige bijdrage van Vlaanderen inzake ontwikkelingssamenwerking verdubbeld. Samen met alle gedecentraliseerde besturen bedraagt de bijdrage van Vlaanderen minstens 7% van de officiële Belgische ontwikkelingshulp.
Kernindicator	Vlaamse officiële ontwikkelingssamenwerking (ODA), in euro en jaarlijkse groei
Definitie	De Vlaamse ODA zijn de reële uitgaven die door de Vlaamse overheid aan ontwikkelingshulp worden besteed. Deze uitgaven voldoen aan de officiële criteria voor ontwikkelingssamenwerking (Official Development Assistance) internationaal vastgelegd door het Ontwikkelingcomité (DAC) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Deze uitgaven worden zowel weergegeven in totaal bedrag per jaar als in jaarlijkse groei.
Streefwaarde	Verdubbeling tegen 2020
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaanderen
Vergelijking tijd	2001-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in april van het jaar x+1
Laatst gewijzigd	16/04/2013
Meetmethode	Administratieve registratie in het kader van een decretaal verplichte rapportering aan het Vlaamse Parlement
Bron data	Departement internationaal Vlaanderen
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1140.htm

Bespreking

De ODA van de Vlaamse overheid klokt af op 51.470.913 euro in 2012. Dat is 4,7% lager dan in 2011. Op 2010 en 2012 na, kende de Vlaamse uitgaven aan ontwikkelingshulp het afgelopen decennium een aanhoudende groei.

Doelstelling	2.5.2 Tegen 2020 is de huidige bijdrage van Vlaanderen inzake ontwikkelingssamenwerking verdubbeld. Samen met alle gedecentraliseerde besturen bedraagt de bijdrage van Vlaanderen minstens 7% van de officiële Belgische ontwikkelingshulp.
Kernindicator	Aandeel Vlaamse overheid en gedecentraliseerde besturen met name de Vlaamse provincies en gemeenten in de Belgische ODA
Definitie	De Vlaamse ODA zijn de reële uitgaven die door de Vlaamse overheid aan ontwikkelingshulp worden besteed. Deze uitgaven voldoen aan de officiële criteria voor ontwikkelingssamenwerking (Official Development Assistance) internationaal vastgelegd door het Ontwikkelingscomité (DAC) van de Organisatie voor Economische samenwerking en Ontwikkeling (OESO). De totale Vlaamse ODA kan berekend worden door het optellen van de ODA van de Vlaamse overheid met deze van de Vlaamse gemeenten en provincies. Op die manier kan het aandeel van Vlaanderen in de totale Belgische ODA berekend worden.
Streefwaarde	Minstens 7% van de officiële Belgische ontwikkelingshulp.
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaanderen, provincies en gemeenten, België
Vergelijking tijd	2001-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in juli van het jaar x+1
Laatst gewijzigd	16/04/2013
Meetmethode	De ODA van de Vlaamse overheid betreft een administratieve registratie in het kader van een decretaal verplichte rapportering aan het Vlaamse Parlement. De ODA van de gemeenten en provincies wordt, naast gelijkaardige gegevens van alle Belgische overheden, door de federale Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire hulp (DGD) verzameld en samengenomen tot de Belgische ODA om aan het Ontwikkelingscomité van de OESO te rapporteren.
Bron data	Departement internationaal Vlaanderen, DGD
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1140.htm

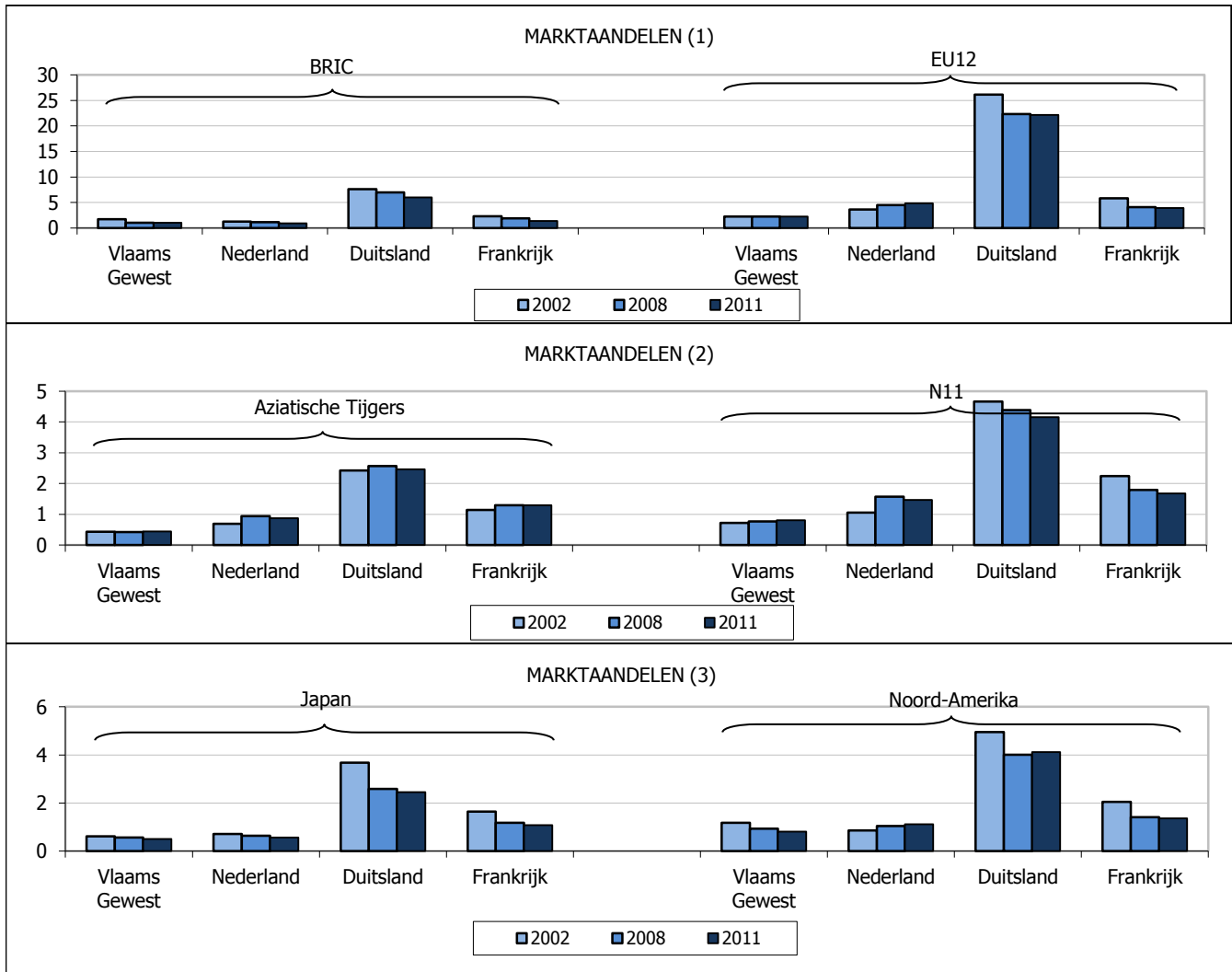
Totale Vlaamse ODA als % van de officiële Belgische ontwikkelingshulp

	Vlaanderen (Vlaamse overheid)	Vlaanderen (gemeenten en provincies)	België	Aandeel Vlaamse ODA in totale Belgische ODA
	in euro	in euro	in euro	in %
2001	22.654.785	7.416.180	935.838.904	3,2
2002	21.453.081	6.057.864	1.066.846.803	2,6
2003	26.856.836	8.167.353	1.591.269.546	2,2
2004	28.901.423	8.157.345	1.176.011.895	3,2
2005	30.241.069	9.421.091	1.573.972.971	2,5
2006	32.042.984	7.523.083	1.575.720.347	2,5
2007	40.619.820	7.655.847	1.426.542.915	3,4
2008	43.400.308	8.136.837	1.654.752.782	3,1
2009	49.544.245	8.966.020	1.873.797.285	3,1
2010	48.117.307	10.429.997	2.268.828.038	2,6
2011	54.037.368	10.349.768	2.018.494.076	3,2

Bespreking

De ODA van de Vlaamse overheid bedroeg 54.037.368 euro in 2011. In dat jaar gaven de Vlaamse gemeenten en provincies 10.349.768 euro uit aan ontwikkelingssamenwerking. De totale Vlaamse ODA komt daarmee in 2011 op 64.387.136 euro of 3,2% van de Belgische officiële ontwikkelingssamenwerking. Dit percentage kende de voorbije jaren een schommelend verloop en ligt nog onder de streefwaarde van minstens 7%.

Doelstelling	3.1.1 Vlaanderen herwint tegen 2020 zijn in de afgelopen tien jaar verloren marktaandeel in de wereldeconomie en exploreert in veel sterkere mate dan vandaag onbenut potentieel op het vlak van internationalisatie (zowel in goederen als in diensten).
Kernindicatoren	Aandeel van de Vlaamse uitvoer in een aantal snel groeiende markten
Definitie	Dit is het aandeel van het Vlaamse Gewest in het totale invoerpakket van snelgroeiende markten (BRIC, N11, Aziatische Tijgers, EU12). BRIC: Brazilië, Rusland, Indië en China. N11: Bangladesh, Egypte, Indonesië, Iran, Zuid-Korea, Mexico, Nigeria, Filippijnen, Pakistan, Turkije en Vietnam. EU12: Bulgarije, Cyprus, Tsjechië, Estland, Hongarije, Litouwen, Letland, Malta, Polen, Roemenië, Slovenië en Slowakije.
Streefwaarde	Toename van het marktaandeel
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Vergelijk met de drie buurlanden Nederland, Frankrijk en Duitsland.
Vergelijking tijd	2002, 2008 en 2011.
Frequentie en stiptheid	Kan jaarlijks berekend worden. Data voor jaar T zijn beschikbaar in T+2.
Laatst gewijzigd	16/05/2013
Meetmethode	Eigen berekeningen op basis van data Eurostat en UNCTAD
Bron data	SVR, Eurostat
Meer informatie	http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/external_trade/introductie

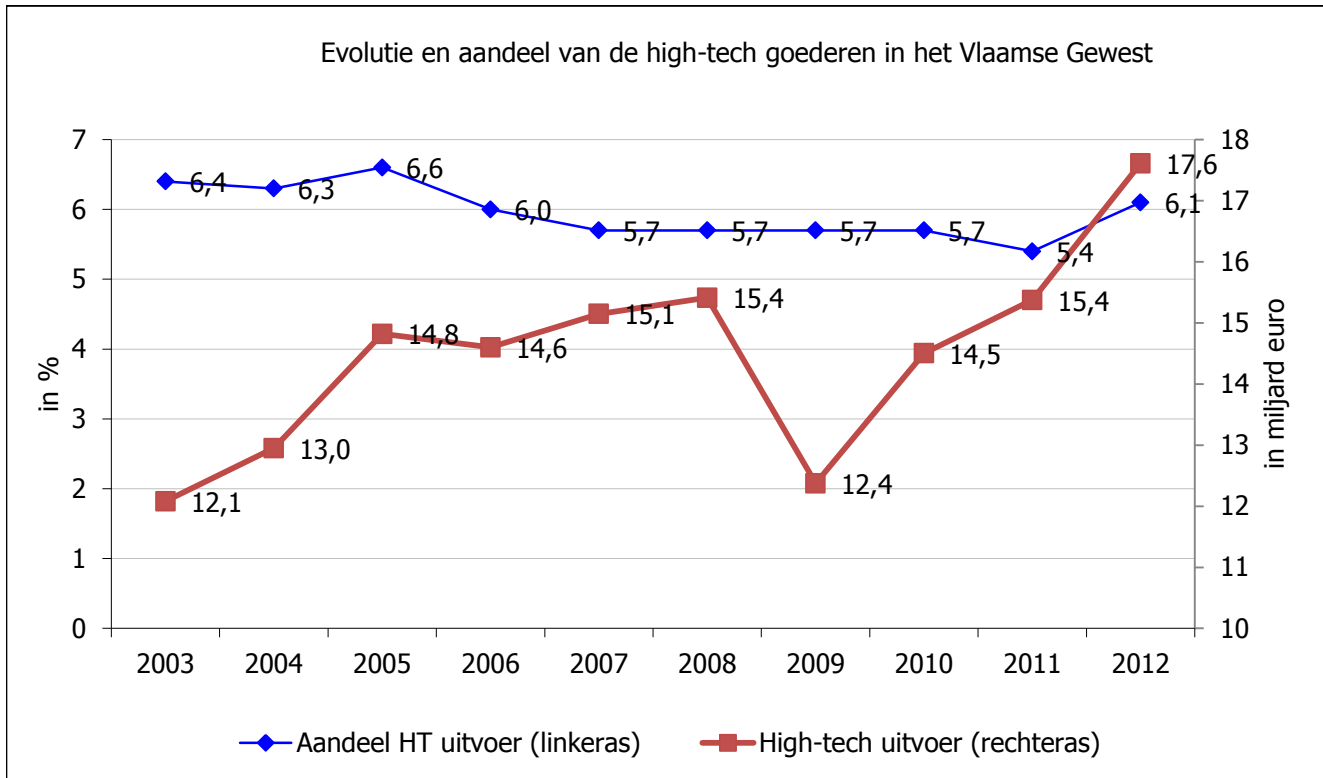

Bespreking

De grootte van een marktaandeel staat in verband met de omvang van de economie waarvan de marktaandelen berekend worden. Zo maakt een groot land meer kans om een belangrijke handelspartner te zijn dan een klein land. In een aantal opkomende handelsblokken verliezen de EU-landen, waaronder ook het Vlaamse Gewest, marktaandeel. Dat valt deels te verklaren door de toegenomen onderlinge handel van deze groeiende landen zelf. Hierna worden de marktaandelen besproken van het Vlaamse Gewest en de drie buurlanden in een aantal opkomende handelsblokken en in Japan en Noord-Amerika.

- Het marktaandeel van het Vlaamse Gewest in de BRIC komt in 2011 op 1,04%. Duitsland staat vooraan (6,01%). Tussen 2010 en 2011 verloor het Vlaamse Gewest 4,2%. Dat is minder zwaar dan het verlies van de drie buurlanden in de BRIC.
- Het Vlaamse marktaandeel in de nieuwe EU12 lidstaten belooft 2,24% in 2011, ongeveer evenveel als in 2002. Het Duitse marktaandeel is er relatief hoog, niet in het minst omwille van de geografische nabijheid van de EU12 landen. Het Vlaamse marktaandeel in de EU12 groeide in 2011 met 1,2% ten opzichte van 2010. Dat is meer dan Duitsland. Frankrijk en Nederland kampten met een daling.
- Het Vlaamse Gewest is in 2011 goed voor 0,44 % van de invoer van de Aziatische Tijgers. Ook hier is er niet veel verschil met 2002. In vergelijking met 2010 doet het Vlaamse Gewest (+3,6%) het opnieuw beter dan de 3 buurlanden.
- Het marktaandeel van Vlaanderen in de N11 bedraagt 0,81% in 2011. Op acht jaar tijd groeide het belang van het Vlaamse Gewest in de N11, evenals van Nederland. Frankrijk en Duitsland verloren marktaandeel over de periode 2002-2011. Tussen 2010 en 2011 verhoogde het Vlaamse Gewest zijn marktaandeel in de N11 met 5,3%. De drie buurlanden hadden daarentegen met een daling af te rekenen.
- Het marktaandeel van het Vlaamse Gewest in Japan is met 0,50% in 2011. In vergelijking met 2010 had het Vlaamse Gewest af te rekenen met een daling met 9,5%, in dezelfde grootte-orde als Frankrijk en minder zwaar dan Nederland. Maar de afkalving van het Duitse marktaandeel in Japan was minder sterk tussen 2010 en 2011.
- Tenslotte bedraagt het Vlaamse marktaandeel in Noord-Amerika 0,81% in 2011. Nederland wist als enige buurland zijn marktaandeel in de VS te vergroten tussen 2002 en 2011. In 2011 zakte het Vlaamse marktaandeel met 13,1% ten opzichte van 2010.

Doelstelling	3.1.3 Vlaanderen herwint tegen 2020 zijn in de afgelopen tien jaar verloren marktaandeel in de wereldeconomie en exploreert in veel sterkere mate dan vandaag onbenut potentieel op het vlak van internationalisatie (zowel in goederen als in diensten)
Kernindicator	Aandeel van de uitvoer van (medium)-HT goederen in de Vlaamse uitvoer
Definitie	Het gaat om bedrijven in België die een goed exporteren waarbij de laatste toegevoegde waarde gerealiseerd werd in het Vlaamse Gewest. De berekeningen gebeuren op data volgens het communautaire concept (omdat dit een betere internationale vergelijkbaarheid toelaat). Definitie High-tech: Eurostat
Streefwaarde	Toename van het aandeel van high-techgoederen in de Vlaamse uitvoer.
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarlijks sedert 2002
Frequentie en stiptheid	De data moeten ad hoc aangevraagd worden aan het INR. Normaal komen de data van T beschikbaar in T+2.
Laatst gewijzigd	2/04/2013
Meetmethode	Het INR betreft de data uit twee bronnen: - voor de extracommunautaire handel zijn dat de douanedocumenten (Extrastat) - voor de intracommunautaire handel is dit Intrastat: momenteel moeten enkel ondernemingen die op jaarbasis meer dan 1 miljoen euro naar
Bron data	INR
Meer informatie	Eurostat-document "What is high-tech trade? Definition based on the SITC nomenclature" (maart 2005)

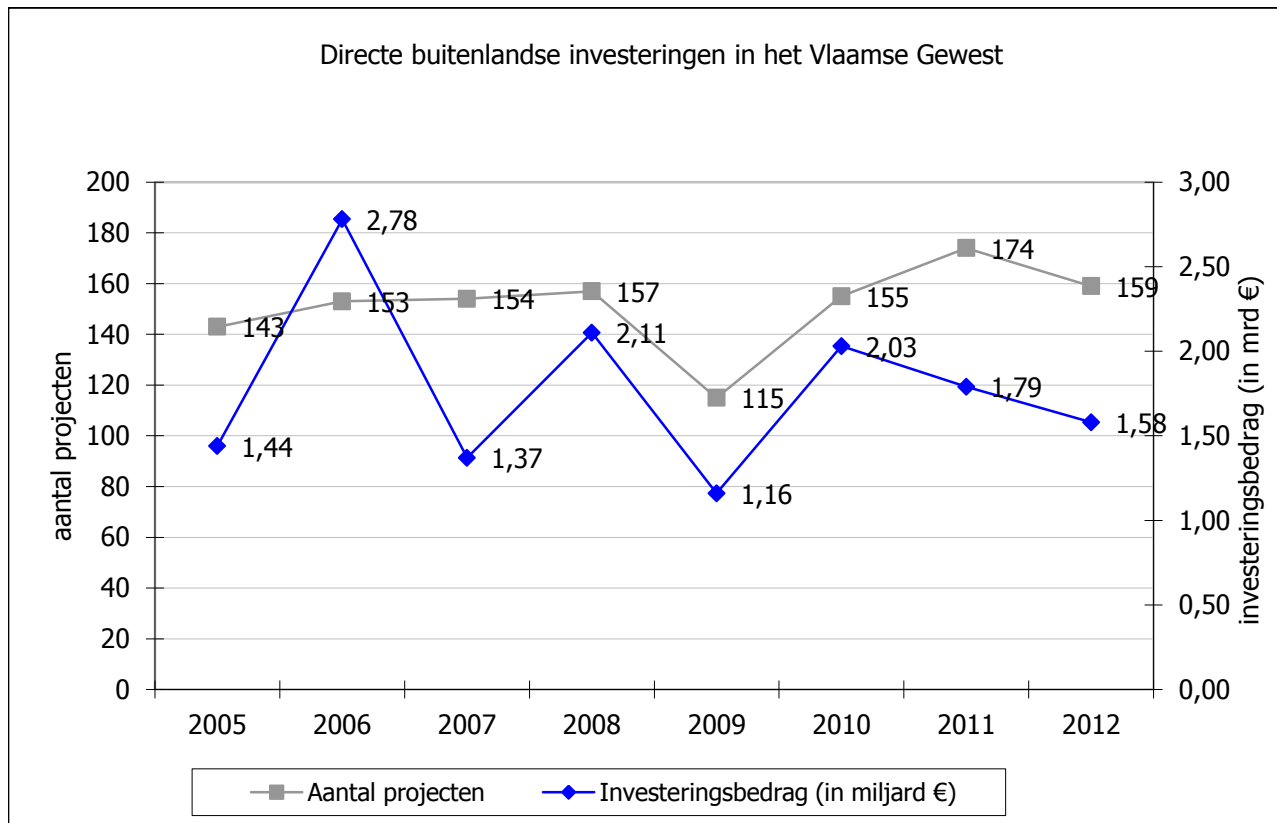

Bespreking

Het aandeel van de high-techgoederen in de Vlaamse uitvoer (communautair concept) bedroeg 6,1% in 2012 en dat is een toename voor het eerst in zeven jaar. Het Vlaamse Gewest is gespecialiseerd in arbeids- (plastic, diamant) en kapitaalintensieve producten (auto's).

Zowel de totale uitvoer als de high-techuitvoer namen toe in 2012, maar deze laatste nog meer. De reden hiervoor is de sterke groei met € 1,7 mrd van de uitvoer van vaccins en antisera. 2009 is een dieptepunt met een inzinking van zowel high-tech als totale uitvoer (financieel-economische crisis). Het aandeel van de high-techuitvoer bleef evenwel op peil in 2009.

Doelstelling	3.2 Het aantal buitenlandse directe investeringen in het Vlaamse Gewest neemt toe, evenals het ermee gepaard gaande investeringsbedrag.
Kernindicatoren	Aantal projecten en bedrag van de buitenlandse directe investeringen
Definitie	Het gaat om de investeringsprojecten die Flanders Investment and Trade (FIT) registreert uit allerhande bronnen (vakliteratuur, kranten, contacten, ...).
Streefwaarde	Toename van het de buitenlandse directe investeringen (naar aantal projecten en bedrag)
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004 t.e.m. 2012
Frequentie en stiptheid	Kan jaarlijks berekend worden. Data voor jaar T zijn beschikbaar in tweede helft T+1.
Laatst gewijzigd	28/03/2013
Meetmethode	Eigen registratie FIT
Bron data	FIT
Meer informatie	http://www.fitagency.be/

Bespreking

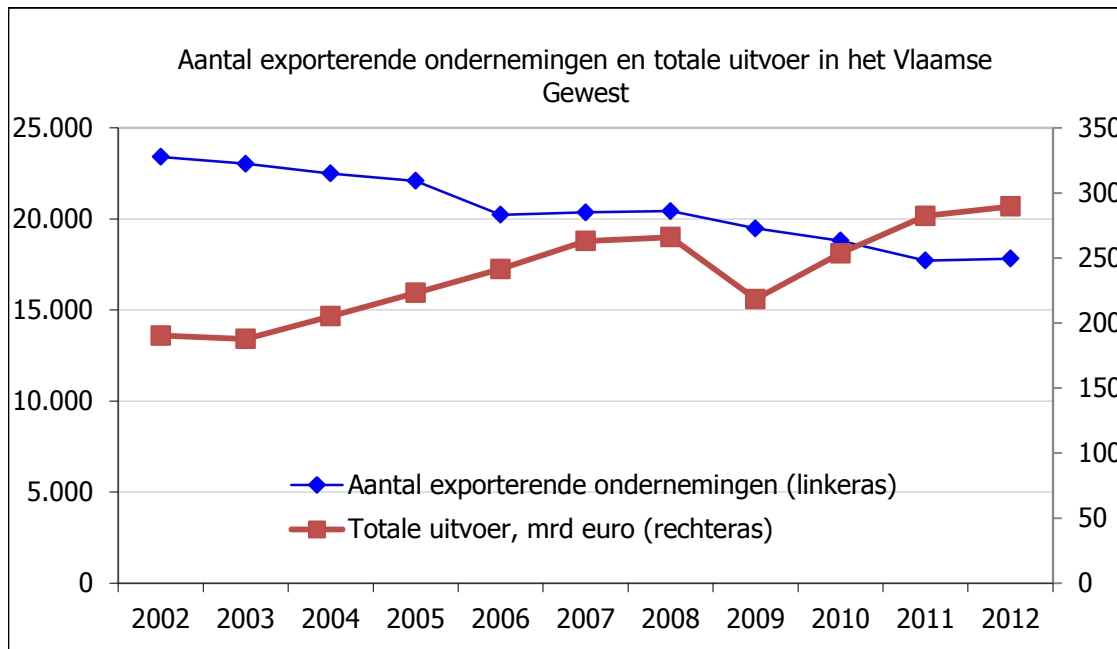
Het aantal investeringsprojecten van buitenlandse investeerders is met 159 in 2012 het hoogste van de beschikbare reeks, op 2011 na (174). Dat is grosso modo in lijn met de doelstelling. In 2009 was er een duidelijke inzinking (115), te wijten aan de recessie in dat jaar.

Het investeringsbedrag fluctueert echter nogal wat. Het bedrag voor 2012 (€ 1,58 mrd) ligt onder het gemiddelde voor de periode 2004-2012 (€ 1,71 mrd).

Iets meer dan de helft van de investeringsprojecten zijn greenfield projecten. Merger & acquisitions staan voor ongeveer 30% (en kenden een opmars tot in 2011). De resterende 20% zijn expansies.

Meer dan de helft (55% in 2012) van de projecten komt uit Europa. Amerika is goed voor circa 26%. De opmars van Azië werd reeds in 2011 getemperd en bedraagt nu iets minder dan 20%.

Doelstelling	3.3 Tegen 2020 neemt het aantal exporterende bedrijven toe, het aantal exporterende KMO's verdubbelt (tegenover 2007).
Kernindicatoren	Aantal exporterende Vlaamse bedrijven (inclusief KMO's)
Definitie	Het gaat om bedrijven in België die een goed exporteren waarbij de laatste toegevoegde waarde gerealiseerd werd in het Vlaamse Gewest.
Streefwaarde	Toename van het aantal exporterende bedrijven, verdubbeling exporterende KMO's
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarlijks vanaf 2002
Frequentie en stiptheid	De statistiek van het aantal exporterende Vlaamse bedrijven kan jaarlijks berekend worden. Data voor jaar T zijn beschikbaar in mei T+1. Het is vooralsnog niet mogelijk de deelpopulatie van de KMO's te beschouwen.
Laatst gewijzigd	21/03/2013
Meetmethode	Het INR betreft de data uit twee bronnen: - voor de extracommunautaire handel zijn dat de douanedocumenten (Extrastat) - voor de intracommunautaire handel is dit Intrastat: momenteel moeten enkel ondernemingen die op jaarbasis meer dan 1 miljoen euro naar EU-landen verzenden rapporteren in Intrastat (vóór 2007 was de drempel 250.000 euro). Voor het bekomen van de <u>exportwaarde</u> doet het INR bijschattingen om een volledige statistiek te bekomen.
Bron data	INR
Meer informatie	http://www.nbb.be/pub/05_00_00_00_00/05_04_00_00_00/05_04_06_00_00.htm?l=nl#Kwartaalbericht

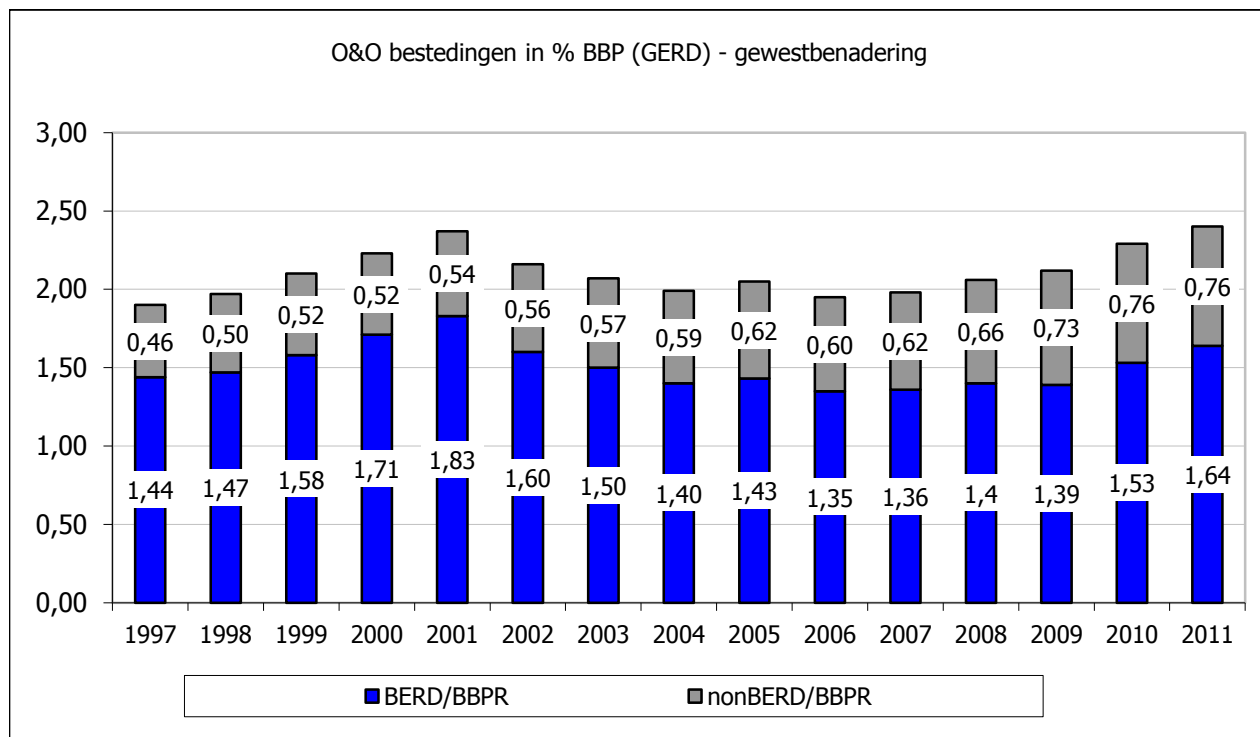

Bespreking

Het aantal exporterende ondernemingen in het Vlaamse Gewest liep terug tussen 2002 en 2005. Vanaf 2006 werd de drempelwaarde voor aangifte in Intrastat verhoogd, wat tot een daling van het aantal geregistreerde aangevers leidde. In 2007 en 2008 is er opnieuw een (lichte) stijging van het aantal exporterende Vlaamse ondernemingen. Maar in 2009-2010-2011 ligt het aantal lager. 2009 was een crisisjaar.

In 2012 was er toename van het aantal exporterende Vlaamse bedrijven. Er is geen datamateriaal over het aantal exporterende Vlaamse KMO's.

Doelstelling	4.1 Vanuit het oogpunt van economische en maatschappelijke valorisatie besteedt Vlaanderen tegen 2020 3% van zijn BBP aan O&O.
Kernindicatoren	Totale O&O-bestedingen (GERD) in % van het BBP (O&O-intensiteit) en opsplitsing GERD in totale uitgaven door de overheid en door het bedrijfsleven
Definitie(s)	<p>GERD = BERD + GOVERD + HERD + PNP</p> <p>GERD = Gross Expenditure on Research & development (R&D) (= BUOO = Bruto Binnenlandse Uitgaven voor Onderzoek & Ontwikkeling (O&O))</p> <p>BERD = Business Expenditure on R&D (= uitgaven voor O&O van de bedrijven en de Collectieve Onderzoekscentra COC)</p> <p>GOVERD = Government Expenditures on R&D</p> <p>HERD = Higher Education Expenditures on R&D</p> <p>PNP = Not for profit Organisations Expenditures on R&D = instellingen zonder winstoogmerk, zowel semi-publieke als private organisaties en internationale organisaties</p> <p>De O&O-intensiteit drukt de GERD uit relatief ten opzichte van het Bruto Binnenlands Product.</p> <p>De Gewestbenadering is de internationaal aanvaarde procedure om alle componenten van GERD en BBPR op éénzelfde eenheid, in casu het gewest, toe te passen. Het Expertisecentrum O&O Monitoring (ECCOOM) rapporteert daarnaast over de O&O-bestedingen op gemeenschapsniveau waarbij ook rekening wordt gehouden met de Vlaamse onderwijsinstellingen (van de HERD-component) in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Dit levert dan de HERD en de GERD volgens de Gemeenschapsbenadering.</p>
Streefwaarde	3% GERD en 1% publiek gefinancierde O&O-intensiteit
Dimensies	
Vergelijking ruimte	
Vergelijking tijd	1997-2011* voor GERD, 2000-2011* voor de subdoelstelling (benaderende berekening van publiek-gefinancierde O&O-intensiteit) op basis van O&O kredieten
Frequentie	Geen probleem
Laatst gewijzigd	13 maart 2013 (3%-nota)
Meetmethode	*De GERD berekening voor 2011 is uitgevoerd op basis van O&O-enquête
Bron data	Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECCOOM)
Meer informatie	<p>Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECCOOM)</p> <p>http://www.ewi-vlaanderen.be/landschap/cijfers-indicatoren/3-norm</p> <p>http://www.ewi-vlaanderen.be/speurgids</p> <p>http://www.ecoom.be/nl/node/287</p>

Bespreking

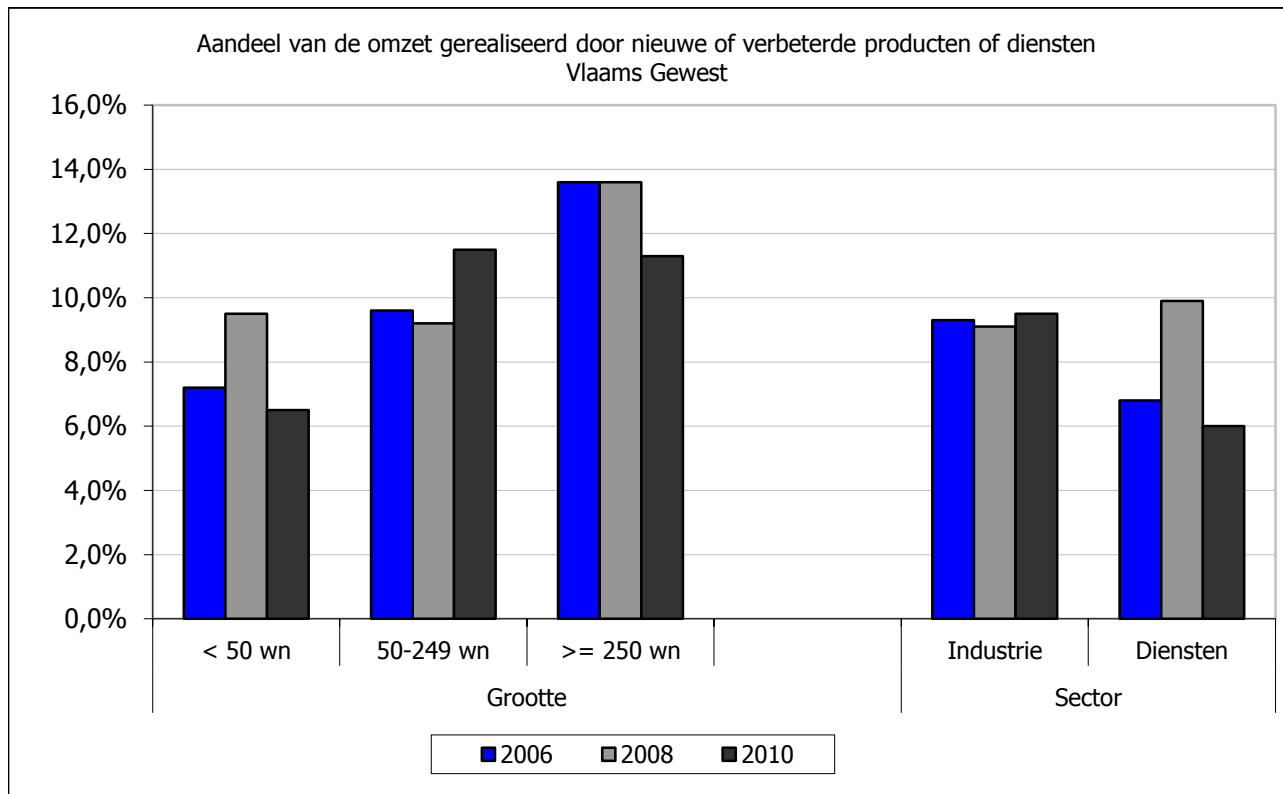
Een van de meest gebruikte indicatoren om de O&O-activiteit van een regio weer te geven, is de O&O intensiteit: het percentage van het BBP dat besteed wordt aan O&O.

Wanneer we de totale O&O-uitgaven (GERD) uitdrukken als % van het BBP bekomen we voor 2011 een percentage van 2,40% voor de GERD op gewestniveau en 2,46% voor de GERD op gemeenschapsniveau. De stijging van de totale O&O-uitgaven als percentage van het BBP in 2007 zet zich verder door in 2008-2011.

In de figuur worden ook de twee componenten van de GERD (namelijk het BERD- en het non-BERDgedeelte) voorgesteld als percentage van het BBP. De BERD/BBP-ratio vertoont een lichte stijging vanaf 2010. De nonBERD/BBP-ratio vertoont reeds een duidelijke stijging vanaf 2006. Zo krijgen we, op gewestniveau, voor 2011 een percentage van 1,64%, uitgevoerd door de private sector en 0,76% uitgevoerd door de publieke sector.

De publieke financiering van de GERD bedroeg in 2011 0,7% of ongeveer 29% van de totale O&O uitgaven terwijl de private financiering ongeveer 1,70% of ongeveer 71% bedroeg en dit zijn de meeste recente gegevens op basis van de O&O enquêtes.

Doelstelling	4.2.1 Dat uit zich in een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten, een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen, zoals ICT en gezondheidszorg, logistiek en een slim elektriciteitsnetwerk en een hoger aandeel werkenden in kennisintensieve sectoren tot op een gelijk niveau als de Europese topregio's.
Kernindicatoren	Aandeel van de omzet gerealiseerd door nieuwe of verbeterde producten of diensten per bedrijfsgrootte, innovatieniveau en per bedrijfssector
Definitie	Aandeel van de omzet (in percent) gerealiseerd door nieuwe of verbeterde producten of diensten ten opzichte van de gemiddelde omzet.
Streefwaarde	Verdubbeling vanaf 2007
Dimensies	<ul style="list-style-type: none"> - Tijd : 2-jaarlijks - Sector : Industrie, Diensten (en totaal) - Bedrijfsgrootte volgens klassen van werknemers : < 50, 50-249, >= 250 - Gegevens over bouw NIET beschikbaar
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	editie 2006, editie 2008, editie 2010
Frequentie en stiptheid	2-jaarlijkse update. Gegevens van het jaar X zijn beschikbaar in X+2
Laatst gewijzigd	16/05/2012
Meetmethode	<p>Het gaat om een internationale enquête waarvoor de aanbevelingen van Eurostat in het Vlaamse Gewest nagenoeg volledig gevolgd werden. De bedrijfstakken die ondervraagd worden verschillen soms van editie tot editie.</p> <p>Voor de enquête wordt een steekproef getrokken van Vlaamse ondernemingen op basis van bedrijfsgrootte en NACE-code. Bedrijven die hun hoofdkwartier hebben in Brussel, maar activiteiten uitoefenen in het Vlaamse Gewest werden eveneens bevraagd.</p>
Bron data	Community Innovation Survey (CIS) 2011 - ECOOM.
Meer informatie	http://www.ecoom.be/indicatorenboek

Bespreking

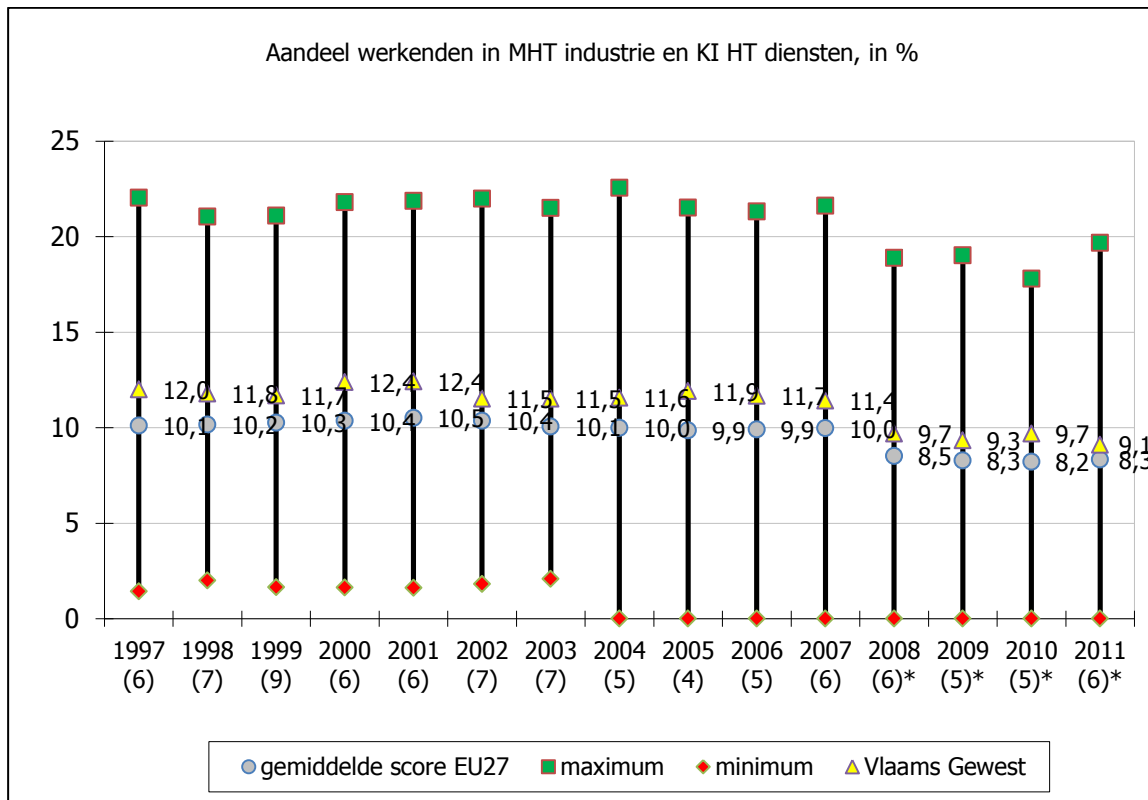
Uit de resultaten van de CIS-enquêtes (zie figuur) blijkt dat een gemiddeld Vlaams bedrijf in 2010 7,5% van zijn omzet haalde uit innovatieve goederen of diensten. Iets minder dan de helft daarvan komt uit goederen of diensten die nieuw zijn voor de markt, terwijl de rest komt uit goederen of diensten die nieuw zijn voor het bedrijf zelf.

Grote bedrijven (dit zijn bedrijven met 250 of meer werknemers) en middelgrote bedrijven (dit zijn bedrijven met tussen 50 en 249 werknemers) halen een groter deel van hun omzet uit innovatieve goederen of diensten dan kleine ondernemingen (dit zijn bedrijven met minder dan 50 werknemers). Over de gehele periode 2006-2010 valt vooral op dat de middelgrote bedrijven een stijgend aandeel van hun omzet halen uit innovatieve goederen of diensten.

In 2010 is de indicator hoger in de industrie (9,5%) dan in de diensten (6,0%). Dat was ook zo in 2006. Het is verder duidelijk dat de omzet uit innovatieve goederen of diensten sterk verschilt tussen de sectoren (niet in de grafiek). Bedrijven in de ICT-sector en de sector Informatiediensten halen meer dan 18% van hun omzet uit innovatieve goederen/diensten.

Wanneer we de evolutie van deze cijfers doorheen de tijd bekijken is de nodige voorzichtigheid geboden. Deze cijfers zijn een extrapolatie van de reacties van een steekproef van bedrijven – op basis van de CIS-2009 enquête voor 2008 en op basis van de CIS-2011 enquête voor 2010 – en dus inherent gevoelig voor een zekere foutenmarge. Niet alleen beantwoorden niet alle bedrijven deze vraag, ook zijn de antwoorden vaak ruwe schattingen. Dat is niet alleen voor het Vlaamse Gewest, maar ook in andere landen het geval. Dit is ook een van de redenen waarom de gegevens tussen de verschillende tweejaarlijkse CIS-enquêtes onderling zeer sterk schommelen. Het is alleszins aan te raden de evoluties over een ruimer tijds kader te bekijken.

Doelstelling	4.2.2 Dat uit zich in een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten, een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen, zoals ICT en gezondheidszorg, logistiek en een slim elektriciteitsnetwerk en een hoger aandeel werkenden in kennisintensieve sectoren tot op een gelijk niveau als de Europese topregio's.
Kernindicatoren	Aandeel van de werkenden in (medium)-hightech industrie en kennisintensieve diensten
Definitie	<ul style="list-style-type: none"> - Mediumhoogtechnologische industrie: elektrische machines, automobiel, chemie, overig transport, machinebouw - Hoogtechnologische industrie: vliegtuigbouw, farmacie, computers en kantoormachines, audio-, video- en telecommunicatieapparatuur, medische, precisie en optische instrumenten - Kennisintensieve hightechdiensten: post en telecommunicatie, informatica, speur- en ontwikkelingswerk. <p>--> tot en met 2007: bepaald o.b.v. de oude NACE rev.1.1 --> vanaf 2008: bepaald o.b.v. de nieuwe NACE rev.2</p>
Streefwaarde	Stijgend aandeel tot op niveau EU-topregio's
Dimensies	geen specifieke dimensies weergegeven. Indien gewenst zijn de gegevens beschikbaar volgens subcategorie (medium HT industrie, HT industrie, KI diensten).
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, 16 ViA benchmarkregio's
Vergelijking tijd	1995-2011
Frequentie en stiptheid	De gegevens zijn beschikbaar op jaarbasis. In internationaal verband zijn de data voor jaar T beschikbaar eind T+2.
Laatst gewijzigd	25/03/2013
Meetmethode	<p>Enquête bij Vlamingen in private huishoudens over hun activiteit in de loop van een gegeven referentieweek.</p> <p>Op het niveau van België omvat de steekproef bijna 50.000 huishoudens (gebaseerd op het Rijksregister).</p> <p>De enquête wordt face-to-face afgenomen op basis van een tweetraps-steekproef gestratificeerd volgens geografische secties in een gemeente en huishouden</p>
Bron data	ADSEI, Eurostat
Meer informatie	http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/High-tech_statistics

* vanaf 2008 berekend o.b.v. de nieuwe NACE rev.2.

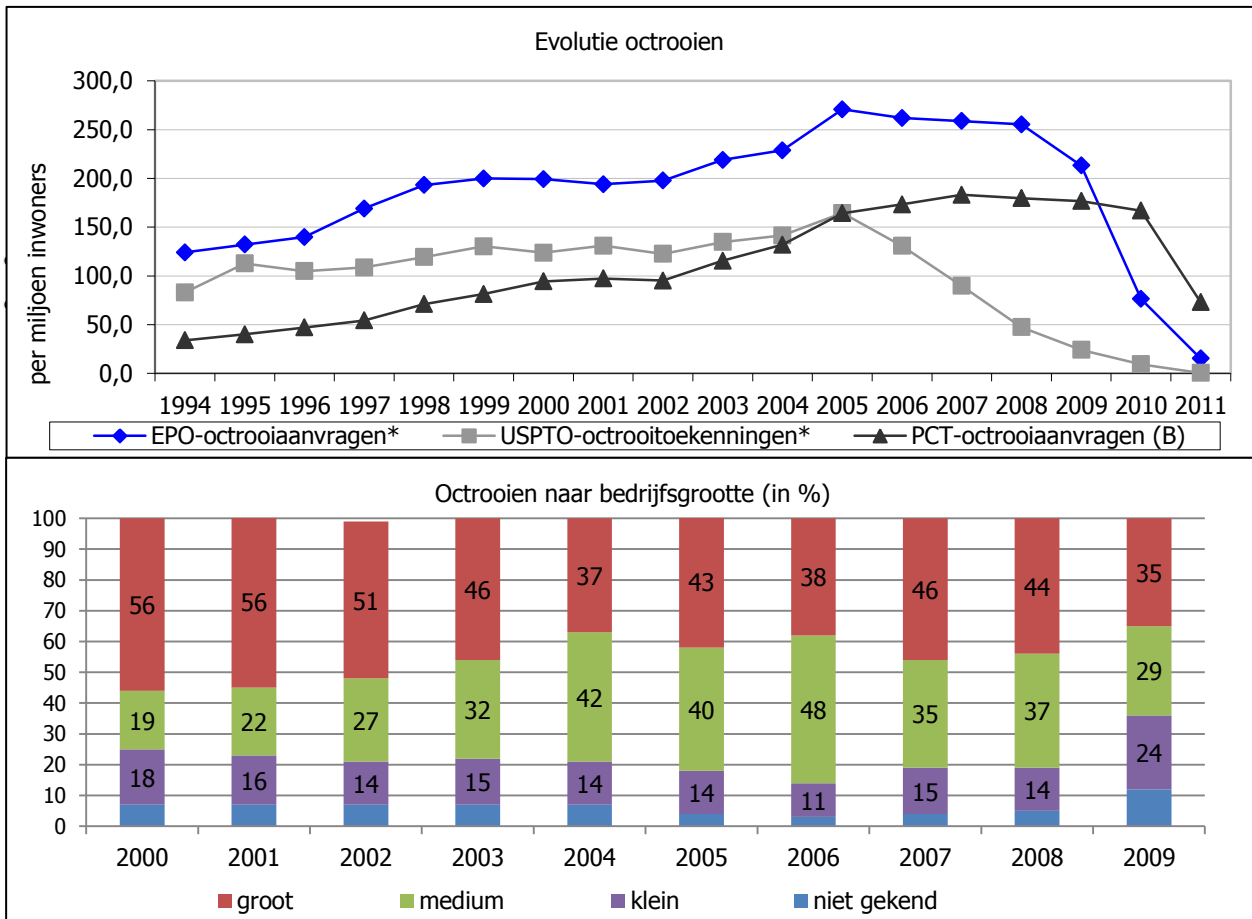
Bespreking

Het aandeel werkenden in de (medium) HT industrie en HT diensten in het Vlaamse Gewest situeert zich boven het EU27 gemiddelde. In 2011 was 9,1% van de Vlamingen werkzaam in dergelijke bedrijfstakken, tegenover 8,3% gemiddeld in de EU27.

Daarmee is het Vlaamse Gewest goed voor een 6de plaats op de 16 ViA benchmarkregio's. Dat is een goede positie (voornamelijk te danken aan de industriecomponent); de laatste zes jaren staat het Vlaamse Gewest steeds 5de of 6de. Let wel: vanaf 2008 wordt de indicator berekend o.b.v. de nieuwe NACE rev.2. Daardoor is een vergelijking met oudere gegevens niet strikt mogelijk.

Kenmerkend voor deze indicator is de grote spreidingsmaat tussen minimum en maximum. De indicator is bv. laag in een aantal Griekse regio's, maar piekt daarentegen in een aantal Duitse regio's.

Doelstelling	4.3.1 Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.
Kernindicatoren	Aangevraagde en toegekende EPO, USPTO en PCT-octrooien per miljoen inwoners en naar bedrijfsgrootte
Definitie	"Een octrooi is een document, verleend door een officiële instantie, dat het recht toekent om anderen uit te sluiten van de aanmaak of het gebruik van een nieuw werktuig, apparaat of werkwijze (procédé) voor de duur van een nader bepaald aantal jaren. Het recht wordt verleend aan de uitvinder van het werktuig of de werkwijze na onderzoek van zowel de nieuwigheid als van de mogelijke bruikbaarheid ervan. Het recht besloten in het octrooi kan door de uitvinder aan iemand anders worden toegewezen, gewoonlijk zijn werkgever, een onderneming en/of worden verkocht of vergund voor gebruik door iemand anders. Dit recht kan worden afgedwongen hetzij door de bedreiging van een rechtszaak hetzij door de rechtszaak zelf voor schending van eigendomsrechten." (vrij vertaald naar Zvi Griliches, Journal of Economic Literature, 1990; originele passage geciteerd in Vlaams Indicatorenboek WTI 2009, p.150).
Streefwaarde	Stijging jaar op jaar
Dimensies	European Patent Office (EPO), U.S. Patent and Trademark Office (USPTO), Patent Cooperation Treaty (PCT) wat slaat op octrooiaanvragen bij 136 aangesloten landen voorafgaand aan de toekenningsprocedure van gemachtigde regionale autoriteiten (USPTO, EPO, Japan Patent Office (JPO), ...).
Vergelijking ruimte	Vlaanderen, België en 19 OESO-lidstaten.
Vergelijking tijd	1994-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	28/03/2012
Meetmethode	Tellingen
Bron data	Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring, Vlaams Indicatorenboek, ECOOM. PATSTAT versie herfst 2012.
Meer informatie	Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM) http://www.kuleuven.be/onderzoek/onderzoeksdatabank/project/3H09/3H090011.htm http://www.ecoom.be/index.php?id=40&L=1

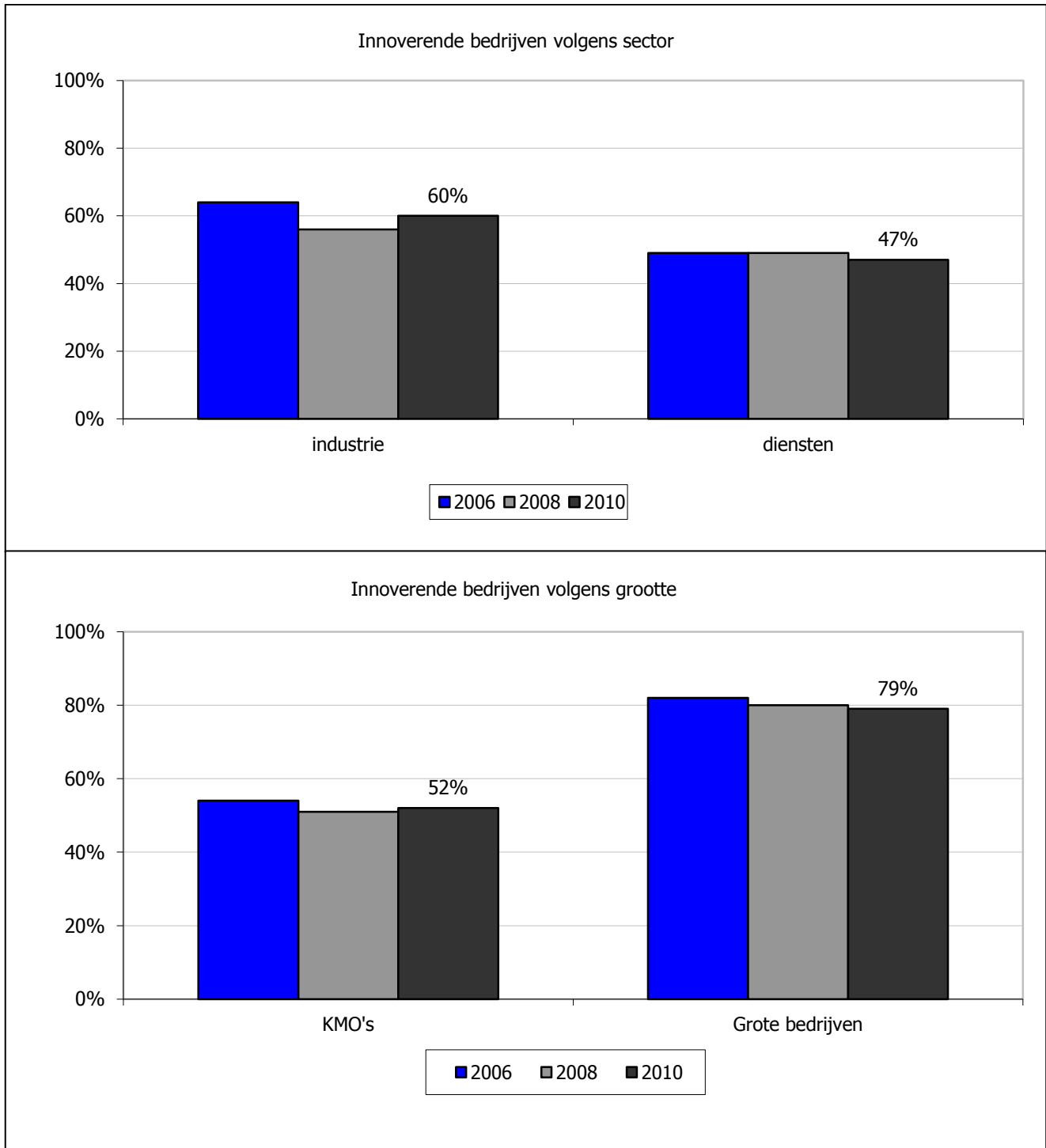
Bespreking

Er is een significante toename zichtbaar van octrooiedrag voor nagenoeg alle voor Vlaanderen en België relevante 'referentie'-landen, zowel voor EPO-octrooiaanvragen, PCT aanvragen en USPTO-octrooien. Binnen de referentiegroep bekleedt België een tiende plaats en Vlaanderen een achtste plaats voor wat betreft het aantal EPO octrooiaanvragen per miljoen inwoners in 2008. De rangschikking wordt aangevoerd – in respectievelijke volgorde – door Zwitserland, Luxemburg, Zweden en Finland. Duitsland vervolledigt de top 5. Vlaanderen situeert zich in de buurt van Denemarken (positie 7) en Oostenrijk (positie 9). Waar deze positie van België en Vlaanderen - in het midden van de referentiegroep - op het eerste zicht als 'middelmatig' kan overkomen, dient men voor ogen te houden dat de gekozen referentielanden samen instaan voor 95% van de patentactiviteiten: in een mondiale rangschikking behouden België en Vlaanderen m.a.w. deze positie.

Inzake toegekende octrooien binnen het USPTO systeem bekleeden België en Vlaanderen respectievelijk een vijftiende en een dertiende plaats. Koplopers zijn hier Japan, de US, Zwitserland, Korea en Luxemburg. Binnen Europa laat Vlaanderen o.m. Frankrijk, het VK, Denemarken, Italië en Spanje achter zich. Wat PCT aanvragen betreft, bekleedt België een elfde plaats. De rangschikking wordt hier aangevoerd door Zwitserland, Zweden, Luxemburg, Finland, Nederland, Denemarken, Duitsland, Japan, de VS en Oostenrijk.

De terugval vanaf 2009 heeft te maken met de vertraging waarmee octrooiaanvragen bij EPO worden gepubliceerd (18 maanden na aanvraag). Dit verklaart de daling in aantallen die zich manifesteert in 2009 en vooral in 2010. Een deel van de octrooiaanvragen in 2009 zal dus maar in 2011 of in 2012 gepubliceerd worden en dus gekend zijn. De octrooitoekenningen van USPTO laten nog langer op zich wachten, door de tijdsperiode tussen aanvraag en toekenning, die tot enkele jaren kan oplopen.

Doelstelling	4.3.2 Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.
Kernindicatoren	Innoverende bedrijven als % van alle industriële en dienstenbedrijven (per bedrijfsgrootte, en industrie/diensten)
Definitie	Percentage ondernemingen per jaar in de diverse categorieën, verder onderverdeeld per sector en per grootte.
Streefwaarde	Stijging
Dimensies	<ul style="list-style-type: none"> - Sector : Industrie, Diensten (en totaal) - Bedrijfsgrootte volgens klassen van werknemers : < 50, 50-249, >= 250 - Enkel enige vorm van (al dan niet voltooide) product- en procesinnovatie - Gegevens over bouwsector NIET beschikbaar
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	editie 2006, editie 2008, editie 2010
Frequentie en stiptheid	2-jaarlijkse update. Gegevens van het jaar X zijn beschikbaar in X+2
Laatst gewijzigd	16/05/2012
Meetmethode	<p>Het gaat om een internationale enquête waarvoor de aanbevelingen van Eurostat in het Vlaamse Gewest nagenoeg volledig gevolgd werden. De bedrijfstakken die ondervraagd worden verschillen soms van editie tot editie.</p> <p>Voor de enquête wordt een steekproef getrokken van Vlaamse ondernemingen op basis van bedrijfsgrootte en NACE-code. Bedrijven die hun hoofdkwartier hebben in Brussel, maar activiteiten uitoefenen in het Vlaamse Gewest werden eveneens bevestigd.</p>
Bron data	Community Innovation Survey (CIS)
Meer informatie	http://www.ecoom.be/indicatorenboek

Bespreking

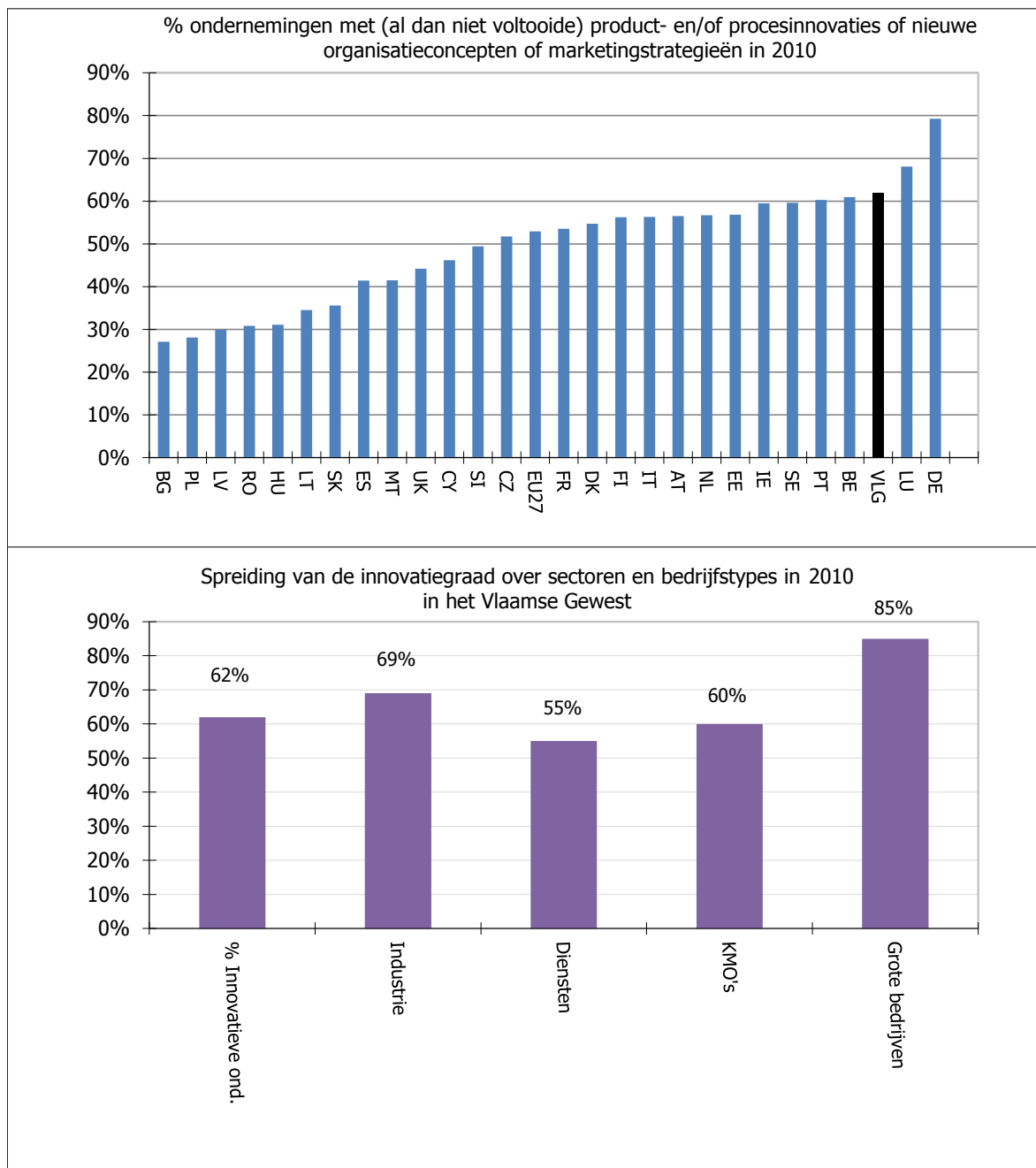
Ongeveer 53% van de Vlaamse ondernemingen was volgens de CIS-enquête 2010 bezig met de ontwikkeling van nieuwe of verbeterde producten of processen. Dat is een stabilisatie in vergelijking met de editie 2008.

De innovatiegraad, gemeten volgens deze indicator, is hoger in de industrie (60% in 2010) dan in de diensten (47%). De bouwsector wordt niet bevroegd in de CIS-enquêtes.

De grote bedrijven zijn meer innovatief dan de middelgrote en kleine bedrijven (79% versus 52% in 2010).

De meest innovatieve sector is nog steeds de ICT-/Elektronicasector, aangezien 89% van de bedrijven in deze sector aangeeft (al dan niet voltooide) product- en/of procesinnovatie-activiteiten gehad te hebben in de editie 2010 (niet in grafiek).

Doelstelling	4.3.3 Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.
Kernindicator	Spreiding van innovatie over sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen
Definitie	Spreiding van het aantal innovatieve bedrijven, naargelang de sector(industrie/diensten) en grootte (klein, middelgroot en groot). Let wel: de definitie is vanaf de CIS 2009 licht veranderd: het gaat nu om het aandeel bedrijven met product-, proces-, marketing- of organisatorische innovatie (voorheen enkel product- en procesinnovatie). Daardoor is de vergelijkbaarheid met oudere gegevens moeilijk.
Streefwaarde	Hogere en betere spreiding
Dimensies	- naar sector - naar bedrijfsgrootte (klein, medium of groot)
Vergelijking ruimte	Europese landen (voor totale innovatiegraad)
Vergelijking tijd	De CIS enquêtes beogen vergelijkbaarheid in de tijd en in de ruimte. Dit neemt niet weg dat er zich verschillen voordeden in het concept en de afname
Frequentie en stiptheid	De CIS enquêtes grijpen om de twee jaar plaats.
Laatst gewijzigd	16/05/2013
Meetmethode	Enquête bij bedrijven
Bron data	CIS-2011 (betrekking op 2010)
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1092.htm

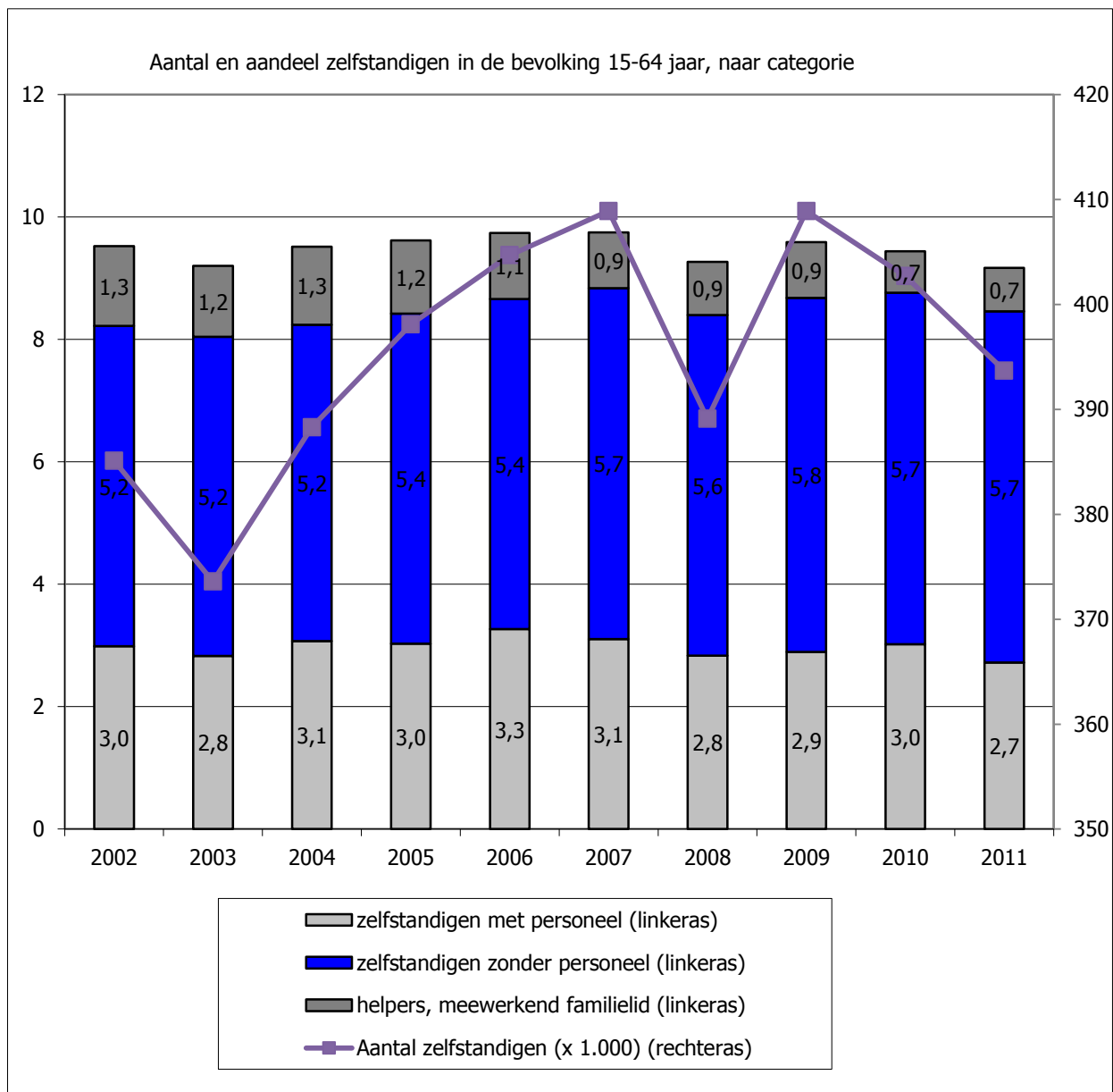

Bespreking

In 2010 (CIS-2011) was 62% van de Vlaamse ondernemingen innovatief. Het gaat om de introductie van nieuwe of vernieuwde product- of procesinnovaties of organisatorische of marketinginnovaties. Het Vlaamse Gewest doet het hiermee zeer goed, Europees vergeleken. Enkel Duitsland en Luxemburg halen een nog hogere score. Het Vlaamse Gewest haalde hetzelfde resultaat als in 2008 (CIS-2009) (62%). Let wel: de definitie is in de CIS 2009 licht veranderd: het gaat nu om het aandeel bedrijven met product-, proces-, marketing- of organisatorische innovatie (voorheen enkel product- en procesinnovatie). Daardoor is de vergelijkbaarheid met oudere gegevens moeilijk.

De Vlaamse prestatie kwam in 2010 op naam van de industrie (69%). In vergelijking met 2008 is de innovatiegraad gestegen in de industrie. Naar grootteklasse was de innovatiegraad in 2010 hoger bij de grote bedrijven (85%) dan bij de KMO's (60%). Hier is er niet veel verschil met 2008.

Doelstelling	5.1.1 Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest, zodat we even goed scoren als de top-vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd, zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij.
Kernindicatoren	Aandeel zelfstandigen of ondernemers in de beroepsbevolking
Definitie	Het gaat om informatie over de tewerkstellingssituatie van de Vlamingen zoals geregistreerd in de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) door ADSEI afgenomen en eveneens door Eurostat verwerkt.
Streefwaarde	Toename van het aantal zelfstandigen met personeel in de beroepsbevolking tot op niveau top 5 EU-benchmarkregio's
Dimensies	zelfstandigen met personeel ter vergelijk ook: - zelfstandigen zonder personeel - helper, meewerkend familielid
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, EU-benchmarkregio's
Vergelijking tijd	2002-2011
Frequentie en stiptheid	De data worden berekend door WSE op basis van de EAK-gegevens. De gegevens voor T komen beschikbaar in de zomer van T+1.
Laatst gewijzigd	21/03/2013
Meetmethode	Enquête bij Vlamingen in private huishoudens over hun activiteit in de loop van een gegeven referentieweek. Op het niveau van België omvat de steekproef bijna 50.000 huishoudens (gebaseerd op het Rijksregister). De enquête wordt face-to-face afgenomen op basis van een tweetraps-steekproef gestratificeerd volgens geografische secties in een gemeente en huishouden.
Bron data	FOD Economie - Algemene Directie Statistiek - EAK (Bewerking Departement WSE) & Eurostat
Meer informatie	http://statbel.fgov.be/pub/d3/p311y2005_nl.pdf

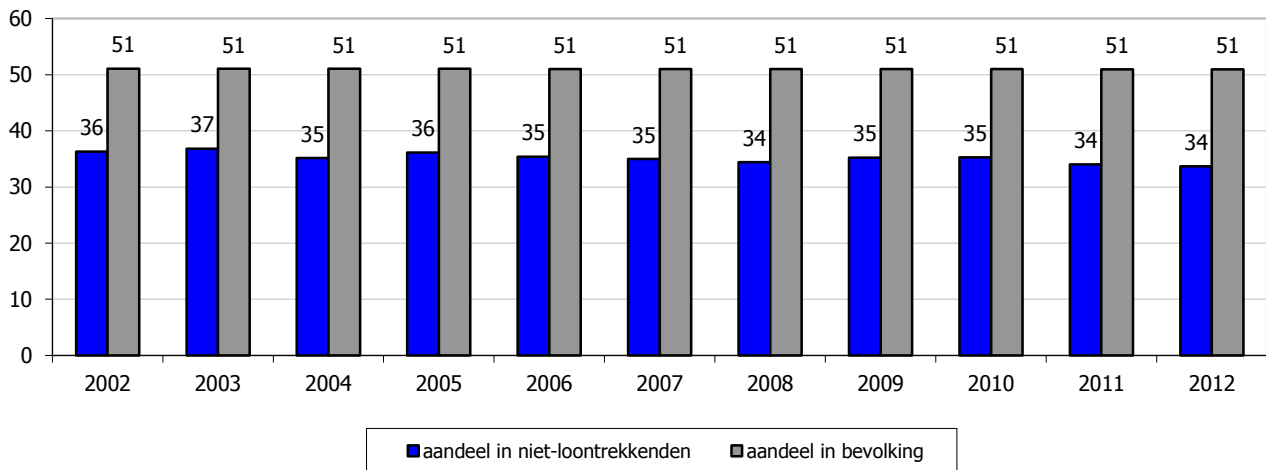
Bespreking

Het totale aandeel van de zelfstandigen bedroeg in 2011 9,2% van de bevolking 15-64 jaar. Op lange termijn is er niet veel evolutie. In 2011 is het aandeel zelfstandigen in de bevolking 15-64 jaar hoger in 8 benchmarkregio's. Het gaat om de Nederlandse regio's, Midi-Pyrénées, Baskenland en een aantal Britse regio's. De Scandinavische benchmarkgebieden scoren relatief laag. Er zij opgemerkt dat de verschillen tussen de regio's doorgaans niet heel groot zijn. Het Britse South West is de topper, maar doet het slechts slechts 2,5 procentpunten beter dan het Vlaamse Gewest.

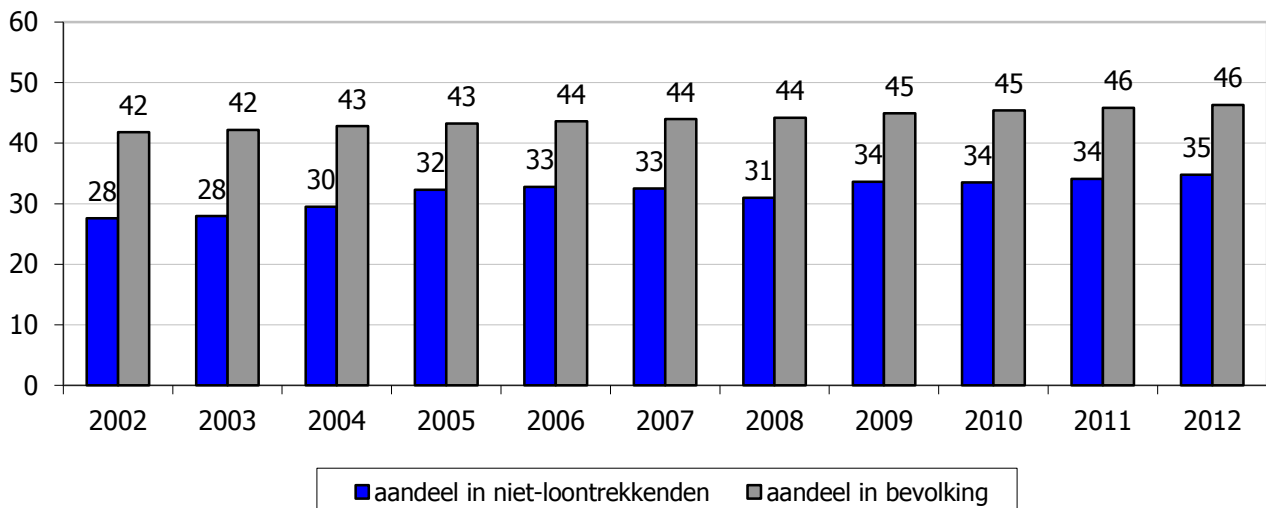
Het aandeel zelfstandigen met personeel in de bevolking 15-64 jaar viel in 2011 lichtjes terug tot 2,7%. Ook voor deze indicator is er op lange termijn niet zoveel evolutie. In absolute aantallen was er een aangroei van zelfstandigen tussen 2002 en 2007. Maar nadien was er niet zoveel evolutie meer (ruwweg rond 400.000). De onzekere economische toestand kan daarvoor een reden zijn.

Doelstelling	5.1.2 Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest, zodat we even goed scoren als de top-vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd, zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij.
Kernindicatoren	Aandeel vrouwelijke en oudere niet-loontrekkenden in vergelijking met het aandeel in de bevolking
Definitie	Het gaat om informatie over de tewerkstellingssituatie van de Vlamingen zoals geregistreerd in de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) door ADSEI afgenomen en eveneens door Eurostat verwerkt. Niet-loontrekkenden: zelfstandigen, werkgevers en helpers
Streefwaarde	Toename van vrouwelijke en oudere werknemers tot een niveau dat evenredig is met hun aandeel in de bevolking
Dimensies	vrouwen, bevolking van 50 jaar of ouder
Vergelijking ruimte	niveau Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1999 - 2012
Frequentie en stiptheid	Data zijn op jaarbasis. De gegevens voor T zijn beschikbaar in T+2.
Laatst gewijzigd	24/04/2013
Meetmethode	Enquête bij Vlamingen in private huishoudens over hun activiteit in de loop van een gegeven referentieweek. Op het niveau van België omvat de steekproef bijna 50.000 huishoudens (gebaseerd op het Rijksregister). De enquête wordt face-to-face afgenomen op basis van een tweetraps-steekproef gestratificeerd volgens geografische secties in een gemeente en huishouden.
Bron data	ADSEI
Meer informatie	http://statbel.fgov.be/pub/d3/p311y2005_nl.pdf

Vrouwen - Vlaams Gewest.
Bevolkingsaandeel en aandeel in niet-loontrekkenden

Bevolking 50+ jr - Vlaams Gewest.
Bevolkingsaandeel en aandeel in niet-loontrekkenden

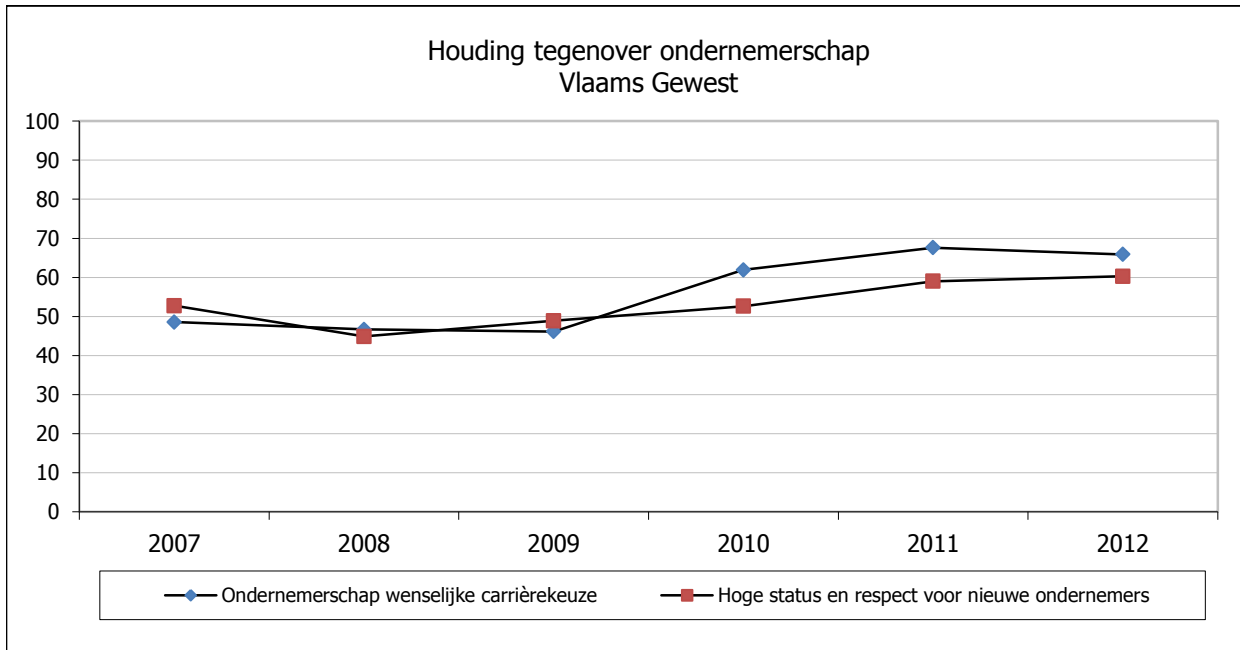
Bespreking

Het aandeel van vrouwen en het aandeel van de bevolking 50+ jr in het aantal niet-loontrekkenden is lager dan hun respectievelijke bevolkingsaandelen.

Anno 2012 zijn 33,7% van de niet-loontrekkenden vrouwen (tegenover 51,0% van de totale bevolking) en zijn 34,8% personen van 50 jaar of ouder (tegenover 46,3% in de bevolking). Het aandeel van de vrouwen is de jongste jaren stabiel.

Bij de bevolking 50+ groeiden de aandelen in de niet-loontrekkenden en in de bevolking stelselmatig, en wel zodanig dat de kloof verkleint.

Doelstelling	5.1.3 Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest, zodat we even goed scoren als de top-vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd, zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij.
Kernindicatoren	Houding tegenover ondernemerschap
Definitie	In de Global Entrepreneurship Monitor worden de volgende twee vragen gesteld: 1° wenselijkheid van ondernemerschap als carrièrekeuze; 2° inschatting van de status en het respect voor nieuwe ondernemers.
Streefwaarde	Toename van de wenselijkheid van ondernemerschap als carrièrekeuze en van de inschatting van de status en het respect voor nieuwe ondernemers.
Dimensies	geen
Vergelijking ruimte	niveau Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2007 - 2012
Frequentie en stiptheid	De gegevens voor T komen beschikbaar in de zomer van T+1.
Laatst gewijzigd	2/04/2013
Meetmethode	Het betreft een onderzoek bij 18-64 jarigen in het Vlaamse Gewest (en ook internationaal). Circa 2000 personen die in staat zijn te werken worden telefonisch ondervraagd in de periode juni-augustus. De responsratio is ongeveer één derde. Mogelijke afwijkingen tussen het steekproefkader en de doelpopulatie werden verholpen door gebruik van een representatieve steekproef en gewichtsfactoren om te corrigeren voor de resterende afwijkingen.
Bron data	Vlerick Leuven Gent Management School
Meer informatie	http://www.gemconsortium.org/

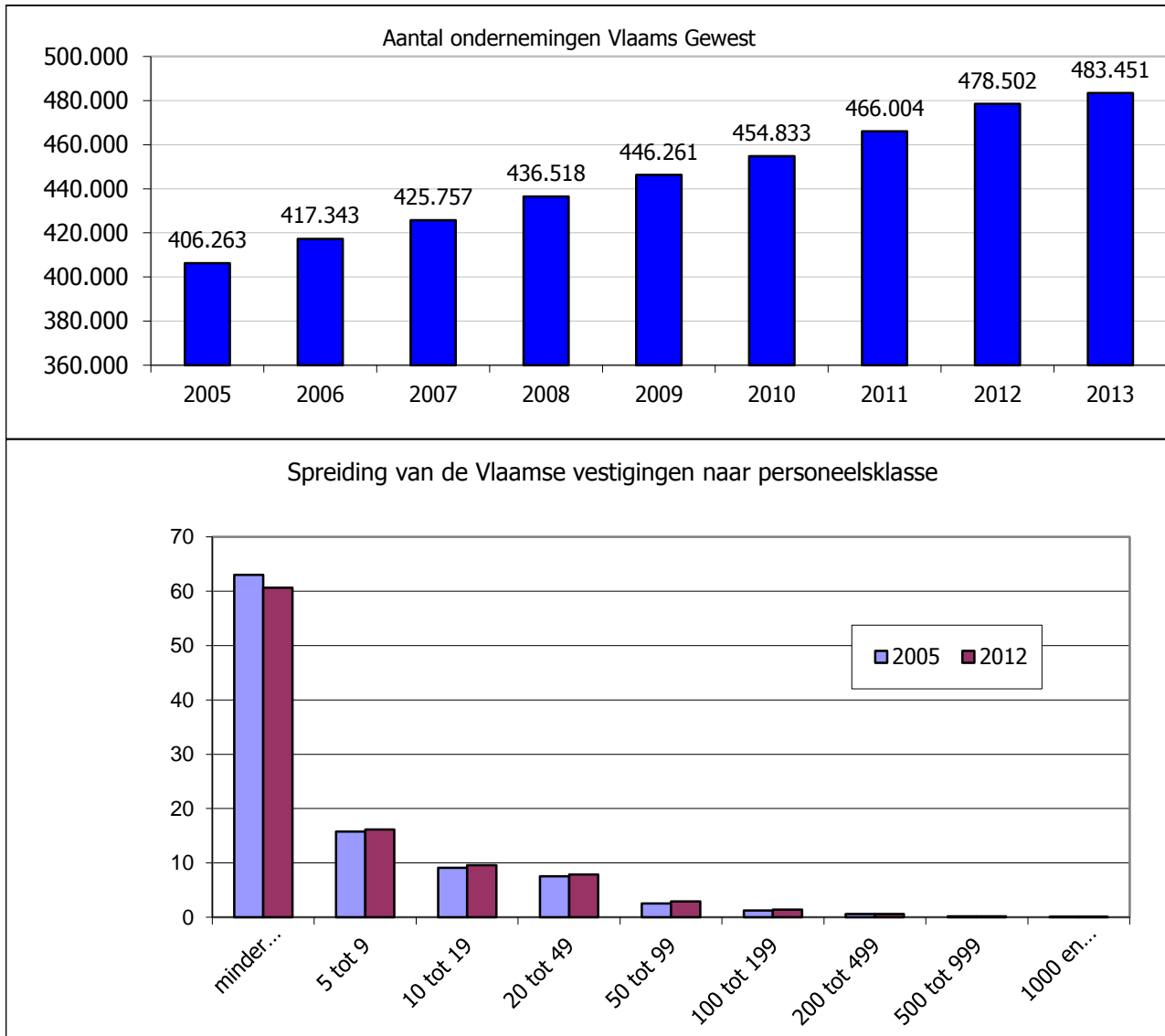
Bespreking

In 2012 vond 65,9% van de Vlamingen dat ondernemerschap een wenselijke carrièrekeuze is. De laatste drie jaren ligt deze indicator op een duidelijk hoger niveau dan in 2007-2008-2009.

In 2012 is 60,3% van de Vlamingen van oordeel dat succesvolle nieuwe ondernemers een hoge status hebben en respect verdienen. Sedert 2009 gaat deze indicator jaar-op-jaar in stijgende lijn.

Dit toont dat de houding tegenover ondernemerschap sedert het uitbreken van de economische crisis in 2009, verbeterd is.

Doelstelling	5.2.1 In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen
Kernindicator	Aantal ondernemingen en spreiding van het aantal vestigingen naar personeelsklasse
Definitie	Ondernemingen: BTWplichtige natuurlijke en rechtspersonen waarvan de laatste categorie beperkt is tot de commerciële vennootschappen (NV, BVBA, VOF,) Vestiging: onderneming of - in voorkomend geval - deel van een onderneming met bezoldigd personeel in dienst
Streefwaarde	Een hoger aantal ondernemingen
Dimensies	Rechtspersonen (vennootschappen) versus natuurlijke personen (zelfstandigen) en naar hoofdsector (NACE-2008)
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1/1/2005 - 1/1/2013 (1/1/2012 voor de personeelsklassen)
Frequentie en stiptheid	De gegevens over ondernemingen worden jaarlijks berekend. Dit kan een drietal maanden na afsluiten van het jaar. Data over de spreiding over personeelsklassen is 9 maanden na het afsluiten van het jaar beschikbaar.
Laatst gewijzigd	18/06/2013
Meetmethode	Verplichte inschrijvingen bij de Kruispuntbank Ondernemingen - focus op BTWplichtige ondernemingen Verplichte inschrijvingen bij de RSZ en RSZPPO in het kader van de arbeidswetgeving
Bron data	Kruispuntbank Ondernemingen - KBO en RSZ-data
Meer informatie	Studiedienst van de Vlaamse Regering - SVR

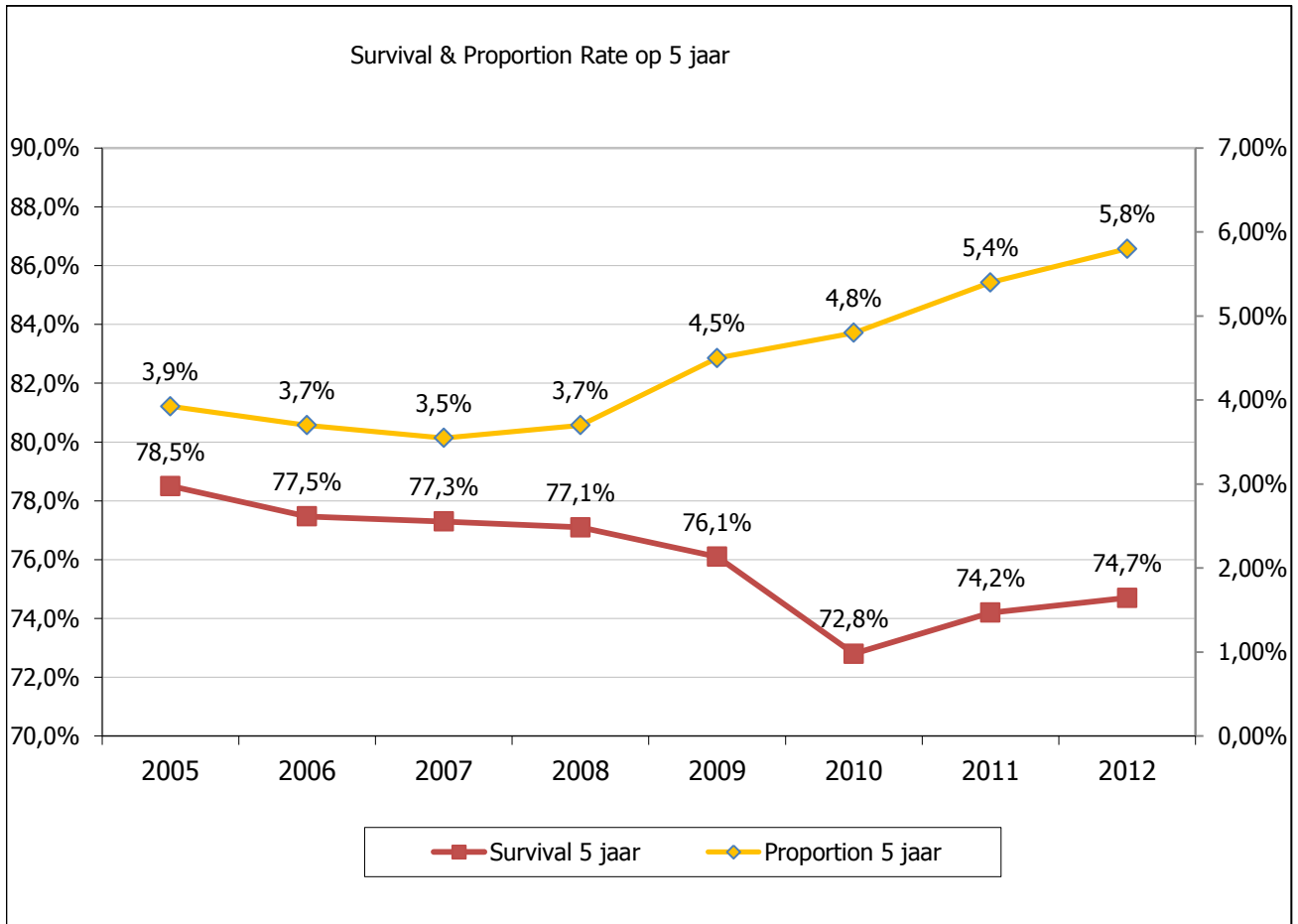

Bespreking

Het aantal ondernemingen neemt alsmat toe in het Vlaamse Gewest. Op 1 januari 2013 zijn er 483,451 BTW-plichtige ondernemingen. Dit is 19% meer dan in 2005.

Op 1 januari 2012 had 60,7% van de Vlaamse vestigingen met personeel minder dan 5 werknemers. Dit cijfer loopt op tot 76,8% wanneer we de zogenaamde micro-ondernemingen (max 9 werknemers) bekijken. De categorie minder dan 5 werknemers verliest lichtjes terrein over de periode 2005-2011 (63% aandeel in 2005 tegenover 60,7% in 2012). Alle andere categorieën gaan er lichtjes op vooruit.

Doelstelling	5.2.2 In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen.
Kernindicatoren	Overlevingsgraad op 5 jaar en aandeel overlevende ondernemingen in de populatie (EIP : Survival Rate 5 jaar en Proportion Rate 5 jaar)
Definitie	<p>De definitie achter de EIP-indicatoren is vastgelegd door Eurostat en de OESO. De Studiedienst van de Vlaamse Regering past deze definitie zo exact mogelijk toe op de VKBO-data om een regionaal cijfer te bekomen.</p> <p>Onderneming : aantal ondernemingen volgens de SVR-definitie, zijnde de som van de BTW-plichtige natuurlijke personen en de BTW-plichtige rechtspersonen in de aard van een commerciële onderneming (NV, BVBA, VOF, ...)</p> <p>Teller : aantal starters in T-X die minstens 1825 dagen geleefd hebben (of nog in leven zijn) en waarbij X gelijk is 5 Noemer : Aantal starters in T-X (Survival) en het aantal ondernemingen per 1/1/T(proportion)</p>
Streefwaarde	Een hogere overlevingsgraad
Dimensies	Per sector verkrijgbaar
Vergelijking ruimte	België, Gewesten en EU27-landen (via Eurostat, nog in experimentele fase)
Vergelijking tijd	T = 2005 tem 2012 (starters 2000 - 2007)
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Beschikbaar na 4 maanden na het afsluiten van het jaar
Laatst gewijzigd	7/05/2013
Meetmethode	Volledige populatie van de kruispuntbank ondernemingen, gelimiteerd tot alle ondernemingen die onder de SVR-definitie vallen. Deze indicator is nog in ontwikkeling en wordt jaarlijks bijgestuurd.
Bron data	Kruispuntbank ondernemingen, bewerking SVR en Corve
Meer informatie	http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/special_sbs_topics/business_demography

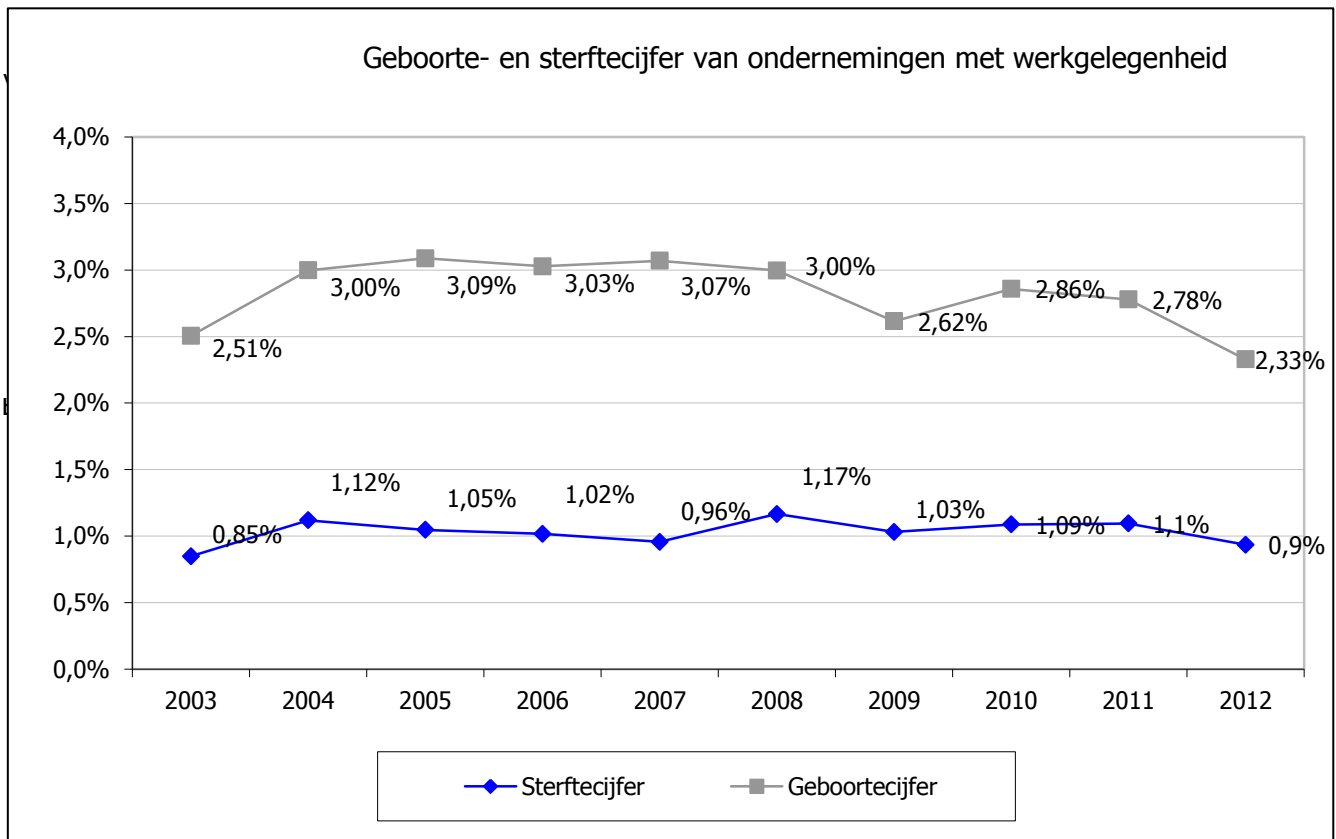
Bespreking

De overlevingsgraad op 5 stijgt tot 74,7% in 2012. De tendens is dus opnieuw stijgend.

Vlaanderen behaalt over de hele periode een hogere overlevingsgraad in vergelijking met de andere gewesten.

Het aandeel overlevers na 5 jaar uitgedrukt als percentage van het aantal ondernemingen (proportion rate) vertoont sinds 2007 een stijging tot 5,8% in 2012.

Doelstelling	5.2.3 In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen.
Kernindicatoren	Geboorte- en sterftcijfer van ondernemingen (EIP : Employer firm birth rate : geboortecijfer van ondernemingen met werkgelegenheid volgens VKBO data en Employer firm death rate : sterftcijfer van ondernemingen met werkgelegenheid volgens VKBO data
Definitie	<p>De definitie achter de EIP-indicatoren is vastgelegd door Eurostat en de OESO. De Studiedienst van de Vlaamse Regering past deze definitie zo exact mogelijk toe op de VKBO-data om een regionaal cijfer te bekomen.</p> <p>Onderneming : aantal ondernemingen volgens de SVR-definitie, zijnde de som van de BTW-plichtige natuurlijke personen en de BTW-plichtige rechtspersonen in de aard van een handelsonderneming. Enkel ondernemingen die actief zijn in de NACE2003-classes C tot en met K.</p> <p>Teller : aantal startende ondernemingen met personeel in het jaar T + aantal bestaande ondernemingen die in het jaar T voor de eerste keer personeel in dienst namen</p> <p>Noemer : Aantal ondernemingen aan het begin van het jaar T.</p> <p>Aandachtspunt : momenteel is enkel het eerste deel van de teller beschikbaar. Teneinde te voldoen als EIP-indicator moet dus nog het aantal ondernemingen toegevoegd worden die in de loop van het jaar T voor de eerste keer personeel in dienst namen. Deze indicator is dus nog onderschat en zal bijgestuurd worden wanneer de RSZ en VKBO-databanken aan elkaar gekoppeld kunnen worden.</p>
Streefwaarde	Een hogere geboortegraad en lagere sterftegraad
Dimensies	Per sector verkrijgbaar
Vergelijking ruimte	België, Gewesten en EU27-landen (via Eurostat, nog in experimentele fase)
Vergelijking tijd	2003 tem 2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Beschikbaar na 3 maanden na het afsluiten van het jaar
Laatst gewijzigd	18/06/2013
Meetmethode	Volledige populatie van de kruispuntbank ondernemingen, gelimiteerd tot alle ondernemingen die onder de SVR-definitie vallen. Deze indicator is nog in ontwikkeling en wordt jaarlijks bijgestuurd.
Bron data	Kruispuntbank Ondernemingen, bewerking SVR en Corve
Meer informatie	http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/special_sbs_topics/business_demography

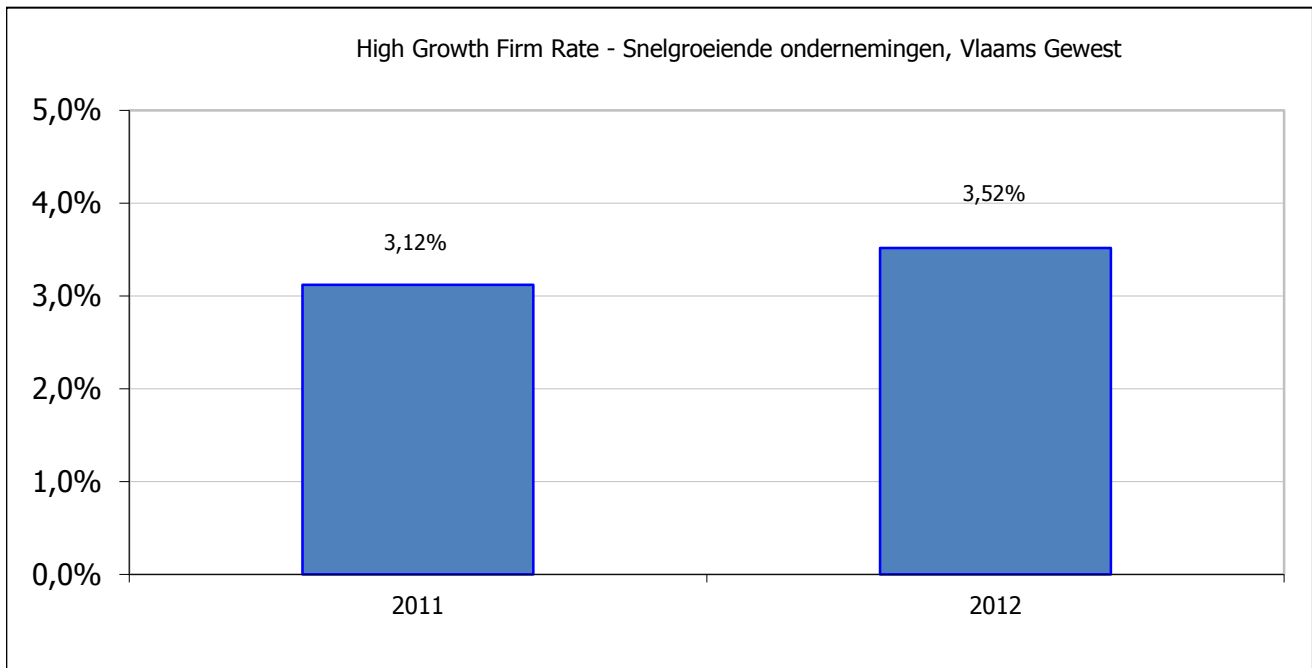

Bespreking

Het geboortecijfer van ondernemingen met werkgelegenheid is positief en kent door de jaren een licht schommelend verloop. In 2009 en 2012 merken we - onder invloed van de economische crisis - een lichte daling.

Het sterftcijfer van ondernemingen met werkgelegenheid kent een vlak verloop.

Doelstelling	5.2.4 In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen.
Kernindicatoren	Snelgroeierende ondernemingen (EIP : High Growth Firm Rate)
Definitie	<p>De definitie achter de EIP-indicatoren is vastgelegd door Eurostat en de OESO. De Studiedienst van de Vlaamse Regering past deze definitie zo exact mogelijk toe op de VKBO-data om een regionaal cijfer te bekomen.</p> <p>Onderneming : aantal ondernemingen volgens de SVR-definitie, zijnde de som van de BTW-plichtige natuurlijke personen en de BTW-plichtige rechtspersonen in de aard van een handelsonderneming.</p> <p>Teller : Aantal ondernemingen die in de 3 voorafgaande jaren een cumulatieve groei van 20% op jaarbasis hebben gerealiseerd en die minstens 10 personen tewerk stelden bij de aanvang van die observatieperiode.</p> <p>Noemer : Aantal ondernemingen met minstens 10 personeelsleden in het jaar T-3</p> <p>De ratio geeft het aandeel van de ondernemingen weer die een groei in het aantal personeelsleden weet te realiseren tussen tijdstip T-3 en T van minstens 72,8% (dit is 1,20 tot de derde macht - of dus 3 x 20% cumulatieve groei) in die periode tegenover het aantal ondernemingen die minstens 10 personeelsleden tewerk stelde in T-3.</p>
Streefwaarde	Een hogere aandeel snelgroeierende ondernemingen
Dimensies	Per sector verkrijgbaar
Vergelijking ruimte	België, Gewesten en EU27-landen (via Eurostat, nog in experimentele fase)
Vergelijking tijd	Jaarlijks vanaf 1/1/2011 (periode 2008-2010)
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Beschikbaar na 9 maanden na het afsluiten van het jaar (RSZ)
Laatst gewijzigd	18/06/2013
Meetmethode	Volledige populatie van de kruispuntbank ondernemingen, gelimiteerd tot alle ondernemingen die onder de SVR-definitie vallen. Deze indicator is nog in ontwikkeling en wordt jaarlijks bijgestuurd.
Bron data	Kruispuntbank Ondernemingen, bewerking SVR en Corve
Meer informatie	http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/special_sbs_topics/business_demography

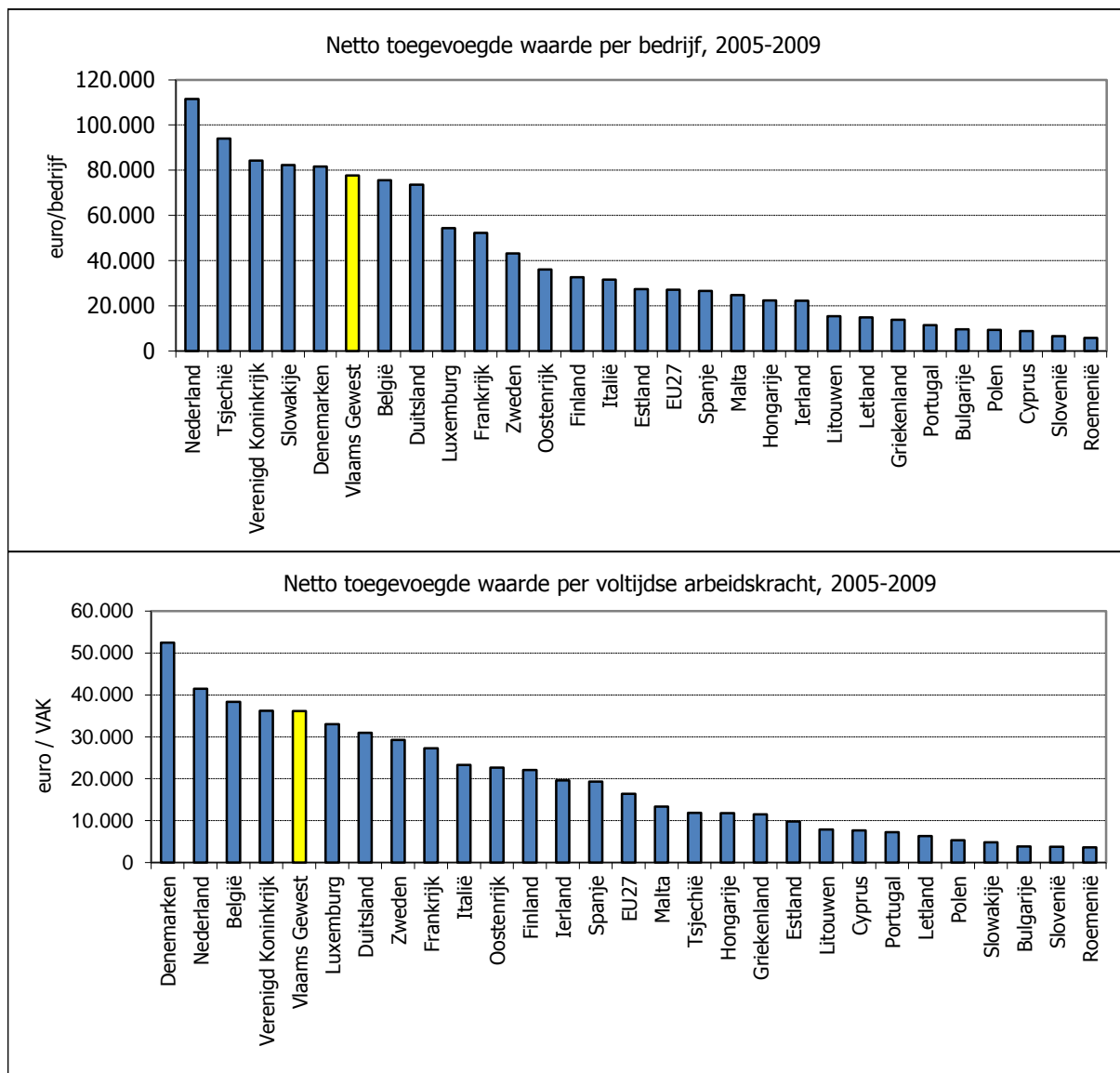

Bespreking

Het Vlaamse Gewest kent per 1 januari 2012 1.134 ondernemingen die de voorgaande 3 jaren (periode 2009 t.em 2011) een cumulatieve groei van jaarlijks 20% in het aantal personeelsleden wisten te realiseren en die bij de aanvang minstens 10 personen in dienst hadden. In 2011 waren dit er 1.059 of een toename met 7%.

In relatieve cijfers betekent dit dat 3,52% van de ondernemingen met minstens 10 personeelsleden in dienst een dergelijke groei verwezenlijkt hebben.

Doelstelling	5.4 In 2020 heeft Vlaanderen een performante landbouw die de vergelijking kan doorstaan met de Europese landbouweconomische topregio's. Tegen 2020 zal in Vlaanderen het landbouwareaal uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen juridisch verankerd zijn.
Kernindicatoren	Landbouw: netto toegevoegde waarde per bedrijf en per volwaardige arbeidskracht
Definitie	<p>Netto toegevoegde waarde per bedrijf (NTW) (of Farm Net Value Added (FNVA)): De indicator vertegenwoordigt de vergoeding van alle productiefactoren (land, kapitaal en arbeid), zowel bedrijfseigen als extern. De bruto toegevoegde waarde tegen marktprijzen resulteert uit het verschil tussen de eindproductiewaarde en het intermediair verbruik. Om de netto toegevoegde waarde tegen factorkosten te verkrijgen dienen nog de afschrijvingen afgetrokken en de "subsidies – taken (indirecte belastingen)" bijgeteld te worden.</p> <p>Netto toegevoegde waarde per voltijdse arbeidskracht (VAK) (of FNVA/Annual Working Unit (AWU)) : Deze indicator is losgekoppeld van de bedrijfs grootte door de netto toegevoegde waarde te bekijken per voltijdse arbeidskracht.</p>
Streefwaarde	Behoren tot de Europese toplanden
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, EU27
Vergelijking tijd	2005-2009
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	2/05/2013
Meetmethode	De boekhoudkundige gegevens zijn herberekend voor Vlaanderen als regio en conform de ILB-methodologie.
Bron data	Europese Informatienet inzake landbouwboekhoudingen (ILB) (Farm Accountancy Data Network (FADN))
Meer informatie	Bergen D., Tacquenier B., EU-benchmarking en vergelijking van enkele bedrijfseconomische indicatoren voor de belangrijkste bedrijfstypes in Vlaanderen (2005-2009). Beleidsdomein Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel, 2012.

Bespreking

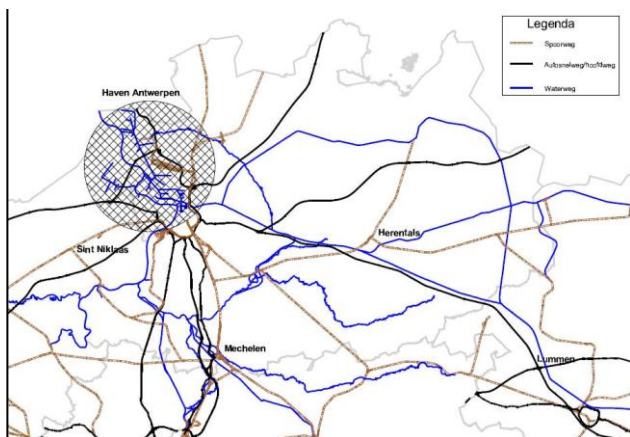
Wat de netto toegevoegde waarde per bedrijf betreft, positioneert Vlaanderen zich met een gemiddelde waarde van 77.694 euro/bedrijf over de periode 2005-2009 op de 6de plaats na Nederland, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk, Slowakije en Denemarken.

Vlaanderen valt dus net buiten de top 5, maar dat is wellicht ook niet te verwonderen wanneer gekeken wordt naar de lidstaten die beter scoren: enerzijds landen met gemiddeld erg grote bedrijven (Slowakije, Tsjechië en het Verenigd Koninkrijk), en anderzijds landen met erg kapitaalintensieve bedrijven (Nederland en Denemarken).

Maar daarmee doet Vlaanderen bijvoorbeeld duidelijk beter dan Duitsland, Luxemburg, Frankrijk en Zweden. De gemiddelde NTW-waarde in de andere lidstaten ligt beneden de 40.000 euro/bedrijf.

Bij de NTW/voltijdse arbeidskracht (VAK) worden de eerdere cijfers van de NTW meer gerelativeerd. De bedrijfsgrootte wordt hier minder belangrijk. Dat uit zich in een verbetering van het klassement voor Vlaanderen. Over de periode 2005-2009 situeert Vlaanderen zich met een gemiddelde waarde van 36.117 euro/VAK op de 4de plaats, na Denemarken, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Verder in de rij komen Luxemburg, Duitsland, Zweden en Frankrijk. Andere lidstaten blijven ruim beneden een gemiddelde van 25.000 euro/VAK.

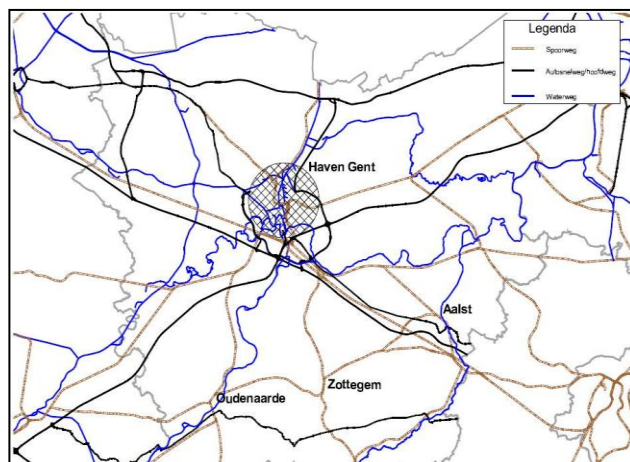
Doelstelling	6.1/6.2.1 De economische poorten zijn vlot bereikbaar via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer). Hiermee realiseren we minder dan 5% verliezen (op het totaal aantal gereden voertuigen) op de hoofdwegen en beperken de milieu-impact van het goederen- en personenvervoer.
Kernindicatoren	Bereikbaarheid van economische poorten via openbaar vervoer (spoor, havens, binnenvaart)
Definitie	Ontsluitingen per spoor/ per waterweg van de economische poorten naar het hinterland met indicatie van de capaciteit (cartografische weergave) en evolutie ladingen en lossingen via zeevaart, binnenvaart en spoor. Voor de volumes vracht via de weg is onvoldoende informatie beschikbaar op het niveau van de poorten.
Streefwaarde	Vlotte multimodale ontsluiting economische poorten met hinterland
Dimensies	Ladingen en lossingen zeevaart, binnenvaart en spoor.
Vergelijking ruimte	Economische poorten in Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008-2011
Frequentie en stiptheid	jaarlijks (x-1)
Laatst gewijzigd	24/04/2013
Meetmethode	Jaarlijkse inventarisatie van de spoor- en waterweginfrastructuur van de hinterlandverbindingen vanuit de betreffende economische poorten. Momenteel omvat deze inventarisatie de zeehavens. Later kunnen extra economische poorten worden opgenomen.
Bron data	Jaaroverzicht Vlaamse Havens, Vlaamse Havencommissie, MORA
Meer informatie	http://vlaamsehavencommissie.be/vhc/thema/1133

Haven Antwerpen

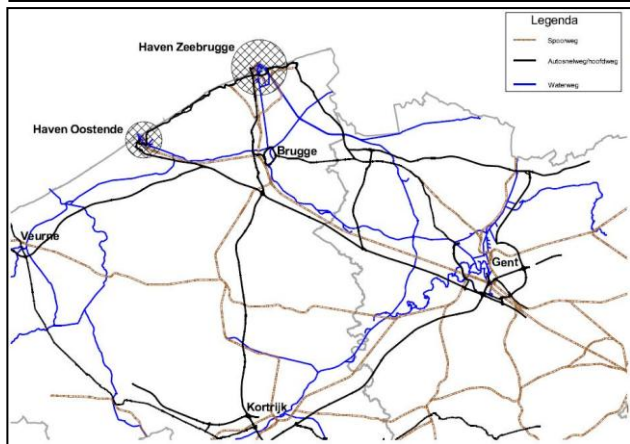
Ladingen & lossingen (miljoen ton)

	Zeevaart	Binnenvaart	Spoor
2008	189,4	90,4	27,5
2009	157,8	78,6	19,0
2010	178,2	85,9	16,1
2011	187,2	87,1	n.b.

Haven Gent

	Zeevaart	Binnenvaart	Spoor
2008	27,0	20,1	3,9
2009	20,8	16,5	3,6
2010	27,3	20,7	4,0
2011	27,2	22,9	n.b.

Haven Zeebrugge

	Zeevaart	Binnenvaart	Spoor
2008	42,0	0,8	6,2
2009	44,9	0,6	5,8
2010	49,6	0,6	3,6
2011	47,0	0,7	n.b.

Haven Oostende

	Zeevaart	Binnenvaart	Spoor
2008	8,5	0,2	0,1
2009	5,4	0,2	0,0
2010	4,9	0,2	0,0
2011	3,8	0,3	n.b.

- Spoorweg
- Autosnelweg / hoofdweg
- Waterweg

Bespreking

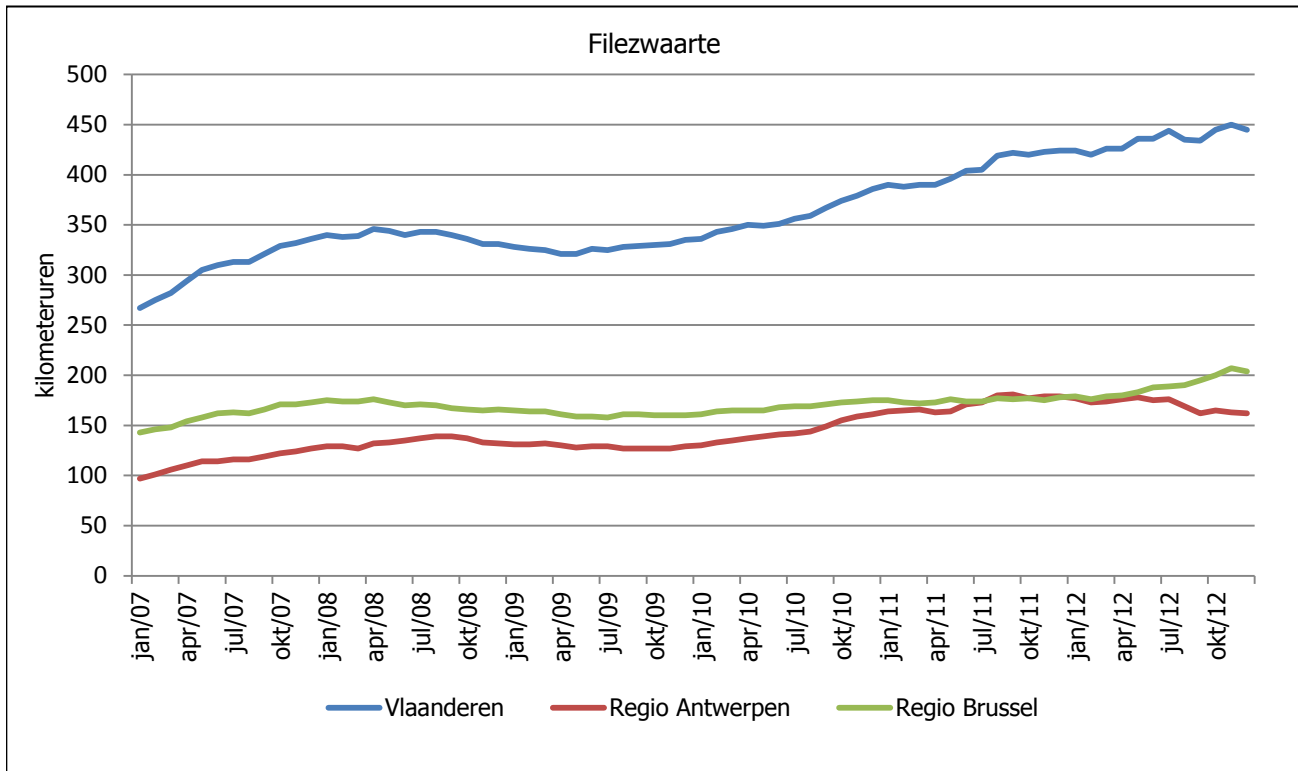
Bovenstaande kaarten geven weer hoe de 4 Vlaamse zeehavens worden ontsloten met het hinterland via snelwegen, spoorwegen en binnenwaterwegen.

De wijze van aan- en afvoer verschilt sterk van haven tot haven. Zo is binnenvaart erg belangrijk voor de haven van Gent, terwijl in Zeebrugge slechts een fractie van het transport via binnenwater gebeurt.

Alle havens en alle modi kenden een (tijdelijke) terugval in 2009 door de economische crisis. Het volume ladingen en lossingen nam nadien opnieuw toe, behalve in de haven van Oostende.

De ladingen en lossingen via het spoor bevatten enkele gegevens van de NMBS. Dit is een toenemende onderschatting, want er zijn nog 8 andere operatoren actief, waarvan geen cijfers bekend zijn.

Doelstelling	6.1/6.2.2 De economische poorten zijn vlot bereikbaar via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer). Hiermee realiseren we minder dan 5% verliesuren (op het totaal aantal gereden voertuigen) op de hoofdwegen en beperken de milieu-impact van het goederen- en personenvervoer.
Kernindicator	Filezwaarte op het hoofdwegennet (ter vervanging van 'verliesuren' wegens inwerkingtreding van een nieuw meetnet)
Definitie	Filezwaarte wordt gedefinieerd als het product tussen de filelengte en de fileduur en dit gesommeerd over alle tijdstippen.
Streefwaarde	Daling filezwaarte
Dimensies	dagdeel 0-24u
Vergelijking ruimte	Vlaanderen, regio Antwerpen en regio Brussel
Vergelijking tijd	2007-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Eind januari zijn de gegevens van het voorgaande jaar beschikbaar.
Laatst gewijzigd	29/03/2013
Meetmethode	De basis voor deze berekening zijn de filemeldingen zoals deze in de controlezaal van het verkeerscentrum worden aangemaakt, gevalideerd en uitgestuurd als real time verkeersinformatie. Deze filemeldingen zijn gebaseerd op de metingen van de verkeersdetectoren op de weg (zowel de oudere enkelvoudige lussen en telcamera's als de nieuwere automatische incident detectiecamera's, lussen etc.) en bijkomend meldingen die in de controlezaal binnenkomen via de politie, praatpalen, weggebruikers... Deze data hebben een veel hogere betrouwbaarheidsgraad dan de voertuigverliesuren en gepresterde voertuigen. De filezwaarte houdt rekening met de lengte en de duur van de file maar niet met de snelheid tijdens de file noch met het aantal voertuigen betrokken in de file. Filezwaarte wordt uitgedrukt in kilometeruren. De cijfers betreffen de gemiddelde filezwaarte per dag of per dagdeel en per regio. De gemiddelden worden op maandbasis gerapporteerd waarbij telkens het gemiddelde wordt genomen over de voorbije 12 maanden om seizoenschommelingen in de grafieken te vermijden en enkel de lange termijn trend weer te geven.
Bron data	MOW, Verkeerscentrum
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5477.htm
	http://www.verkeerscentrum.be/verkeersinfo/studies/overzicht

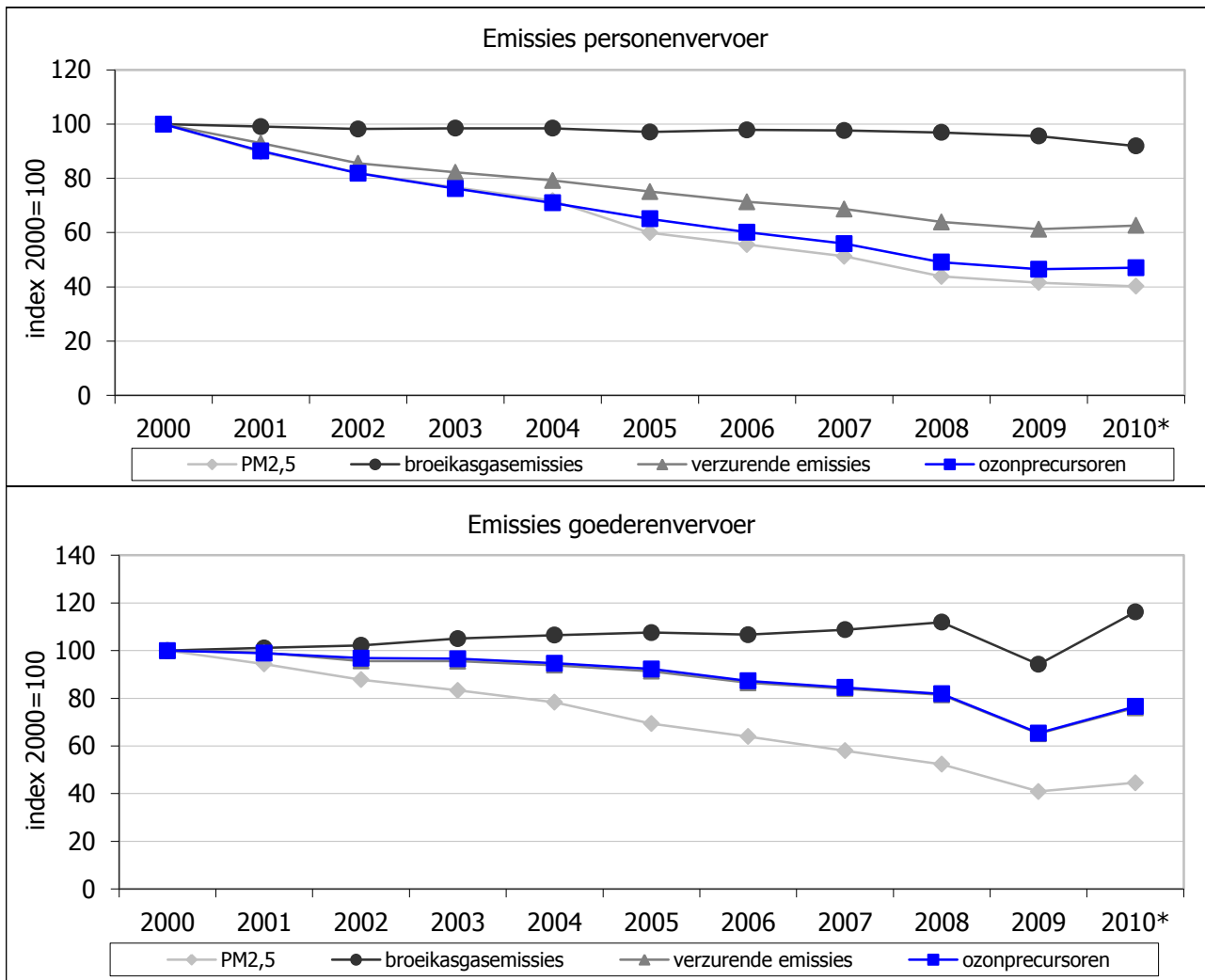

Bespreking

De filezwaarte vertoonde een stijgende trend in 2007. Van midden 2008 tot midden 2009 is er sprake van een daling die wellicht kan toegeschreven worden aan de economische crisis. In 2010 en 2011 vertoonde de filezwaarte weer een stijgende trend. In 2012 was er een stijgende trend in regio Brussel en een dalende trend in regio Antwerpen.

Ten opzichte van 2007 is de filezwaarte met 24 à 43% toegenomen in 2012, afhankelijk van het dagdeel. De evolutie in 2011 en 2012 werd in sterke mate verstoord door talrijke ingrijpende wegenwerken in 2010, 2011 en 2012.

Doelstelling	6.1/6.2.3 De economische poorten zijn vlot bereikbaar via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer). Hiermee realiseren we minder dan 5% verliezen (op het totaal aantal gereden voertuigen) op de hoofdwegen en beperken de milieu-impact van het goederen- en personenvervoer.
Kernindicatoren	Emissies (broeikasgasemissies, verzurende emissies, ozonprecursoren en PM _{2,5} (uitlaat)) door goederen- en personenvervoer
Definitie	Milieu-impact van verkeer op basis van emissies (broeikasgassen, verzurende emissies, ozonprecursoren en PM _{2,5} (enkel uitlaatemissies) door goederen- en personenvervoer
Streefwaarde	Milieu-impact / emissies ingevolge vervoer beperken
Dimensies	Personenvervoer=wegverkeer en spoor (enkel dieseltreinen); goederenvervoer=wegverkeer, spoor (enkel dieseltreinen) en binnenvaart (geen binnenlandse zeescheepvaart)
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2010* (2010=voorlopig cijfer)
Frequentie en stiptheid	jaarlijks (x-2)
Laatst gewijzigd	29/03/2013
Meetmethode	Berekening op basis van voertuigenpark, afgelegde kilometers en energieverbruik met het model MIMOSA IV. De emissies in 2010 zijn niet vergelijkbaar met de reeks 2000-2009 wegens modelaanpassingen.
Bron data	VMM-MIRA
Meer informatie	http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/sectoren/transport/eco-efficientie-van-sector-transport-in-vlaanderen/eco-efficientie-van-personenvervoer-en-goederenvervoer/

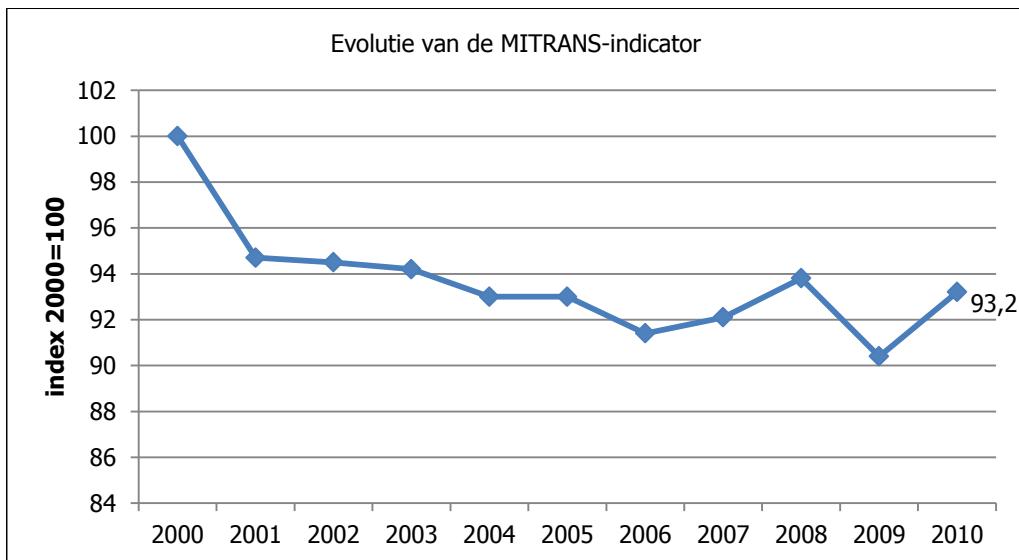

*: voorlopige cijfers

Bespreking

Het stijgende gebruik van energiezuinige wagens en van biobrandstoffen voor wegverkeer had een gunstige invloed op de emissie van broeikasgassen in 2010. Door het verstrengen van de Europese emissienormen voor nieuwe voertuigen en brandstoffen daalden ook de emissies van PM_{2,5} door het personenvervoer continu tussen 2000 en 2010. De emissies van ozonprecursoren en verzurende componenten zijn lager in 2010 dan in 2008. Hoewel ook vrachtwagens energiezuiniger worden, lag de emissie van broeikasgassen door het goederenvervoer hoger in 2010 dan in 2000. De andere emissies daalden t.o.v. 2000, eveneens door strengere Europese emissienormen.

Doelstelling	6.1/6.2 De economische poorten zijn vlot bereikbaar via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer). Hiermee realiseren we minder dan 5% verliesuren (op het totaal aantal gereden voertuiguren) op de hoofdwegen en beperken de milieu-impact van het goederen- en personenvervoer.
Kernindicator	Milieu-impact van transport (MITRANS)
Definitie	Zie meetmethode
Streefwaarde	Milieu-impact van het goederen- en personenvervoer beperken
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2010
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks.
Laatst gewijzigd	9/04/2013
Meetmethode	De MITRANS-indicator is een geaggregeerde indicator die is opgebouwd uit 5 hoofdeffecten en 11 subindicatoren. De hoofdeffecten zijn: hinder, biodiversiteit en habitat, impact van luchtvervuiling, klimaatverandering en materiaalgebruik. De indicatoren zijn: licht-, geluid- en geurhinder, densiteit van infrastructuur, krediet voor natuurtechnische ontsnippering, ruimtebeslag van infrastructuur, hoeveelheid strooizout, indirecte en directe emissies, indirecte en directe broeikasgasemissies, aantal nieuw verkochte voertuigen en ingezamelde banden. De 5 hoofdeffecten hebben een gelijke weging gekregen, met name 20%. De subindicatoren zijn genormaliseerd ten opzichte van het basisjaar 2000. Als aggregatiemethode werd het rekenkundig gemiddelde gebruikt. De MITRANS-indicator is gelijk aan 100 voor het jaar 2000. Een waarde groter dan 100 betekent een verslechtering ten opzichte van het jaar 2000, een waarde kleiner dan 100 betekent een verbetering van de milieu-impact t.o.v. 2000.
Bron data	SLO, SVR, LNE, MIRA, TREMOVE, planbureau, Recytyre
Meer informatie	http://www.tmleuven.be/project/milieuimpact/home.htm

Bespreking

In het algemeen zien we voor de periode 2000-2010 een daling van de totale milieu-impact van transport en zijn infrastructuur op het milieu en de natuur. De sterkste daling doet zich voor tussen 2000-2001 en 2008-2009. De daling tussen 2008 en 2009 komt voornamelijk door de daling van de indicatoren voor materiaalgebruik en de daling van de luchtvervuiling en de broeikasgasemissies. Dit heeft uiteraard te maken met de financieel-economische crisis. Tussen 2009 en 2010 is er terug een stijging van de milieu-impact van transport. Na een quasi onafgebroken daling van de subindicator "luchtvervuiling" tussen 2000 en 2009, is deze voor het jaar 2010 voor het eerst opnieuw licht gestegen. De broeikasgasemissies zijn gestegen in 2010 tov 2009. Er was opnieuw een toename van het materiaalgebruik in 2010. Tot slot is er een toename van de subindicatoren "versnippering" en "ruimtebeslag".

Doelstelling	6.3 Hiertoe worden de missing links in het transportnetwerk (op de weg, water en het spoor) van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen weggewerkt.
Kernindicator	Aantal weggewerkte missing links uit RSV
Definitie	Het Ruimtelijk Structuurplan bevat een opsomming van geplande werken voor wegen, waterwegen en spoorwegen. Een missing link kan uit verschillende deelprojecten bestaan die zich in een andere uitvoeringsfase bevinden.
Streefwaarde	De missing links worden weggewerkt. In de beleidsnota van MOW 2009-2014 wordt prioriteit gegeven aan 6 missing links die via PPS gebeuren. Dit zijn de projecten met nummers 5, 12, 18, 19, 25 en 26.
Dimensies	In het RSV I (1997) en het Mobiliteitsplan Vlaanderen (2001) werden 25 missing links gedefinieerd. Daarnaast zijn er nog 2 bottlenecks.
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Stand van zaken eind 2010 (nulmeting), voorjaar 2012 en eind 2012
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	14/05/2013
Meetmethode	projectopvolging
Bron data	MOW, Agentschap Wegen en Verkeer
Meer informatie	http://www.wegenenverkeer.be/beleid/missing-links.html http://www.bestuurszaken.be/sites/bz.vlaanderen.be/files/overeenkomsten/_b_eheersovereenkomst_AWV_2011_2015.pdf

	Missing Links	nulmeting (eind 2010)	voorjaar 2012	eind 2012
1.	Aanleg van de Oosterweelverbinding * <i>Masterplan 2012</i>	*	*	*
2.	Aanleg van de A102 (Merksem R1, tot A13 Wommelgem) * <i>Masterplan 2012</i>	*	*	*
3.	Omvormen van de A12 Antwerpen-Roosendaal tot autosnelweg			
4.	Omvormen van de A0 te Halle tot autosnelweg (3,5 km incl. geluidschermen)			
5.	Omvormen van de A11 havenrandweg Zuid naar Zeebrugge (Westkapelle-aansluiting N49, Blauwe Toren)			
6.	Omvormen van de N49 Westkapelle-Zelzate tot autosnelweg			
7.	Extra rijstrook op de Brusselse ring tussen Wemmel en Kraainem	zie 10a		
8.	Extra rijstrook op de E17 tussen Kortrijk en Waregem			
9.	Aanpassen van de verkeerswisselaar te Lummen (A2-A13)			
10a.	Aanpassen van de verkeerswisselaar op de Brusselse ring			
10b.	Aanpassen van de verkeerswisselaar op de Antwerpse ring			
11.	E40 Brussel-Leuvenop 4 rijstroken brengen			
12.	Aanleggen verbindingsweg E19-luchthaven en verbetering van kruispunt N211xN21			
13.	Aanleggen verbindingsweg E40-luchthaven, met ondertunneling van de N2			
14.	A10 Jabbeke-Oostende : aansluitingen verbeteren			
15.	N21 Brugge-Zeebrugge : omvormen tot 2x2 met ventwegen of 2x2 doortocht te Lizzewege wegwerken			
16.	N44 Aalter-Maldegem : lokaal erven van woningen en verbeteren aansluiting A10			
17.	R4-west : kruispunten herinrichten, ongelijkvloerse aansluiting bouwen, fietsstroken wegwerken			
18.	R4-zuid : vervolledigen + verbeteren aansluiting te Merelbeke			
19.	N60 : fietspad verbeteren, enkele erven wegwerken, kruispunten herinrichten, ring om Ronse			
20.	N16 Sint-Niklaas-Willebroek : ongeregeld kruispunt omvormen, erven wegwerken, knelpunten te Temse			
21.	N16 Willebroek-Mechelen : erven werwerken, betere aansluiting N17			
22.	A12 Boom-Brussel : volledig ombouwen tot autoweg : beperken van het aantal (gelijkvloerse) kruispunten			
23.	A12 Boom-Antwerpen aanpassen kruispunten			
24.	24. N71 Geel-Mol-Lommel : aanpassingen kruispunten			
25.	N74 noord-zuidverbinding Limburg : 2de rijstrook op sommige plaatsen, doortocht Houthalen-Helchteren			
26.	N19g Noord-Zuidverbinding Kempen			
27.	N8 optimalisatie Verbinding Ieper-Veurne			

Legende

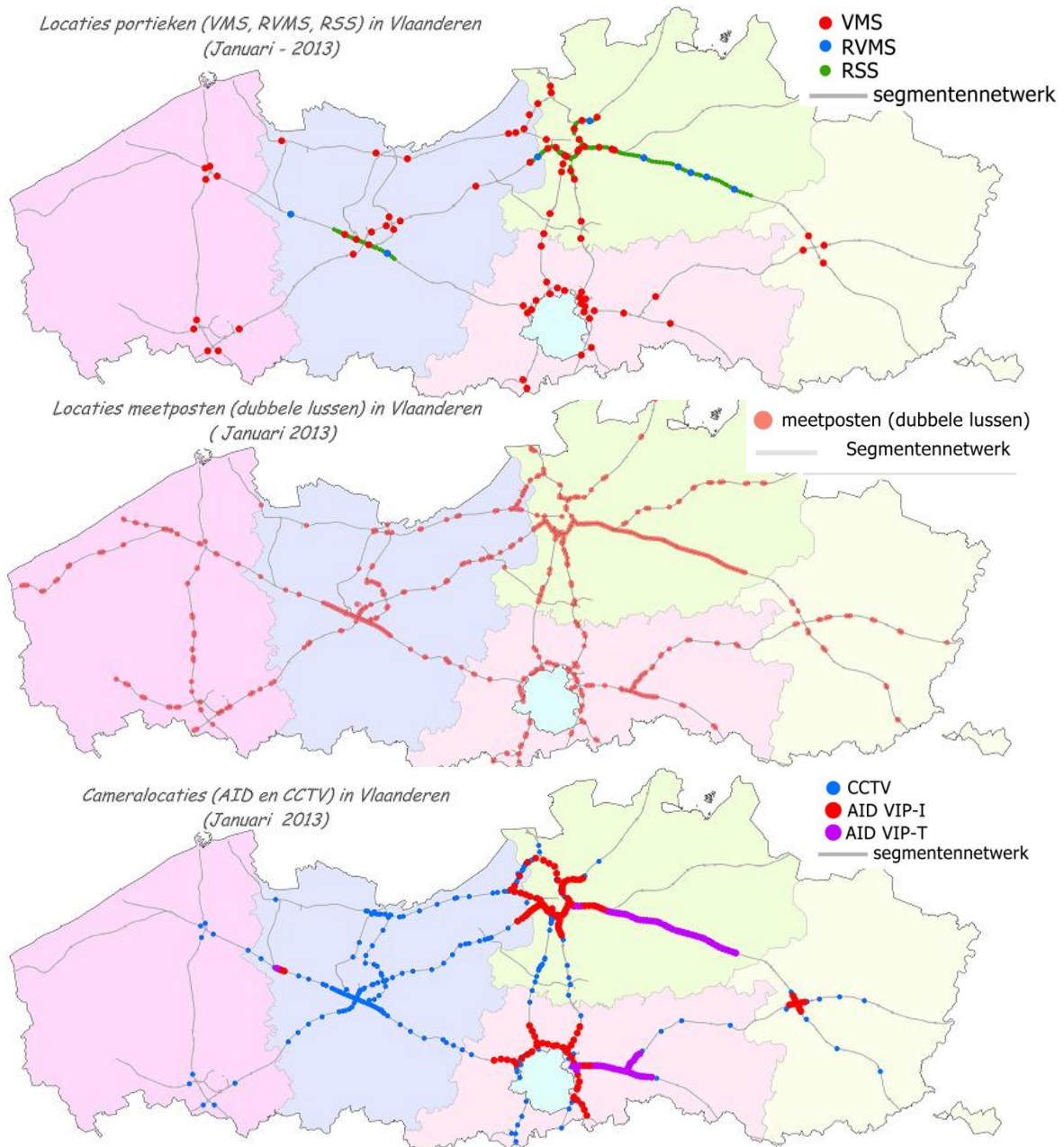
Later op te starten	
Concept	
Ontwerp	
Aanbesteding	
Uitvoering	
Voltooid	

Bespreking

In de Beleidsnota MOW 2009-2014 wordt prioriteit gegeven aan 6 missing links die via PPS gebeuren. Dit zijn de projecten 5, 12, 18, 19, 25 en 26. Hiervan is 1 project voltooid: de noordelijke wegontsluiting van de luchthaven van Zaventem. 2 projecten zijn in uitvoering: de Noord-Zuid verbinding Kempen (N19) en de vervollediging van de zuidelijke tak van de R4 te Gent. De overige projecten zitten in de fase van de aanbesteding.

Doelstelling	6.4 De vervoersstromen worden in 2020 dynamisch beheerd teneinde de beschikbare infrastructuur optimaal te gebruiken.
Kernindicator	Aandeel van de autosnelwegen dat uitgerust is met een dynamisch verkeersmanagementsysteem (DVM)
Definitie	Evolutie in de uitrusting van snelwegen met een verkeersmanagementsysteem (volwaardige uitrusting conform DVM-plan Vlaanderen). De ligging van deze systemen wordt aangeduid op een kaart.
Streefwaarde	Optimalisatie capaciteit bestaande wegeninfrastructuur a.d.h.v. uitbreiding DVM-systemen. Dit moet meer auto's een vlotte rit garanderen zonder investeringen in extra rijvakken en infrastructuur.
Dimensies	Verschillende types systemen: zowel monitoringsystemen (detectielussen en camera's) als variabele signalisatie (RVMS, VMS, RSS). De ligging van deze systemen wordt aangeduid op een kaart.
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	8/12/2010 - 1/1/2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	24/04/2013
Meetmethode	Inventarisatie
Bron data	MOW, Verkeerscentrum
Meer informatie	http://www.wegenenverkeer.be/verkeer-en-mobiliteit/verkeersbeheer/dynamisch-verkeersmanagement.html

Overzicht aantal DVM-systemen		8/12/2010	1/01/2013
Dynamische signalisatie			
	VMS / Dynamisch verkeersbord boven weg	48	83
	RVMS / Dynamisch verkeersbord naast weg	7	10
	RSS (portieken) / Rijstrooksignalisatie	149	216
	RSS (borden) / Rijstrooksignalisatie	504	721
Monitoring			
	Dubbele detectielussen (meetposten)	1.017*	1.456
	Dubbele detectielussen (meetpunten)	1.790*	2.708
	CCTV-camera's (gewone bewakingscamera)	201	n.b.
	AID-camera's (automatische incidentiedetectie)	455	n.b.
*: situatie op 30/11/2011			

Bespreking:

Met behulp van technische hulpmiddelen in de vorm van dynamische verkeersmanagementsystemen tracht men de capaciteit van het bestaande wegennet te verhogen (optimaliseren). De dynamische signalisatie en de meetposten en detectiecamera's zijn niet gelijk verspreid over de Vlaamse snelwegen, zoals bijhorende kaartjes duidelijk maken. Op iets meer dan twee jaar tijd breidde het aantal DVM-systemen op Vlaamse wegen met bijna de helft uit.

Doelstelling	6.5 Om de logistieke activiteiten maximaal te valoriseren, trekken we logistieke spelers aan die ten volle toegevoegde waarde en werkgelegenheid creëren.
Kernindicator	4 kernindicatoren: evolutie aandeel logistieke sector in werkgelegenheid (1) en bruto toegevoegde waarde (2); werkgelegenheid per tonkilometer (3) en toegevoegde waarde per tonkilometer (4)
Definitie	Afbakening logistieke sector gebaseerd op working paper 125 van de NBB. (zie link bij 'meer informatie'). De verhouding van de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid die de logistieke sector creëert ten opzichte van het aantal tonkilometer via vrachtovervoer is een soort verhouding tussen de lasten en de lasten van de logistieke activiteiten.
Streefwaarde	Meer werkgelegenheid en toegevoegde waarde per tonkilometer
Dimensies	Tonkilometer enkel voor spoor, vrachtwagen en binnenvaart. Dus exclusief luchtvaart, pijpleidingen, ...
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2010
Frequentie en stiptheid	jaarlijks (x-2)
Laatst gewijzigd	13/05/2013
Meetmethode	Zie "meer informatie". Het gaat om directe toegevoegde waarde en directe werkgelegenheidscreatie. Indirecte effecten (door toeleverende bedrijfstakken) worden hier niet in rekening gebracht.
Bron data	INR, RSZ, NBB; NMBS, PBV, FOD MV, ADSEI
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5377.htm http://www.nbb.be/doc/ts/publications/wp/wp125En.pdf

Bruto toegevoegde waarde logistiek/vrachtovervoer, Vlaams Gewest, tegen basisprijzen in miljoen euro									
NACE	Omschrijving	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
60	vervoer te land; vervoer via pijpleidingen (partim)	2.353,6	2.407,7	2.229,7	2.380,0	2.537,6	2.578,0	2.336,8	2.387,3
61	Vervoer over water	173,5	291,6	750,8	688,3	659,3	919,2	453,4	654,3
62	Luchtvaart	38,2	33,5	37,6	40,8	38,3	41,1	36,1	30,3
63	Vervoerondersteunende activiteiten; reisbureau's (partim)	2.884,5	3.543,6	4.159,4	4.522,0	5.067,1	5.340,3	5.304,7	5.272,5
64	Post en telecommunicatie (partim)	1.312,1	1.700,6	1.714,4	1.751,3	1.819,5	2.054,1	2.018,1	2.236,3
	Totaal Logistiek / vrachtransport	6.761,9	7.977,1	8.892,0	9.382,5	10.121,8	10.932,7	10.149,1	10.580,8
	Aandeel Logistiek / vrachtransport	5,3%	5,3%	5,7%	5,7%	5,8%	6,1%	5,8%	5,8%
	Toegevoegde waarde logistieke sector per miljard tkm.	189,8	193,9	207,5	203,4	198,7	226,1	235,8	230,0

Bespreking

Het aandeel van de logistiek in de bruto toegevoegde waarde steeg naar 6%, maar kent een neerwaartse knik in 2009. De logistieke sector werd hard getroffen door de economische crisis, waardoor haar aandeel in de bruto toegevoegde waarde terugliep. Dit blijft zo in 2010. Het aandeel van de logistieke sector in de werkgelegenheid ligt iets lager en haalt net geen 5%. Ook hier noteren we een daling sinds 2009.

Als de toegevoegde waarde en werkgelegenheid worden afgezet op het aantal tonkilometer door vrachtovervoer, zien we een meer wisselende evolutie over de jaren heen. De toegevoegde waarde per miljard tonkilometer veert de laatste jaren vrij sterk op. De werkgelegenheid per miljard tonkilometer daarentegen blijft achteruit gaan. In 2008 en 2009 werd de continue groei van het aantal tonkilometer wegens de economische crisis doorbroken. De toegevoegde waarde en werkgelegenheid daalden minder snel dan het aantal tonkilometer, met als gevolg een sterke toename van de toegevoegde waarde per tonkilometer en een breuk in de dalende trend voor werkgelegenheid per miljard tonkilometer. Sinds 2009 loopt de werkgelegenheid terug.

Totale werkgelegenheid (in personen) in logistiek, vrachtovervoer, Vlaams Gewest									
NACE	Omschrijving	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
60	Vervoer te land; vervoer via pijpleidingen (partim)	46.273	44.894	41.311	41.000	41.721	42.580	40.855	40.626
61	Vervoer over water	3.362	2.917	3.007	3.122	3.315	3.412	3.299	3.359
62	Luchtvaart	1.127	356	372	374	353	372	373	366
63	Vervoerondersteunende activiteiten; reisbureau's (partim)	37.438	42.215	48.218	50.996	49.531	51.246	51.660	50.816
64	Post en telecommunicatie (partim)	24.844	25.961	25.898	25.230	25.919	26.202	25.068	23.888
	Totaal Logistiek / vrachtransport	113.045	116.344	118.806	120.723	120.839	123.811	121.255	119.054
	Aandeel Logistiek / vrachtransport	4,8%	4,8%	4,8%	4,8%	4,8%	4,8%	4,7%	4,6%
	Werkgelegenheid logistieke sector per miljard tkm.	3.173,5	2.828,7	2.773,0	2.616,8	2.372,0	2.560,5	2.817,7	2.588,1

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.1.1 Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
Kernindicator	Aandeel lokale energieproductie in de totale Vlaamse energievraag
Definitie	Het gaat om lokale of decentrale energie-opwekking op de site van de klant zelf of geïntegreerd in het lokale distributienetwerk. Dit door de installatie van WKK's, PV-panelen, windturbines, zonneboilers, warmtepompen, etc. .
Streefwaarde	Een hoger aandeel lokale energieproductie.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	17/04/2013
Meetmethode	De indicator wordt afgeleid uit de jaarlijkse inventaris duurzame energie (lokale energieproductie) en de jaarlijkse Vlaamse energiebalans (finale energievraag).
Bron data	Vito, VMM-MIRA
Meer informatie	http://www.emis.vito.be/rapport-energiebalans-vlaanderen http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/sectoren/energiesector/energiegebruik-in-vlaanderen/afhankelijkheid-van-import-en-aandeel-decentralelokale-energieproductie/

Aandeel lokale energieproductie in de totale Vlaamse energievraag

	2008	2009	2010	2011
Lokale energieproductie (PJ)	532,1	524,9	592,8	533,0
Elektriciteitsproductie door WKK, zelfproducenten, autonome producenten (dus excl. grote elektriciteitscentrales)	38,8	44,2	49,7	48,2
Elektriciteitsproductie door wind, water en zon	1,4	1,9	3,2	5,7
Totale warmteproductie	491,9	478,7	539,9	479,2
Totale Vlaamse energievraag (PJ) (totaal bruto binnenlands energieverbruik)	1617,6	1535,6	1676,9	1581,1
Aandeel lokale energieproductie in de totale Vlaamse energievraag (%)	32,9	34,2	35,4	33,7

Bespreking

In Vlaanderen is er een toenemende trend naar energieproductie dichtbij of door de eindgebruiker zelf. Installatie van ondermeer WKK's, fotovoltaïsche panelen, windturbines, zonneboilers en warmtepompen deden zo het aandeel lokale (decentrale) energieproductie (stroom en warmte) in de totale Vlaamse energievraag stijgen van 32,9% in 2008 naar 35,4% in 2010.

In 2011 kwam de lokale energieproductie wat lager uit: 33,7%, maar nog steeds boven het niveau van 2008. Dit aandeel omvat ook de warmte geproduceerd in verwarmingsketels bij eindgebruikers vertrekkende van ondermeer stookolie, aardgas en biomassa. De verlaagde verwarmingsbehoefte door de milde winter van 2011 draagt dan ook bij aan de daling in het laatste jaar.

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.1.2 Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
Kernindicator	Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import
Definitie	Voor de importafhankelijkheid wordt de netto invoer afgezet tegenover het primair energieverbruik. Dit primair energieverbruik is de hoeveelheid energie die een geografische entiteit nodig heeft om gedurende de bestudeerde periode aan de vraag naar energie te kunnen voldoen en is de som van de primaire energieproductie en de netto invoer van energie.
Streefwaarde	Een lagere afhankelijkheid van ingevoerde energie.
Dimensies	Kolen, petroleumproducten, gas, elektriciteit, splijtstoffen en biomassa.
Vergelijking ruimte	Import energiebronnen: Vlaams Gewest; Import elektriciteit: België
Vergelijking tijd	1995-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	17/04/2013
Meetmethode	Berekening op basis van de Vlaamse energiebalans.
Bron data	Import energiebronnen: Energiebalans Vito, VMM-MIRA; Import elektriciteit: FOD Economie, dienst Energie; Interconnectiecapaciteit: ELIA.
Meer informatie	http://www.emis.vito.be/rapport-energiebalans-vlaanderen http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/sectoren/energiesector/energiegebruik-in-vlaanderen/afhankelijkheid-van-import-en-aandeel-decentralelokale-energieproductie/

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import

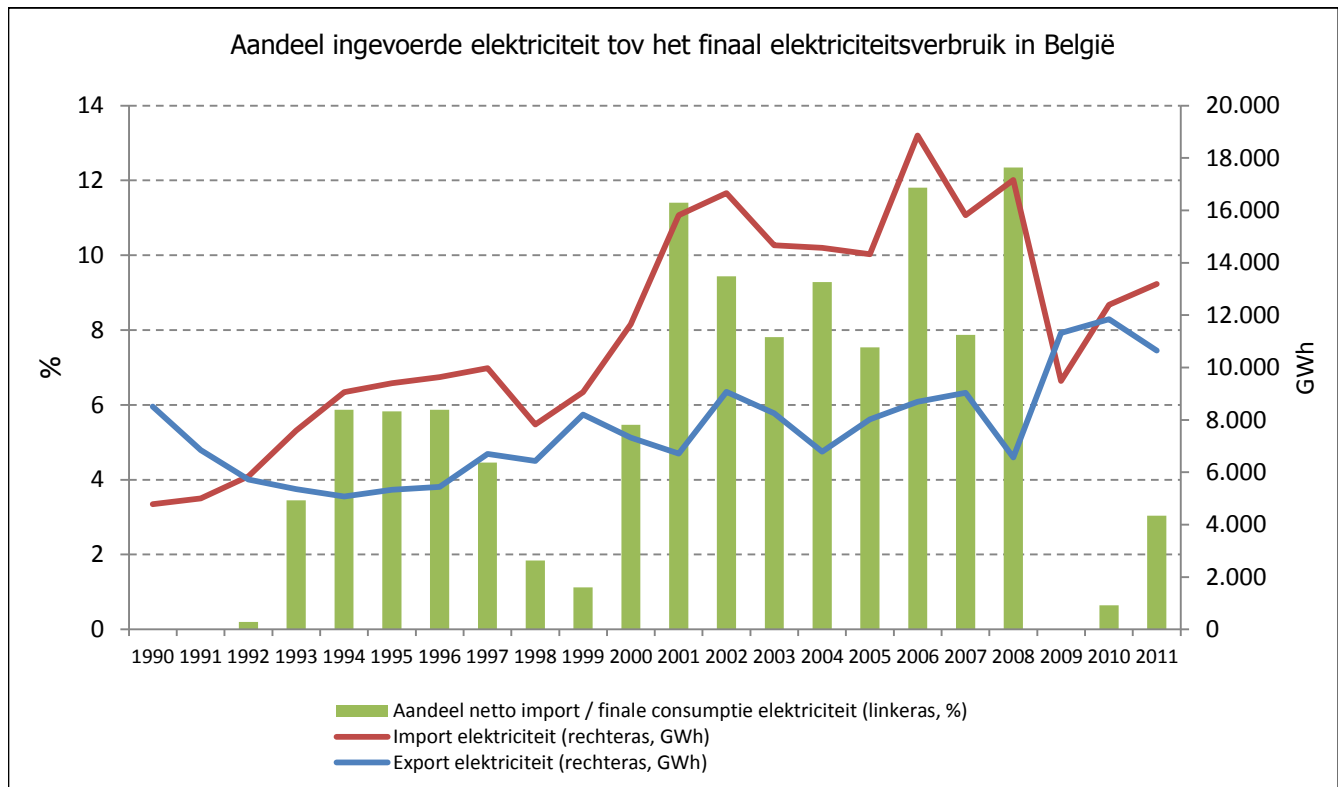
	Kolen (PJ)	petroleum- producten (PJ)	Netto invoer van				Totaal netto invoer (PJ)	Primaire verbruik (PJ)	Aandeel invoer (%)
			Gas (PJ)	Elektriciteit (PJ)	Splijtstoffen (PJ)	Biomassa (PJ)			
1995	217,4	874,9	275,6	22,1	207,5	2,7	1.600,2	1.664,1	96,2
1996	213,3	950,0	313,7	25,3	206,4	3,1	1.711,8	1.782,3	96,0
1997	202,0	963,2	294,8	20,2	237,0	3,1	1.720,3	1.801,1	95,5
1998	205,6	982,2	344,0	10,5	242,6	3,2	1.788,1	1.875,6	95,3
1999	173,0	919,5	364,8	13,2	246,2	2,9	1.719,6	1.810,7	95,0
2000	189,0	919,4	365,3	19,9	242,4	3,1	1.739,1	1.836,0	94,7
2001	163,8	930,1	361,4	25,6	243,7	3,4	1.728,0	1.822,9	94,8
2002	179,5	993,2	377,8	28,6	238,0	3,3	1.820,4	1.907,5	95,4
2003	175,8	1.006,8	408,7	23,8	238,8	5,1	1.859,0	1.950,9	95,3
2004	184,6	1.026,1	396,5	28,8	234,5	5,9	1.876,4	1.974,8	95,0
2005	175,2	1.056,3	412,6	22,2	239,4	6,9	1.912,6	2.020,3	94,7
2006	164,8	1.069,7	414,0	31,6	235,8	8,4	1.924,3	2.033,6	94,6
2007	152,5	1.101,8	420,6	23,9	246,3	9,9	1.955,0	2.067,0	94,6
2008	140,2	1.111,6	433,4	32,7	222,2	11,4	1.951,5	2.073,1	94,1
2009	124,4	935,6	441,9	8,1	228,6	14,3	1.752,9	1.876,1	93,4
2010	132,9	964,3	487,5	18,1	234,6	16,2	1.853,6	1.993,9	93,0
2011	123,4	994,4	414,5	22,8	243,8	16,1	1.815,0	1.955,7	92,8

Bespreking

Vlaanderen heeft geen gekende reserves van uranium, aardolie of aardgas en door de goedkopere prijzen op de wereldmarkt werd de ontginning van steenkool stopgezet. Daarom wordt het gros van de benodigde primaire energiebronnen ingevoerd: 92,8% in 2011. Dit cijfer vertoont de jongste jaren wel een dalende trend.

Voor uranium zijn geen specifieke importcijfers voor Vlaanderen beschikbaar, maar wereldwijd zijn Kazachstan, Canada en Australië de grootste leveranciers. Voor aardgas en petroleumproducten rekent Vlaanderen vooral op aanvoer uit andere Europese landen (Nederland en Noorwegen voor aardgas, Rusland en Noorwegen voor aardolie), aangevuld met leveringen uit het Nabije- en Midden-Oosten. Vlaanderen voert steenkool in uit Zuid-Afrika, de Verenigde Staten, Australië en Rusland.

Het gros van de eigen primaire energieproductie bestond in 2011 vooral uit restafval en industriële reststromen (95 PJ), biomassa (34 PJ) en warmte (6 PJ). Elektriciteit uit wind, water en PV - weliswaar de snelst groeiende fractie van de laatste jaren - was goed voor bijna 6 PJ op een primair energiegebruik van 1.956 PJ.

Interconnectiecapaciteit van België met de buurlanden (Net transfer capacity, MW)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Frankrijk -> België	1.700	1.600	1.700	1.700	1.850	1.850	1.850
België -> Frankrijk	600	600	600	800	800	800	800
Nederland -> België	0	0	1.219	830	946	946	946
België -> Nederland	0	0	1.219	830	946	946	1.128

Bespreking

Het aandeel netto ingevoerde elektriciteit in België schommelt van jaar tot jaar maar kent over het algemeen toch een stijgende tendens doorheen de tijd.

Hoewel de toegenomen afhankelijkheid van ingevoerde elektriciteit vanuit het perspectief van de energiebevoorradingszekerheid mogelijks een verhoogd risico inhoudt en dus op een negatieve evolutie kan wijzen, kan dit vanuit het perspectief van een transitie naar een koolstofarm geïnterconnecteerd Europees elektriciteitssysteem (supergrid) ook op een positieve evolutie wijzen.

Of de importafhankelijkheid de bevoorradingszekerheid bedreigt, zal afhangen van de ontwikkeling van het regelgevende kader, de internationale afspraken, de geldende contracten, etc. .

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.1.3 Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
Kernindicator	Concentratiegraad in de elektriciteits- en aardgasmarkt
Definitie	De Herfindahl-Hirschman Index (HHI) is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een bedrijfstak. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders. De uitkomst van de berekening ligt steeds tussen 0 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). In het algemeen is een HHI onder de 1.800 aangewezen, terwijl een HHI boven de 2.500 op zware risico's voor de marktwerking wijst.
Streefwaarde	Elektriciteits- en gaslevering en elektriciteitsproductie verdelen over meerdere spelers. Voor de HHI een evolutie richting de streefwaarde van 1.800 à 2.000.
Dimensies	Elektriciteitslevering, aardgaslevering en elektriciteitsproductie
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	21/05/2013
Meetmethode	Berekening door VREG
Bron data	VREG
Meer informatie	http://www.vreg.be/rapp-2013-05

Elektriciteitslevering: marktaandeelen geleverde elektriciteit aan afnemers op distributienet

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
GDF-Suez	75,8	69,8	68,6	70,6	70,1	68,9	66,4	62,1	55,9
EDF-Luminus	16,5	19,3	19,0	15,2	13,9	15,2	17,2	19,8	20,5
Eni	3,9	5,4	5,9	5,5	5,4	5,7	6,9	7,2	9,2
E.ON	0,7	1,1	1,9	2,3	2,9	3,1	3,7	4,7	4,4
Essent	1,3	2,0	2,3	2,2	2,2	1,8	1,7	2,0	3,3
Lampiris						0,1	0,5	0,9	2,3
Eneco	0,0	0,0	0,5	1,5	2,5	2,7	1,9	1,5	1,8
Overige	1,8	2,4	1,7	2,7	3,0	2,6	1,8	1,8	2,6

Gaslevering: marktaandeelen geleverd aardgas aan afnemers op het distributienet

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
GDF-Suez	77,8	73,3	69,4	66,3	65,6	62,8	60,9	56,8	49,9
EDF-Luminus	13,0	12,3	14,8	13,9	14,5	16,0	16,2	16,7	16,7
Eni	7,9	11,3	12,9	14,7	13,7	12,7	13,2	15,3	15,4
Lampiris						0,4	1,3	2,9	5,0
Essent						1,3	1,2	1,8	4,6
Eneco						1,9	1,1	1,5	2,6
Wingas						1,9	1,8	1,7	2,3
Overige	1,4	3,2	2,8	5,1	6,2	3,1	4,4	3,3	3,5

Elektriciteitsproductie: aandelen

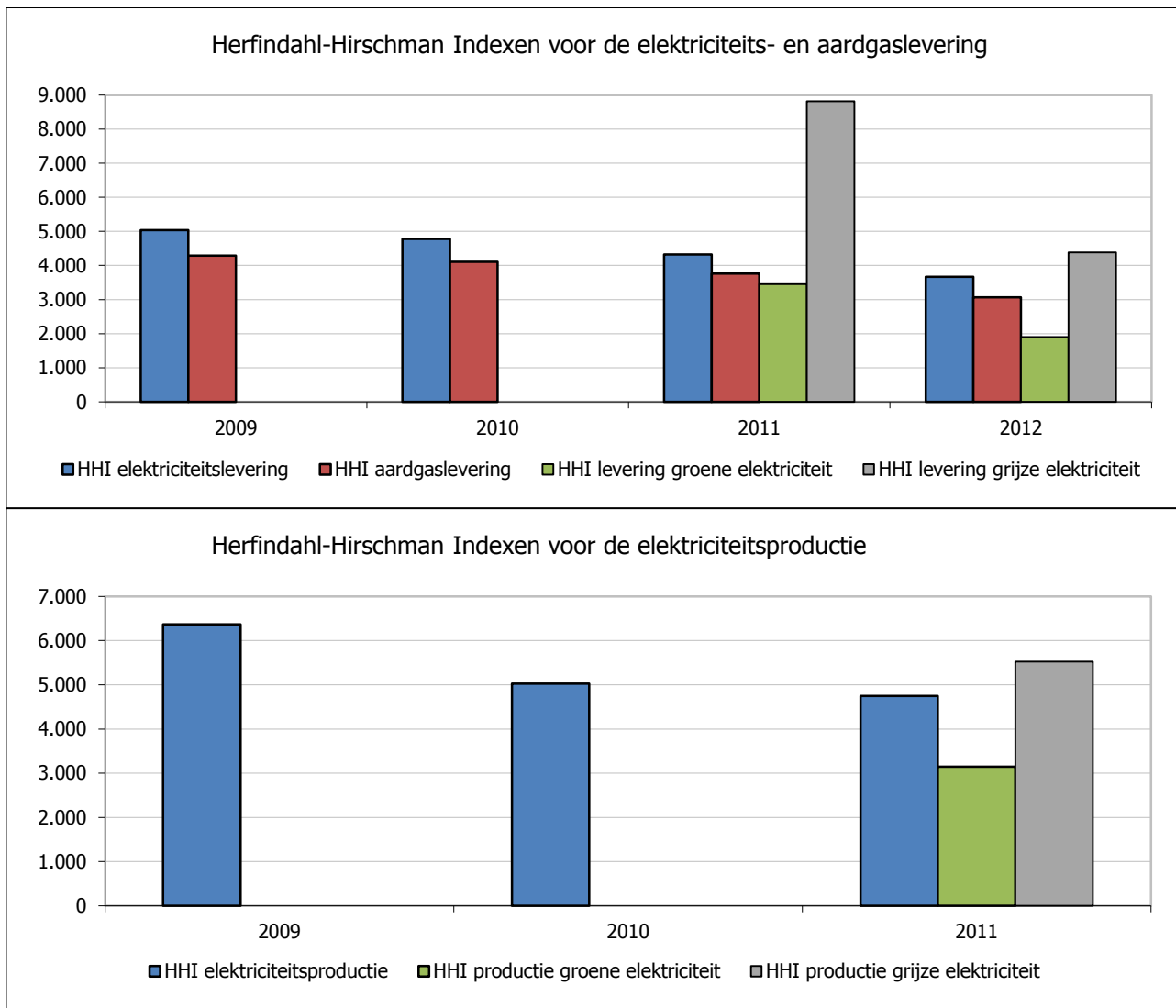
	2009	2010	2011
GDF-Suez	79,3	69,8	68,2
E.ON	nvt	9,0	7,4
EDF-Luminus	8,3	7,9	4,9
RWE	2,8	2,7	1,4
Overige	9,7	10,7	18,2

Bespreking

56% van alle elektriciteitsleveringen staat op naam de GDF-Suez groep (Electrabel). In 2004, het eerste jaar van de vrijmaking van de markt, bedroeg dit nog 76%. De drie grootste elektriciteitsleveranciers (GDF-Suez, EDF-Luminus en Eni) leveren samen 85% van alle elektriciteit aan eindafnemers op het distributienet in Vlaanderen.

Ook voor aardgas neemt GDF-Suez nog steeds het grootste deel van de leveringen op het distributienet voor haar rekening. Voor aardgas zijn de drie grootste leveranciers GDF-Suez, EDF-Luminus en Eni. Samen leveren ze 82% van het totale volume aardgas aan de eindafnemers. In 2004 bedroeg dit nog bijna 99%. Er is hier dus een positieve evolutie merkbaar.

Bij de elektriciteitsproductie blijft de GDF-Suez groep met 68% verweg de grootste producent.

Bespreking

Net zoals vorige jaren is er een positieve evolutie merkbaar wat de concentratiegraad betreft, zowel voor de levering van elektriciteit als van aardgas. Onder invloed van de ingrijpende wijzigingen van de marktaandeelen in 2012 is de evolutie van de HHI-index bijzonder opvallend. Deze positieve evolutie neemt niet weg dat de maximale waarden van 1.800 tot 2.500 die in de economische theorie voor de HHI als aanvaardbaar worden gezien, in Vlaanderen zowel voor aardgas als voor elektriciteit nog altijd overschreden worden. Conclusie is dat hoewel de Vlaamse energiemarkt veel concurrentiëler geworden is, ze nog altijd geconcentreerd is. Dit is enerzijds te wijten aan het belangrijke marktaandeel van de historische leveranciers, maar ook aan het effect van fusies en participaties tussen de verschillende spelers.

Daarnaast blijkt de markt voor de levering van grijze elektriciteit sterker geconcentreerd dan die voor groene elektriciteit. De HHI voor de levering van groene elektriciteit bereikte in 2012 wel de beoogde streefwaarde van 1.800 à 2.000.

Ook de HHI van de elektriciteitsproductie in Vlaanderen is in 2011 positief geëvolueerd, maar met 4.749 is hij nog steeds te hoog. Ook hier is de productie van grijze stroom meer geconcentreerd dan die van groene stroom.

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.1.4 Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
Kernindicator	Frequentie en duur van stroom- en gasonderbrekingen op het distributienet
Definitie	De onbeschikbaarheid vertegenwoordigt de jaarlijkse gemiddelde onderbrekingstijd van een gebruiker van het distributienet. Het is de geraamde som van de onderbrekingstijden van alle gebruikers van het distributienet gedeeld door het aantal gebruikers. De frequentie van de onderbrekingen vertegenwoordigt het jaarlijkse gemiddelde aantal onderbrekingen van een gebruiker van het distributienet. Het is de som van de onderbrekingen van alle gebruikers van het distributienet gedeeld door het aantal gebruikers.
Streefwaarde	Het aantal en de duur van de stroom- en gasonderbrekingen blijven beperkt.
Dimensies	Laagspanningsnet, middenspanningsnet, aardgasnet
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2005-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	21/05/2013
Meetmethode	Gebaseerd op gegevens van de distributienetbeheerders.
Bron data	VREG
Meer informatie	http://www.vreg.be/rapp-2012-2
	http://www.vreg.be/rapp-2012-6

Frequentie en duur van stroom- en gasonderbrekingen op het distributienet

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Laagspanningsnet								
Frequentie onderbrekingen				0,06	0,05	0,06	0,06	0,05
Duur onbeschikbaarheid				0:06:23	0:05:35	0:07:04	0:07:36	0:06:24
Middenspanningsnet								
Frequentie onderbrekingen	0,69	0,68	0,56	0,55	0,51	0,51	0,48	0,52
Duur onbeschikbaarheid	0:36:19	0:28:22	0:22:19	0:22:07	0:21:30	0:20:06	0:17:55	0:19:39
Aardgasnet								
Duur onbeschikbaarheid		0:06:00	0:06:00	0:05:00	0:05:00	0:05:30	0:07:12	0:06:24

Bespreking

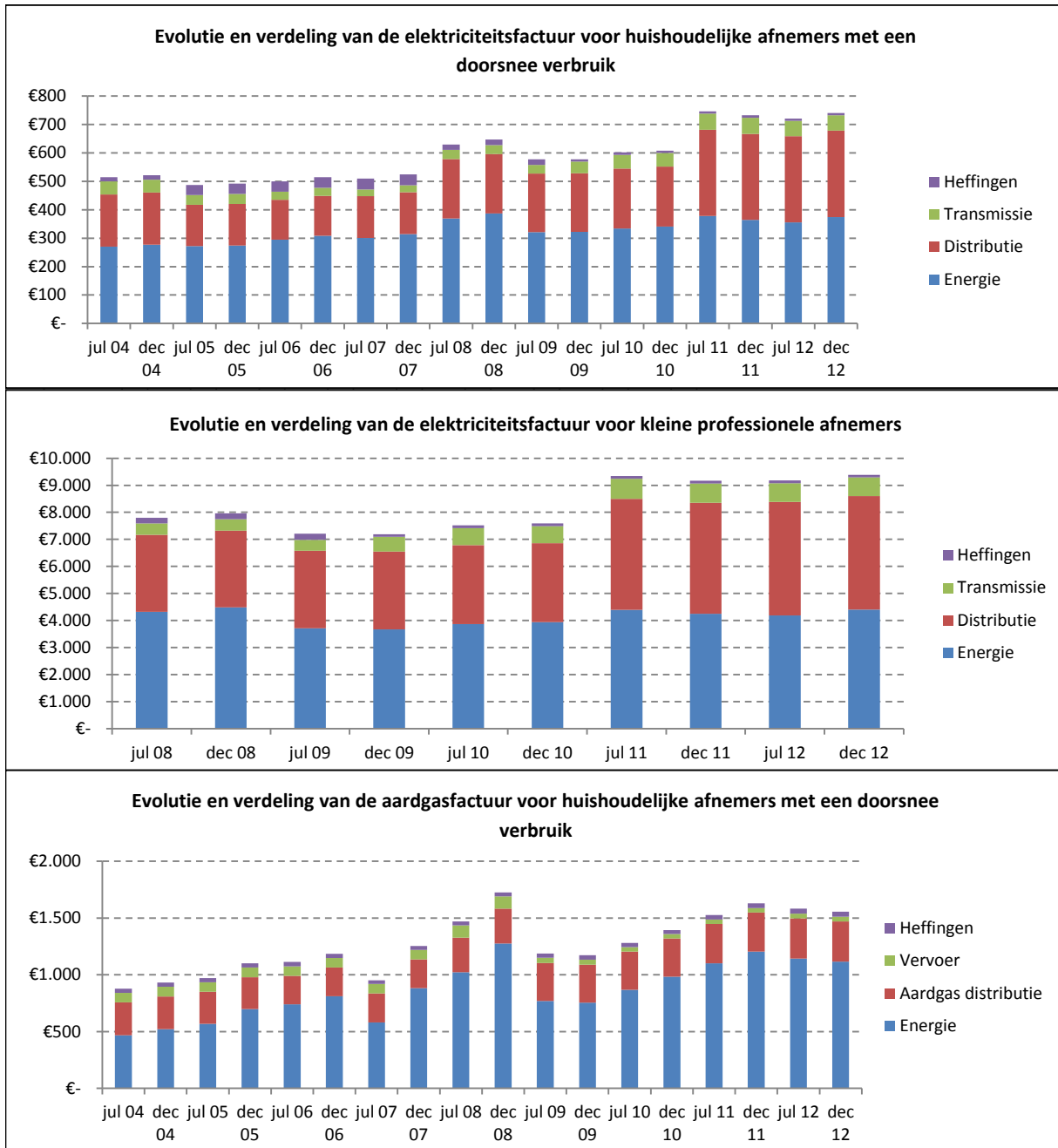
In 2012 werd de stroomvoorziening van een afnemer gemiddeld 0,05 keer onderbroken door een incident op het laagspanningsnet en 0,52 keer door incidenten op het middenspanningsnet. Beide samen veroorzaken in 2011 bij de laagspannings-distributienetgebruiker een gemiddelde spanningsonderbreking van 26 minuten en 3 seconden.

In het algemeen blijft de betrouwbaarheid van de middenspanningsdistributienetten op een hoog peil gehandhaafd. Uit cijfers van de CEER blijkt dat de Vlaamse onderbrekingscijfers vergelijkbaar zijn met die van Nederland, Duitsland en Denemarken die in Europa tot de laagst gerapporteerde behoren.

De onbeschikbaarheid is voornamelijk het gevolg van defecten op middenspannings- en hoogspanningskabels. Deze kunnen al dan niet veroorzaakt zijn door derden. De netbeheerders kunnen hier enerzijds via hun investeringspolitiek en anderzijds via het verstrekken van de ligginggegevens invloed op uitoefenen. Om kabelbreuken door derden in de toekomst zoveel mogelijk te vermijden hebben de netbeheerders de ligginggegevens van hun kabels recent samengebracht in het Kabel en Leiding Informatie Portaal (KLIP). Zo wordt graafschade aan kabels voorkomen.

De gemiddelde onbeschikbaarheid van de toegang tot het aardgasnet werd per afnemer geschat op 6 minuten en 24 seconden in 2012. Deze onbeschikbaarheid is nagenoeg volledig toe te schrijven aan geplande werken. Dit heeft meestal geen al te grote impact op het gebruikerscomfort aangezien geplande werken op voorhand moeten aangekondigd worden of in overleg gebeuren met de getroffen eindafnemers.

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.1.5 Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
Kernindicator	Evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen
Definitie	Het betreft de gewogen gemiddelde huishoudelijke elektriciteitsprijs (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis), de gewogen gemiddelde elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis) en de gewogen gemiddelde huishoudelijke aardgasprijs (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis).
Streefwaarde	Lagere elektriciteits- en aardgasprijzen.
Dimensies	Huishoudelijke elektriciteitsprijs, elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers en huishoudelijke aardgasprijs.
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Vanaf 2004
Frequentie en stiptheid	Halfjaarlijks
Laatst gewijzigd	21/05/2013
Meetmethode	De prijsgegevens zijn gebaseerd op gegevens overgemaakt door de verschillende energieleveranciers aan de VREG.
Bron data	VREG
Meer informatie	http://www.vreg.be/rapp-2013-05

Bespreking

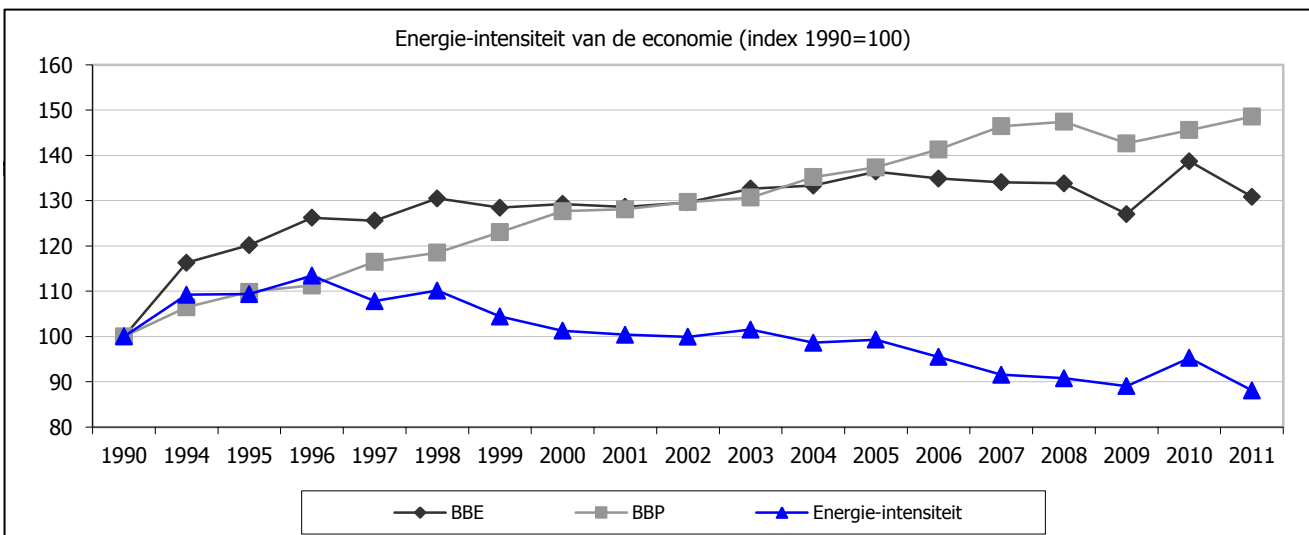
De gewogen gemiddelde elektriciteitsprijs ligt in december 2012 zowel voor huishoudelijke (+ 1,2%) als kleine professionele afnemers (+ 2,4%) hoger dan in december 2011. De verhouding tussen de samenstellende elektriciteitsprijsonderdelen bedraagt in december 2012 voor huishoudelijke afnemers: 51% energieprij, 41% distributienettarief, 7% transmissienettarief en 1% heffingen.

De gewogen gemiddelde aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers daalde met 4,5% tussen december 2011 en 2012. De verhouding tussen de samenstellende aardgasprijsonderdelen bedraagt in december 2012 voor huishoudelijke afnemers: 72% energieprij, 23% aardgasdistributie, 3% vervoer en 3% heffingen.

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.2 Hiertoe worden enerzijds efficiëntiewinsten geboekt om de elektriciteitsvraag te beperken. Daardoor en in overeenstemming met de Europees aangegane verbintenissen, is tegen 2020 de energie-efficiëntie gestegen, en dienovereenkomstig het (relatieve) energiegebruik gedaald. Zodoende is de CO2-emissie tegen 2020 gedaald overeenkomstig de Europese aangegane verbintenissen.
Kernindicator	Energiegebruik per sector en energie-intensiteit op Vlaams niveau
Definitie	De energie-intensiteit geeft de verhouding weer tussen het Bruto Binnenlands Energieverbruik (BBE) en het Bruto Binnenlands Product (BBP). Dit geeft een beeld van de energie-afhankelijkheid van de economie.
Streefwaarde	Vermindering van het energiegebruik met 20% ten opzichte van het verwachte niveau in 2020 bij ongewijzigd beleid.
Dimensies	Sectoren: industrie (met inbegrip van het niet-energetisch eindverbruik), tertiaire sector (met inbegrip van de transportsector), land- en tuinbouw en transformatiesector
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1990, 1994-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	15/03/2013
Meetmethode	Berekening op basis van de Vlaamse energiebalans.
Bron data	Energiebalans Vito
Meer informatie	http://www.emis.vito.be/rapport-energiebalans-vlaanderen http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1579.htm

Energiegebruik en energie-intensiteit naar sector

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Energiegebruik (PJ)									
Industrie (+ niet energetisch eindverbruik)	625	659	692	672	655	679	596	695	687
Tertiaire sector (+ transportsector)	288	294	293	288	291	298	291	302	285
Transformatiesector	398	379	387	401	420	377	381	392	371
Landbouw	32	33	33	31	28	26	28	31	30
Totale economie	1.604	1.612	1.649	1.631	1.621	1.618	1.536	1.677	1.582
Energieintensiteit (kgoe/1000 euro BBP)									
Industrie (+ niet energetisch eindverbruik)	390	396	417	398	373	394	381	427	409
Tertiaire sector (+ transportsector)	66	66	64	61	60	60	60	61	56
Transformatiesector	2.163	2.162	1.950	1.940	1.972	1.701	1.571	1.697	1.637
Landbouw	491	474	544	453	420	376	405	455	448
Totale economie	231	224	226	217	208	207	203	217	200

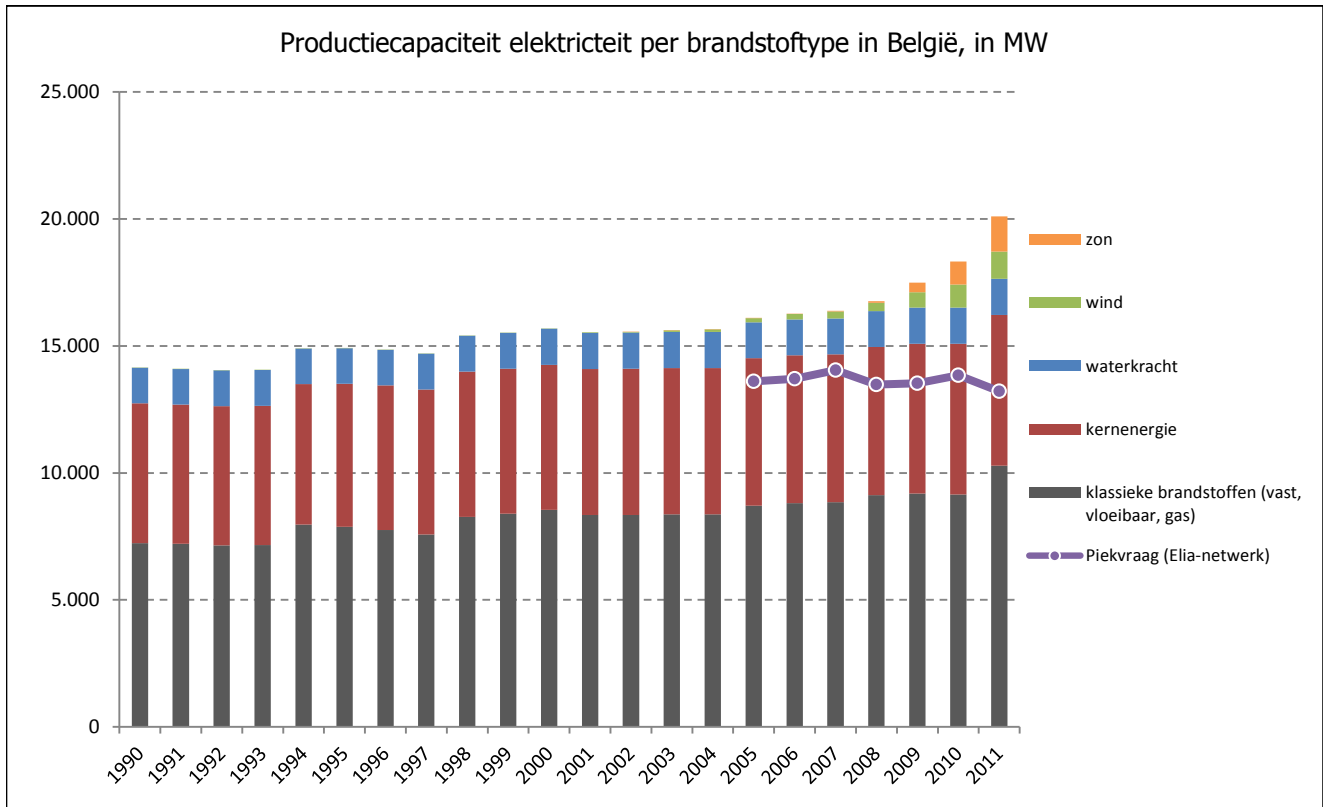

Bespreking

Het bruto binnenlands energiegebruik bedroeg 1.582 PetaJoule in 2011, 31% meer dan in 1990 maar 6% minder dan in 2010. Voornaamste redenen voor deze daling ten opzichte van 2010 zijn enerzijds het gemiddeld warmere jaar 2011 waardoor sectoren met een energiegebruik afhankelijk van het buitenklimaat (voornamelijk de huishoudens, de tertiaire en landbouwsector) een lager energieverbruik vertonen. Ook is er een verminderde niet-nucleaire elektriciteitsproductie waarbij vooral de aardgascentrales minder draaiuren presteerden. De voorbije jaren is er ook meer en meer in energie-efficiëntie geïnvesteerd wat mede een daling van het energiegebruik ondersteunt.

De energie-intensiteit geeft een goed beeld van de energieafhankelijkheid van de economie. De energie-intensiteit vergelijkt het bruto binnenlands energiegebruik (BBE) met het bruto binnenlands product (bbp). Met uitzondering van 2010 (heropleving van de economie na het crisisjaar 2009 en bovendien een zeer koud jaar) is er sinds 2003 een ontkoppeling tussen de economische groei en het energiegebruik. In 2011 ligt de energie-intensiteit 12% lager dan in 1990. Dit is zowel het gevolg van structurele effecten (verschuivingen van het belang van sectoren in de Vlaamse economie) als van een toegenomen energie-efficiëntie (verminderd energiegebruik per eenheid product of dienst).

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.3.1 Anderzijds wordt de productiecapaciteit voor elektriciteit uitgebreid tegen 2020, o.a. door het betrekken van voldoende spelers, waarbij het aandeel elektriciteit geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve WKK aanzienlijk stijgt, zoals in Vlaanderen vereist zal zijn in uitvoering van de Europese richtlijn hernieuwbare energie.
Kernindicator	Productiecapaciteit elektriciteit per brandstoftype
Definitie	
Streefwaarde	Uitbreiden productiecapaciteit
Dimensies	Klassieke brandstoffen, kernenergie, water, wind en zon.
Vergelijking ruimte	België
Vergelijking tijd	1990-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	18/04/2013
Meetmethode	Registratie.
Bron data	FOD Economie, dienst Energie
Meer informatie	http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/energie/energiemarkt/

Bespreking

De totale Belgische productiecapaciteit voor elektriciteit steeg met 42% sinds 1990. De productiecapaciteit op basis van vaste, vloeibare en gasvormige brandstoffen nam eveneens toe met 42%, die op basis van kernenergie nam toe met 8%.

Bij de hernieuwbare bronnen bleef de productiecapaciteit op basis van waterkracht quasi constant, maar vooral de capaciteit op basis van wind- en zonne-energie kende de jongste jaren een forse toename.

In België werd het hoogste verbruikspeil in het Elia-net voor 2011 opgetekend op 11 januari. Het bedroeg 13.208 MW. Dit maximum ligt 5,9% lager dan de absolute recordwaarde die op 17 december 2007 werd opgetekend (14.040 MW) en 4,6% lager dan de maximumwaarde van 2010 (13.845 MW op 1 december 2010).

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.3.2 Anderzijds wordt de productiecapaciteit voor elektriciteit uitgebreid tegen 2020, o.a. door het betrekken van voldoende spelers, waarbij het aandeel elektriciteit geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve WKK aanzienlijk stijgt, zoals in Vlaanderen vereist zal zijn in uitvoering van de Europese richtlijn hernieuwbare energie.
Kernindicator	Aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het finaal energiegebruik
Definitie	Het bruto eindverbruik van energie uit hernieuwbare bronnen wordt berekend als de som van: * het bruto eindverbruik van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen * het bruto eindverbruik van energie uit hernieuwbare bronnen voor verwarming en koeling * het eindverbruik van energie uit hernieuwbare bronnen in het vervoer
Streefwaarde	De Europese richtlijn van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen legt België op om tegen 2020 13% van het bruto finaal energiegebruik te halen uit hernieuwbare energiebronnen. België – dat deze doelstelling nog niet heeft vertaald naar doelstellingen voor de gewesten en de federale overheid – kan zelf bepalen hoe deze doelstelling verder wordt gespecificeerd naar groene stroom, groene warmte en hernieuwbare energie in transport.
Dimensies	Elektriciteit, verwarming en koeling, vervoer
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2005-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	15/03/2013
Meetmethode	Registratie
Bron data	Inventaris duurzame energie in Vlaanderen, Vito
Meer informatie	http://www.emis.vito.be/inventaris-duurzame-energie

Aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in finaal gebruik

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Elektriciteit (1)							
Bruto groene stroom productie (GWh)	1.069	1.590	1.763	2.214	3.095	3.515	4.476
Bruto finaal elektriciteitsverbruik (GWh)	58.524	60.181	60.383	60.247	56.827	61.631	60.017
<i>% groene stroom</i>	<i>1,8%</i>	<i>2,6%</i>	<i>2,9%</i>	<i>3,7%</i>	<i>5,4%</i>	<i>5,7%</i>	<i>7,5%</i>
Verwarming en koeling (2)							
Bruto finaal verbruik van hernieuwbare energie voor verwarming en koeling (PJ)	9,8	10,1	11,5	11,9	12,8	15,3	13,6
Bruto finaal energieverbruik voor verwarming en koeling (PJ)	598	587	554	562	540	595	525
<i>% groene warmte</i>	<i>1,6%</i>	<i>1,7%</i>	<i>2,1%</i>	<i>2,1%</i>	<i>2,4%</i>	<i>2,6%</i>	<i>2,6%</i>
Vervoer (3)							
Eindverbruik van energie uit hernieuwbare bronnen in vervoer (PJ)	0,0	0,0	2,0	2,3	5,3	7,7	7,2
Finaal energieverbruik van vervoer (PJ)	178,8	179,2	182,2	183,8	173,7	183,0	181,4
<i>% groen transport</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,2%</i>	<i>3,0%</i>	<i>4,2%</i>	<i>4,0%</i>
Hernieuwbare energie doelstelling (1+2+3)							
Totaal hernieuwbare energie (PJ)	13,6	15,9	19,8	22,2	29,2	35,7	36,9
Totaal bruto finaal energieverbruik (PJ)	1.035	1.030	1.004	1.016	964	1.047	971
<i>% hernieuwbare energie / totaal bruto finaal energieverbruik</i>	<i>1,3%</i>	<i>1,5%</i>	<i>2,0%</i>	<i>2,2%</i>	<i>3,0%</i>	<i>3,4%</i>	<i>3,8%</i>

Bespreking

De Europese Richtlijn Hernieuwbare Energie van 2009 legt België op om tegen 2020 13% van het bruto finaal energiegebruik te halen uit hernieuwbare energiebronnen. België – dat deze doelstelling nog niet heeft vertaald naar doelstellingen voor de gewesten en de federale overheid – kan zelf bepalen hoe deze doelstelling verder wordt gespecificeerd naar groene stroom, groene warmte & koeling en hernieuwbare energie in transport (zowel biobrandstoffen als groene stroom voor elektrische voertuigen). In 2011 bedroeg dit aandeel in Vlaanderen 3,8%.

In 2011 bedraagt de totale bruto productie van groene stroom 4.476 GWh, een toename met 27% ten opzichte van 2010. Dit betekent een aandeel van 7,5% in het Vlaamse bruto elektriciteitsverbruik. Productie op basis van biologisch materiaal – biomassa, biogas en de organische fractie van het huisvuil – blijft de productie van groene stroom domineren. Toch deed de installatie van nieuwe zonnepanelen en windturbines het aandeel zonne-, wind-, en waterenergie oplopen van 17% in 2009 tot 35% in 2011. Vooral de toename in de productie van zonne-energie valt op (x6 tussen 2009 en 2011). Hierbij speelde het gunstige ondersteuningsmechanisme voor zonnepanelen een belangrijke rol.

Het bruto finaal verbruik van hernieuwbare energie voor verwarming en koeling bedraagt in 2011 13,6 PJ, een daling met 12% ten opzichte van 2010. Dit is 2,6% van het bruto finaal energieverbruik voor verwarming en koeling.

Warmtepompen, warmtepompboilers en zonneboilers die warmte onttrekken aan de bodem, de lucht of de zonnestraling leveren in 2011 7% van de groene warmte. Hun productie is gestegen met 28% ten opzichte van 2010.

De grootste bijdrage in de groene warmte is afkomstig van de inzet van biomassa (93%). Zo is 54% van de groene warmte afkomstig van gewone verbrandingsinstallaties die werken op biomassa. 39% van de groene warmte komt uit WKK-installaties die werken op biomassa, biogas of biobrandstoffen en die naast groene warmte ook groene stroom produceren.

De Richtlijn Hernieuwbare Energie legt elke EU-lidstaat op tegen 2020 minstens 10% hernieuwbare energie in te zetten in het weg- en spoorvervoer. Het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het vervoer (biobrandstoffen en groene stroom) ten opzichte van het finale energieverbruik in het vervoer bedraagt 4% in 2011. Momenteel gaat het hierbij vooral om biobrandstoffen. Er is een duidelijk effect merkbaar van de invoering van accijnsvrije productiequota (eind 2006) en van de verplichting om 4% biobrandstoffen bij te mengen in benzine en diesel (sinds juli 2009).

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.4.1 Het elektriciteitsnet wordt tegen 2020 omgevormd tot een internationaal goed geïnterconnecteerd en slim net waarop decentrale productie-eenheden en nieuwe toepassingen kunnen worden gekoppeld.
Kernindicator	Transmissie- en distributienetverliezen
Definitie	Netverlies is de elektriciteit die verloren gaat bij het transport via het net. Deze zijn het gevolg van: * verliezen ten gevolge van de magnetisatie van de transformatoren wanneer deze onder spanning staan (ijzerverliezen of nullastverliezen) * verliezen ten gevolge van de opwarming van de wikkelingen van de transformatoren wanneer hier stroom door loopt (koperverliezen of belastingsverliezen) * verliezen ten gevolge van de opwarming van de geleiders van luchtlijnen en ondergrondse kabels in verband met de vermogens die langs deze verbindingen worden vervoerd.
Streefwaarde	De netverliezen blijven beperkt.
Dimensies	Distributienet, transmissienet (met inbegrip van het distributienet van Elia tot 70kV)
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	10/05/2013
Meetmethode	Gebaseerd op gegevens van de transmissie- en distributienetbeheerders.
Bron data	VREG
Meer informatie	http://www.vreg.be/rapp-2012-6

Transmissie- en distributienetverliezen

	2008	2009	2010	2011	2012
Transmissienetverlies (GWh)	369	353	361	382	369

Bespreking

De transmissienetverliezen (voor het net van 30 tot 380 kV) kenden de voorbije jaren een wisselend verloop.

Door de toegenomen decentrale productie is de huidige berekeningswijze voor netverliezen op het distributienet minder accuraat. De netbeheerders zijn dan ook op zoek naar betere manieren om de netverliezen op het distributienet te berekenen, daarom zijn er nog geen cijfers rond de distributienetverliezen opgenomen.

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.4.2 Het elektriciteitsnet wordt tegen 2020 omgevormd tot een internationaal goed geïnterconnecteerd en slim net waarop decentrale productie-eenheden en nieuwe toepassingen kunnen worden gekoppeld.
Kernindicator	Slim elektriciteitsnet
Definitie	Een slim elektriciteitsnet, ook 'smart grid' genoemd, maakt gebruik van informatietechnologieën om de productie en distributie van elektriciteit te optimaliseren en brengt de vraag en het aanbod tussen producent en consument met elkaar in verband.
Streefwaarde	Het elektriciteitsnet wordt omgevormd tot een slim net.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2010-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	10/05/2013
Meetmethode	Gebaseerd op gegevens van de netbeheerders.
Bron data	VREG
Meer informatie	http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2012-2013/g1779-1.pdf

Indicatoren slimme netten

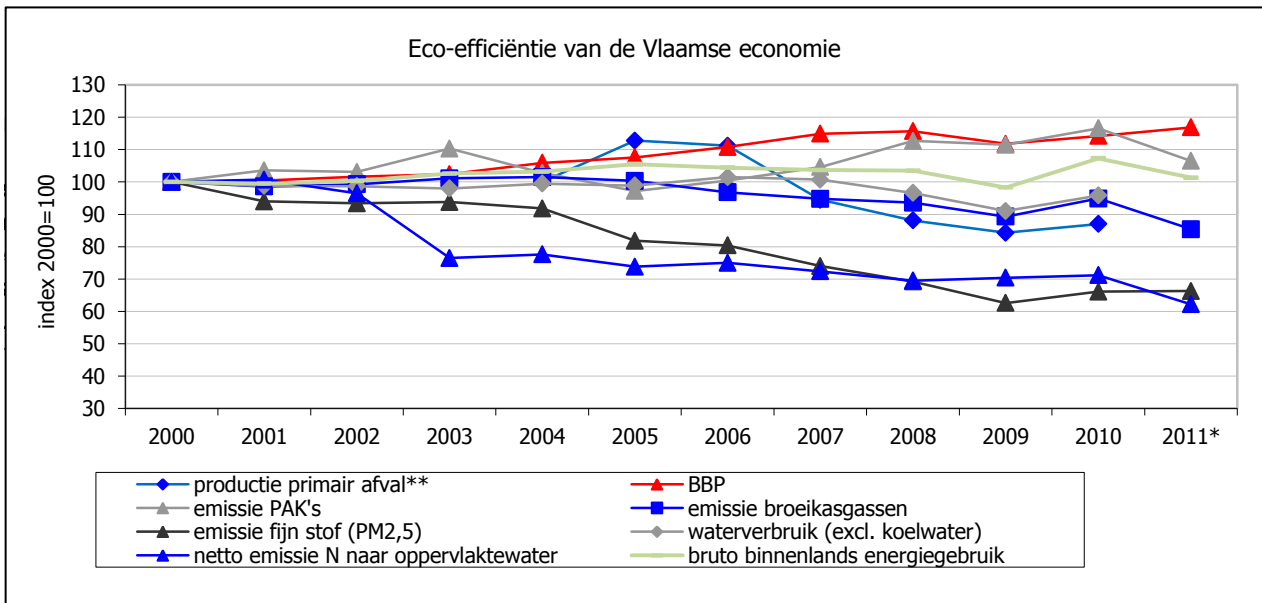
	2010	2011	2012
Slimme meters			
aantal AMR gemeten punten MS	13.042	14.353	15.934
aandeel AMR gemeten toegangspunten in MS	64,5%	69,1%	73,6%
aantal AMR gemeten punten LS	7.589	9.315	11.347
aandeel AMR gemeten toegangspunten in LS	0,2%	0,3%	0,3%
aantal geïnstalleerde slimme elektriciteitsmeters	3.268	3.285	3.709
aandeel slimme meters in gemeten toegangspunten op LS	0,1%	0,1%	0,1%
Geavanceerde sensoren			
aantal telebediende schakelaars / km net	1,17	2,35	1,20
aantal distributienetgebruikers / aantal telebediende schakelaars	4.513	4.468	3.748
aantal telegelezen spanningspunten / aantal cabines	1,1%	1,1%	3,2%
aantal telegelezen stroommeetpunten / aantal cabines	4,9%	5,2%	7,1%

Bespreking

De netbeheerders rapporteerden voor het eerst in 2010 aan de VREG een aantal indicatoren die een maat zijn voor slimme netten. De komende jaren zal de evolutie hiervan aangeven in welke mate het bestaande elektriciteitsnet evolueert naar een *slim* net.

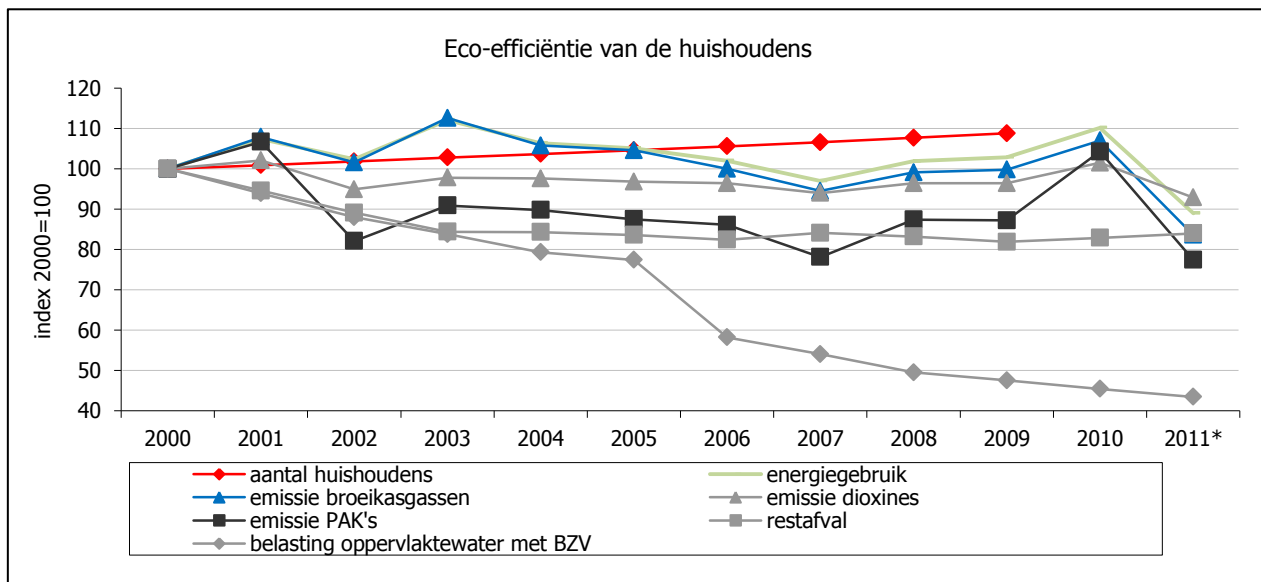
Tussen 2010 en 2012 werden in totaal 3.709 slimme meters geïnstalleerd in het kader van een aantal pilootprojecten van de netbeheerders. 74% van de meetpunten op middenspanning (MS) zijn op afstand uitleesbaar (= AMR) t.o.v. 64,5% in 2010. Een aantal van de >56 kVA klanten op laagspanning (LS) werden ook al uitgerust met een telegelezen meter. De middenspanningscabines worden ook meer en meer uitgerust met telebediende schakelaars en sensoren.

Doelstelling	8.1.3 Een verdere ontkoppeling van economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie is in 2020 gerealiseerd door een gestaag stijgende materiaal- en energie-efficiëntie in de verschillende maatschappelijke sectoren.
Kernindicator	Eco-efficiëntie globaal en per sector
Definitie	Eco-efficiëntie: vergelijking van de milieudruk die een sector/regio teweegbrengt (emissies, brongebruik) met een activiteitenindicator van deze sector/regio (productie, volume, bruto toegevoegde waarde ...).
Streefwaarde	Ontkoppeling tussen economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie
Dimensies	Sectoren: huishoudens, industrie, energie, landbouw, transport, handel en diensten
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2011* (2011=voorlopig cijfer)
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	9/04/2013
Meetmethode	Verschillende bronnen worden gecombineerd: Energiebalans VITO, Emissie Inventaris Lucht VMM, afvalcijfers OVAM, HERMREG... De emissies voor transport in 2010 zijn niet vergelijkbaar met de reeks 2000-2009 wegens modelaanpassingen.
Bron data	VMM-MIRA
Meer informatie	http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/sectoren/materiaalstromen/eco-efficiëntie-van-vlaanderen/eco-efficiëntie-in-vlaanderen/

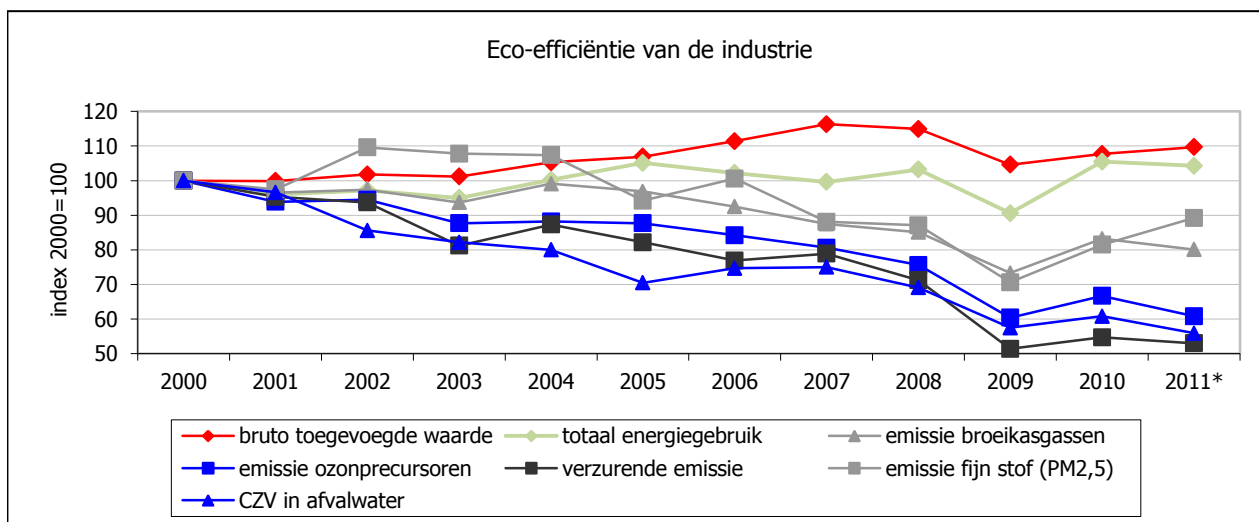
Bespreking

Tussen 2000 en 2011 is er sprake van een ont koppeling tussen het energiegebruik en de economische groei. Het waterverbruik geraakt moeilijk ont koppeld van de economische activiteit.

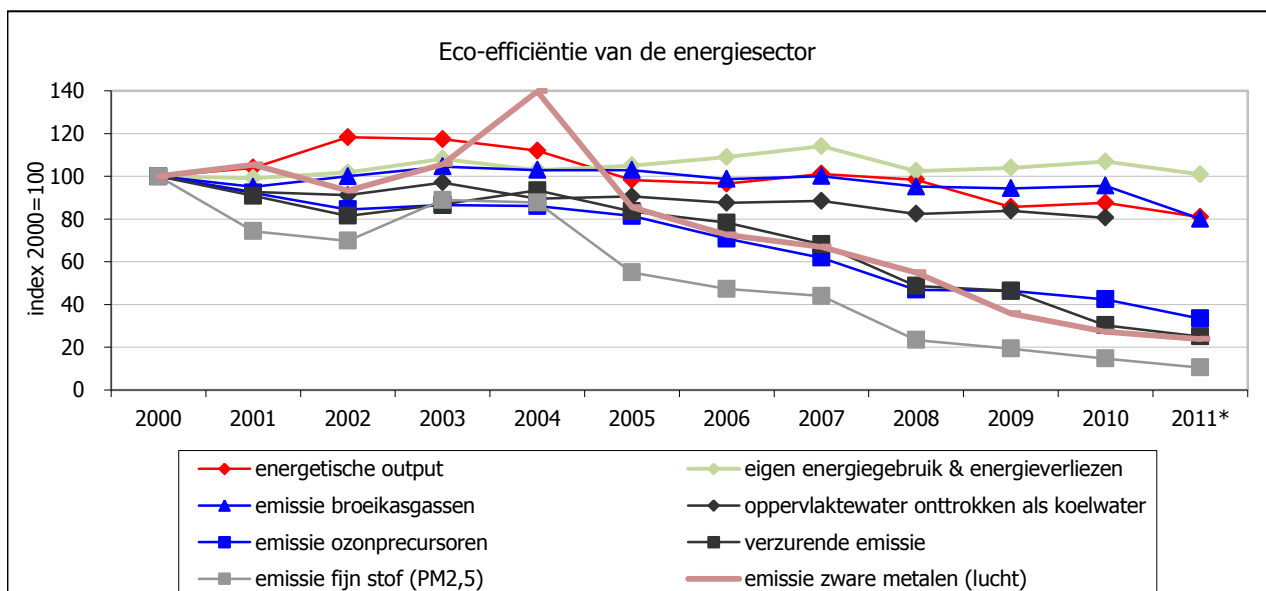
Bespreking

Het aantal huishoudens nam in de periode 2000-2009 toe met 9%. De belasting naar het oppervlaktewater met biochemisch zuurstofverbruik (BZV) verminderde met meer dan de helft tussen 2000 en 2011. Deze daling is te danken aan de uitbreiding en de verbetering van de openbare waterzuivering. Het energiegebruik en de emissie van broeikasgassen door de huishoudens hangen grotendeels samen met gebouwenverwarming en schommelen in functie van de klimatologische omstandigheden. In de periode 2007-2010 was er geen sprake meer van een ont koppeling tussen het aantal huishoudens versus het energiegebruik en de broeikasgasemissies. Maar in 2011 vond er een duidelijke daling plaats. De afname van de emissie van polycyclische aromatische koolstoffen (PAK's) en de emissie van dioxines kan eveneens verklaard worden door de lagere verwarmingsbehoefte in 2011.

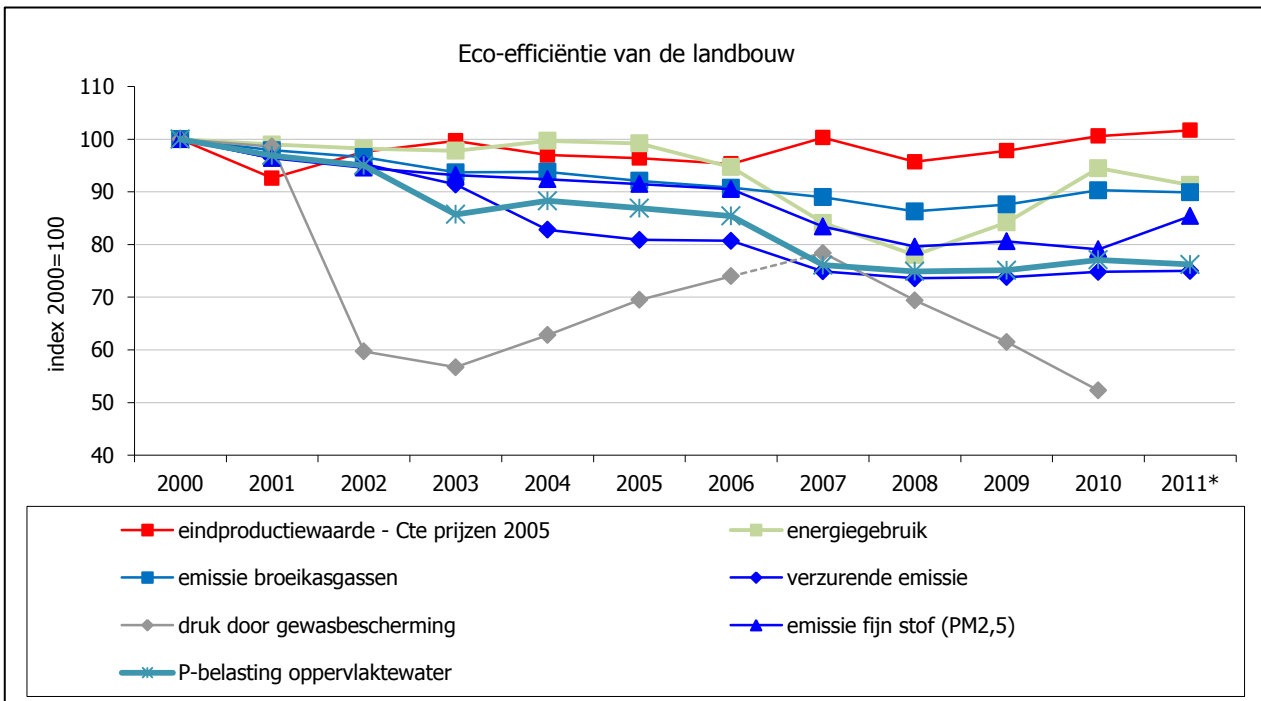
Bespreking

In de periode 2000-2011 zijn de industriële emissies en lozingen duidelijk gedaald. Enkel het industriële energiegebruik lag in 2011 hoger dan in 2000, vooral door een stijgend niet-energetisch gebruik van energiedragers. Vooral in de periode 2000 tot 2007 slaagde de industrie erin haar absolute milieudruk te verminderen bij een stijgende activiteit. In 2010 en 2011 herleefde de economie met een stijging van de industriële milieudruk in de meeste industriële deelsectoren als gevolg. In 2011 lagen de meeste emissies en lozingen opnieuw lager dan in 2010 ondanks een geringe activiteitstijging. Uitzondering hierop zijn de uitstoot naar de lucht van fijn stof en van de meeste zware metalen.

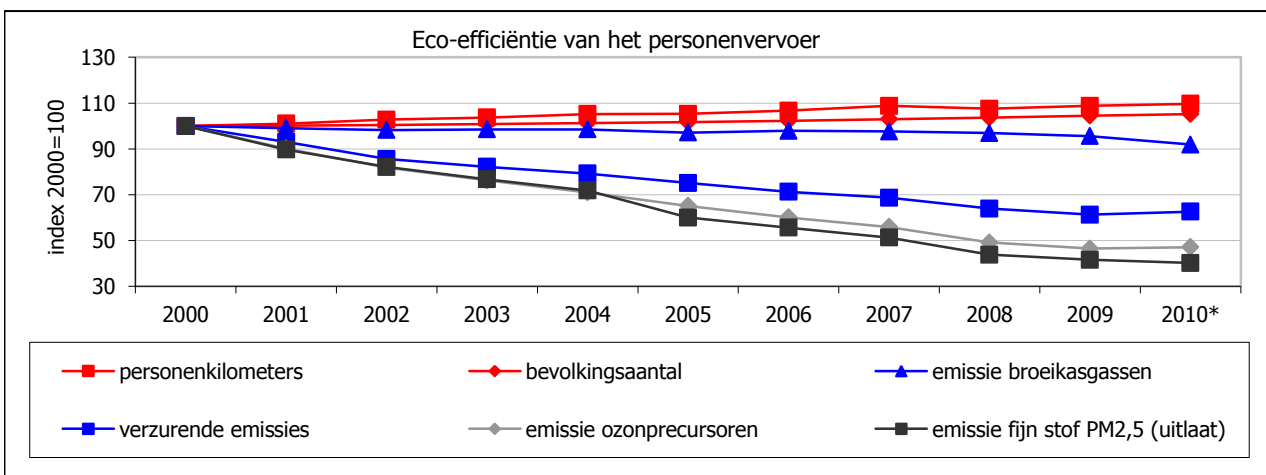
Bespreking

De energetische output van de energiesector – dit is de som van de energie-inhoud van zijn eindproducten zoals motorbrandstoffen of elektriciteit – vertoont na 2002 een daling. In 2009 is duidelijk het effect van de financieel-economische crisis te zien, waarbij de output van de energiesector de terugval in vraag naar energie van de andere sectoren weerspiegelt. Daar waar de output in 2010 een kleine stijging liet zien (+2 %), zette de daling zich nog verder door in 2011. Inmiddels ligt de output van de energiesector al 18 % beneden het peil van 2008 en 19 % lager dan in 2000. Het eigen energiegebruik en de energieverliezen bij de transformatie, het transport en de distributie van energiebronnen vertoont daarentegen nog geen dalend patroon. Ten opzichte van 2000 is er een duidelijke en aanhoudende absolute ontkoppeling voor de emissies van ozonprecursoren (-66 %), verzurende stoffen (-75 %), zware metalen (-76 %) en fijn stof (-89 %). Deze emissies zijn sterk afhankelijk van het steenkoolgebruik in elektriciteitscentrales. De daling van broeikasgasemissies is pas in 2008 ingezet (-20 %).

Bespreking

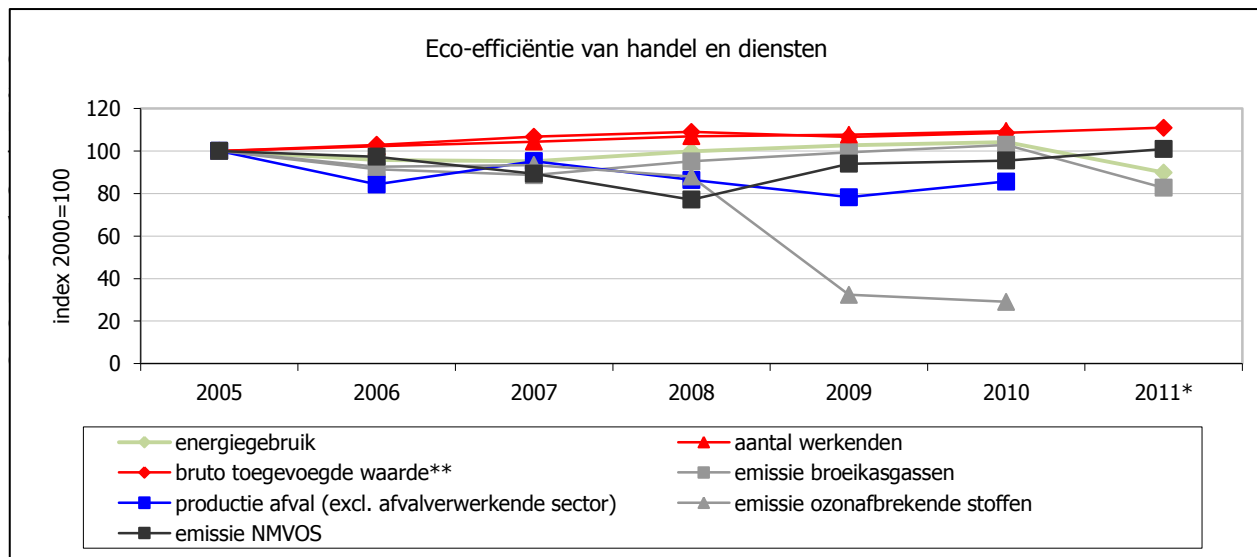
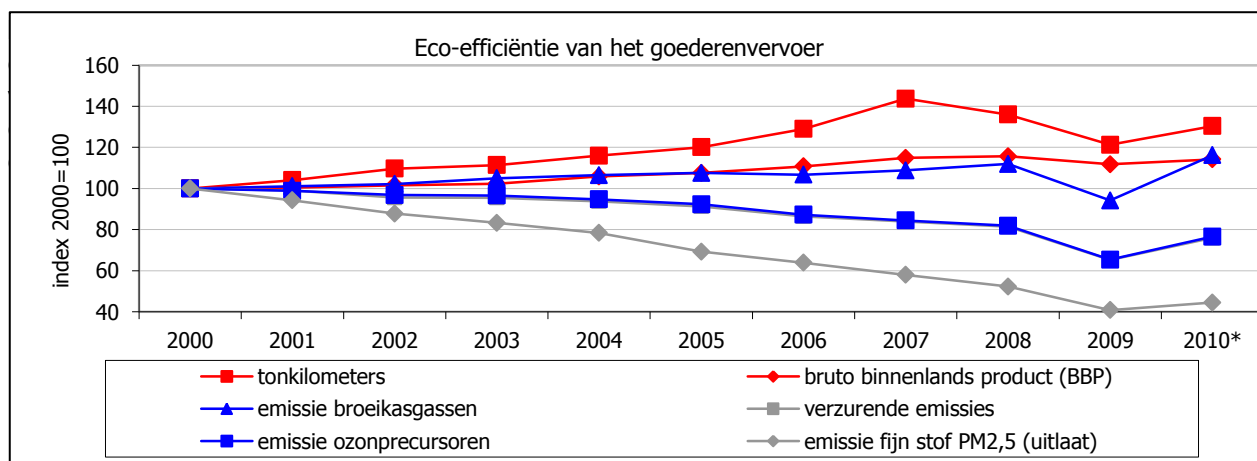
De milieudruk van de landbouw en de omvang van de activiteiten, uitgedrukt als eindproductiewaarde, nemen af tussen 2000 en 2008. De eco-efficiëntie neemt toe door de sterkere daling van de milieudruk ten opzichte van de eindproductiewaarde. Na 2008 steeg de milieudruk weer voor energiegebruik, broeikasgassen en fijn stof bij een stijgende productiewaarde. De verzurende emissie en de fosforbelasting van het oppervlaktewater stagneerden. De verzurende emissie daalde met 26 % en de belasting van het oppervlaktewater met fosfor met 25 % in de periode 2000-2008. De krimpende veestapel verklaart ook de afname van de broeikasgasemissie (-14 % in 2008) en de emissie van fijn stof (-20 % in 2008). Na 2008 stijgt de milieudruk weer licht voor energiegebruik, broeikasgassen en fijn stof. De toename van de veestapel vanaf 2008 en de uitbreiding van de WKK's in de glastuinbouw tot en met 2011, leiden tot stijgende emissies.

Bespreking

Sinds 2000 is het aantal personenkilometers (wegverkeer en spoor) sneller gestegen dan het bevolkingsaantal. In 2008 daalde het personenvervoer met 1,2%, een gevolg van de financieel-economische crisis. Daarna zette de stijging zich verder. In de periode 2000-2010 was er een absolute ont koppeling tussen de emissies van het personenvervoer en de personenkilometers. Het stijgende gebruik van energiezuinige wagens en van biobrandstoffen voor wegverkeer had een gunstige invloed op de emissie van broeikasgassen in 2010. De emissies van ozonprecursoren, verzurende componenten en PM_{2,5} door het personenvervoer daalden.

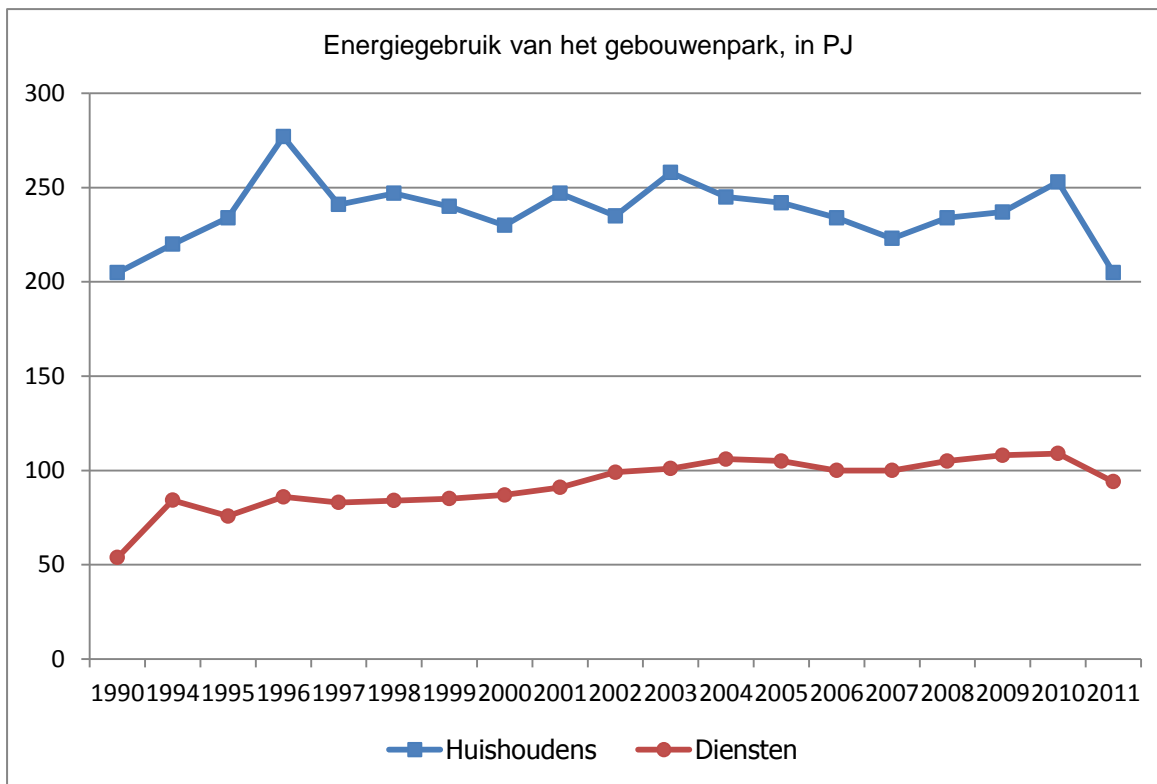
De laatste 10 jaar steeg het aantal tonkilometers van het goederenvervoer sneller dan het BBP. De crisis had een groter effect op het goederenvervoer dan op het personenvervoer. Hoewel ook vrachtwagens energiezuiniger worden, lag de emissie van broeikasgassen door het goederenvervoer hoger in 2010 dan in 2000 door een toegenomen activiteit maar ook door wijzigingen aan de methode. De emissie steeg echter minder snel dan de tonkilometers. Er was een relatieve ont koppeling. Voor de andere emissies was er een absolute ont koppeling met de tonkilometers. In 2010 lagen de emissies hoger dan in 2009 door een hogere inschatting van het aantal kilometers gereden door het vrachtvervoer.

Bespreking

De bruto toegevoegde waarde van handel en diensten steeg in de periode 2005-2011 met 11%. Het aantal werkzame personen (werknemers en zelfstandigen) nam tussen 2005 en 2010 toe met 9%. Het energiegebruik en de emissie van broeikasgassen bij handel & diensten daalden respectievelijk met 10 % en 17 % in 2011 ten opzichte van 2005. De emissie van ozonafbrekende stoffen daalde met 71 % in 2010 ten opzichte van 2005. De afvalproductie (excl. de afvalverwerkende sector) vertoont een schommelend verloop, maar we kunnen spreken van een absolute ont koppeling in 2010 ten opzichte van 2005 (-14 %).

Doelstelling	8.2 De plaatsing van dak- of zoldervloerisolatie, de vervanging van enkel glas en inefficiënte verwarmingsinstallaties en innovaties in de sector zorgen er tegen 2020 onder andere voor dat het energiegebruik van het gebouwenpark aanzienlijk daalt.
Kernindicator	Energiegebruik van het gebouwenpark
Definitie	Energiegebruik van de sectoren huishoudens en handel en diensten
Streefwaarde	Het energiegebruik van het gebouwenpark daalt aanzienlijk.
Dimensies	Huishoudens, diensten
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1990-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	12/04/2013
Meetmethode	Berekening op basis van de Vlaamse energiebalans.
Bron data	Energiebalans VITO, VMM-MIRA
Meer informatie	http://www.emis.vito.be/rapport-energiebalans-vlaanderen http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/sectoren/energiesector/energiegebruik-in-vlaanderen/energiegebruik-per-sector/

Bespreking

In 2011 is er een afname van het verbruik zowel bij huishoudens als in dienstensector. Ook nu blijkt het (winter)klimaat een belangrijke verklarende factor: een daling van de verwarmingsbehoefte met 33% deed het totaal energiegebruik van huishoudens en handel & diensten teruglopen met respectievelijk 19% en 14%. Toch heeft ook een verbeterde energie-efficiëntie zijn effect. Dit blijkt uit het feit dat de huishoudens, waarbij meer dan vier vijfden van het energiegebruik dient voor de verwarming van woningen, in 2011 8,3% minder energie gebruikten dan in 2007 terwijl het verschil in verwarmingsbehoefte tussen die 2 jaren maar 2,5% bedraagt.

Uit de tweejaarlijkse enquête van het VEA naar energiebewustzijn en -gedrag bleek dat in 2011 76% van de woningen beschikt over dak- of zoldervloerisolatie, 41% over muurisolatie, 28% over vloerisolatie en 11% over kelderisolatie. Al 92% van de woningen heeft dubbel glas, waarvan 1 op 5 HR-glas bezit. 6 op 10 gezinnen verwarmen met aardgas. Van de aardgasgebruikers met een individuele CV-installatie, bezit 39% een HR ketel en 31% een condensatieketel. Van de stookoliegebruikers met een individuele CV-installatie, bezit 19% een HR ketel en 10% een condensatieketel.

Doelstelling	8.3 Tegen 2020 beantwoorden nieuwbouwwoningen aan de optimale energieprestatienorm.
Kernindicator	Spreiding van het gerealiseerde energiepeil bij nieuwbouwwoningen
Definitie	<p>Het E-peil is een maat voor de energieprestatie van een woning en de vaste installaties ervan in standaardomstandigheden. Hoe lager het E-peil, hoe energiezuiniger de woning.</p> <p>Sinds 1 januari 2006 geldt de EPB-regelgeving (EnergiePrestatieBinnenklimaat-regelgeving) voor elk bouw- en verbouwingsproject waarvoor een stedenbouwkundige vergunning wordt aangevraagd. Voor stedenbouwkundige vergunningsaanvragen tussen 1 januari 2006 en 31 december 2009 gold een maximaal E-peil voor nieuwe woongebouwen, kantoren en scholen van E100; voor stedenbouwkundige vergunningsaanvragen vanaf 1 januari 2010 geldt een maximaal E-peil van E80 voor woongebouwen, het maximale E-peil E100 voor kantoren en scholen blijft behouden. Vanaf 2012 geldt het E-peil E70 en vanaf 2014 geldt het E-peil E60.</p>
Streefwaarde	Alle nieuwbouwwoningen voldoen aan de optimale energieprestatienorm
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2006-2010
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	21/05/2013
Meetmethode	Administratieve databank: EPB-aangiftes
Bron data	VEA
Meer informatie	http://www.energiesparen.be/epb/energieprestatieregelgeving

Spreiding E-peil van nieuwe woongebouwen per aanvraagjaar van de vergunning, in %

E-peil	2006	2007	2008	2009	2010
E > E100	6,8	0,3	0,1	0,0	0,0
E80 < E ≤ E100	62,9	58,5	49,5	38,0	0,8
E60 < E ≤ E80	27,6	35,4	39,0	43,8	67,0
E40 < E ≤ E60	2,4	4,5	9,1	13,9	23,0
E20 < E ≤ E40	0,3	0,8	1,5	3,4	5,4
E ≤ E20	0,1	0,4	0,7	0,9	3,8

Bespreking

Nieuwe woongebouwen (eengezinswoningen en appartementen) worden jaar na jaar energiezuiniger. De verstrenging van de E-peileis van E100 naar E80 voor vergunningsaanvragen vanaf 1 januari 2010 heeft duidelijk tot een versnelling geleid in het energiezuiniger bouwen. De nieuwe woongebouwen waarvoor in 2010 een bouwvergunning werd aangevraagd, halen een gemiddeld E-peil van E66 (tegenover een gemiddelde van E87 in 2006).

De groep bouwers die een lage-energiewoning bouwen, met een E-peil lager dan E60, neemt overigens jaar na jaar toe. Pas vanaf 2014 is E60 de maximumnorm, maar van de vergunningsaanvragen in 2010 voldoet al 35% van de eengezinswoningen aan deze norm. Deze trend is wel minder uitgesproken bij de appartementen, waar de groep van energiezuinige appartementen trager groeit en 25% van de nieuwe appartementen lager scoort lager dan E60.

Naast die positieve trend groeit ook de groep van de voorlopers sterk. Dat is de groep die véél energiezuiniger bouwt dan de gestelde eis (\leq E40). Voor het aanvraagjaar 2006 waren er quasi geen voorlopers. Voor het aanvraagjaar 2010 bedraagt het aandeel voorlopers bijna 10%.

Algemeen kan dus worden geconcludeerd dat de bouwsector al goed is voorbereid op de algemene naleving van de E60-eis voor stedenbouwkundige vergunningsaanvragen vanaf 1 januari 2014.

Doelstelling	8.4 Vlaanderen slaagt er in 2020 in om het potentieel aan economische activiteiten en werkgelegenheid dat uit deze beleidsopties voortvloeit, in het bijzonder ook in de hernieuwbare energiesector, zoveel mogelijk te realiseren.
Kernindicator	Omzet, werkgelegenheid, export en aantal starters in de hernieuwbare energiesector
Definitie	Hernieuwbare energiesector : de sector van organisaties met een vestiging in Vlaanderen, die goederen, diensten en technologieën leveren die gebruikt worden bij de opwekking van energie uit hernieuwbare niet-fossiele bronnen, namelijk: wind, zon, aerothermische, geothermische, hydrothermische energie en energie uit de oceanen, waterkracht, biomassa, stortgas, gas van rioolzuiveringsinstallaties en biogassen.
Streefwaarde	Toename van omzet en werkgelegenheid binnen de sector.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2002-2012
Frequentie en stiptheid	Nog te bepalen
Laatst gewijzigd	7/05/2013
Meetmethode	Tewerkstelling 2002 en 2008: berekening op basis van een enquête binnen de sector; Tewerkstelling 2009 en 2011: berekening aan de hand van een rekenmodel. Import en export: cijfers NBB op basis van productcategorieën.
Bron data	Tewerkstelling 2002: SERV, Sociaal-economische analyse van de Vlaamse hernieuwbare energietechnologiesector, SERA 2005; Tewerkstelling 2008: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, De hernieuwbare energiesector - Een Vlaamse socio-economische analyse; Tewerkstelling 2009 en 2011: Beleidsbrief Energie 2012-2013. Import en export: Nationale Bank.
Meer informatie	http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2012-2013/g1779-1.pdf

Tewerkstelling in de hernieuwbare energiesector

	2002	2008	2009	2011
Tewerkstelling (VTE)	1.277	8.864	10.216	16.682

Import en export van windturbines en fotovoltaïsche cellen (miljoen €)

	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Import									
generatoraggregaten werkend op windenergie	0	0	17,1	1,0	50,6	4,4	65,0	34,9	1,3
Export									
generatoraggregaten werkend op windenergie	0	0	0,2	0,3	0	0,9	176,2	0,03	0,03
Import lichtgevoelige halfgeleider-elementen incl. fotovoltaïsche cellen	16,8	19,0	30,5	80,9	265,2	760,2	716,7	889,2	423,1
Export lichtgevoelige halfgeleider-elementen incl. fotovoltaïsche cellen	9,0	25,2	51,1	87,8	186,4	133,2	208,7	175,1	91,7

Bespreking

De SERV raamde op basis van haar bevraging in 2002 de werkgelegenheid in de Vlaamse hernieuwbare energiesector op 1.227 voltijdse equivalenten.

In het LNE-rapport uit 2008 werd geschat dat de hernieuwbare energiesector in Vlaanderen 8.864 voltijdse personen tewerkstelde.

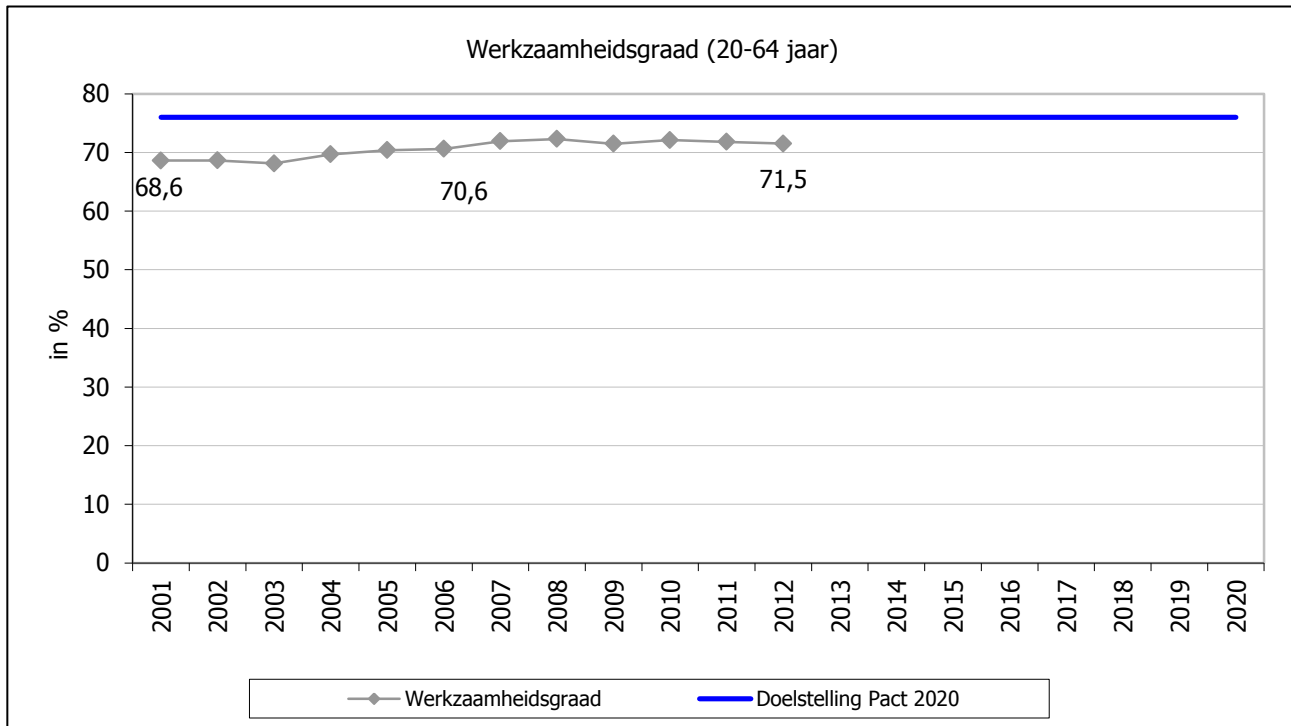
Aan de hand van een eenvoudig rekenmodel dat het afgelopen jaar ontwikkeld werd in opdracht van het Vlaams Energieagentschap, werd een ruwe inschatting gemaakt van de tewerkstellingseffecten verbonden aan een aantal prioritaire energiebeleidsmaatregelen.

In 2009 waren de investeringen in energiebesparing en in milieuvriendelijke energieproductie die worden ondersteund door de Vlaamse overheid, goed voor een tewerkstelling van 10.216 voltijdsequivalenten (VTE). Dit aantal nam toe tot 16.682 VTE in 2011.

De stijging is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de plaatsing van PV-panelen waarvoor in 2011 een uitzonderlijk piekniveau werd bereikt. Hier gaat het dus niet noodzakelijk om blijvende VTE's. De PV-sector had in 2011 dan ook een aandeel van 64% (10.692 VTE) in de totale groene tewerkstelling. Dakisolatie werd geproduceerd en geplaatst door 1.475 VTE, gevolgd door vervanging van enkel glas (1.298 VTE), windenergie (1.024 VTE) en WKK (1.020 VTE).

De in- en uitvoerwaarde van windturbines kent een wisselend verloop. De handel in fotovoltaïsche cellen kende de voorbije jaren wel een forse toename.

Doelstelling	9.1 De globale werkzaamheidsgraad stijgt tot ruim 76% in 2020, dankzij een gemiddelde jaarlijkse groei van minstens een 0,5 procentpunt.
Kernindicator	Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar), jaargemiddelde, in %
Definitie	De werkzaamheidsgraad meet het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd. Omwille van de internationale vergelijkbaarheid wordt de leeftijd normaliter afgebakend op 15-64 jaar. Vanuit Europa wordt het belang van de scholing van jongeren beklemtoond door een verenging van de leeftijdsafbakening van 20 tot 64 jaar. Onder werkenden verstaan we iedereen die in een bepaalde referentieweek minstens één uur betaalde arbeid heeft verricht (definitie van de Internationale Arbeidsorganisatie).
Streefwaarde	Ruim 76% in 2020.
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2001-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in juli van het jaar x+1
Laatst gewijzigd	2/04/2013
Meetmethode	De Eurostat Labour Force Survey (LFS) is een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie, waarvan de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI) de Belgische uitvoering is.
Bron data	FOD Economie – ADSEI EAK (bewerking Departement WSE/ Steunpunt WSE)
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/392.htm

Bespreking

Het behalen van een globale werkzaamheidsgraad van 76% bij de 20-64-jarigen tegen 2020 maakt de kerndoelstelling uit van het Vlaamse arbeidsmarktbeleid. Bij het bepalen van deze streefnorm werd uitgegaan van de werkzaamheidsgraad van 2008, die toen 72,3% bedroeg en al een half decennium aan het groeien was. In 2012 komt de werkzaamheidsgraad met 71,5% onder dit startpunt. Ook de Vlaamse werkzaamheidsgraad stakte naar aanleiding van de conjuncturele terugval.

Doelstelling	9.2-9.4 De werkzaamheidsgraad van vrouwen blijft verder stijgen. Voor kansengroepen (allochtonen, personen met een arbeidshandicap en 50+) verdubbelt de gemiddelde jaarlijkse groei tot minstens 1 procentpunt. De Europese doelstelling voor 55+ (werkzaamheidsgraad van 50%) komt daarmee in zicht.
Kernindicator	Werkzaamheidsgraad voor vrouwen en naar kansengroepen (laaggeschoolden, allochtonen, personen met een arbeidshandicap, 50+ en 55+), jaargemiddelde, in %
Definitie	De werkzaamheidsgraad meet het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd (20-64 jaar). Onder 'werkenden' verstaan we iedereen die in een bepaalde referentieweek minstens één uur betaalde arbeid heeft verricht (definitie van de Internationale Arbeidsorganisatie). 'Laaggeschoolden' zijn personen zonder diploma, met een diploma lager onderwijs, of secundair onderwijs van de 1ste of 2de graad. 'Allochtonen' zijn personen met een niet-EU-nationaliteit (naar nationaliteit). 'Allochtonen' worden ook gezien als personen geboren buiten de EU (naar geboorteland). 'Personen met een handicap' zijn zij die "ja" hebben geantwoord op de vraag : "Ervaart U in uw dagelijkse bezigheden (op het werk of daarbuiten) hinder door een handicap, een langdurige aandoening of langdurige ziekte (al dan niet werkgerelateerd)".
Streefwaarde	Verdere stijging voor vrouwen, gemiddelde jaarlijkse groei van minstens 1 procentpunt voor kansengroepen (allochtonen, ...) en een werkzaamheidsgraad van 50% bij 55+.
Dimensies	Naar onderwijsniveau, nationaliteit, geboorteland, arbeidshandicap, leeftijd
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2002-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in juli van het jaar x+1. Voor arbeidshandicap zijn pas vanaf 2009 jaargegevens beschikbaar.
Laatst gewijzigd	11/04/2013
Meetmethode	De Eurostat Labour Force Survey (LFS) is een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie, waarvan de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI) de Belgische uitvoering is.
Bron data	FOD Economie – ADSEI EAK (bewerking Departement WSE/ Steunpunt WSE)
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/392.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3461.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3456.htm

Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) naar kansengroepen, in %

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Doel Pact 2020
Vrouwen	59,7	59,6	61,5	62,8	63,4	64,9	66,1	65,7	66,7	66,4	66,2	verdere stijging
Laaggeschoolden	52,6	52,2	52,7	52,6	52,5	54,3	53,4	52,6	53,3	52,0	51,7	
Personen met een arbeidshandicap*	-	-	-	-	-	42,7	-	37,5	33,5	38,6	38,7	minstens 1 ppt./jaar
50-plussers	40,6	42,1	43,8	45,9	46,3	49,3	49,1	50,9	53,1	53,6	54,6	minstens 1 ppt./jaar
55-plussers	25,6	26,5	29,5	30,7	31,4	34,2	34,3	35,8	38,2	38,9	40,5	50%
Personen met een niet-EU- nationaliteit**	41,4	38,6	41,3	42,7	45,0	44,5	47,2	46,9	44,4	46,3	42,7	minstens 1 ppt./jaar
Personen geboren buiten EU**	-	-	-	48,9	51,1	51,4	56,3	53,4	53,4	53,0	51,8	minstens 1 ppt./jaar

* Tussen 2007 en 2009 is er een tijdreeksbreuk. Vanaf 2009 worden jaargegevens gebruikt, daarvoor zijn het tweede kwartaalgegevens.

** Tot 2004 niet-EU15 nationaliteit, voor 2005-2006 niet-EU25 nationaliteit, vanaf 2007 niet-EU27 nationaliteit.

Bespreking

Vrouwen zijn in de afgelopen jaren steeds meer gaan deelnemen aan de arbeidsmarkt. Hun arbeidsdeelname is verder gestegen van 59,7% in 2002 tot 66,7% in 2010. In 2011 en ook in 2012 brokkelde de werkzaamheidsgraad van de vrouwen lichtjes af maar blijft op het niveau van 2008, net voor het uitbreken van de crisis.

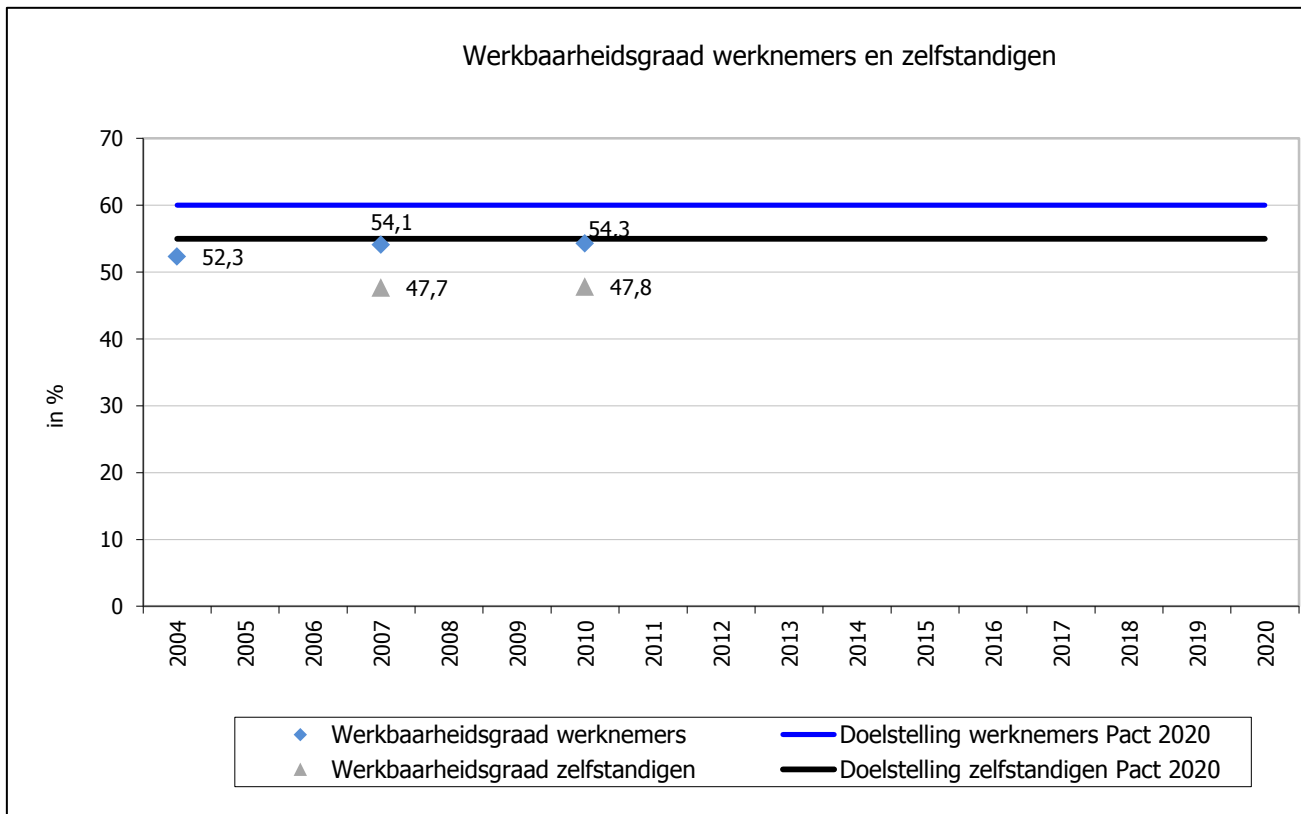
Anno 2012 komt de werkzaamheidsgraad bij laaggeschoolden op 51,7%. Dat is 0,3 procentpunt minder dan in 2011. Over een langere periode bekeken, blijft de werkzaamheidsgraad bij de laaggeschoolden relatief stabiel. Dat is ook min of meer het geval voor de andere opleidingsniveaus, maar deze liggen wel op een hoger peil.

In 2012 was 38,7% van de Vlaamse bevolking met een arbeidshandicap aan het werk. In vergelijking met 2009 nam de werkzaamheidsgraad toe met 1,2 procentpunt.

De Vlaamse 50-plussers en 55-plussers blijven steeds langer aan het werk, ook tijdens de crisisjaren. Zij hebben de afgelopen periode stevige vooruitgang geboekt. In 2012 was 54,6% van de 50-plussers aan het werk. Dat is 1 procentpunt hoger dan in 2011. Bij de 55-plussers ligt de arbeidsdeelname lager: 40,5% was aan de slag in 2012. Er rest nog een weg af te leggen naar de 50%-doelstelling tegen 2020.

Het niveau van de werkzaamheid van de personen geboren buiten de EU is sinds 2008 afgenomen en strandde in 2012 op 51,8%. Ook de werkzaamheidsgraad van personen met een niet-EU-nationaliteit is in 2012 gekrompen met -3,6 procentpunten op jaarbasis tot 42,7%.

Doelstelling	10.1 Zowel de werkbaarheid van werknemers als van zelfstandigen groeit jaarlijks gemiddeld met minstens 0,5 procentpunt. 10.2 De werkbaarheidsgraad verhoogt voor werknemers daardoor tot minstens 60% in 2020, en komt voor zelfstandigen in 2020 zo dicht mogelijk bij 55%.
Kernindicator	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen
Definitie	De werkbaarheidsgraad is een samengestelde ratio die aangeeft welk percentage van de werknemers/zelfstandigen een job heeft die voldoende leermogelijkheden biedt, goed te combineren is met het privéleven en geen aanleiding geeft tot werkstress of motivatieproblemen.
Streefwaarde	Minstens 60% voor de werknemers en zo dicht mogelijk bij 55% voor zelfstandigen in 2020.
Dimensies	Naar beroepsstatuut
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004 (nulmeting werknemers), 2007 (nulmeting zelfstandigen) en 2010
Frequentie en stiptheid	Driejaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in zomer van het jaar x (werknemers) en in herfst van het jaar x (zelfstandigen)
Laatst gewijzigd	20/03/2013
Meetmethode	Schriftelijke bevraging van een representatief staal van werkende Vlamingen: 20.000 loontrekkenden en 6.000 zelfstandige ondernemers.
Bron data	SERV-STV Innovatie & Arbeid
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5592.htm

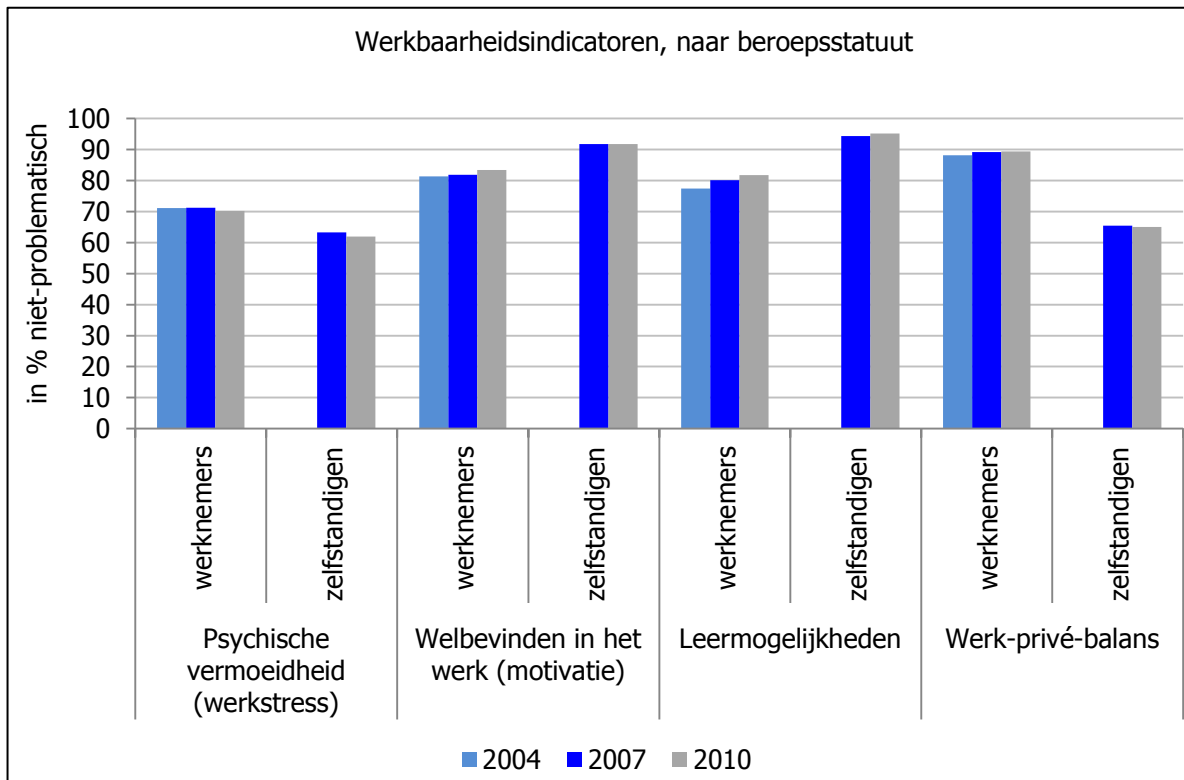

Bespreking

Anno 2010 had 54,3% van de Vlaamse werknemers een werkbare job. Dat betekent dat ruim de helft van de loontrekkenden over een kwaliteitsvolle baan op vlak van psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans beschikt. In vergelijking met 2007 is de werkbaarheidsgraad licht toegenomen. De afstand (5,7 procentpunten) ten opzichte van het streefdoel tegen 2020 is slechts beperkt afgenomen.

In 2010 had 47,8% van de Vlaamse zelfstandigen werkbaar werk. Ten opzichte van 2007, toen de werkbaarheidsgraad 47,7% was, is de werkbaarheid in 2010 nagenoeg stabiel (+ 0,1 procentpunt) gebleven. Daarmee blijft de afstand (7,2 procentpunten) tegenover de 55%-doelstelling bij de zelfstandigen in 2010 praktisch even groot als in 2007.

Doelstelling	10.3 Dit impliceert dat voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies (psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans) hogere groeicijfers gescoord worden.
Kernindicator	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies. Score: % niet problematisch. Operationalisering hogere groeicijfers = de groei in procentpunten in de globale werkbaarheid + 0,1pp.
Definitie	De werkbaarheidsmonitor meet vier belangrijke aspecten van arbeidskwaliteit: psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk (motivatie), leermogelijkheden en de balans tussen werk en privé.
Streefwaarde	Hogere groeicijfers in 2020.
Dimensies	Vier werkbaarheidsdimensies naar beroepsstatuut, % niet problematisch
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004 (nulmeting werknemers), 2007 (nulmeting zelfstandigen) en 2010
Frequentie en stiptheid	Driejaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in zomer van het jaar x (werknemers) en in herfst van het jaar x (zelfstandigen)
Laatst gewijzigd	20/03/2013
Meetmethode	Schriftelijke bevraging van een representatief staal van werkende Vlamingen: 20.000 loontrekkenden en 6.000 zelfstandige ondernemers.
Bron data	SERV-STV Innovatie & Arbeid
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4507.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3541.htm

Bespreking

Werkbaar werk kan concreet gemaakt worden aan de hand van vier indicatoren: psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk (werk betrokkenheid, motivatie), leermogelijkheden (kansen op blijven en competentie-ontwikkeling) en werk-privé-balans (combinatie van arbeid met gezin en sociaal leven). Een hogere werkbaarheidsgraad impliceert dat voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies hogere groeicijfers opgetekend worden.

De score voor de leermogelijkheden bij de loontrekkenden laat een significante toename zien van 2004 over 2007 naar 2010. In 2010 heeft meer dan vier op de vijf werknemers voldoende leermogelijkheden. Bij de zelfstandigen zijn er dit met ruim 95% nog meer.

De score voor welbevinden bij de werknemers stagneerde tussen 2004 en 2007, maar is wel significant gegroeid tussen 2007 en 2010. Bij 83,4% van de loontrekkenden stellen zich anno 2010 geen problemen op vlak van betrokkenheid en motivatie. Bij de zelfstandige ondernemers is bijna 92% gemotiveerd.

De score voor werk-privé-balans bij de werknemers kent een ander verloop: een significante stijging tussen 2004 en 2007 en een stagnatie tussen 2007 en 2010. In 2010 is voor bijna negen op de tien loontrekkenden de werk-privé-balans in evenwicht. Hier situeert zich het grootste verschil met de zelfstandigen, waar maar twee op drie een evenwichtige combinatie werk-privé aangeeft.

Sinds de eerste meting in 2004 blijft de score voor psychische vermoeidheid bij de loontrekkenden hangen rond de 71%. Bijna één op drie werknemers behoort dus tot de groep die zich in een problematische situatie bevindt. Bij de zelfstandige ondernemers is dit aandeel bijna twee op vijf.

Doelstelling	10.4.1 Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituaties. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.
Kernindicator	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen voor kansengroepen en vrouwen. Operationalisering kansengroepen: 50+, laaggeschoolden, personen met een arbeidshandicap
Definitie	De werkbaarheidsgraad is een samengesteld cijfer dat aangeeft welk percentage van de werknemers/zelfstandigen een job heeft die voldoende leermogelijkheden biedt, goed te combineren is met het privéleven en geen aanleiding geeft tot werkstress of motivatieproblemen. Laaggeschoolden zijn hier personen die bij de vraag naar diploma 'geen, lager of lager secundair onderwijs' aangegeven hebben. Laaggeschoolden hebben maximaal een getuigschrift/diploma lager secundair onderwijs.
Streefwaarde	Hogere werkbaarheidsgraad vrouwen en kansengroepen.
Dimensies	Naar beroepsstatuut, vrouwen en kansengroepen (arbeidshandicap niet bevraagd bij zelfstandigen)
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004 (nulmeting werknemers), 2007 (nulmeting zelfstandigen) en 2010
Frequentie en stiptheid	Driejaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in zomer van het jaar x (werknemers) en in herfst van het jaar x (zelfstandigen)
Laatst gewijzigd	20/03/2013
Meetmethode	Schriftelijke bevraging van een representatief staal van werkende Vlamingen: 20.000 loontrekkenden en 6.000 zelfstandige ondernemers.
Bron data	SERV-STV Innovatie & Arbeid
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5592.htm

Werkbaarheidsgraad kansengroepen, naar beroepsstatuut, in %

	Werknemers			Zelfstandigen	
	2004	2007	2010	2007	2010
Vrouwen	51,4	52,6	53,1	46,9	47,7
50-54-jarigen	47,1	52,2	51,5	53,0	53,1
55-plussers	58,5	54,6	56,5	53,4	52,1
Laaggeschoolden	44,6	46,1	47,5	43,3	48,4
Personen met een arbeidshandicap (erg)	-	19,2	23,9	-	-
Personen met een arbeidshandicap (in zekere mate)	-	36,2	38,1	-	-

Bespreking

De globale werkbaarheidsgraad van werknemers en zelfstandigen bedraagt in 2010 respectievelijk 54,3% en 47,8%. De werkbaarheidsgraad voor vrouwen en sommige kansengroepen wijkt wel af van de globale werkbaarheid bij loontrekkenden en zelfstandige ondernemers.

De werkbaarheidsgraad van de loontrekkende werkende vrouwen ligt in de periode 2004-2010 iets onder de globale Vlaamse werkbaarheidsgraad. De vrouwelijke werkbaarheidsgraad bij de werknemers groeide lichtjes aan tussen 2004 en 2010, maar niet significant. Bij de vrouwelijke zelfstandigen ligt de werkbaarheidsgraad in 2007 nog iets onder de gemiddelde werkbaarheidsgraad, maar in 2010 vallen die twee nagenoeg samen.

De werkbaarheidsgraad bij de plusvijftigers onder de zelfstandige ondernemers ligt anno 2010 opvallend hoger dan de globale werkbaarheidsgraad en ook bij de 55-plussers onder de werknemers is dat het geval. De werkbaarheidsgraad bij de 50-54-jarige werknemers nam significant toe in vergelijking met 2004 (+4,4 procentpunten); voor de 55-plussers was dat niet het geval (-2 procentpunten).

De werkbaarheidsgraad van de laaggeschoolden ligt zowel bij de werknemers als bij de zelfstandigen onder de algemene werkbaarheidsgraad in 2007. In 2010 ziet dit plaatje er enigszins anders uit. De werkbaarheidsgraad voor de laaggeschoolde zelfstandigen komt dan iets boven het gemiddelde uit; bij de loontrekkende laaggeschoolden is dat niet het geval.

Bij loontrekkende personen met een erge arbeidshandicap ervaart nog niet één op vier zijn/haar baan als kwaliteitsvol in 2010; bij personen met een zekere mate van arbeidshandicap is dat bijna twee op vijf. In vergelijking met 2007 zijn er dit niet significant meer.

Doelstelling	10.4.2 Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituatie. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.
Kernindicator	Bijzondere gezinssituaties en het streven naar een betere afstemming arbeid en gezin: variabele huishoudtype expliciet opnemen in de monitoring voor alle vier de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies (% niet problematisch)
Definitie	De werkbaarheidsmonitor meet vier belangrijke aspecten van arbeidskwaliteit: psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk (motivatie), leermogelijkheden en de balans tussen werk en privé. % niet problematisch.
Streefwaarde	Hogere groeicijfers werkbaarheidsdimensies naar bijzondere gezinssituaties.
Dimensies	Vier werkbaarheidsdimensies naar beroepsstatuut (werknemer, zelfstandige) en naar huishoudtype (alleenstaande zonder kinderen, partner zonder job en geen kinderen, partner met kinderen en geen kinderen, alleenstaand met kinderen, partner zonder job en kinderen, partner met job en kinderen)
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004 (nulmeting werknemers), 2007 (nulmeting zelfstandigen) en 2010
Frequentie en stiptheid	Driejaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in zomer van het jaar x (werknemers) en in herfst van het jaar x (zelfstandigen)
Laatst gewijzigd	19/03/2013
Meetmethode	Schriftelijke bevraging van een representatief staal van werkende Vlamingen: 20.000 loontrekkenden en 6.000 zelfstandige ondernemers.
Bron data	SERV-STV Innovatie & Arbeid
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/4507.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/3541.htm

Werkbaarheidsindicatoren, naar beroepsstatuut en huishoudtype, % niet problematisch

		Psychische vermoeidheid (werkstress)			Welbevinden in het werk (motivatie)			Leermogelijkheden			Werk-privé-balans		
		2004	2007	2010	2004	2007	2010	2004	2007	2010	2004	2007	2010
Alleenstaand	werknemer	73,5	72,9	73,7	79,2	78,2	80,4	77,3	79,6	81,0	90,8	91,6	91,8
zonder	zelfstandige	-	60,6	58,7	-	92,0	90,6	-	93,0	90,7	-	67,2	75,0
Partner	werknemer	69,7	71,2	67,8	78,5	81,7	83,4	73,9	76,3	74,6	88,1	90,7	90,1
zonder job,	zelfstandige	-	66,7	67,8	-	90,5	92,2	-	86,9	98,6	-	74,7	70,0
geen													
kinderen													
Partner met	werknemer	71,2	70,2	67,7	80,5	81,2	81,9	78,2	80,9	79,7	90,4	89,8	90,1
job, geen	zelfstandige	-	66,4	59,5	-	91,7	91,2	-	94,6	95,8	-	72,4	68,5
kinderen													
Alleenstaand	werknemer	67,2	67,5	67,1	79,8	82,2	83,4	73,9	78,8	80,8	86,5	88,1	88,3
met kinderen	zelfstandige	-	64,4	55,1	-	89,3	88,4	-	95,3	95,7	-	71,1	62,7
Partner	werknemer	68,9	70,0	70,9	79,0	77,2	80,6	76,4	76,1	76,1	89,6	87,3	89,5
zonder job,	zelfstandige	-	64,3	63,5	-	91,2	90,8	-	96,4	96,7	-	63,8	62,8
kinderen													
Partner met	werknemer	71,2	71,2	70,5	83,2	84,1	85,4	78,1	81,4	84,8	86,1	88,2	88,2
job,	zelfstandige	-	63,0	63,7	-	92,5	92,7	-	95,3	95,2	-	61,8	61,9
kinderen													

Bespreking

Globaal kan gesteld worden dat in 2010, net zoals in 2007, bij de meerderheid van de werknemers en de zelfstandige ondernemers voor elk van de werkbaarheidsaspecten er zich weinig tot geen problemen stellen. Voor de werknemers kan de vergelijking met 2004 gemaakt worden en daaruit blijkt dat er een lichte verbetering is voor de meeste werkbaarheidsdimensies voor het merendeel van de loontrekkenden, over de gezinssituaties heen. Bij de zelfstandige ondernemers, vergeleken met de nulmeting in 2007, is dat minder het geval.

In 2010 zijn de verschillen naar huishoudtype bij de werknemers significant voor elke indicator, voor zelfstandige ondernemers zijn enkel de verschillen voor leermogelijkheden en werk-privé significant. Loontrekkende alleenstaanden zonder kinderen hebben anno 2010, in vergelijking met andere gezinstypes, het minst last van werkstress en slagen er het best in werk-privé in evenwicht te houden. Werknemers met een partner met job en kinderen zijn het meest gemotiveerd en hebben het meest een betrekking met voldoende leermogelijkheden. Alleenstaande zelfstandigen zonder kinderen ervaren het minst problemen om werk en privé op elkaar af te stemmen. Zelfstandigen met een partner zonder job en geen kinderen beschikken het meest over een baan met voldoende leermogelijkheden.

Doelstelling	10.4.3 Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituaties. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.
Kernindicator	Arbeidsdeelname naar huishoudtype
Definitie	De werkzaamheidsgraad meet het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd. Bij de werkzaamheidsgraad naar huishoudtype wordt de leeftijdsgroep afgebakend op 25-49 jaar. Onder 'werkenden' verstaan we iedereen die in een bepaalde referentieweek minstens één uur betaalde arbeid heeft verricht (definitie van de Internationale Arbeidsorganisatie).
Streefwaarde	Hogere arbeidsdeelname naar bijzondere gezinssituaties.
Dimensies	Naar geslacht en huishoudtype (alleenstaand, samenwonend al of niet met kinderen, alleenstaande ouder)
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2006-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in het najaar van het jaar x+1
Laatst gewijzigd	20/03/2013
Meetmethode	De Eurostat Labour Force Survey (LFS) is een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie, waarvan de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI) de Belgische uitvoering is.
Bron data	FOD Economie – ADSEI EAK (bewerking Departement WSE/ Steunpunt WSE)
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5577.htm

Werkzaamheidsgraad (25-49 jaar), naar geslacht en huishoudtype, in %

		2006	2007	2008	2009	2010	2011
Totaal	alleenstaand	83,5	84,7	86,6	84,1	83,8	82,6
	samenwonend met partner zonder kinderen	87,6	89,0	90,1	88,9	88,4	88,1
	samenwonend met partner en 1 kind	88,8	89,1	90,7	88,4	89,5	89,7
	samenwonend met partner en 2 kinderen	89,8	90,2	90,9	90,7	91,5	90,9
	samenwonend met partner en 3 of meer kinderen	80,1	80,9	81,6	81,0	81,4	81,4
	alleenstaande ouder	83,4	86,7	85,5	84,5	86,6	84,4
	totaal	85,8	86,8	87,9	86,8	86,8	86,4
Man	alleenstaand	84,4	84,1	87,1	84,4	84,0	82,4
	samenwonend met partner zonder kinderen	93,1	93,9	95,3	92,9	92,1	92,4
	samenwonend met partner en 1 kind	95,3	96,3	96,1	93,5	93,7	95,6
	samenwonend met partner en 2 kinderen	96,4	97,5	96,7	96,8	96,4	96,3
	samenwonend met partner en 3 of meer kinderen	93,0	94,2	93,3	92,0	91,2	91,4
	alleenstaande ouder	92,4	95,0	97,0	94,7	95,4	93,6
	totaal	91,5	92,3	92,5	91,5	90,6	90,6
Vrouw	alleenstaand	81,7	85,8	85,6	83,8	83,3	82,8
	samenwonend met partner zonder kinderen	82,2	84,1	85,0	84,9	85,0	83,8
	samenwonend met partner en 1 kind	82,8	82,5	85,8	83,6	85,6	84,4
	samenwonend met partner en 2 kinderen	83,5	83,4	85,5	84,9	86,9	86,0
	samenwonend met partner en 3 of meer kinderen	68,0	68,6	70,9	70,9	72,3	72,4
	alleenstaande ouder	80,2	82,5	80,0	79,3	81,2	77,2
	totaal	80,0	81,1	83,1	82,1	83,0	82,0

Bespreking

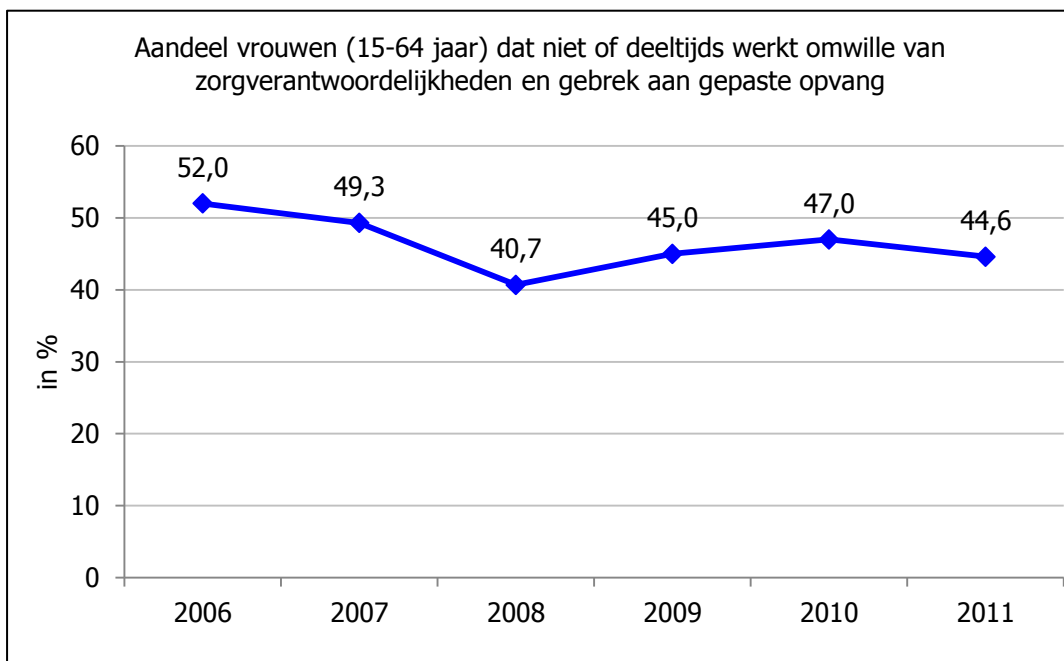
Bij een vergelijking van de werkzaamheidsgraad bij de 25-49-jarigen blijkt dat de gezinspositie toch een rol speelt bij het al dan niet buitenshuis werken. Ook in 2011 is dat nog steeds het geval.

Zo zijn alleenstaande vrouwen (82,8%) anno 2011 iets vaker aan het werk dan alleenstaande mannen (82,4%). Het absolute verschil tussen alleenstaande mannen en vrouwen is tussen 2006 en 2011 kleiner geworden.

Zoals in de voorbije jaren is er niet zo veel verschil in werkzaamheid tussen vrouwen met en zonder kinderen, behalve als ze 3 of meer kinderen hebben, dan zakt de vrouwelijke werkzaamheidsgraad aanzienlijk (circa 70%).

Voor de alleenstaande mannelijke ouder is de kloof met de gemiddelde werkzaamheidsgraad bij mannen de laatste jaren overwegend groter geworden; zij zijn vaker aan de slag. Sinds 2008 zijn er in de categorie van de alleenstaande vrouwelijke ouder net minder vrouwen werkzaam dan het vrouwelijke gemiddelde. In 2011 loopt dit verschil op tot 4,8 procentpunten.

Doelstelling	10.4.4 Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituaties. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.
Kernindicator	Vrouwelijke inactiviteit en deeltijds werk omwille van gebrek aan opvang
Definitie	Inactiviteit en deeltijds werk omwille van gebrek aan opvangdiensten wordt gedefinieerd als het aandeel personen (15-64 jaar) die niet op zoek zijn naar een job of die deeltijds werken omwille van hun zorgverantwoordelijkheden en het gebrek aan gepaste opvangdiensten (% van personen met zorgverantwoordelijkheden). Het gaat hier om gebrek aan opvang voor kinderen en afhankelijke personen. Personen met zorgverantwoordelijkheden worden gedefinieerd als het aandeel van personen die willen werken maar niet op zoek zijn of die deeltijds werken omwille van hun zorgverantwoordelijkheden (% van de totale bevolking 15-64 jaar).
Streefwaarde	Afname aandeel vrouwen dat niet of deeltijds werkt omwille van zorgverantwoordelijkheden en gebrek aan gepaste opvangdiensten.
Dimensies	Naar geslacht (vrouwen)
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2006-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in het najaar van het jaar x+1
Laatst gewijzigd	25/04/2013
Meetmethode	De Eurostat Labour Force Survey (LFS) is een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie, waarvan de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI) de Belgische uitvoering is.
Bron data	FOD Economie – ADSEI EAK (bewerking Departement WSE/ Steunpunt WSE)
Meer informatie	Statistische bijlage bij het Belgische Nationaal Hervormingsprogramma 2011 (zie rubriek K. Gezin en arbeid)

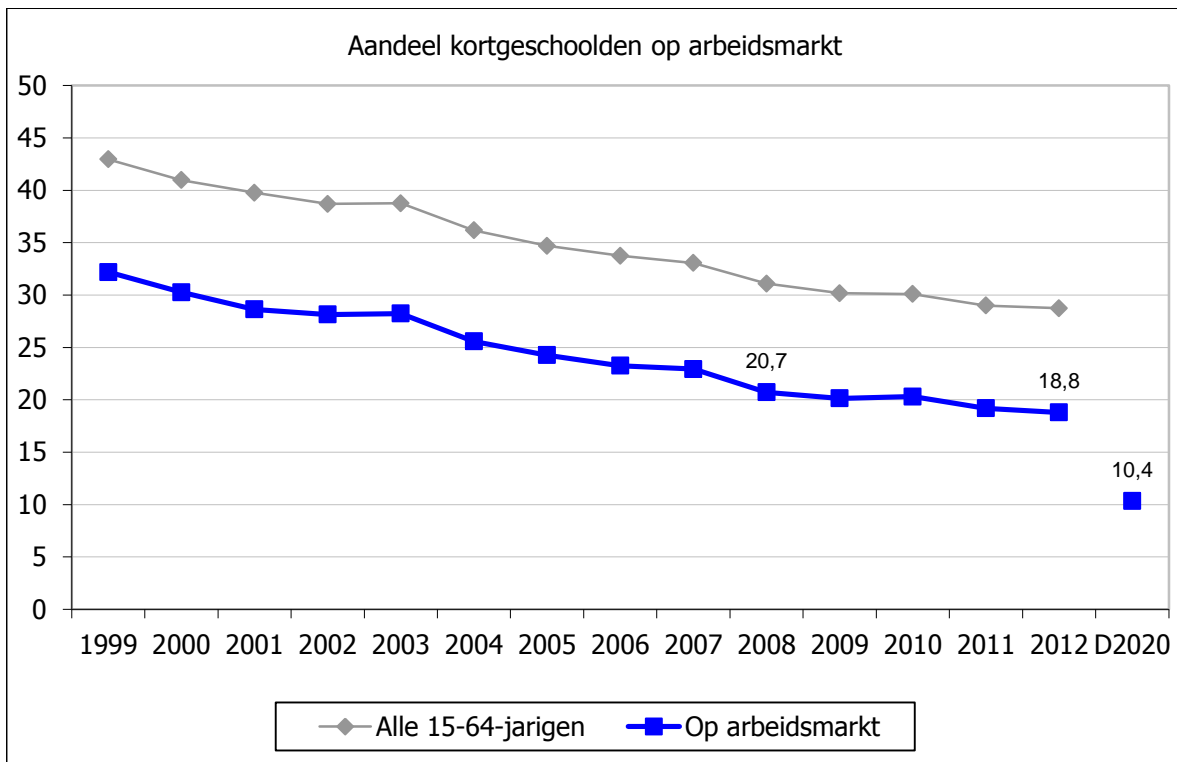

Bespreking

In 2011 geeft bijna 45% van de vrouwen met zorgverantwoordelijkheden aan inactief te zijn of deeltijds te werken omwille van het ontbreken of het zich niet kunnen veroorloven van gepaste opvang voor kinderen en afhankelijke personen.

Dat zijn er 2,4 procentpunten minder dan in 2010. Die afname is vooral te wijten aan het dalend aandeel vrouwen dat inactief was wegens een gebrek aan (betaalbare) opvangdiensten. Hiermee is de stijging, die tussen 2009 en 2010 werd ingezet, deels teniet gedaan. Het aandeel vrouwen die zorgverantwoordelijkheden opnamen, is stabiel gebleven.

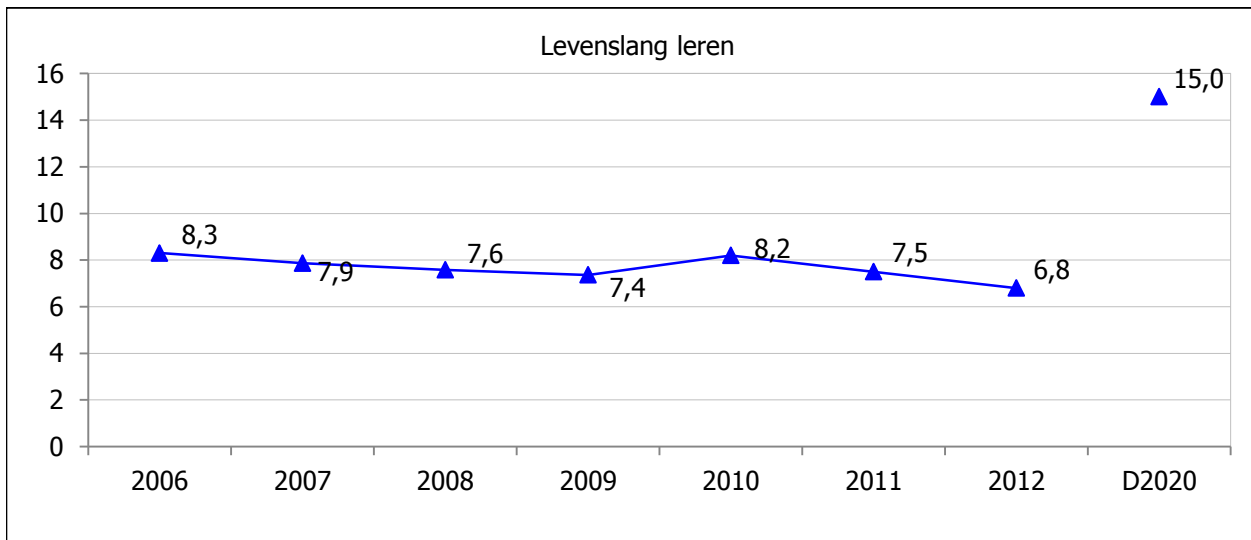
Doelstelling	11.2.1. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in het hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd).
Kernindicatoren	Aandeel kortgeschoolden (max. lager secundair) 15-64 jaar op actieve leeftijd op arbeidsmarkt (aandeel kortgeschoolden 15-64 jaar in totale bevolking als achtergrondvariabele) (EAK)
Definitie	Aandeel kortgeschoolden 15-64 jaar. Deze leeftijdscategorie wordt internationaal als "actieve leeftijd" beschouwd. Kortgeschoolden zijn de personen zonder diploma, met een diploma lager onderwijs, of secundair onderwijs van de 1ste of 2de graad. Personen op de arbeidsmarkt zijn werkenden en werkzoekenden (ILO-definitie).
Streefwaarde	Halvering aantal kortgeschoolden op de arbeidsmarkt tegen 2020. Dit impliceert een vermindering van 20,7% (nulmeting in 2008) naar 10,4% in 2020.
Dimensies	Op arbeidsmarkt (werkend of werkzoekend), totaal (incl niet-beroepsactieven)
Vergelijking ruimte	Geen
Vergelijking tijd	1999-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, update in de eerste maanden na verloop jaar.
Laatst gewijzigd	8/05/2013
Meetmethode	EAK-survey (Enquête Arbeidskrachten of Labour Force Survey), die op Europees niveau wordt georganiseerd.
Bron data	ADSEI
Meer informatie	http://steunpuntwse.be/view/nl/3092074?section=methodologie

Bespreking

Het aandeel kortgeschoolden (maximaal lager secundair) is in 2012 opnieuw gedaald in vergelijking met het voorgaande jaar. Sinds 1999 is een duidelijke dalende trend merkbaar. Voor de 15-64-jarigen op de arbeidsmarkt (werkenden + werkzoekenden) bedraagt het aandeel 19% in 2012. Het Pact 2020 mikt op een halvering van de kortgeschoolden op de arbeidsmarkt tegen 2020 (nulmeting 2008: 20,7%) of een aandeel van 10,4%. Over de gehele actieve leeftijdscategorie (15-64-jarigen), inclusief de niet-actieven, bedraagt het aandeel in 2012 29%.

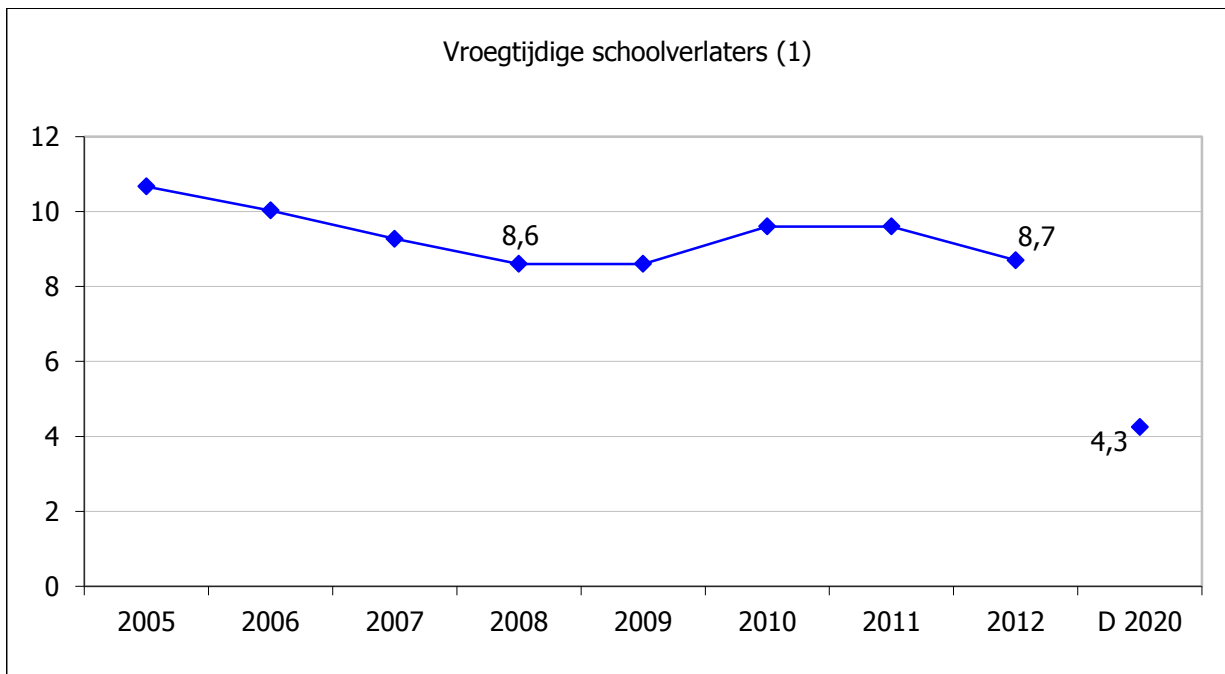
Doelstelling	11.2.2. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in het hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd).
Kernindicatoren	Aandeel bevolking 25-64 jaar dat deelneemt aan opleidingen tijdens referentieperiode van 4 weken voorafgaand aan enquête (levenslang leren), in % (EAK)
Definitie	De indicator geeft het aandeel weer van de bevolking in de leeftijdscategorie van 25 tot 64 jaar die in de referentieperiode van 4 weken een opleiding (vorming) heeft gevolgd. Opleiding (vorming) wordt ruim opgevat en omvat zowel een opleiding in het reguliere onderwijs als erbuiten. De aard van de opleiding speelt geen rol. Het hoeft dus niet noodzakelijk over beroepgerichte opleidingen te gaan.
Streefwaarde	15% van de totale bevolking op beroepsactieve leeftijd tegen 2020
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Geen
Vergelijking tijd	2006-2012 Het gaat over jaargemiddelden, dat wil zeggen over jaargemiddelden van de steekproef die gelijkmatig over het jaar wordt gespreid. In het verleden waren de jaarcijfers niet altijd beschikbaar en beperkte men zich tot cijfers die alleen betrekking hadden op het tweede kwartaal. Vanaf 2006 werd de definitie van opleiding licht aangepast in die zin dat de studenten in vakantie uit de steekproef worden uitgesloten, hetgeen voordien niet het geval was.
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Een update verschijnt in de eerste maanden na verloop jaar.
Laatst gewijzigd	31/05/2013
Meetmethode	EAK-survey (Enquête Arbeidskrachten of Labour Force Survey), die op Europees niveau wordt georganiseerd.
Bron data	ADSEI, bewerking Steunpunt WSE
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4637.htm http://steunpuntwse.be/view/nl/3086266?section=methodologie

Bespreking

Het aandeel van de bevolking (25-64 jaar) dat deelneemt aan levenslang leren is in het Vlaamse Gewest internationaal vergeleken vrij laag. Na een lichte daling sinds 2006 is dit aandeel in 2010 wel toegenomen, maar in 2011 en 2012 opnieuw gedaald. In 2012 bedraagt het aandeel 6,8%. Het Pact stelt 15% als streefnorm tegen 2020 voorop.

Doelstelling	11.3.1 Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
Kernindicatoren	% vroegtijdige schoolverlaters (aandeel 18-24 jarigen zonder voldoende startkwalificaties en die geen opleiding volgen)
Definitie	<p>Deze indicator, ook bekend onder de naam "ongekwalificeerde uitstroom", meet het aantal 18- tot en met 24-jarigen die als hoogste diploma lager secundair (1ste of 2de graad) onderwijs hebben en in de referentieperiode van de 4 laatste weken geen opleiding hebben gevolgd, in verhouding tot het totaal aantal 18- tot en met 24-jarigen.</p> <p>Er bestaat in deze indicatorenset nog een andere indicator vroegtijdige schoolverlaters (11.3.2). Belangrijk verschil tussen beide indicatoren is dat de hier voorgestelde indicator een verwijzing bevat naar de (brede) vormingactiviteiten, zodat de categorie "zonder kwalificatie die een opleiding volgt" van deze indicator wordt "afgetrokken", en van de andere niet. Een ander belangrijk verschil is dat de hier voorgestelde indicator gebaseerd is op een survey van de betrokkenen zelf, en de andere op objectieve administratieve bestanden.</p>
Streefwaarde	Halvering tegen 2020. Dit impliceert een vermindering van 8,6% (nulmeting in 2008) naar 4,3% in 2020.
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Geen
Vergelijking tijd	2005-2012 Het gaat telkens om jaargemiddelden. Het is pas sinds 2005 mogelijk om studenten in schoolvakantie af te zonderen. Voordien werden zij wel als ongekwalificeerde uitstroom beschouwd. Vandaar dat er een tijdreeksbreuk is tussen 2004 en 2005.
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Een update verschijnt in de eerste maanden na verloop jaar.
Laatst gewijzigd	7/05/2013
Meetmethode	EAK-survey (Enquête Arbeidskrachten of Labour Force Survey LFS), die op Europees niveau wordt georganiseerd.
Bron data	ADSEI
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/995.htm

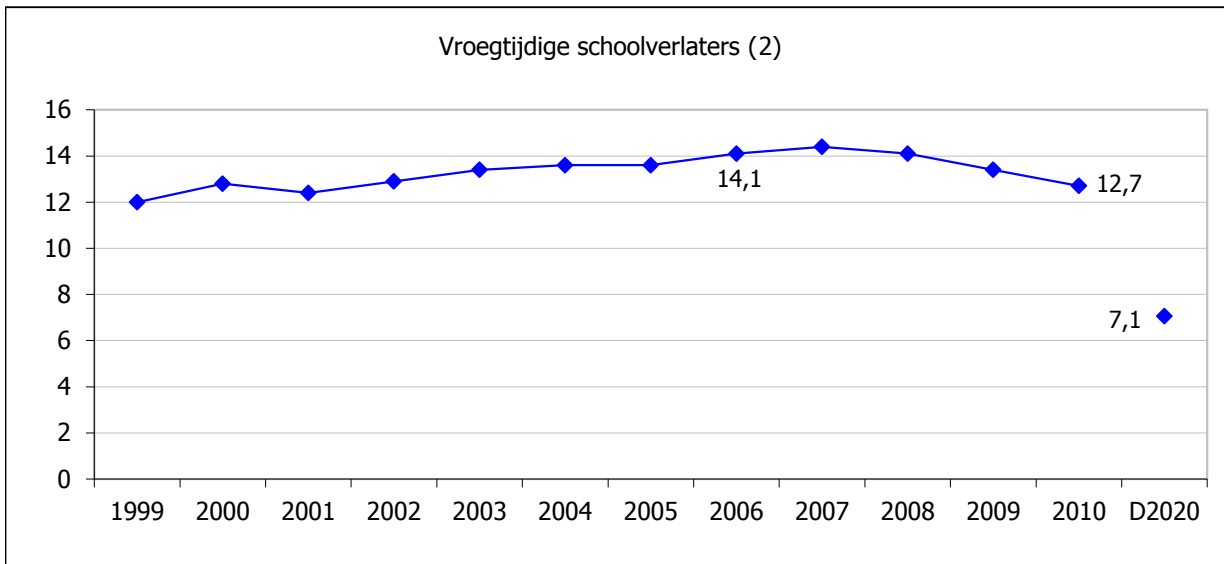

Bespreking

In het Vlaamse Gewest wordt sinds 2005 een dalende tendens vastgesteld, die in de crisisjaren 2009-2011 wel niet werd bevestigd. In 2012 is echter opnieuw een daling tegenover het voorgaande jaar vast te stellen. 8,7% van de 18-24-jarigen heeft in dat jaar geen diploma hoger onderwijs en is niet in opleiding, wat bijna een procentpunt lager is dan in 2010 en 2011 en vrijwel gelijk aan de waarde van 2008 en 2009. Tegenover 2005 (10,7%) zijn de vroegtijdige schoolverlaters afgenomen. De doelstelling in het kader van het Pact 2020 vraagt tegen 2020 een halvering van de waarde in 2008. Dit komt neer op een streefwaarde van 4,3%. Ook de Vlaamse aanscherping van de Europa 2020-streefwaarde, vastgesteld op 5,2%, is nog niet gehaald.

Op de andere indicator vroegtijdige schoolverlaters (berekend door het Steunpunt Studie en Schoolloopbanen (SSL) op basis van administratieve gegevens, zie 11.3.2) wordt wel een continue daling vastgesteld sinds 2007. De waarde ervan ligt echter hoger dan bovenvermelde EAK-indicator. Belangrijk verschil tussen beide indicatoren vroegtijdige schoolverlaters is dat de EAK-indicator een verwijzing bevat naar de (brede) vormingactiviteiten, zodat de categorie "zonder kwalificatie die een opleiding volgt" van de SSL-indicator niet wordt "afgetrokken", en van de hier voorgestelde wel. Een ander belangrijk verschil is dat voor de SSL-indicator een beroep wordt gedaan op administratieve bestanden, terwijl de EAK-indicator gebaseerd is op een survey van de betrokkenen zelf.

Doelstelling	11.3.2 Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoole ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
Kernindicatoren	% +18-jarigen dat niet beschikt over een kwalificatie van het niveau secundair onderwijs en zich niet meer in het leerplichtonderwijs bevindt
Definitie	<p>Het gaat over de 18-jarigen en ouder die in een bepaald kalenderjaar zonder kwalificatie uitstromen uit het secundair onderwijs, in verhouding tot het totaal van de 18-jarigen en ouder die (met of zonder kwalificatie) die in dat jaar het secundair onderwijs verlaten. Onder kwalificatie secundair onderwijs wordt zowel de kwalificaties uit het voltijds secundair onderwijs, Syntra en het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Het buitengewoon secundair onderwijs (onderwijsvormen 3 en 4) wordt niet in deze indicator opgenomen.</p> <p>Er bestaat in deze indicatorenset nog een andere indicator vroegtijdige schoolverlaters (11.3.1). Belangrijk verschil tussen beide indicatoren is dat de andere indicator (11.3.1) een verwijzing bevat naar de (brede) vormingactiviteiten, zodat de categorie "zonder kwalificatie die een opleiding volgt" van de andere indicator wordt "afgetrokken", en van de hier voorgestelde niet. Een ander belangrijk verschil is dat voor de hier voorgestelde indicator een beroep wordt gedaan op objectieve administratieve bestanden, terwijl de andere indicator gebaseerd is op een survey van de betrokkenen zelf.</p>
Streefwaarde	Halvering tegen 2020. Dit impliceert een vermindering van 14,1% (nulmeting in 2006) naar 7,1% in 2020.
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Geen
Vergelijking tijd	1999-2010
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Een update verschijnt in het najaar na verloop jaar.
Laatst gewijzigd	7/05/2013
Meetmethode	Administratieve data van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Het betreft populatiegegevens.
Bron data	Steunpunt Studie en Schoolloopbanen (SSL), Onderwijs en Vorming
Meer informatie	http://steunpuntssl.be/Publicaties/Publicaties%202012/ssl-2012.01-1.2.0-georges-van-landeghem.pdf

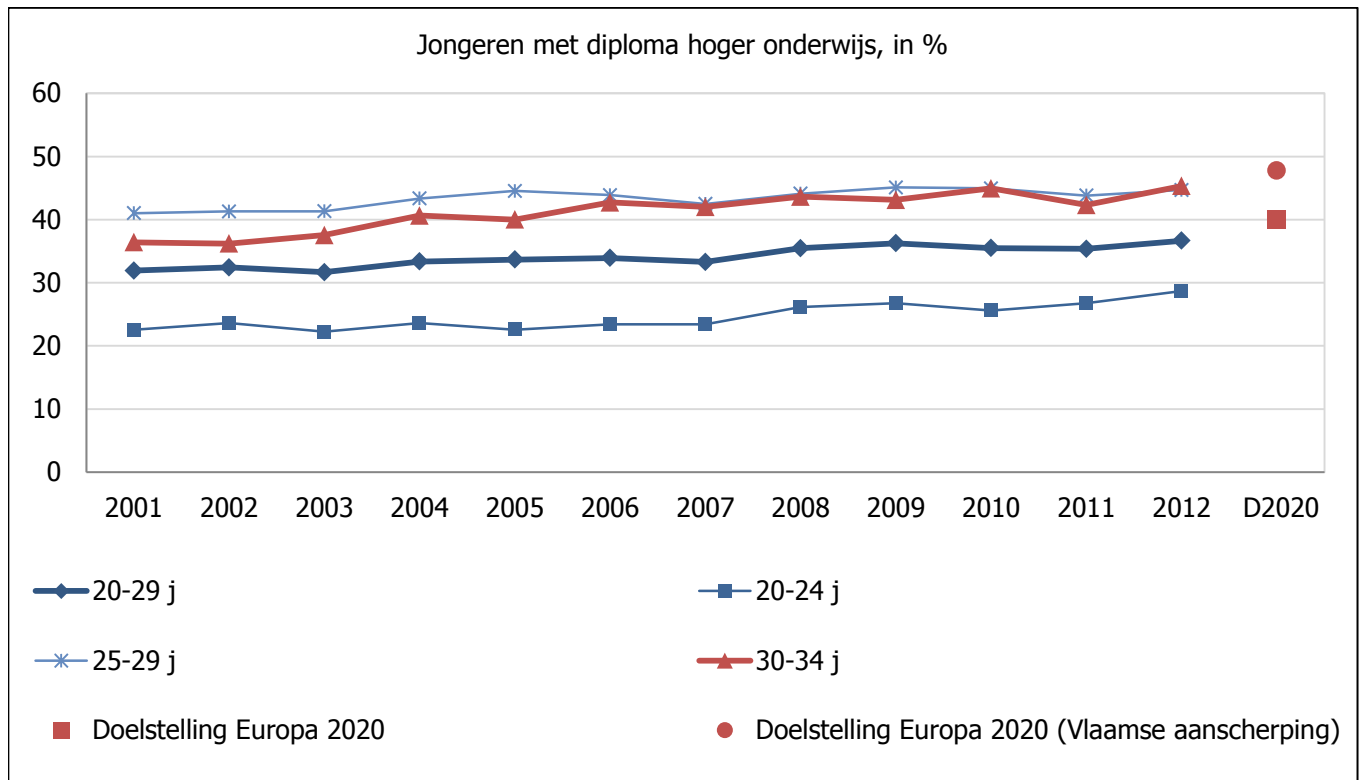

Bespreking

In 2010 wordt een aandeel vroegtijdige schoolverlaters geconstateerd van 12,7%, veel meer dan de 9,6% die in 2010 op de andere indicator vroegtijdige schoolverlaters (op basis van de Enquête Arbeidskrachten (EAK), zie 11.3.1) wordt vastgesteld. Deze laatste indicator daalde niet meer in de crisisjaren 2009-2011, maar zakt in 2012 opnieuw naar de waarde van 2008-2009. Voor de indicator die op deze fiche is voorgesteld, is sinds 2008 een continue daling waar te nemen. De daling heeft er onder andere mee te maken dat jongeren in deze crisistijd besluiten om langer in het secundair onderwijs te blijven (en dus niet uit te stromen).

Belangrijk verschil tussen beide indicatoren vroegtijdige schoolverlaters is dat de eerste indicator een verwijzing bevat naar de (brede) vormingactiviteiten, zodat de categorie "zonder kwalificatie die een opleiding volgt" van de andere indicator wordt "afgetrokken", en van de hier voorgestelde niet. Een ander belangrijk verschil is dat voor de hier voorgestelde indicator een beroep wordt gedaan op administratieve bestanden, terwijl de andere indicator gebaseerd is op survey-data.

Doelstelling	11.3.3 Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
Kernindicatoren	Aandeel jongeren met een diploma hoger onderwijs.
Definitie	Aandeel jongeren met een diploma hoger onderwijs in vier leeftijdscategorieën: 20-29 jaar (en de deelcategorieën 20-24 jaar en 25-29 jaar) en 30-34 jaar. Onder diploma hoger onderwijs wordt verstaan: hogescholenonderwijs (van het korte en het lange type, c.q. bachelors), hoger volwassenenonderwijs en universitair onderwijs. De oude kandidaturendiploma's worden echter niet meegeteld als diploma's hoger onderwijs, terwijl dit voor de huidige bachelordiploma's wel het geval is. Diploma's postsecundair niet-hoger onderwijs (onder meer derde jaar van derde graad en vierde graad beroepssecundair) gelden niet als diploma's hoger onderwijs. Het gaat telkens om jaargemiddelden.
Streefwaarde	In het Pact 2020 : aanzienlijke stijging van het aandeel voor de 20-29-jarigen (niet gekwantificeerd). In Europa 2020 wordt Europawijd een streefwaarde van 40% vooropgesteld voor de 30-34-jarigen. Vlaamse aanscherping: 47,8%.
Dimensies	Leeftijdscategorieën 20-29 jaar (deelcategorieën 20-24 jaar en 25-29 jaar) en 30-34 jaar
Vergelijking ruimte	Geen
Vergelijking tijd	2001-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, eerste maanden na verloop jaar
Laatst gewijzigd	7/05/2013
Meetmethode	EAK-survey (Enquête Arbeidskrachten of Labour Force Survey(LFS)), die op Europees niveau wordt georganiseerd.
Bron data	ADSEI, bewerking O&V
Meer informatie	http://www.steunpuntwse.be/view/nl/3086184?section=methodologie

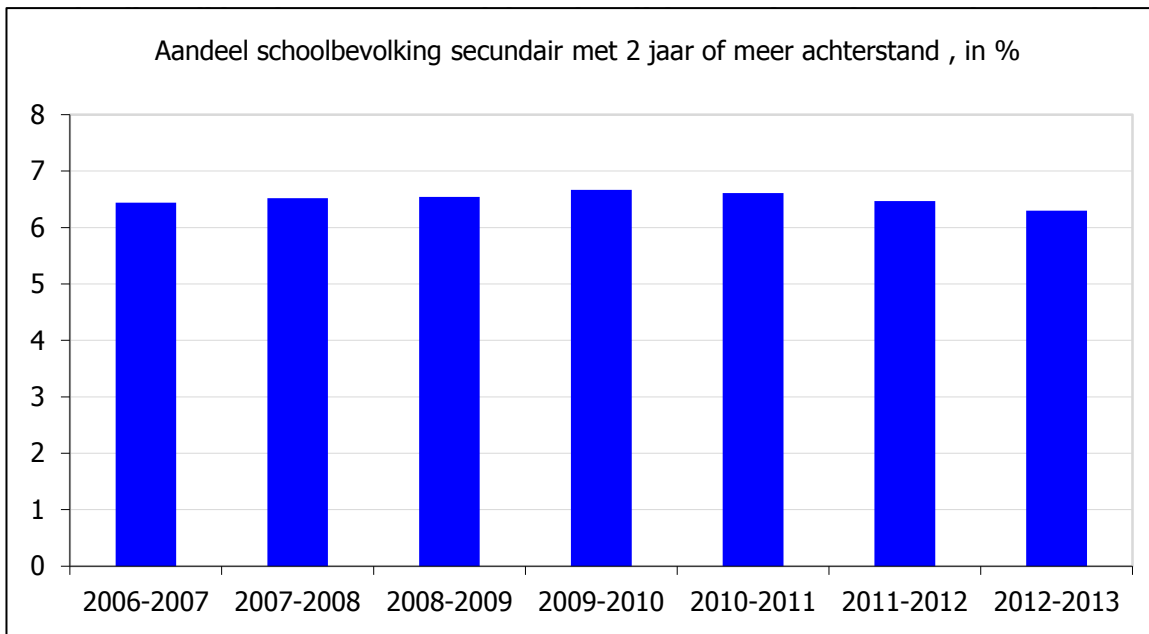

Bespreking

Het aandeel van de jongeren met een diploma hoger onderwijs neemt trendmatig licht toe over de jaren. In 2012 hebben alle leeftijdscategorieën hun waarde van 2009 overtroffen. Alleen bij de 25-29-jarigen is dit niet het geval. Het Pact 2020 streeft tegen 2020 naar een aanzienlijke stijging van het aandeel hoger gediplomeerden na in de categorie van de 20-29-jarigen (zonder kwantificering). In 2012 bedraagt dit aandeel 37%. In het jongste segment 20-24-jarigen is dit 29%, in het oudste segment 25-29-jarigen zelfs 45%. Dit verschil is het gevolg van het klein aantal afgestudeerden vóór de leeftijd van 21-22-jaar. Het aandeel hooggeschoolde 30-34-jarigen wordt opgevolgd door Europa 2020 en bedraagt in 2012 45%, vrijwel dezelfde waarde als voor de 25-29-jarigen. De Europa 2020-streefwaarde bedraagt 40%, die door Vlaanderen werd aangescherpt tot 47,8%. Die laatste waarde is dus nog (net) niet bereikt.

Belangrijk in vergelijkingen door de tijd is dat de huidige academische bachelors (veelal na 3 jaar) als hoger diploma worden beschouwd, terwijl dit vroeger aan de universiteiten pas voor de licentiaatsdiploma's het geval was, wat de cijfers licht verhoogt.

Doelstelling	11.3.4 Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
Kernindicatoren	% van de schoolbevolking (gewoon secundair onderwijs) met 2 jaar of meer achterstand
Definitie	Schoolse vertraging berekend op basis van een vergelijking tussen het leerjaar waarin de leerling is ingeschreven en het leerjaar waarin de leerling op grond van zijn geboortjaar en bij normale studievordering ingeschreven zou moeten zijn. Door atypische studieovergangen kan een leerling in het verleden schoolse vertraging opgelopen hebben die niet blijkt uit deze tabel (bv. overgang van 5de leerjaar naar 1B op basis van het leeftijdscriterium). De schoolse vertraging heeft betrekking op het gewoon voltijds secundair onderwijs. De onthaalklas anderstalige nieuwkomers, het derde jaar derde graad, de vierde graad, Se-n-Se en het modulair onderwijs zijn niet in de cijfers inbegrepen.
Streefwaarde	De doelstelling stelt een daling van het aantal schoolverlaters die het secundair onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten. Het aandeel leerlingen met grote schoolse vertraging is hiervoor een risicofactor.
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	2006-2007 tot 2012-2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. De cijfers zijn beschikbaar in het najaar dat volgt op het einde van het schooljaar (najaar 2010 voor het schooljaar 2009-2010).
Laatst gewijzigd	16/05/2013
Meetmethode	De cijfers zijn afkomstig van een administratieve database, beheerd door de Afdeling Stafdiensten van het Vlaams Departement Onderwijs en Vorming, op basis van populatiegegevens, geleverd door de scholen.
Bron data	Vlaams Departement Onderwijs en Vorming, Afdeling Stafdiensten
Meer informatie	http://www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistieken/2010-2011.htm

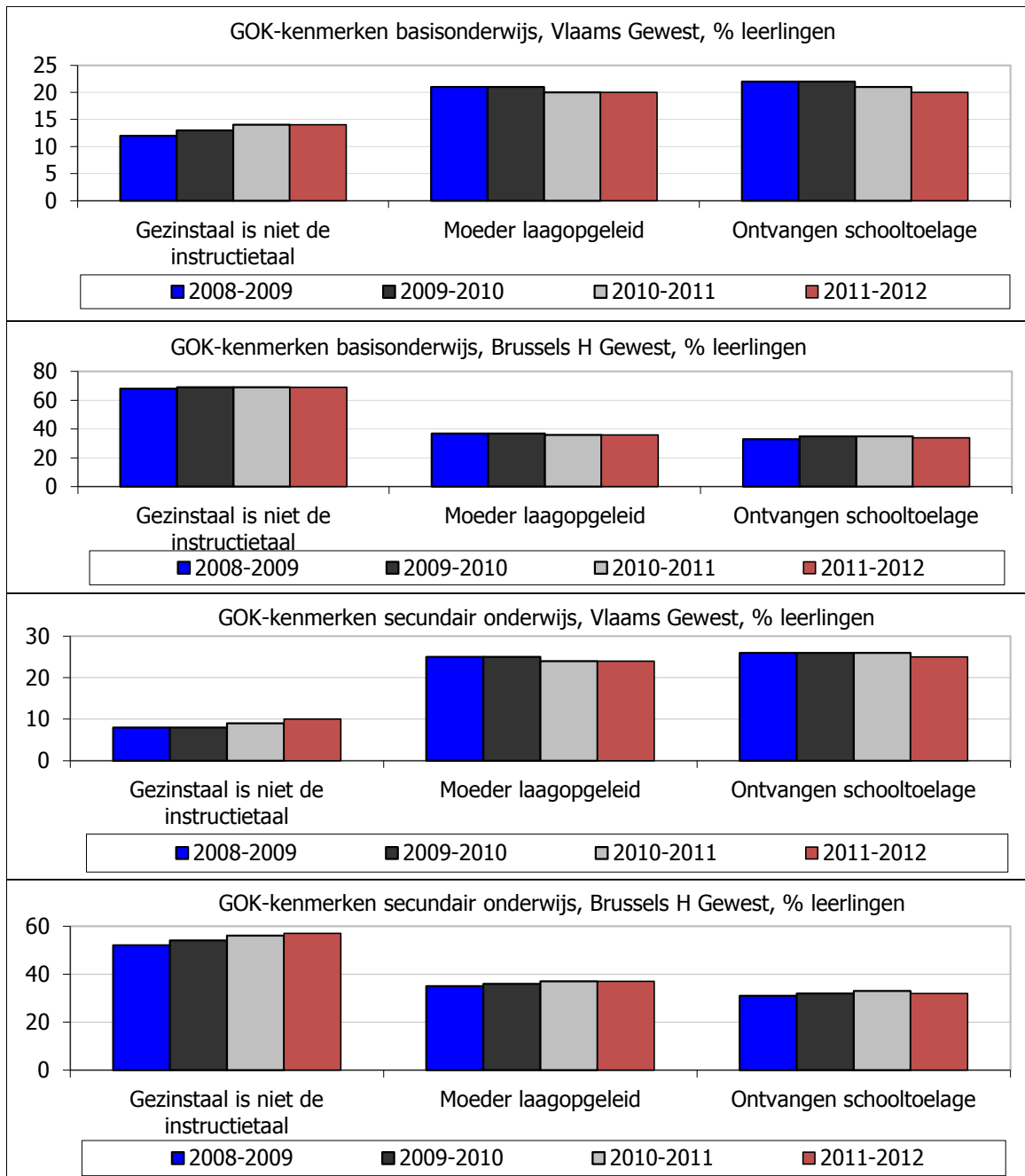

Bespreking

De schoolse vertraging van 2 of meer jaar in het gewoon voltijds secundair onderwijs is in 2012-2013 opnieuw licht gedaald tegenover het vorige schooljaar. Ze bedroeg in dat schooljaar 6,3%, in 2011-2012 6,5%. In het schooljaar 2006-2007 bedroeg het aandeel scholieren met 2 jaar of meer vertraging 6,4%. Sinds 2010-2011 zien we een lichte daling.

Schoolse vertraging is niet noodzakelijk het gevolg van zittenblijven, maar kan ook voortkomen uit ziekte, verlate instap in het lager en/of secundair onderwijs, atypische studieovergangen (bv. van 1ste leerjaar B naar 1ste leerjaar A), enz...

Doelstelling	11.3.5 Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleiding
Kernindicatoren	% leerlingen in gewoon basisonderwijs en secundair onderwijs met een laagopgeleide moeder, een gezinstaal die niet de instructietaal is en % leerlingen dat een schooltoelage ontvangt
Definitie	De aandelen van de leerlingen worden berekend op het niveau van het gewoon basisonderwijs (gewoon kleuteronderwijs+gewoon lager onderwijs) en gewoon secundair onderwijs in het Vlaamse onderwijs in het Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
Streefwaarde	Stijging
Dimensies	Gezinstaal is niet de instructietaal, moeder laagopgeleid, ontvangen schooltoelage
Vergelijking ruimte	Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
Vergelijking tijd	Schooljaren 2008-2009, 2009-2010, 2010-2011 en 2011-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks in februari van het schooljaar in kwestie worden de cijfers verzameld. De cijfers zijn uiterlijk begin van het daaropvolgende jaar beschikbaar.
Laatst gewijzigd	23/05/2013
Meetmethode	De cijfers met betrekking tot het ontvangen van de schooltoelage zijn afkomstig van een administratieve database van het Departement Onderwijs en Vorming, de overige van een vragenlijst die alle leerlingen van het basis- en secundair onderwijs moeten (laten) invullen. Leerlingen die deze vragenlijst reeds hebben ingevuld, dienen deze in de volgende jaren niet opnieuw in te vullen.
Bron data	Agentschap voor Onderwijsdiensten, Beleidsdomein Onderwijs en Vorming
Meer informatie	http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=14041

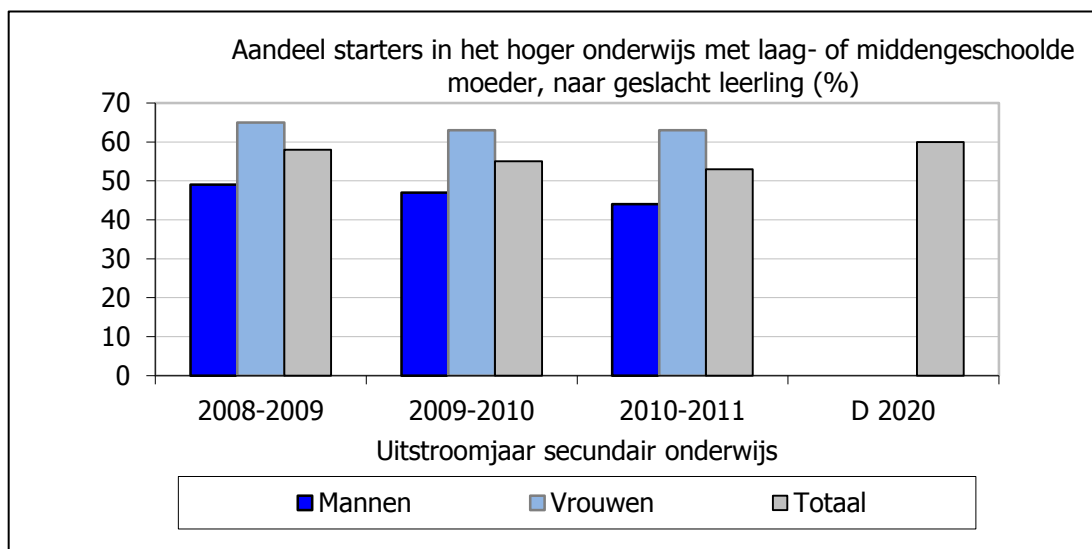

Bespreking

In 2011-2012 heeft in het Vlaamse Gewest 14% van de leerlingen in het basisonderwijs een gezinstaal die verschilt van de instructietaal, heeft 20% een laagopgeleide moeder en ontvangt 20% een schooltoelage. Dit wijst op een stijging van het aandeel van wie de gezinstaal verschilt van de instructietaal en een daling van het ontvangen van een schooltoelage. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest liggen deze cijfers met respectievelijk 69%, 36% en 34% aanmerkelijk hoger. Duidelijke trends zijn er echter niet.

In het secundair onderwijs ligt in het Vlaamse Gewest het cijfer voor gezinstaal verschillend van de instructietaal (10%) lager dan in het basisonderwijs. Daarentegen is het aandeel leerlingen met laagopgeleide moeder en het aandeel dat een schooltoelage ontvangt in het secundair onderwijs met 24% en 25% hoger dan in het basisonderwijs. De cijfers in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zijn respectievelijk 57%, 37% en 32%. In het secundair zien we vooral in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest een stijgende trend van gezinstaal verschillend van instructietaal, in Brussel ook van het aandeel met een laagopgeleide moeder.

Doelstelling	11.3.7 Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
Kernindicatoren	Aandeel starters in het hoger onderwijs met een laag- of middengeschoolde moeder, naar geslacht van de starter, in %.
Definitie	<p>Teller: leerlingen met een laag- of middengeschoolde moeder die we in de drie volgende academiejaren x+1, x+2 en x+3 terugvinden (in schooljaar x verlaten ze het secundair onderwijs) als ingeschreven in het hoger onderwijs (HBO inbegrepen). We geven hen drie jaar de tijd wat met zich meebrengt dat de indicator vrij laat definitief wordt.</p> <p>Noemer: alle schoolverlaters secundair onderwijs van schooljaar x met een laag- of middengeschoolde moeder. We vergelijken daartoe de ingeschreven leerlingen in het secundair onderwijs in twee opeenvolgende schooljaren, x en x+1. We nemen daarbij enkel leerlingen in beschouwing die minstens 17 jaar oud zijn omdat het bij uitstroom op jongere leeftijd zeer vaak om 'vals positieven' gaat die hun secundair onderwijs elders voorzetten. Op die manier bekomen we een lijst van leerlingen die uitstromen uit het secundair onderwijs op het einde van schooljaar x. Leerlingen waarvoor we niet beschikken over het kenmerk 'Scholingsgraad moeder' zijn niet meegenomen in de indicator. Dit geldt voor de leerlingen uit het buitengewoon onderwijs (en uiteraard ook voor lege velden in het gewoon onderwijs).</p> <p>Leerlingen die in het buitenland wonen, worden niet meegenomen in de indicator. Dit is doorgevoerd als een correctie (zij het dan slechts een gedeeltelijke) van het feit dat we deelname aan het hoger onderwijs in een niet-Vlaamse instelling niet kunnen registreren en de indicator dus een lichte onderschatting geeft van de werkelijke situatie.</p>
Streefwaarde	60% voor de leerlingen met een laaggeschoolde of middengeschoolde moeder in 2020.
Dimensies	Geslacht
Vergelijking ruimte	Geen rechtstreekse vergelijking mogelijk
Vergelijking tijd	Gegevens beschikbaar vanaf 2008-2009
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, telkens 1 jaar later.
Laatst gewijzigd	30/05/2013
Meetmethode	Administratieve data
Bron data	Ministerie Onderwijs en Vorming
Meer informatie	

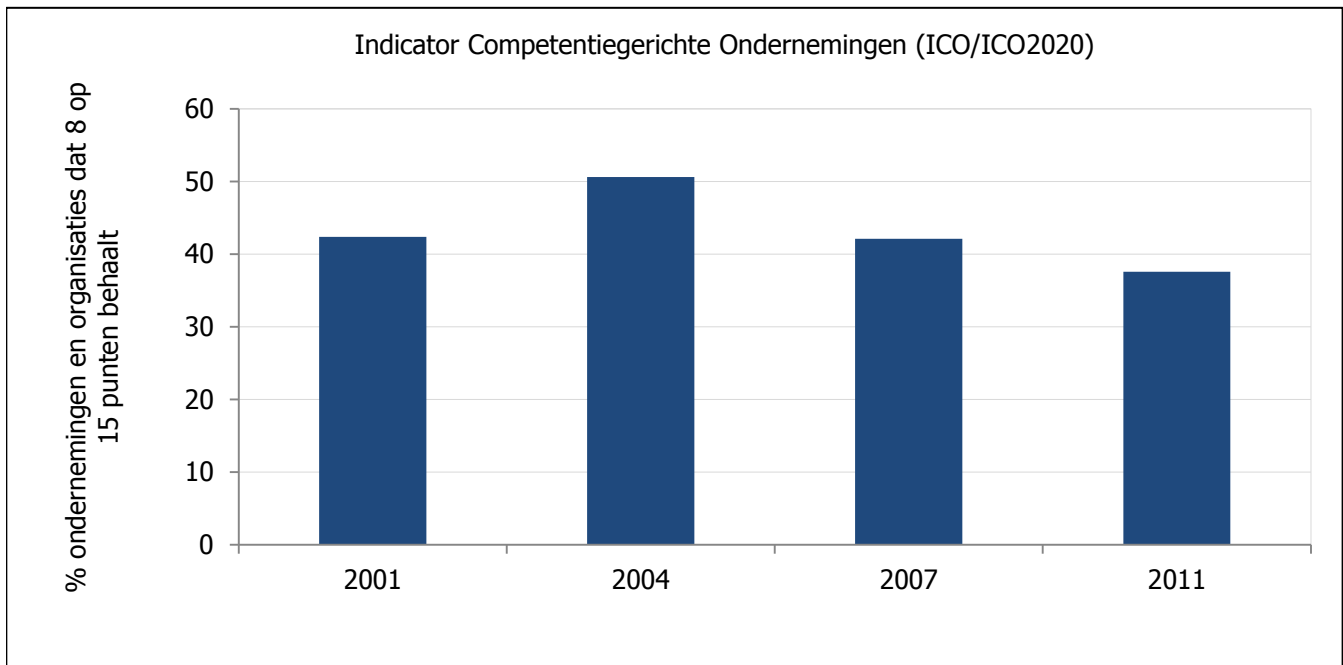

Bespreking

Van de leerlingen met een laag- of middengeschoolde moeder die in 2008-2009 het secundair onderwijs verlieten, ving 58% hoger onderwijs aan. Dit cijfer ligt net onder de streefwaarde (60% tegen 2020) voor het Pact 2020. In 2010-2011 lag dit cijfer met 53% iets lager. Hierbij moet wel worden aangemerkt dat telkens wordt gekeken naar de starters in de drie academiejaren volgend op het schooljaar waarin de leerlingen het secundair verlaten. Aangezien we slechts over cijfers beschikken tot en met academiejaar 2011-2012, kunnen we voor de leerlingen die in 2009-2010 het secundair verlaten slechts 2 jaar vooruit kijken en voor 2010-2011 slechts één jaar. Deze cijfers zijn dus voorlopig en bovendien is het daarom logisch dat de cijfers voor 2010-2011 iets lager liggen dan voor 2009-2010 en zeker dan voor 2008-2009.

Naar geslacht van de leerlingen zien we duidelijk betere prestaties voor de vrouwen dan voor de mannen. De vrouwen hebben met 63% in 2010-2011 de streefwaarde van het Pact reeds bereikt. Mannen doen het met 44% veel minder goed.

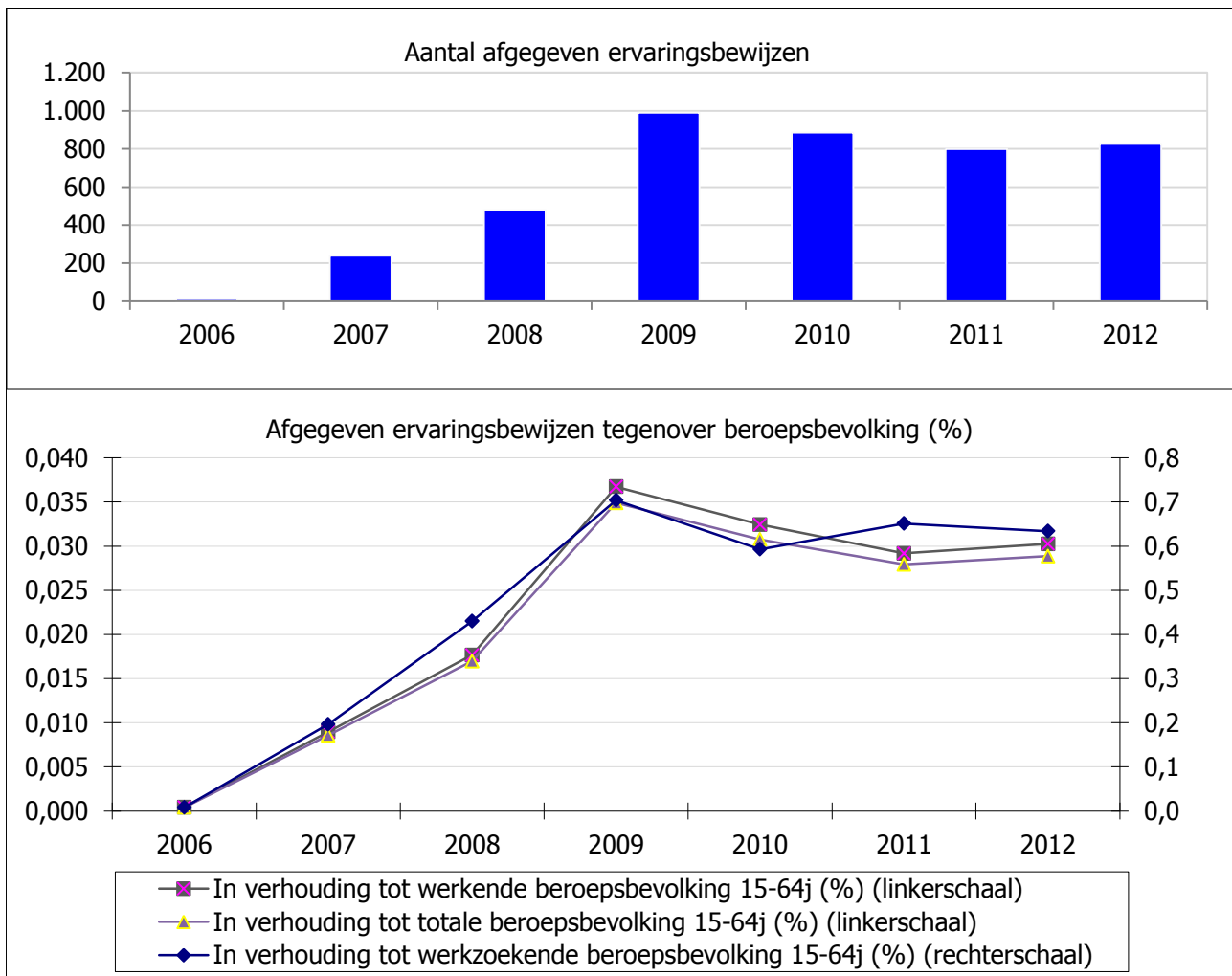
Doelstelling	11.4.1 In 2020 zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.
Kernindicatoren	Indicator Competentiegerichte Ondernemingen en Organisaties (ICO 2020), gebaseerd op de driejaarlijkse Innovatie-Organisatie-Arbeid (IOA, voorheen TOA) enquête (SERV/Stichting Innovatie en Arbeid)
Definitie	De indicator geeft het aandeel ondernemingen en organisaties (overheid, onderwijs en social profit) met ten minste 10 werknemers weer die 8 op 15 punten behalen in de driejaarlijkse IOA (Innovatie, Organisatie, Arbeid) - enquête. De indicatoren waarop men punten kan halen, zijn: 1. opleiding voor minstens de helft van de personeelsleden, 2. opleidingsplan, 3. startopleiding, 4. competentieprofielen toepassen, 5. loopbaanontwikkelingsplannen, 6. jaarlijks functioneringsgesprekken bij minstens de helft van personeel, 7. werkoverleg voor minstens de helft van het personeel, 8. eigen personeel vaak benutten als bron voor innovatie, 9. werknemers betrekken bij kwaliteitsverbetering, 10. teamwerk voor minstens helft van personeel en werkmethode en/of werkverdeling zijn bevoegdheden van teams, 11. jobrotatie of taakrotatie voor ten minste helft van personeel, 12. strategisch partnerschap of samenwerkingsverband met leveranciers en/of andere bedrijven in functie van kennisdeling, gemeenschappelijke profilering enz., 13. strategisch partnerschap of samenwerkingsverband met kennisinstellingen in functie van kennisdeling, gemeenschappelijke profilering enz. Het voldoen aan één indicator geeft recht op één punt, naargelang van het aantal soorten toegepaste competentieprofielen (indicator 4) kunnen één tot drie punten worden verdiend.
Streefwaarde	Stijging
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	2001, 2004, 2007, 2011. In 2011 werd de vragenlijst grondig gewijzigd zodat de vergelijkbaarheid met vorige edities grotendeels verloren ging.
Frequentie en stiptheid	Driejaarlijks. De ICO 2020-resultaten van de IOA-enquête worden bekend gemaakt in de eerste maanden van het jaar volgend op het jaar van de enquête.
Laatst gewijzigd	8/05/2012
Meetmethode	IOA-enquête. Dit is een driejaarlijkse telefonische enquête van SERV-Stichting Innovatie en Arbeid afgenomen bij een steekproef van ondernemingen en organisaties. Sinds 2001 wordt door IOA en zijn voorganger TOA gepeild naar de ICO-deelindicatoren. Voor ICO 2020 worden alleen de resultaten van ondernemingen en organisaties met ten minste 10 werknemers gebruikt. De respons van 58% resulteerde in het jaar 2011 in 1405 volledig afgewerkte vragenlijsten voor deze populatie. De steekproeven zijn gestratificeerd naar sector (industrie inclusief primaire sector, diensten, bouw en Overheid, onderwijs en social profit (OOSP)) en grootte.
Bron data	SERV-Stichting Innovatie en Arbeid
Meer informatie	http://www.serv.be/sites/default/files/documenten/IOA_2011_ICO_2020_en_innovatiecijfer_juni_2011.pdf

Bespreking

In 2011 slaagde 37,6% van de bevroagde ondernemingen en organisaties (overheid, onderwijs en non-profit) met ten minste 10 werknemers, erin 8 op de 15 punten te behalen op indicatoren inzake hun competentiebeleid (ICO 2020). Aangezien de indicatoren sinds 2011 gebaseerd zijn op een grondig herziene vragenlijst, is vergelijking met de vorige versies van ICO, gebaseerd op de TOA-enquête, niet mogelijk.

Doelstelling	11.5 Een lerende samenleving in 2020 erkent competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn.
Kernindicatoren	Aantal titels van beroepsbekwaamheid/aantal afgegeven ervaringsbewijzen: in absolute cijfers en aandeel ten opzichte van beroepsbevolking, werkenden en werkzoekenden
Definitie	Aantal afgegeven ervaringsbewijzen, in absolute aantallen, en in verhouding tot de werkende/werkzoekende beroepsbevolking van 15-64 jaar (ADSEI, EAK)
Streefwaarde	Stijging
Dimensies	Erkend beroep waarvoor ervaringsbewijzen zijn afgegeven
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	2006-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. De aantallen afgegeven ervaringsbewijzen zijn onmiddellijk na afloop jaar beschikbaar, de cijfers omtrent de beroepsbevolking volgen enkele maanden later.
Laatst gewijzigd	8/05/2013
Meetmethode	De afgegeven ervaringsbewijzen zijn afkomstig van een administratieve database, beheerd door het Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie (Vlaams Ministerie van Werk en Sociale Economie). Dit agentschap geeft zelf de ervaringsbewijzen af. De data omtrent de beroepsbevolking zijn ontleend aan de Enquête Arbeidskrachten (ADSEI).
Bron data	Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie (WSE) (uitgereikte ervaringsbewijzen), ADSEI (beroepsbevolking)
Meer informatie	http://werk.be/sites/default/files/jaarrapport%20EB%202010%20DEF.pdf

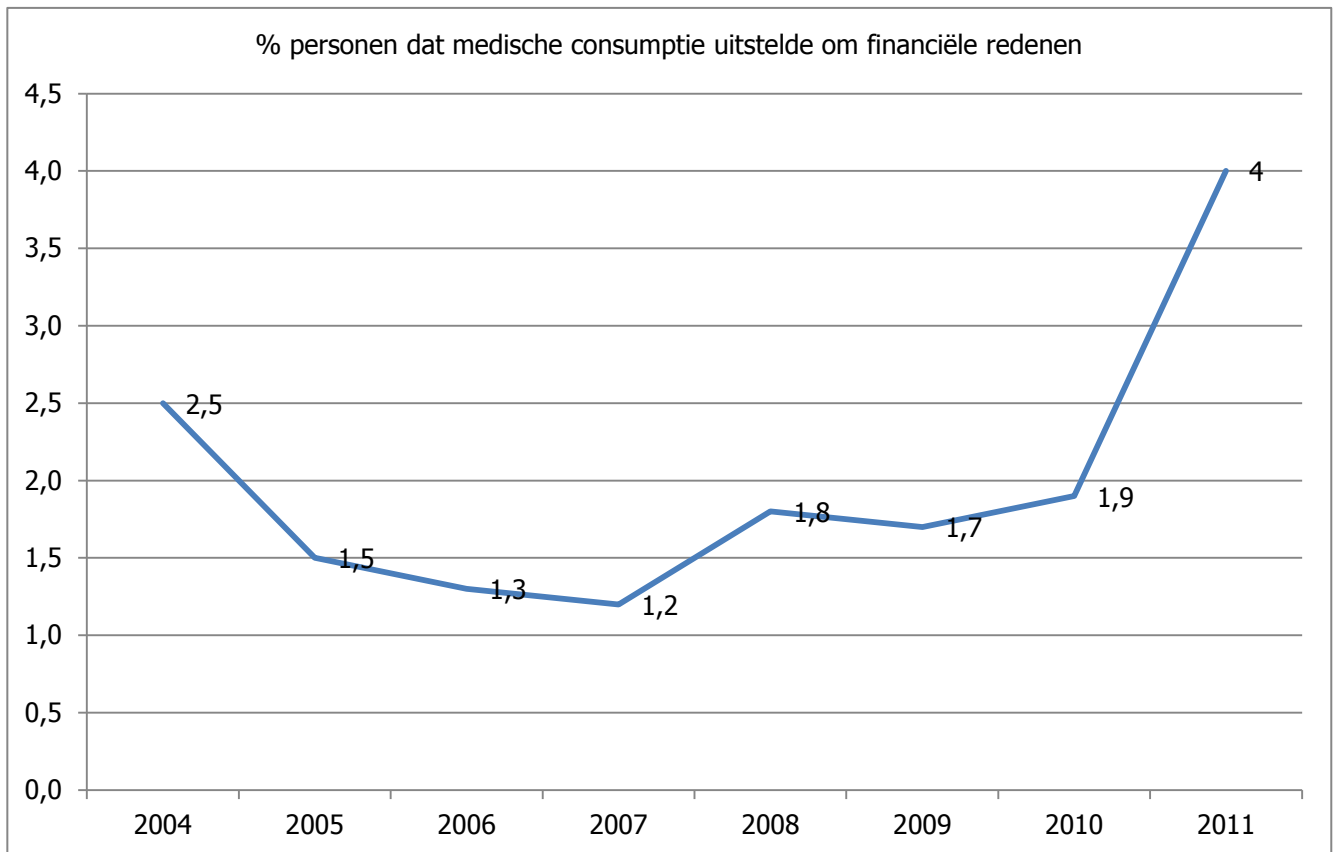

Bespreking

In oktober 2006 werd er voor het eerst ervaringsbewijzen afgegeven, namelijk voor 11 call center operators. Sindsdien is het aantal snel toegenomen. In 2007, het eerste volledige jaar waarvoor cijfers beschikbaar zijn, werden 240 ervaringsbewijzen uitgereikt, in 2010 886. In 2010 en 2011 is het cijfer gedaald, maar in 2012 stabiliseert het zich op 826. Het aantal beroepen steeg tussen 2006 en 2012 van 1 tot 36. De belangrijkste in 2012 zijn: tandartsassistent (119 ervaringsbewijzen), heftruckchauffeur (100), arbeidsconsulent (95), poetshulp (92) en sociaal tolk (66).

In verhouding tot de beroepsbevolking blijven de aantallen echter laag: in verhouding tot de werkenden tussen 15 en 64 jaar werden in 2012 0,03% ervaringsbewijzen afgegeven. In verhouding tot de werkzoekenden 15-64 jaar werden er 0,63% ervaringsbewijzen afgegeven.

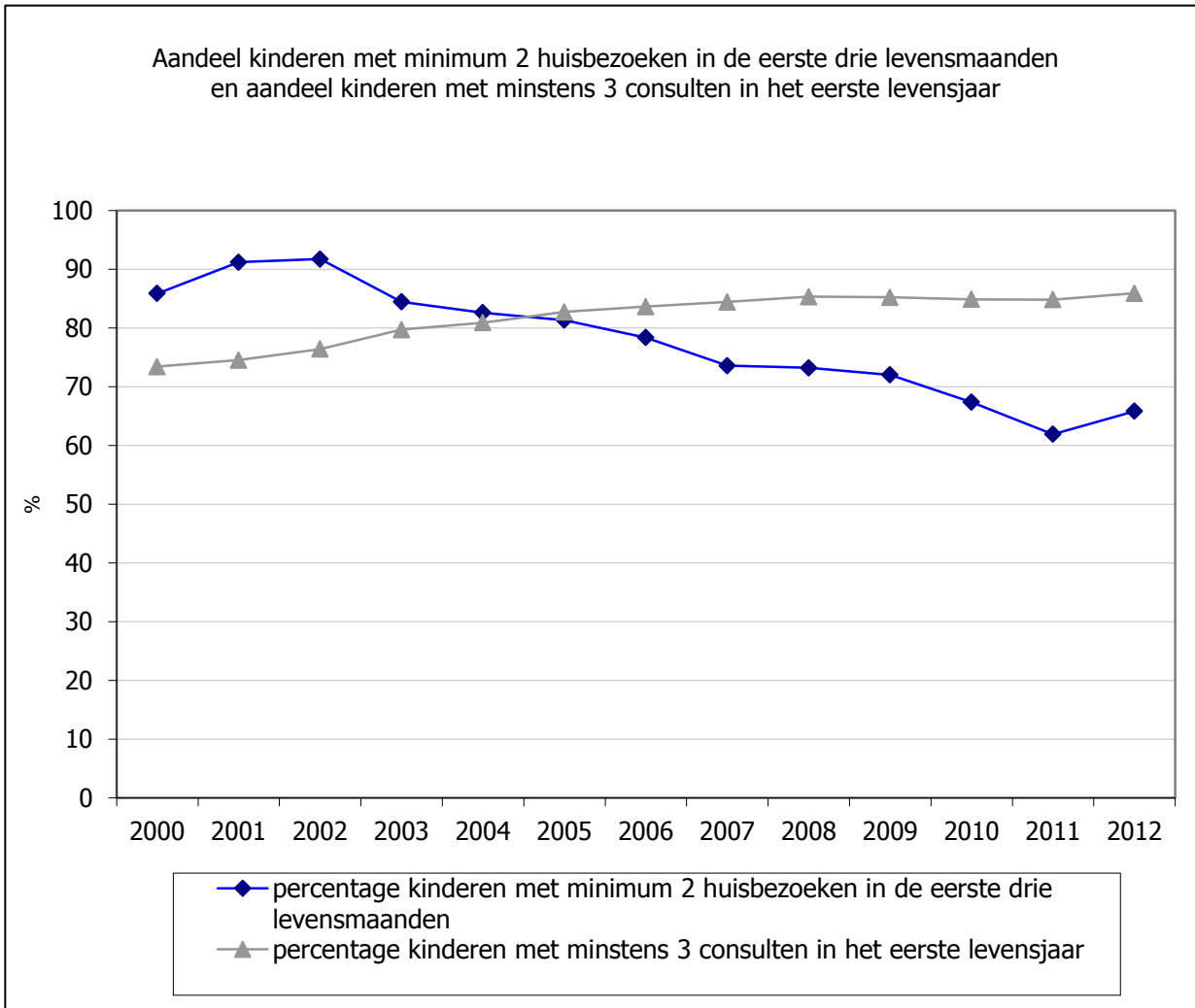
Doelstelling	12.1.1. In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen.
Kernindicator	Het aandeel van de bevolking dat in het voorbije jaar medische consumptie heeft moeten uitstellen om financiële redenen.
Definitie	Het percentage personen dat leeft in een huishouden waarvan één van de leden in het voorbije jaar een bezoek aan de arts of de tandarts heeft moeten uit- of afstellen om financiële redenen.
Streefwaarde	Een expliciete streefwaarde wordt niet in de doelstelling gegeven, maar een toegankelijk en betaalbaar aanbod impliceert dat het aandeel laag moet zijn en zou moeten afnemen.
Dimensies	Personen in private huishoudens
Vergelijking ruimte	De gegevens zijn geografisch vergelijkbaar. Binnen België zijn de meeste gegevens vergelijkbaar tussen het Vlaamse en het Waalse Gewest. Hoe dieper men in detail gaat, hoe sterker de betrouwbaarheid afneemt (omwille van de steekproefgrootte). Gezien de grootte van de steekproef in Brussel, wordt geadviseerd deze gegevens niet te publiceren of te gebruiken, wegens het te grote risico op onbetrouwbaarheid.
Vergelijking tijd	De gegevens zijn beschikbaar vanaf 2004 en zijn vergelijkbaar in de tijd.
Frequentie en stiptheid	De gegevens zijn afkomstig van de jaarlijkse Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) van Eurostat. Voor België is de Algemene Directie Statistiek (het vroegere NIS) de hoofdrolspeler. Voor het transversale gedeelte verstrekken de lidstaten de bestanden voor enquêtejaar N bij voorkeur binnen elf maanden na de gegevensverzameling aan Eurostat. De uiterste termijn is 30 november van jaar N+1 voor lidstaten waar de gegevens via doorlopende enquêtes of aan de hand van registers op het eind van jaar N worden verzameld.
Laatst gewijzigd	15/04/2013
Meetmethode	De SILC-steekproef is een tweetrapssteekproef van huishoudens. Vertrekpunt zijn de 10 provincies + het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Hierbinnen werden gemeentes op toevallige wijze getrokken (elke gemeente kan meermaals getrokken worden) en hierbinnen X aantal huishoudens. Binnen die huishoudens worden alle personen vanaf 16 jaar afzonderlijk geïnterviewd. Omvang circa 5.500 huishoudens.
Bron data	EU-SILC en Algemene Directie Statistiek
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm

bespreking

In 2011 leven 4% van de Vlamingen in een huishouden dat zegt dat het gezondheidszorgen heeft moeten uitstellen om financiële redenen. Dat aandeel is sinds 2010 toegenomen, want het schommelde de jaren voordien tussen 1% en 2,5% van de Vlamingen.

Doelstelling	12.1.2. In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen.
Kernindicator	Percentage kinderen met minimum 2 huisbezoeken in de eerste drie levensmaanden en met minstens 3 consulten in het eerste levensjaar
Definitie	Huisbezoeken van Kind en Gezin worden verricht door een verpleegkundige, terwijl bij consulten de ouders zelf terecht kunnen in een consultatiebureau (arts en verpleegkundige). Percentage kinderen met minimum 2 huisbezoeken in de eerste drie levensmaanden en met minstens 3 consulten in het eerste levensjaar.
Streefwaarde	Niet in doelstelling, maar een toereikend aanbod betekent dat alle kinderen minimaal 2 huisbezoeken en 3 consulten hebben.
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	De gegevens zijn beschikbaar vanaf 2000 en zijn vergelijkbaar in de tijd.
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	14/05/2013
Meetmethode	De gegevens komen uit Ikaros, vanaf april 2010 Mirage. In deze databanken van Kind en Gezin worden gegevens opgeslagen betreffende alle kinderen vanaf de geboorte. De gegevens worden geregistreerd door regioteamleden van Kind en Gezin tijdens contacten met gezinnen met jonge kinderen.
Bron data	Kind & Gezin - Statistisch Jaarverslag
Meer informatie	http://www.kindengezin.be

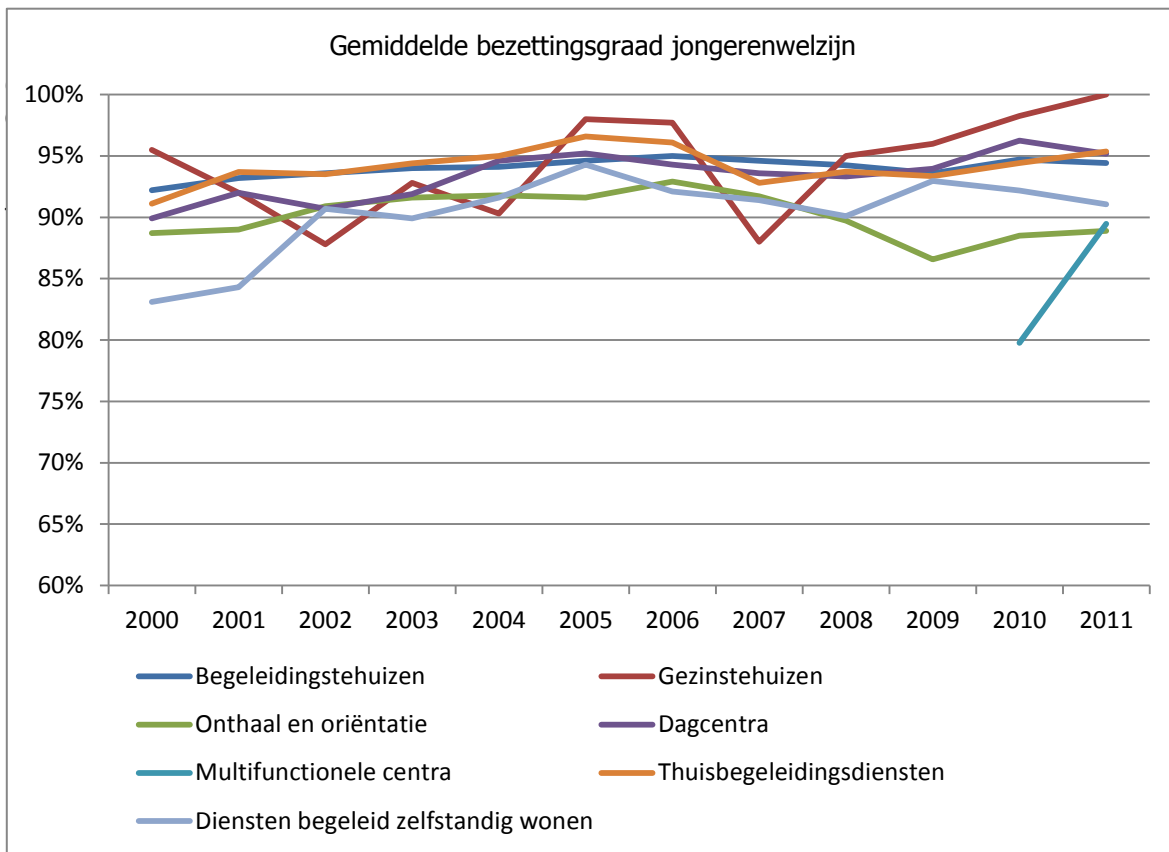
Bespreking

Voor het eerst in tien jaar steeg het aandeel kinderen dat in de eerste 3 levensmaanden minimum 2 huisbezoeken kreeg. De stijging van het aantal geboorten vanaf 2004 is in 2012 stilgevallen, terwijl het ingezette personeel wel voorzag in een verdere toename. Dit leidde tot een verhoging van het aandeel bereikte kindjes.

Na enige jaren van stagnatie noteren we terug een stijging van het aandeel kinderen dat in het eerste levensjaar 3 of meer consulten kreeg.

Beide vaststellingen wijzen op een grotere toegankelijkheid van de zorgverlening voor gezinnen met pasgeboren kinderen.

Doelstelling	12.1.3. In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen.
Kernindicator	De gemiddelde bezettingsgraad bij Jongerenwelzijn.
Definitie	De gemiddelde bezettingsgraad wordt bekomen door het aantal bezette plaatsen af te zetten tegenover het aantal erkende plaatsen.
Streefwaarde	De bezettingsgraad meet het effectief gebruik van het aanbod. Indien er afwijking naar onder of naar boven is, dan geeft dit een indicatie met betrekking tot de toereikendheid. Een streefwaarde is niet in doelstelling opgenomen.
Dimensies	Aantal bezette plaatsen en aantal erkende plaatsen.
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	De gegevens zijn beschikbaar vanaf 2000 en zijn vergelijkbaar in de tijd.
Frequentie en stiptheid	De gegevens worden door het Agentschap Jongerenwelzijn op de website gepubliceerd.
Laatst gewijzigd	16/04/2013
Meetmethode	
Bron data	Het agentschap Jongerenwelzijn
Meer informatie	http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/

Bespreking

De bezettingsgraad van de diensten van Jongerenwelzijn is erg hoog. Dit is niet nieuw, want ook in 2000 waren bezettingsgraden van meer dan 90% eerder regel dan uitzondering. Deze hoge bezettingsgraden geven aan dat een uitbreiding van het aanbod noodzakelijk is om een voldoende groot aanbod te creëren tegen 2020.

Doelstelling	12.1.4 In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen.
Kernindicator	De uitbreiding van de capaciteit die wordt gerealiseerd door infrastructuurwerken die door VIPA worden gesubsidieerd.
Definitie	De uitbreiding van de capaciteit die wordt gerealiseerd door infrastructuurwerken die door VIPA worden gesubsidieerd wordt weergegeven per welzijns- en zorgsector. Het is het verschil tussen de capaciteit van alle voorzieningen (per zorgsector) vóór de realisatie van het door het VIPA gesubsidieerde project en de capaciteit ná de realisatie. De capaciteit wordt geregistreerd op het moment van toekennen van de investeringssubsidie (goedkeuring principieel akkoord of subsidiebelofte).
Streefwaarde	De mate van capaciteitsuitbreiding kan beschouwd worden als een structuurindicator voor de mate waarin de investeringen met VIPA-middelen aansluiten bij de overheidsdoelstellingen, namelijk uitbreiding en differentiatie (focus op ambulante en semi-ambulante voorzieningen) van het bestaande aanbod.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2009 - 2011
Frequentie en stiptheid	jaarlijks, beschikbaar in de maand juni (X+1)
Laatst gewijzigd	2/05/2013
Meetmethode	Het betreft cijfers van de in het VIPA-kennisloket geregistreerde projecten.
Bron data	VIPA - jaarverslag
Meer informatie	www.vipa.be

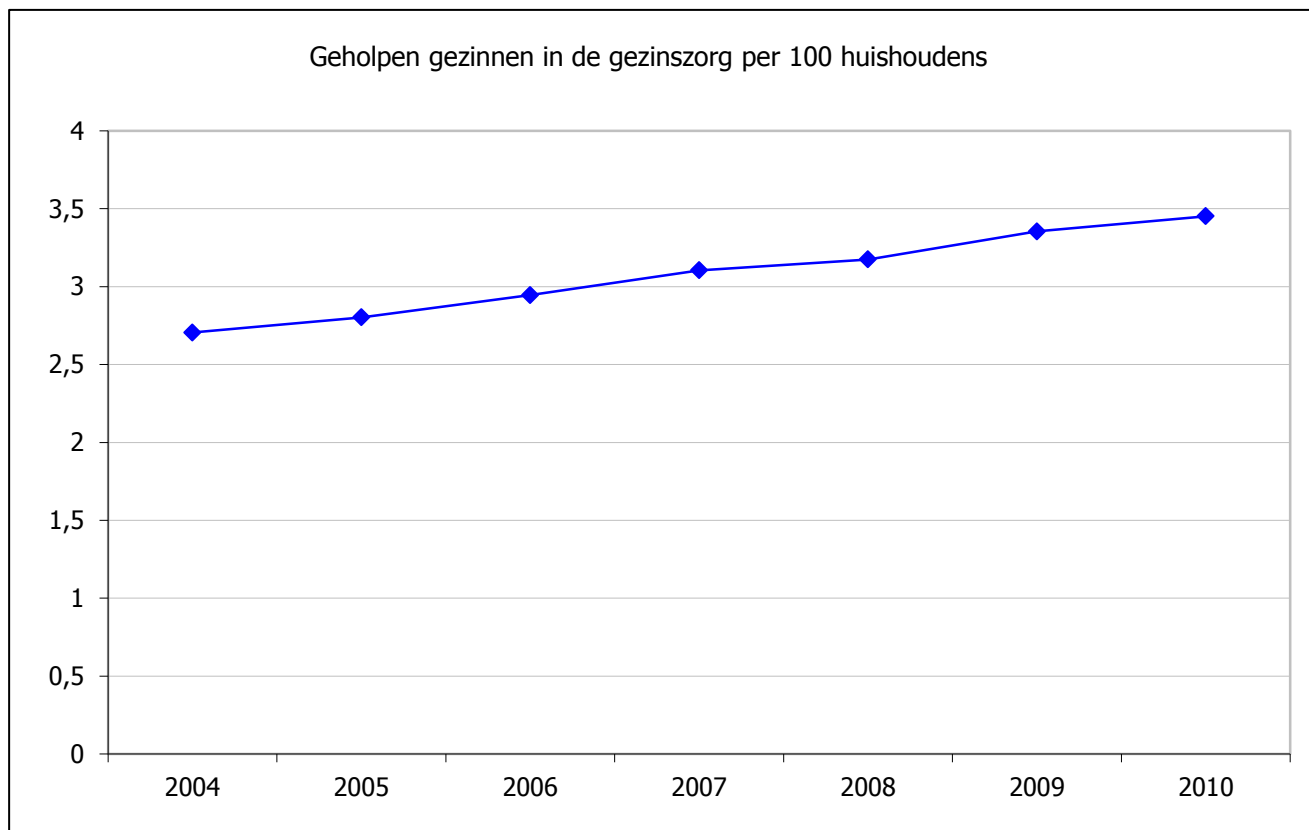
Capaciteitsverschil

	2009	2010	2011
Verzorgingsvoorzieningen	n.b.	202	111
Psychiatrische ziekenhuizen	n.b.	0	2
Ouderen- en thuiszorgvoorzieningen	858	499	826
Voorzieningen personen met een handicap	206	66	169
Voorzieningen gezinnen met kinderen	125	269	67
Centra algemeen welzijnswerk	0	4	8
Voorzieningen bijzondere jeugdbijstand	50	14	8
Voorzieningen preventieve en ambulante gezondheidszorg	0	0	0

Bespreking

Elke sector die onder het toepassingsgebied van het VIPA valt, heeft eigen accenten en doelstellingen. Globaal gesproken zien we in de meeste sectoren een uitbreiding of een differentiatie van het bestaande aanbod. Hierbij dient wel opgemerkt dat het in deze cijfers enkel om de toename van de capaciteit gaat, in heel wat gevallen worden enkel bestaande plaatsen gerenoveerd, deze kwaliteitstoename van reeds bestaande plaatsen komt niet tot uitdrukking in de cijfers.

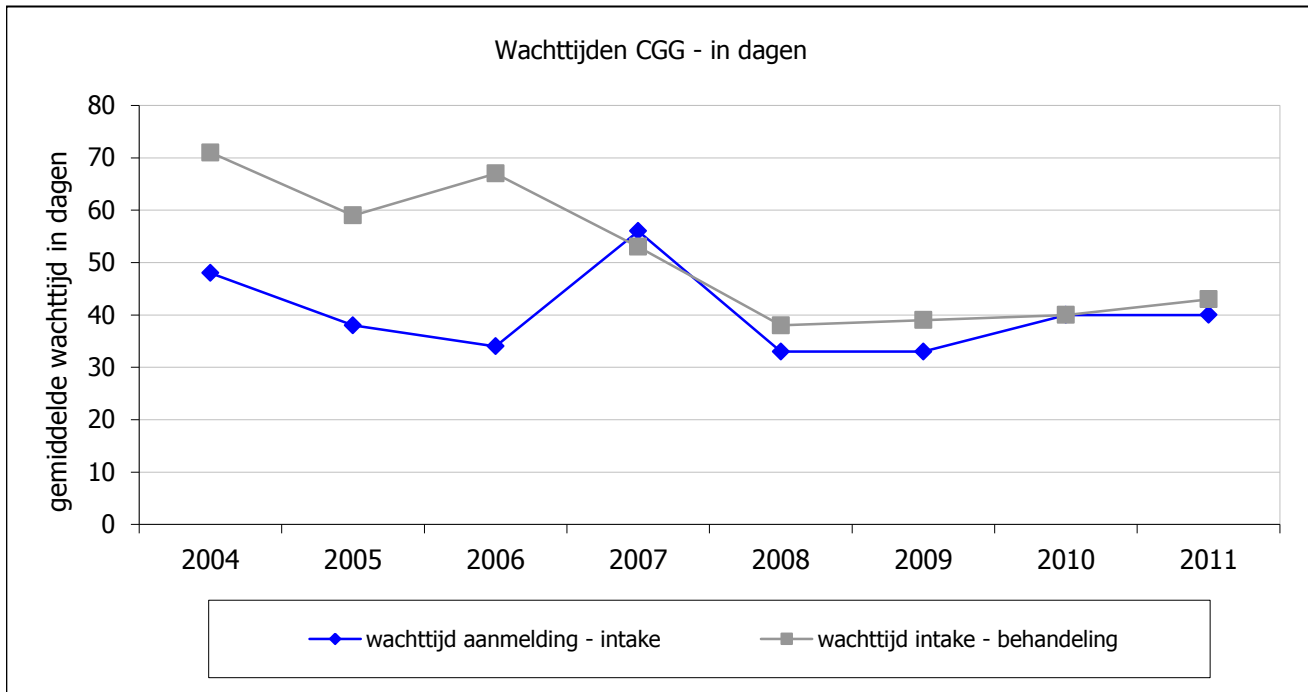
Doelstelling	12.3. Eerstelijnszorg- en thuiszorg zijn in 2020 versterkt.
Kernindicator	Geholpen gezinnen in de gezinszorg en aanvullende thuiszorg per 100 huishoudens.
Definitie	Het aantal gezinnen dat jaarlijks geholpen wordt door de verschillende diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg ten opzichte van het totaal aantal Vlaamse huishoudens.
Streefwaarde	Versterken, een concrete streefwaarde vermeldt de doelstelling niet. Dit versterken uit zich door een stijging van het aandeel (en aantal) geholpen gezinnen.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Niet vergelijkbaar met andere regio's of landen wegens totaal andere organisatie van de gezinshulp
Vergelijking tijd	De gegevens zijn beschikbaar vanaf 2004 en zijn vergelijkbaar in de tijd.
Frequentie en stiptheid	De cijfers worden jaarlijks in de loop van de maand mei bezorgd door het Agentschap Zorg en Gezondheid. Ze worden niet gepubliceerd.
Laatst gewijzigd	22/04/2013
Meetmethode	Het aantal gezinnen dat jaarlijks geholpen wordt door de openbare en de private diensten voor gezinszorg wordt samengeteld.
Bron data	Team Eerstelijn en Thuiszorg
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be

Bespreking

In 2010 werden 3,45% van de particuliere huishoudens geholpen door een openbare of een private dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg. Dit is sinds 2004 een toename met iets meer dan een kwart (+28%). Het aantal gezinnen dat geholpen wordt door de gezinszorg is sterker gestegen dan de toename van het aantal gezinnen. In 2004 werden 67.000 gezinnen van de 2,48 miljoen geholpen, in 2010 waren dat bijna 90.000 gezinnen van de 2,6 miljoen. De gezinszorg wordt jaarlijks versterkt.

Doelstelling	12.5.1. In de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg is er in 2020 voldoende aanbod gecreëerd.
Kernindicator	De wachttijd bij de centra Geestelijke Gezondheidszorg
Definitie	Er bestaan twee soorten wachttijden bij de Centra Geestelijke Gezondheidszorg. Deze tussen de aanmelding en het intake-gesprek en deze tussen het intake-gesprek en de start van de behandeling, telkens uitgedrukt in dagen. Beide worden opgenomen.
Streefwaarde	Niet expliciet in doelstelling, maar bij een toereikend aanbod zou er geen wachttijd zijn. Een afname van de wachttijd wijst dus op een grotere toereikendheid van het aanbod.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Bij vergelijkbaarheid in de tijd dient rekening gehouden te worden met de overgang naar nieuwe registratiemethode in 2007.
Frequentie en stiptheid	In de tweede jaarhelft worden de kerncijfers steeds op de website gepubliceerd (jaarlijks)
Laatst gewijzigd	15/04/2013
Meetmethode	De wachttijden worden verzameld door middel van het elektronische patiëntendossier. Hiervoor wordt enkel rekening gehouden met de erkende CGG, met de niet-erkende CGG wordt hier geen rekening gehouden.
Bron data	Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://www.zorgengezondheid.be/topPage.aspx?id=7668

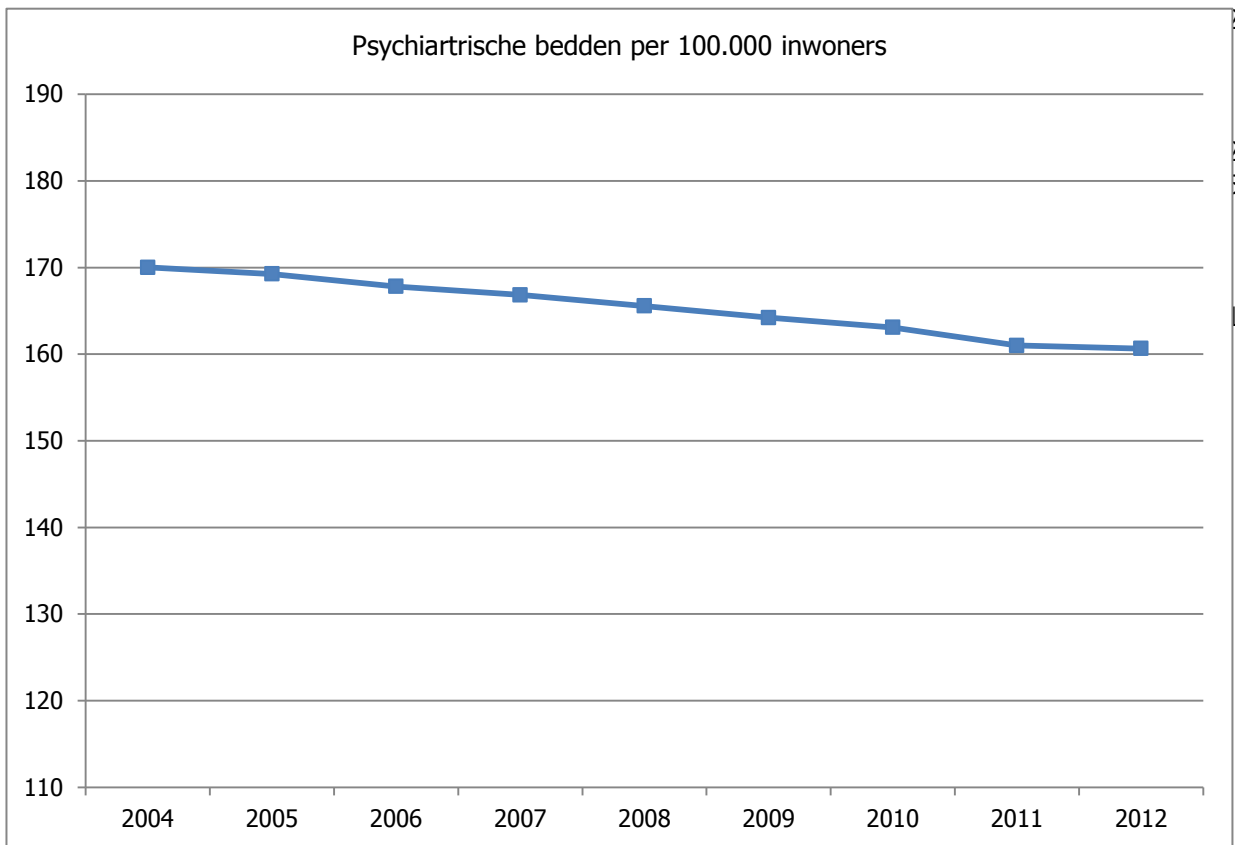

Bespreking

De gemiddelde wachttijd tussen aanmelding en intake bij de Centra Geestelijke Gezondheidszorg bedroeg in 2011 40 dagen, een status quo in vergelijking met 2010. De wachttijd tussen intake en start behandeling bedroeg ook 43 dagen in 2011.

Over de jaren heen was er een afname van de wachttijden, vooral bij deze tussen intake en start van de behandeling, wat op een grotere toereikendheid wijst. De meest recente jaren is er een stagnatie van de wachttijden.

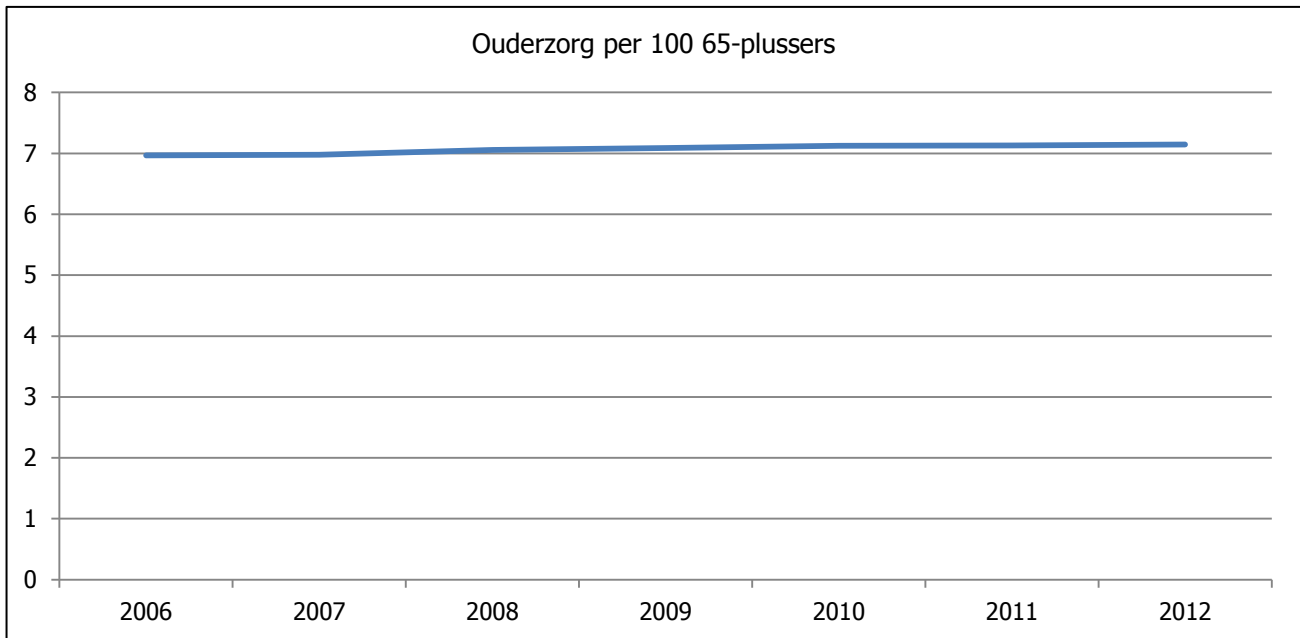
Doelstelling	12.5.2. Bij de organisatie van het volledige hulp- en zorgcontinuüm staan in 2020 efficiëntie, effectiviteit en daardoor de kwaliteit vanuit het oogpunt van de gebruiker centraal.
Kernindicator	Aantal psychiatrische bedden in de GGZ per 100.000 inwoners.
Definitie	Het totaal aantal verleende erkenningen voor bedden in psychiatrische ziekenhuizen per 100.000 inwoners. Om het totaal aantal bedden te berekenen wordt geen onderscheid gemaakt tussen plaatsen voor volwassenen of voor kinderen, tussen partiële of volledige hospitalisatie. Ook behandeling voor geriatrie, gezinsverpleging en de intensieve behandelingsplaatsen voor sterk gedraggestoorde en/of agressieve volwassen patiënten worden meegeteld.
Streefwaarde	Het aantal psychiatrische bedden per 100.000 inwoners is een maat voor de effectiviteit van de geestelijke gezondheidszorg. Zowel op federaal als op Vlaams niveau wenst het beleid immers in te zetten op de vermaatschappelijking van de zorg. Vermaatschappelijking betekent dat zoveel mogelijk mensen in hun vertrouwde omgeving zorg krijgen en dat het sociale netwerk, de buurt en de ruimere lokale samenleving betrokken wordt bij de ondersteuning van de gebruiker. Een afname van het aantal psychiatrische bedden - een zware residentiële zorgvorm - zou op een grotere vermaatschappelijking wijzen. Er is geen concrete streefwaarde opgegeven in de doelstelling.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004-2011
Frequentie en stiptheid	Het gaat om verleende erkenningen op 31 december. De cijfers worden jaarlijks in het voorjaar op de website gepubliceerd.
Laatst gewijzigd	2/05/2013
Meetmethode	Het aantal verleende erkenningen is een administratieve bron.
Bron data	Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/v2_default.aspx?id=21853

Bespreking

Eind 2012 telt het Vlaamse Gewest 161 bedden in psychiatrische ziekenhuizen per 100.000 inwoners. Dit aandeel nam de voorbije jaren gestaag af, in 2004 waren er 170 bedden per 100.000 inwoners, maar het laatste jaar is er een stagnatie. De oorzaak van deze stagnatie is helemaal toe te schrijven aan de toename van het aantal bedden in 2012, na een jarenlange afname. Alvorens te kunnen spreken van een heuse trendbreuk is het wachten op de evolutie van de komende jaren.

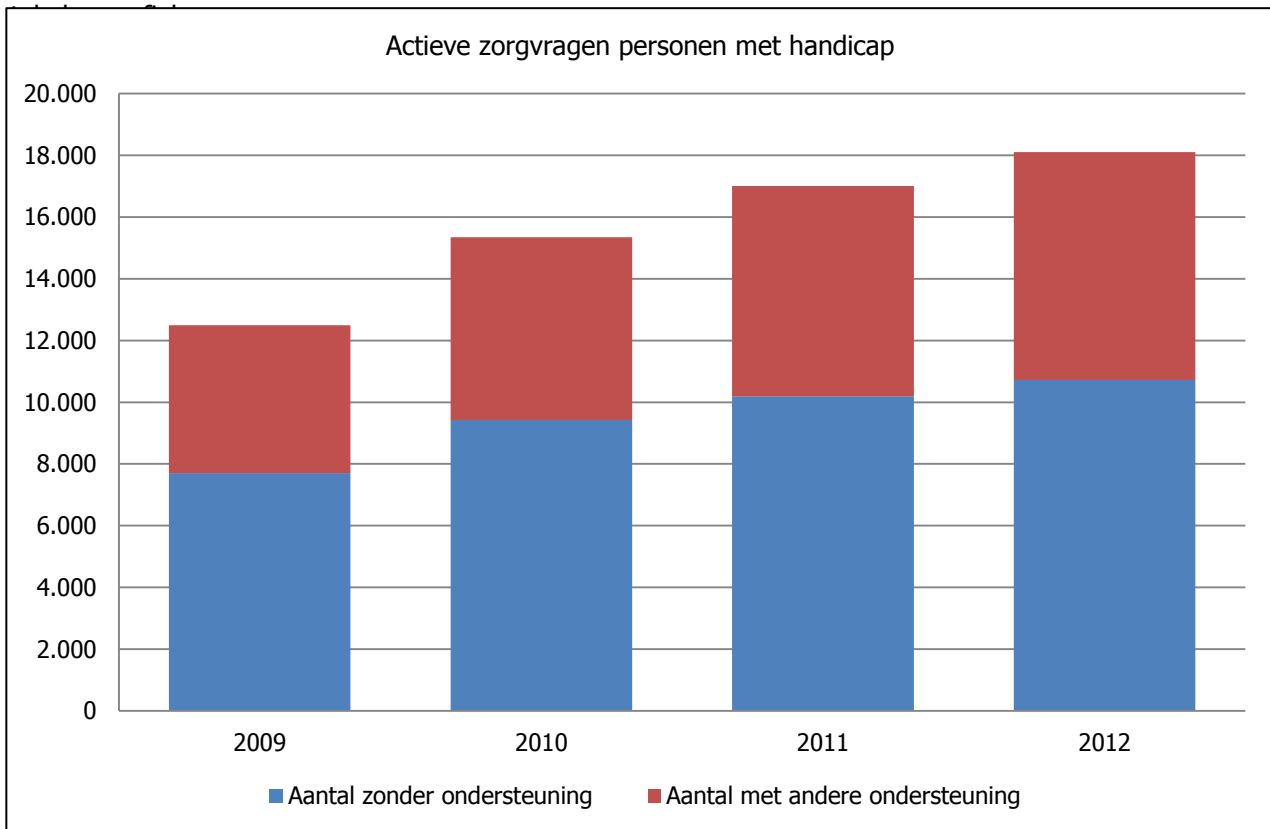
Doelstelling	12.5.3. In de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg is er in 2020 voldoende aanbod gecreëerd.
Kernindicator	Verhouding gerealiseerde capaciteit in de ouderenzorg t.o.v. 100 vijfenzestigplussers
Definitie	Het aantal gerealiseerde plaatsen en de gerealiseerde plaatsen in onderzoek in de residentiële ouderenzorg per 100 vijfenzestigplussers. De residentiële ouderenzorg bestaat uit woongelegenheden in de rusthuizen (woonzorgcentra) en woongelegenheden in serviceflats.
Streefwaarde	De verhouding van de capaciteit tegenover het aantal ouderen is een maat voor de toereikendheid. Er staat evenwel geen concrete streefwaarde in de doelstelling, zodat enkel algemene trends kunnen weergegeven worden.
Dimensies	Het aantal gerealiseerde plaatsen en gerealiseerde plaatsen in onderzoek in rusthuizen (woonzorgcentra) en serviceflats.
Vergelijking ruimte	Vlaamse Gewest
Vergelijking tijd	De gegevens zijn beschikbaar vanaf 2004 en zijn vergelijkbaar in de tijd.
Frequentie en stiptheid	De gegevens van de ouderenzorg zijn in januari X+1 beschikbaar (gepubliceerd op website van Zorg en Gezondheid). Voor het aantal 65-plussers is ADSEI de bron (publicatiedatum is variabel).
Laatst gewijzigd	15/04/2013
Meetmethode	Administratieve bron.
Bron data	Agentschap Zorg en Gezondheid en ADSEI
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be

Bespreking

Per 100 65-plussers zijn er 7,14 plaatsen in de residentiële ouderenzorg. In 2006 lag het aantal plaatsen nog onder de 7 per 100 65-plussers. Het aandeel plaatsen stijgt, wat wil zeggen dat de toename van het aantal plaatsen in de ouderenzorg groter is dan de toename van het aantal 65-plussers. De laatste jaren wordt het aantal plaatsen in de ouderenzorg meer toereikend in het licht van maatschappelijke en demografische ontwikkelingen, in casu de vergrijzing.

Doelstelling	12.5.4. In de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg is er in 2020 voldoende aanbod gecreëerd.
Te overwegen indicator	Aantal zorgvragen op de centrale registratie zorg van Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) met een actieve zorgvraag, naar het al dan niet reeds ontvangen van VAPH-ondersteuning.
Definitie	Het totaal aantal personen dat met één of meerdere actieve en dringende zorgvragen bij de Centrale Registratie van Zorgvragen geregistreerd is, met uitzondering van logeren en trajectbegeleiding. Bij het stellen van een zorgvraag diende tot 1 december 2011 een urgentiecode aangegeven te worden. Enkel de dringende zorgvragen (UC1 en UC2) worden opgenomen. Vanaf die datum zijn er bij registratie nog slechts 2 urgentie-categorieën, met name het is een actieve vraag of het is een toekomstgerichte vraag. We beschouwen enkel de actieve vragen. Vragen naar ondersteuning persoonlijk assistentiebudget (PAB) worden pas sinds 2 december 2011 op dezelfde wijze als de andere vragen geregistreerd (zelfde webapplicatie), omwille van vergelijkbaarheid worden ze niet meegeteld. Er wordt een opdeling gemaakt naar het al dan niet reeds hebben van VAPH-ondersteuning.
Streefwaarde	Bij een toereikend aanbod zou er niemand op de Centrale Registratie Zorg voorkomen.
Dimensies	Aantal personen
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Vergelijkbaar, maar de registratie is onderhevig aan wijzigende maatschappelijke en wettelijk kaders.
Frequentie en stiptheid	Halfjaarlijks publiceert het VAPH een "Zorgregierapport" (mei en oktober) met daarin de situatie van het voorbije semester. Voor deze rapportage wordt de situatie op 31 december opgenomen. Uitzonderlijk werd het Zorgregierapport 2011 opgesteld op basis van de situatie op 30 november.
Laatst gewijzigd	16/05/2013
Meetmethode	Rapportage van de bij het VAPH geregistreerde zorgvragen. Om de reeds geboden ondersteuning daaraan te linken moesten een aantal gegevens geïntegreerd worden, dit was pas mogelijk vanaf het rapport betreffende 2009.
Bron data	Het CRZ-rapport van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)
Meer informatie	http://www.vaph.be/vlafo/view/nl/464335-Zorgvragen.html

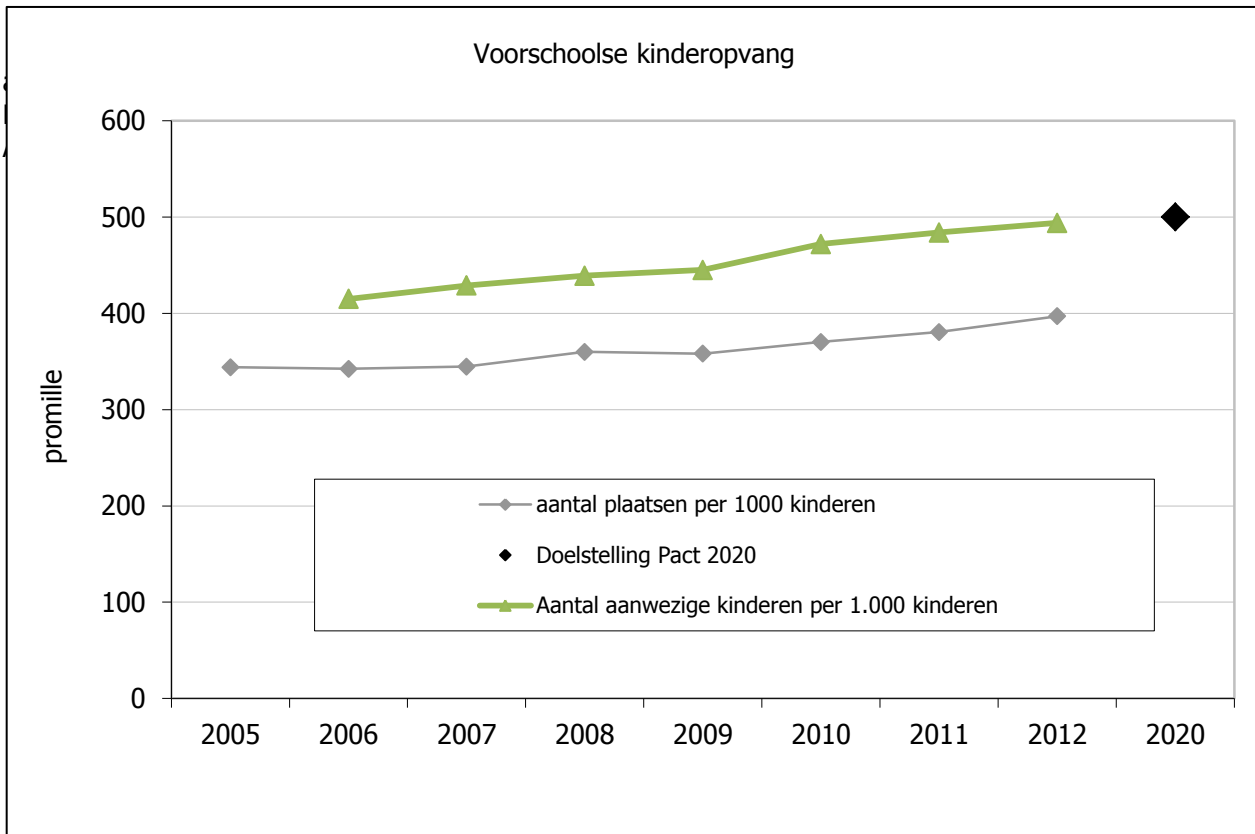

Bespreking

Op 31 december 2012 waren in totaal 18.110 personen met een actieve zorgvraag geregistreerd bij de Centrale Registratie Zorg. Ongeveer 2 op de 5 zorgvragen zijn afkomstig van personen die al een of andere vorm van ondersteuning krijgen. Hier zijn diverse verklaringen voor mogelijk. Het kan bijvoorbeeld gaan om een migratievraag. Daarbij wenst een persoon ondersteuning binnen dezelfde zorgvorm, maar door een andere dienst, eventueel in een andere regio. Het kan ook gaan om een vraag naar meer intensieve ondersteuning, bijvoorbeeld van deeltijds naar voltijds.

Ondanks het realiseren van meer middelen, de ondersteuning van meer personen en een toename van het aantal afgesloten zorgvragen blijft het aantal geregistreerde actieve zorgvragen verder groeien, ook bij deze die nog geen enkele ondersteuning van het VAPH krijgen.

Doelstelling	12.6 Voor minstens de helft van de kinderen tot 3 jaar worden in 2020 formele en kwaliteitsvolle vormen van kinderopvang aangeboden.
Kernindicator	Aantal plaatsen aantal kinderen in formele kinderopvang per duizend kinderen (0-3 jaar)
Definitie	Het aantal aanwezige kinderen in en het aantal plaatsen in de voorschoolse opvang per 1000 kinderen onder de drie jaar. De opvangplaatsen zijn erkend en gesubsidieerd of hebben een attest van toezicht van Kind en Gezin. Beide reeksen samen zijn belangrijk, omdat één opvangplaats kan immers door meerdere kinderen gebruik worden, vb. deeltijds. Het aantal aanwezige kinderen dat jaarlijks (beginjaar 2006) gebruik maakt van opvang is in het Pact opgenomen vanaf 2013.
Streefwaarde	500 plaatsen per 1.000 kinderen. Het is een indicator voor de toereikendheid van het aanbod.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	De capaciteit vanaf 2005 en het aantal aanwezige kinderen in de opvang vanaf 2006.
Frequentie en stiptheid	jaarlijks, beschikbaar in de maand juni (X+1)
Laatst gewijzigd	15/05/2013
Meetmethode	Het aantal voorschoolse opvangplaatsen is de som van het aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december. Het aantal aanwezige kinderen wordt geteld tijdens de eerste week van februari. Het totaal aantal kinderen is informatie die niet bij ADSEI gehaald wordt, maar uit een eigen bestand van Kind en Gezin. Enerzijds omwille van de laattijdige beschikbaarheid van de ADSEI-cijfers en anderzijds omwille van het feit dat de ADSEI-cijfers enkel gaan over de de jure bevolking. Het gebruik van het aantal kinderen volgens K&G laat ook toe om teller en noemer op hetzelfde tijdstip te nemen (in het verleden werd het aantal plaatsen op 31/12 en het aantal kinderen op 1/1 van datzelfde jaar genomen).
Bron data	Kind en Gezin - jaarverslag
Meer informatie	www.kindengezin.be

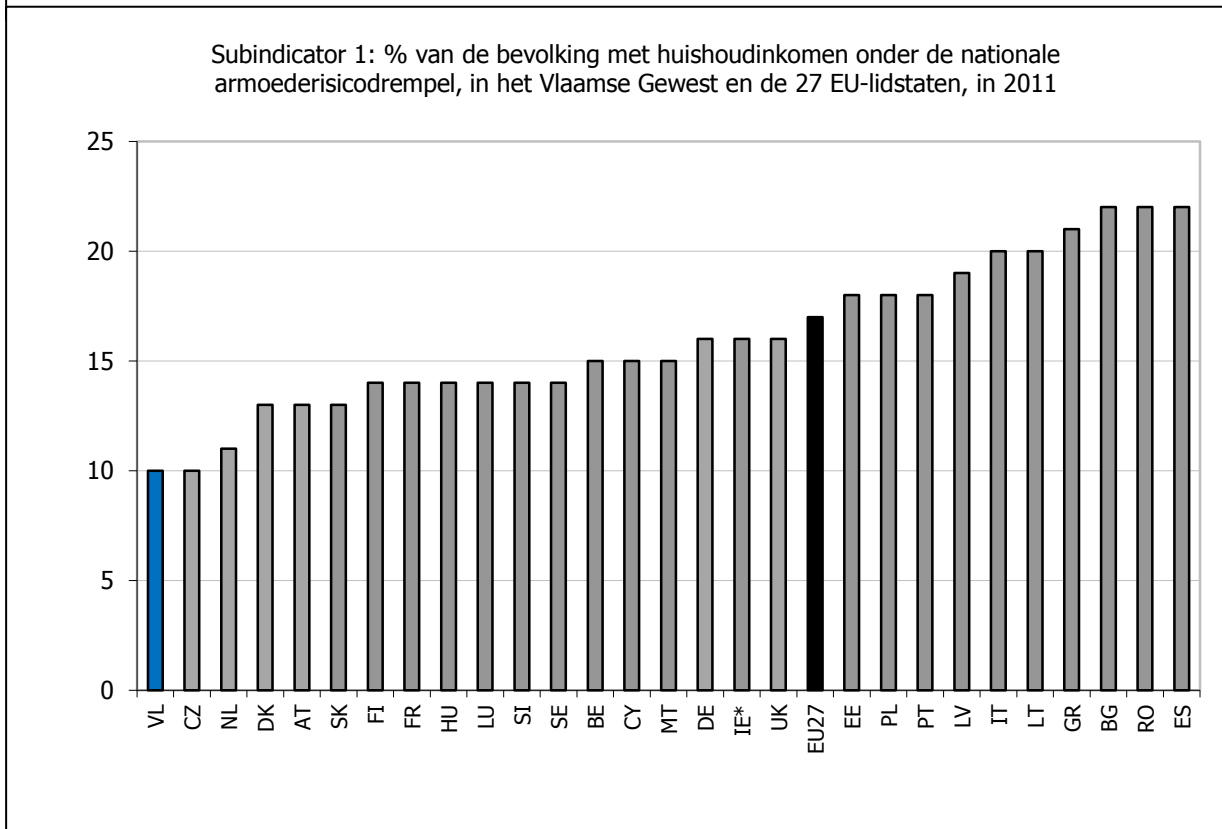
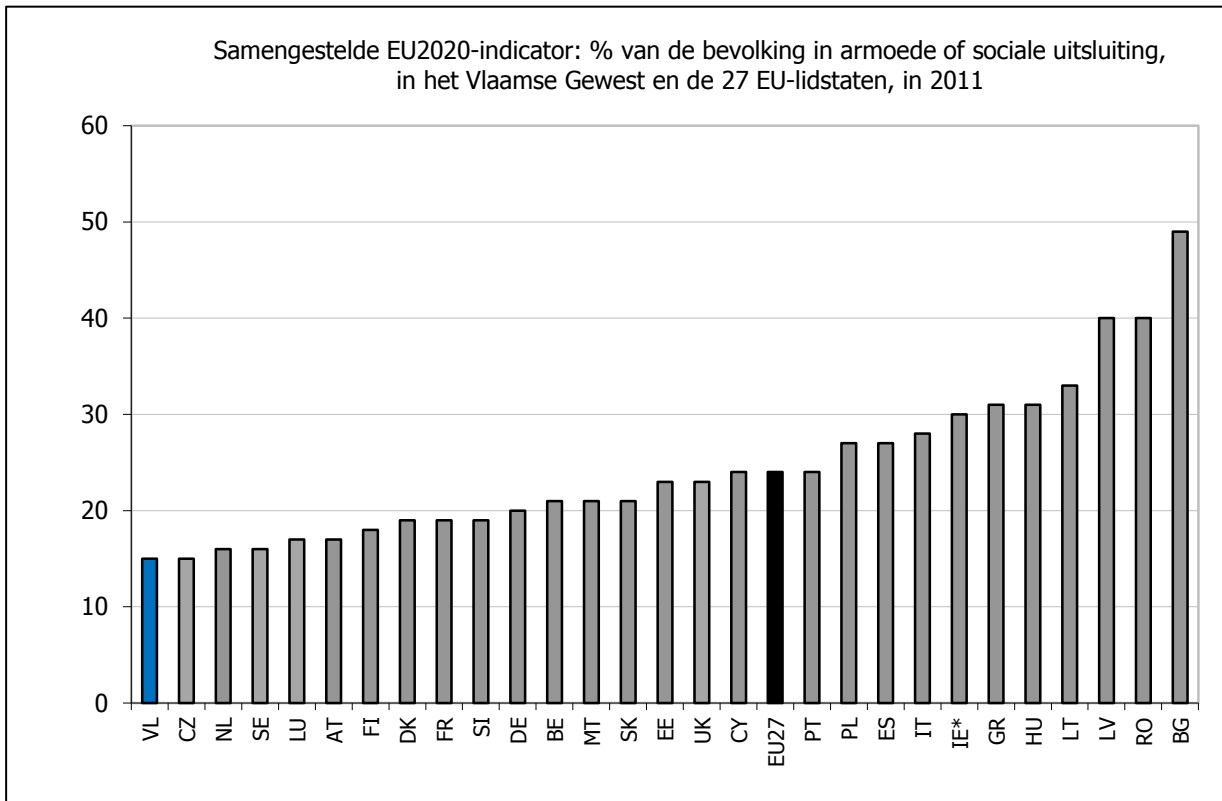

Bespreking

In 2012 waren er in het Vlaamse Gewest 3.897 plaatsen per 1.000 kinderen. Het aantal plaatsen per 1.000 kinderen jonger dan 3 jaar blijft - op 2006 na - de jongste jaren stijgen. De daling in 2006 was te wijten aan het feit dat de stijging van het aantal geboorten groter was dan de toename van het aantal plaatsen.

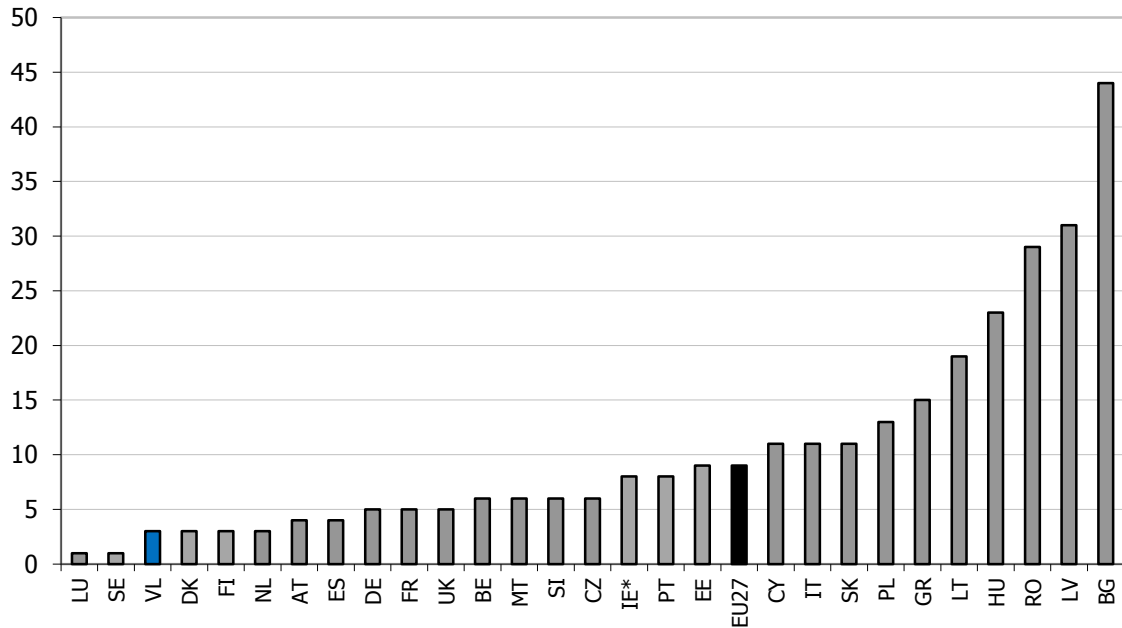
Niet alleen het relatieve aantal plaatsen maar ook het relatieve aantal opgevangen kinderen neemt jaar na jaar toe. Stilaan maakt de helft van de jonge kinderen gebruik van een opvangvoorziening die erkend wordt door Kind en Gezin.

Doelstelling	13.1 In 2020 ligt het aandeel inwoners dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.
Kernindicatoren	Personen in armoede of sociale uitsluiting: internationale vergelijking
Definitie	<p>Volgens de samengestelde EU2020-indicator leeft iemand in armoede of sociale uitsluiting als hij of zij voldoet aan minstens 1 van 3 onderstaande voorwaarden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. leeft in een gezin dat moet ronkomen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel, na sociale transfers; 2. leeft in een gezin dat ernstig materieel gedepriveerd is (= mist minstens 4 van lijst van 9 items* omwille van financiële redenen); 3. is niet ouder dan 59 jaar en leeft in een gezin met zeer lage werkintensiteit. Dat is een gezin waarvan de totale werkintensiteit lager ligt dan 0,20. De werkintensiteit is de verhouding van het aantal gewerkte maanden in het voorgaande jaar door alle volwassen leden van het huishouden van 18 tot 59 jaar tot het aantal maanden dat alle volwassen leden van het huishouden van 18 tot 59 jaar hadden kunnen werken. <p>* 1 week vakantie per jaar, een maaltijd met vis, vlees, kip of vegetarisch alternatief om de 2 dagen, een wasmachine, een kleuren-tv, een telefoon, een auto, de rekeningen voor huur/hypotheek en nutsvoorzieningen kunnen betalen, het huis degelijk kunnen verwarmen, beperkte onverwachte financiële uitgave (850 euro) kunnen doen.</p>
Streefwaarde	De Vlaamse percentages op de samengestelde indicator en de subindicatoren liggen in 2020 laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.
Dimensies	Individueel
Vergelijking ruimte	De EU-SILC-enquête maakt vergelijkingen met het Waalse Gewest, België als geheel en de andere EU27-landen mogelijk.
Vergelijking tijd	De EU-SILC-enquête werd opgestart in 2004 en daarna jaarlijks herhaald. De meest recente cijfers zijn afkomstig van SILC 2011. De gegevens over inkomen hebben telkens betrekking op het jaar voorafgaand aan de survey.
Frequentie en stiptheid	De tijdigheid is strikt bepaald via Verordening (EG) nr. 1177/2003 van 16 juni 2003. De data van het transversale gedeelte verstrekken de lidstaten voor enquêtejaar N bij voorkeur binnen elf maanden na de gegevensverzameling aan Eurostat. De uiterste termijn is 30 november van jaar N+1 voor lidstaten waar de gegevens via doorlopende enquêtes of aan de hand van registers op het eind van jaar N worden verzameld en 1 oktober van jaar N+1 voor de overige lidstaten. De data van het longitudinale gedeelte verstrekken de lidstaten voor eind maart van jaar N+2.
Laatst gewijzigd	18/04/2013
Meetmethode	Survey
Bron data	ADSEI en Eurostat
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm http://statbel.fgov.be/silc/ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators

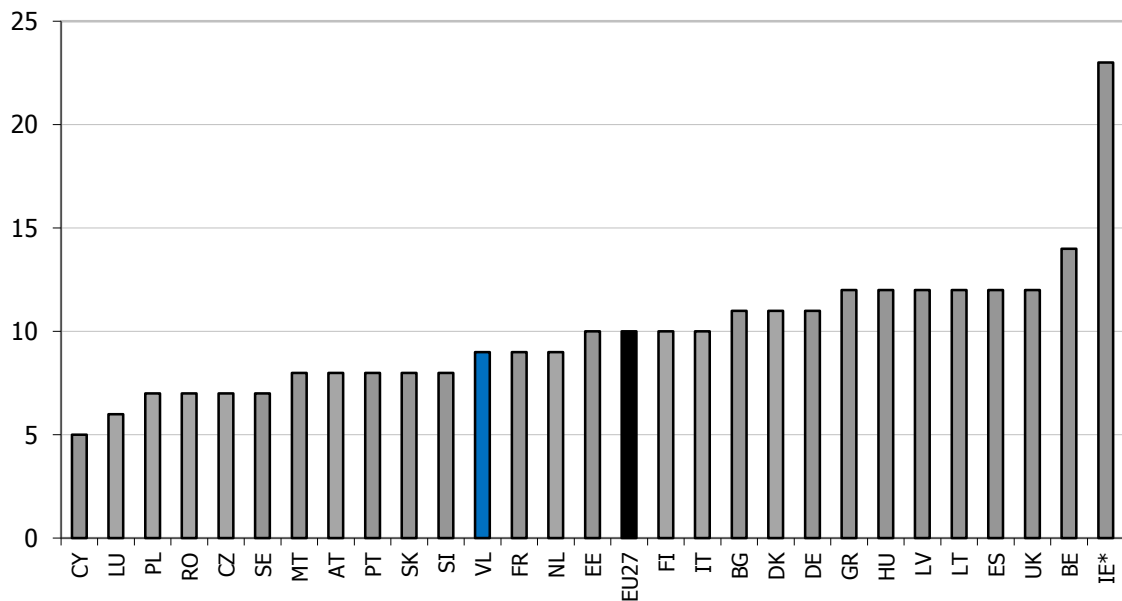

* Cijfer voor 2010.

Subindicator 2: % van de bevolking in huishouden in ernstige materiële deprivatie, in het Vlaamse Gewest en de 27 EU-lidstaten, in 2011

Subindicator 3: % van de bevolking in huishouden met zeer lage werkintensiteit, in het Vlaamse Gewest en de 27 EU-lidstaten, in 2011

* Cijfer voor 2010.

Bespreking

De Europese Unie stelt zich in haar EU2020-strategie tot doel om het aantal personen in armoede of sociale uitsluiting tegen 2020 met 20 miljoen te verminderen. Om de opvolging van deze doelstelling te monitoren, wordt gebruik gemaakt van een samengestelde indicator. Iemand wordt beschouwd als arm of sociaal uitgesloten als hij of zij voldoet aan minstens 1 van 3 voorwaarden. Voor elke inwoner wordt vooreerst gekeken naar zijn of haar huishoudinkomen. Dat wordt vergeleken met de nationale armoederisicodrempel. Tegelijk wordt nagegaan of de persoon al dan niet leeft in een ernstig materieel gedepriveerd huishouden. Dat heeft te maken met de levensstandaard van het huishouden. Een huishouden is ernstig materieel gedepriveerd als het minstens 4 items uit een lijst van 9 basisitems moet missen omwille van financiële redenen. Ten slotte wordt voor alle personen jonger dan 60 jaar ook gekeken naar de werkintensiteit van het huishouden. Het gaat om het aantal gewerkte maanden in het afgelopen jaar door alle volwassen leden van het huishouden tegenover het totaal aantal maanden dat zij gewerkt konden hebben. Is die verhouding kleiner dan 0,2, dan is er sprake van een huishouden met zeer lage werkintensiteit.

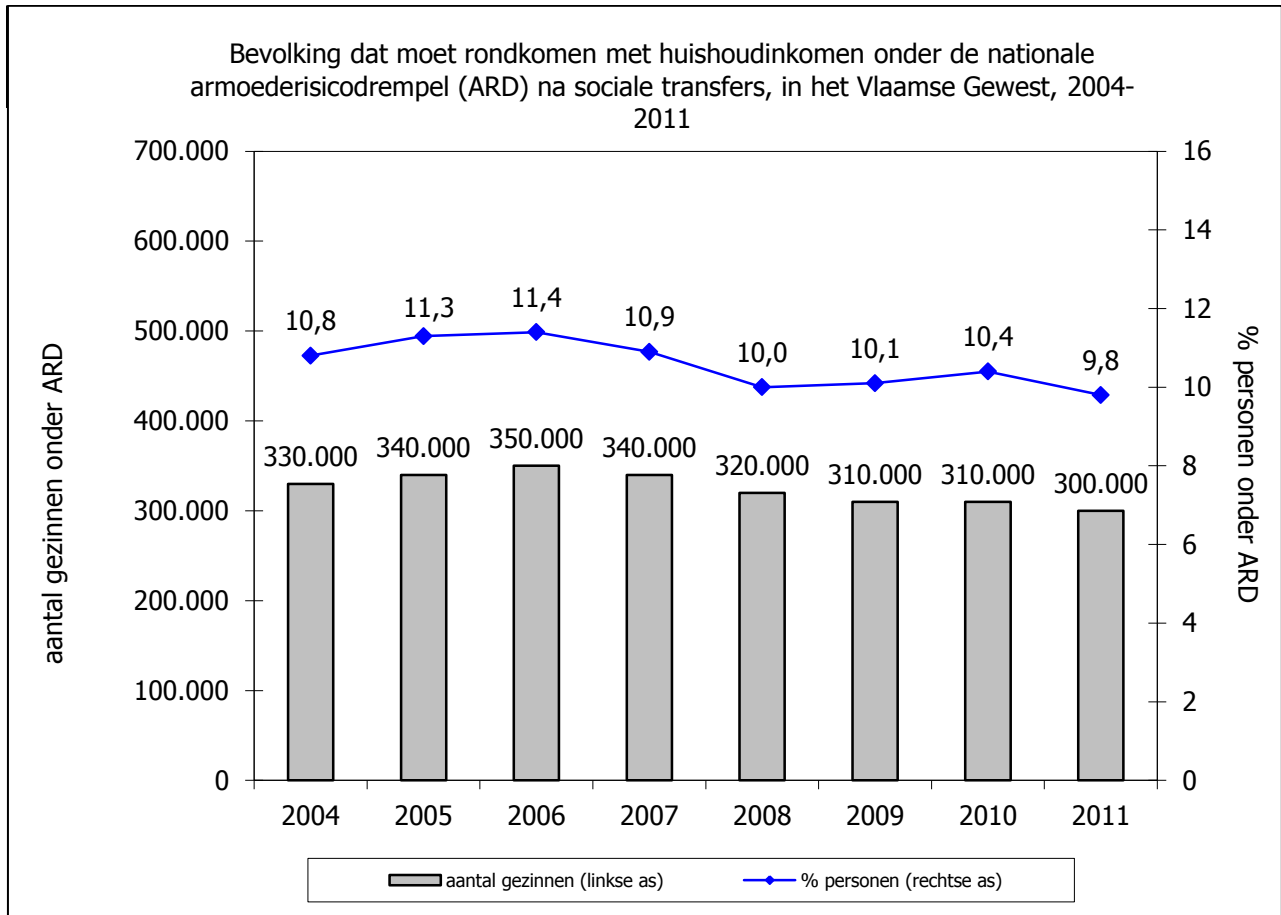
In 2011 leefde volgens deze samengestelde EU2020-indicator 15% van de Vlamingen in armoede of sociale uitsluiting. Dat ligt duidelijk lager dan het EU27-gemiddelde (24%). Vlaanderen haalt daarmee een met Tsjechië gedeelde 1ste plaats in de EU27. Ook op 2 van de 3 subindicatoren haalt het Vlaamse Gewest een score op het niveau van de best presterende EU-landen. Dat is het geval bij het aandeel van de bevolking dat moet rondkomen met een inkomen onder de armoederisicodrempel en bij het aandeel van de bevolking dat leeft in een gezin in ernstige materiële deprivatie. Bij de subindicator over zeer lage werkintensiteit zakt het Vlaamse Gewest met een gedeelde 12de plaats naar de middenmoot in de EU-rangschikking.

Deze goede internationale prestatie van het Vlaamse Gewest op de samengestelde EU2020-indicator en op 2 van de 3 subindicatoren en de iets mindere prestatie op de subindicator over zeer lage werkintensiteit, blijft vrij constant over de jaren heen.

Hierbij kan nog worden vermeld dat de Vlaamse Regering zich in het Vlaamse Hervormingsprogramma voor de EU2020-strategie er zich toe verbonden heeft om het aantal personen in armoede of sociale uitsluiting tussen 2008 en 2020 met 30% te verminderen. Dat betekent dat het aantal personen in armoede of sociale uitsluiting in Vlaanderen volgens de EU2020-definitie gedaald moet zijn van 930.000 personen in 2008 tot maximaal 650.000 personen in 2020. Tegelijk gaat de Vlaamse Regering ook voor een 30%-reductie tussen 2008 en 2020 op de 3 subindicatoren van de EU2020-indicator afzonderlijk.

Tot slot dient opgemerkt te worden dat in de EU-SILC-survey bepaalde kwetsbare bevolkingsgroepen (zoals personen in collectieve huishoudens, personen die illegaal in het land verblijven of dak- en thuislozen), niet of nauwelijks vertegenwoordigd zijn.

Doelstelling	13.2 In 2020 ligt het aandeel inwoners dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen. Dit houdt in dat in 2020 in Vlaanderen elk gezin ongeacht de samenstelling, minstens een inkomen heeft dat de Europese armoederisicodrempel bereikt.
Kernindicatoren	% personen en huishoudens met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel na sociale transfers (zie subindicator 1 van samengestelde EU2020-indicator)
Definitie	De Europese actieplannen stellen dat een persoon risico loopt op financiële armoede als zijn of haar netto beschikbaar equivalent huishoudinkomen lager ligt dan de nationale armoederisicodrempel na alle sociale transfers. De Belgische armoederisicodrempel wordt berekend door 60% te nemen van het mediaan equivalente beschikbare huishoudinkomen van alle Belgen.
Streefwaarde	"Elk gezin dient in 2020 ongeacht de samenstelling een inkomen te hebben dat de armoederisicodrempel bereikt." Dit betekent dat het % personen en het aantal gezinnen met een inkomen onder de armoederisicodrempel in principe naar 0 moet evolueren. In het Vlaamse Hervormingsprogramma voor de EU2020-strategie wordt als doel gesteld om het aantal personen met een inkomen onder de armoederisicodrempel tussen 2008 en 2020 met 30% te verminderen.
Dimensies	Het armoedecijfer wordt hier berekend op gezinsniveau en op individueel niveau. In beide gevallen wordt eerst het totale netto beschikbare huishoudinkomen gedeeld door een equivalentiefactor die rekening houdt met de grootte en samenstelling van het gezin. Deze equivalentiefactor bedraagt 1 bij een huishouden met 1 volwassene en wordt verhoogd met een factor 0,5 voor elke bijkomende volwassene en een factor 0,3 voor elk kind jonger dan 14 jaar. Om het aantal gezinnen onder de armoededrempel (armoederisico op gezinsniveau) te kennen wordt dit equivalente huishoudinkomen vergeleken met de armoederisicodrempel. Om te komen tot het percentage personen onder de armoederisicodrempel (armoederisico op individueel niveau) wordt aan elk lid van het huishouden dit equivalent huishoudinkomen toegekend en wordt dit inkomen per persoon vergeleken met de armoederisicodrempel.
Vergelijking ruimte	De EU-SILC-enquête maakt vergelijkingen met het Waalse Gewest, België als geheel en de andere EU27-landen mogelijk.
Vergelijking tijd	De EU-SILC-enquête werd opgestart in 2004 en daarna jaarlijks herhaald. De meest recente cijfers zijn afkomstig van SILC 2011. De gegevens over inkomen hebben telkens betrekking op het jaar voorafgaand aan de survey.
Frequentie en stiptheid	De tijdigheid is strikt bepaald via Verordening (EG) nr. 1177/2003 van 16 juni 2003. De data van het transversale gedeelte verstrekken de lidstaten voor enquêtejaar N bij voorkeur binnen elf maanden na de gegevensverzameling aan Eurostat. De uiterste termijn is 30 november van jaar N+1 voor lidstaten waar de gegevens via doorlopende enquêtes of aan de hand van registers op het eind van jaar N worden verzameld en 1 oktober van jaar N+1 voor de overige lidstaten. De data van het longitudinale gedeelte verstrekken de lidstaten voor eind maart van jaar N+2.
Laatst gewijzigd	18/04/2013
Meetmethode	Survey
Bron data	ADSEI en Eurostat
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2785.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm http://statbel.fgov.be/silc/ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators

Bespreking

De nationale armoederisicodrempel lag in 2011 voor een alleenstaande op 12.005 euro per jaar of 1.000 euro per maand. Omgerekend is dat voor een gezin met twee volwassenen en twee kinderen 2.101 euro per maand.

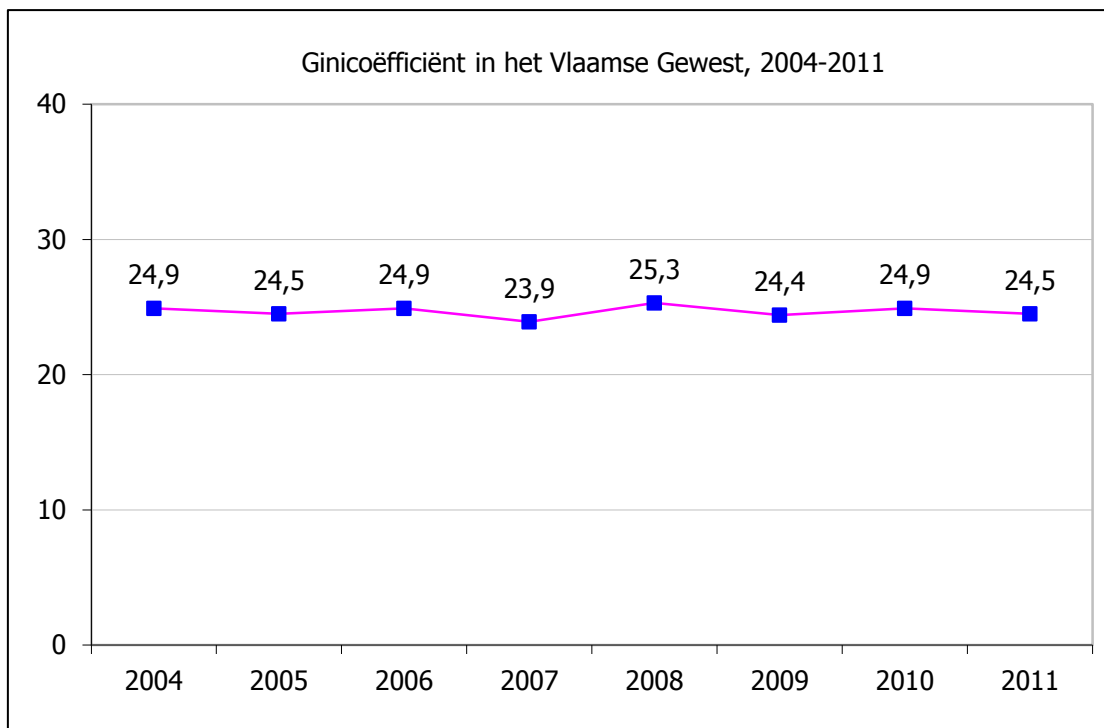
Iets minder dan 1 op de 10 personen in Vlaanderen (9,8%) beschikte in 2011 over een huishoudinkomen onder deze armoeddrempel. Dat komt overeen met ongeveer 610.000 personen. Ouderen, alleenstaanden, personen in eenoudergezinnen en oudere koppels, personen die niet werken, laagopgeleiden en huurders lopen een hoger risico om in armoede terecht te komen. Ook personen met een niet-EU-nationaliteit kampen met een verhoogd armoederisico.

Het armoederisicopercentage in de afgelopen jaren kent een lichte daling.

In het Vlaamse Hervormingsprogramma voor de EU2020-strategie heeft de Vlaamse Regering er zich toe verbonden om het aantal personen met een inkomen onder de armoederisicodrempel tussen 2008 en 2020 met 30% te verminderen. Dat betekent dat het aantal personen met een huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel gedaald is van 610.000 personen in 2008 tot maximaal 430.000 personen in 2020.

Als de armoedecijfers niet op individueel niveau maar op gezinsniveau worden berekend, blijkt het in 2011 te gaan om ongeveer 300.000 gezinnen in Vlaanderen. Dit cijfer is tegenover 2006 gedaald.

Doelstelling	13.3. In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen, ...
Kernindicator	Ginicoëfficiënt
Definitie	De ginicoëfficiënt is een maat die inzicht geeft in de wijze waarop het inkomen verdeeld is tussen de inwoners van een land of regio. Het is een synthetische maat van het cumulatieve aandeel van het equivalent inkomen dat opgenomen wordt door de cumulatieve percentages van het aantal individuen. De waarde van de coëfficiënt varieert van 0 (volledige inkomensgelijkheid) tot 100 (volledige ongelijkheid).
Streefwaarde	"In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting." Dat kan geïnterpreteerd worden als een significante daling van de ginicoëfficiënt tegen 2020.
Dimensies	Individuen
Vergelijking ruimte	De EU-SILC-enquête maakt vergelijkingen met het Waalse Gewest, België als geheel en de andere EU27-landen mogelijk.
Vergelijking tijd	De EU-SILC-enquête werd opgestart in 2004 en daarna jaarlijks herhaald. De meest recente cijfers zijn afkomstig van SILC 2011. De gegevens over inkomen hebben telkens betrekking op het jaar voorafgaand aan de survey.
Frequentie en stiptheid	De tijdigheid is strikt bepaald via Verordening (EG) nr. 1177/2003 van 16 juni 2003. De data van het transversale gedeelte verstrekken de lidstaten voor enquêtejaar N bij voorkeur binnen elf maanden na de gegevensverzameling aan Eurostat. De uiterste termijn is 30 november van jaar N+1 voor lidstaten waar de gegevens via doorlopende enquêtes of aan de hand van registers op het eind van jaar N worden verzameld en 1 oktober van jaar N+1 voor de overige lidstaten. De data van het longitudinale gedeelte verstrekken de lidstaten voor eind maart van jaar N+2.
Laatst gewijzigd	18/04/2013
Meetmethode	Survey
Bron data	ADSEI en Eurostat
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm http://statbel.fgov.be/silc/ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/income_social_inclusion_living_conditions/data/main_tables

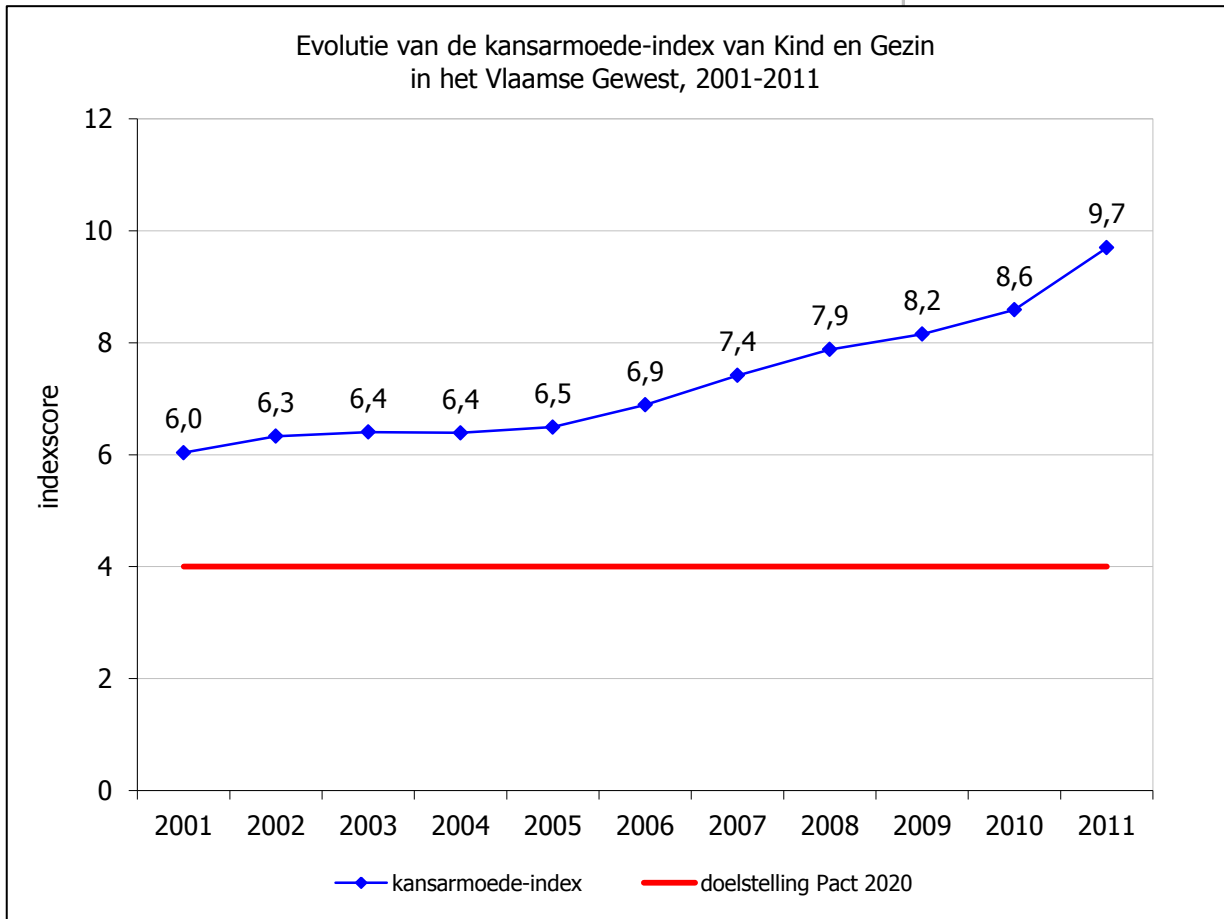
Bespreking

De ginicoëfficiënt is een maat die inzicht geeft in de wijze waarop het inkomen verdeeld is tussen de inwoners van een land of regio. Deze maat varieert van 0 (volledige inkomensgelijkheid) tot 100 (volledige ongelijkheid).

De ginicoëfficiënt is de voorbije jaren niet significant gestegen of gedaald in Vlaanderen. De vergelijking maken met de periode voor 2003 is moeilijk wegens een breuk in de tijdreeks (overgang van de ECHP-survey naar de EU-SILC-survey).

In Europees opzicht scoort Vlaanderen behoorlijk goed. In 2011 haalden enkel Slovenië en Zweden nog een iets lagere score dan het Vlaamse Gewest.

Doelstelling	13.4.1 In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen... Die inspanningen resulteren o.m. in een halvering van het aantal kinderen dat geboren wordt in armoede.
Kernindicatoren	Percentage kinderen geboren in kansarme gezinnen in jaar x en de 2 voorgaande jaren, volgens de kansarmoedecriteria van Kind en Gezin (= kansarmoede-index)
Definitie	<p>Kind en Gezin gebruikt 6 toetsingscriteria om te bepalen of een geboorte plaatsvindt in een kansarm gezin. Een gezin wordt als kansarm beschouwd als het op minstens 3 van de volgende criteria zwak scoort:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beschikbaar maandinkomen: gemiddeld onregelmatig maandinkomen of het beschikbaar inkomen (min schulden) is lager dan het bedrag van het leefloon; leven van werkloosheidsuitkering en/of leefloon. Er wordt onderscheid gemaakt naar het aantal kinderen ten laste, maar geen rekening gehouden met de kinderbijslag. 2. Opleiding ouders: lager onderwijs, beroepsonderwijs, buitengewoon onderwijs, niet beëindigd lager secundair onderwijs en/of analfabeet. 3. Arbeidssituatie ouders: preciaire tewerkstelling (bv. tijdelijke contracten), werkloosheid van beide ouders of van de alleenstaande ouder en/of werkzaam in beschutte werkplaats. 4. Laag stimulatie niveau: niet of onregelmatig volgen van kleuteronderwijs en/of moeilijkheden verzorging kinderen. 5. Huisvesting: verkrotte, ongezonde en/of onveilige woning (bv. schimmels, lekken,,, verzakkingen,...); te klein en/of te weinig nutsvoorzieningen (bv. bad, cv,...). 6. Gezondheid: zwakke gezondheid van de gezinsleden, gebrek aan kennis/deelname aan de gezondheidszorg, chronische ziektes en/of handicaps in het gezin. <p>Sinds 2010 wordt niet meer gewerkt met jaarcijfers maar met het gemiddelde van het jaar en de 2 voorgaande jaren. Meer bepaald gaat het om het aantal kinderen geboren in een kansarm gezin in jaar X en de jaren X-1 en X-2 en die wonen in het Vlaamse Gewest op 31 december van jaar X, gedeeld door het totaal aantal kinderen geboren in die 3 jaar en die wonen in het Vlaamse Gewest op 31 december van jaar X (in percentages). Om de verandering in de berekening te accentueren spreekt Kind en Gezin nu van een kansarmoede-index.</p>
Streefwaarde	4% in 2020, op basis van 2008 als referentiejaar (nulmeting).
Dimensies	Gezinnen
Vergelijking ruimte	De gegevens worden door Kind en Gezin enkel verzameld in het Vlaamse Gewest waardoor geen vergelijking mogelijk is met het Waalse Gewest of met de situatie in andere landen. Weliswaar wordt deze registratie ook toegepast in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, maar dat kan enkel gerelateerd worden aan het aantal geboorten dat Kind en Gezin zelf begeleidt in Brussel, wat slechts een deel is van het totale aantal.
Vergelijking tijd	Ook voor de voorgaande jaren (vanaf 2001) werd een indexscore berekend volgens de nieuwe methode waardoor de cijfers voor deze periode volledig vergelijkbaar zijn.
Frequentie en stiptheid	Gegevens worden jaarlijks samengebracht en gepubliceerd in het rapport 'Het Kind in Vlaanderen'.
Laatst gewijzigd	18/04/2013
Meetmethode	Administratieve registratie
Bron data	Kind en Gezin
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgm/largereksen/259.htm http://www.kindengezin.be

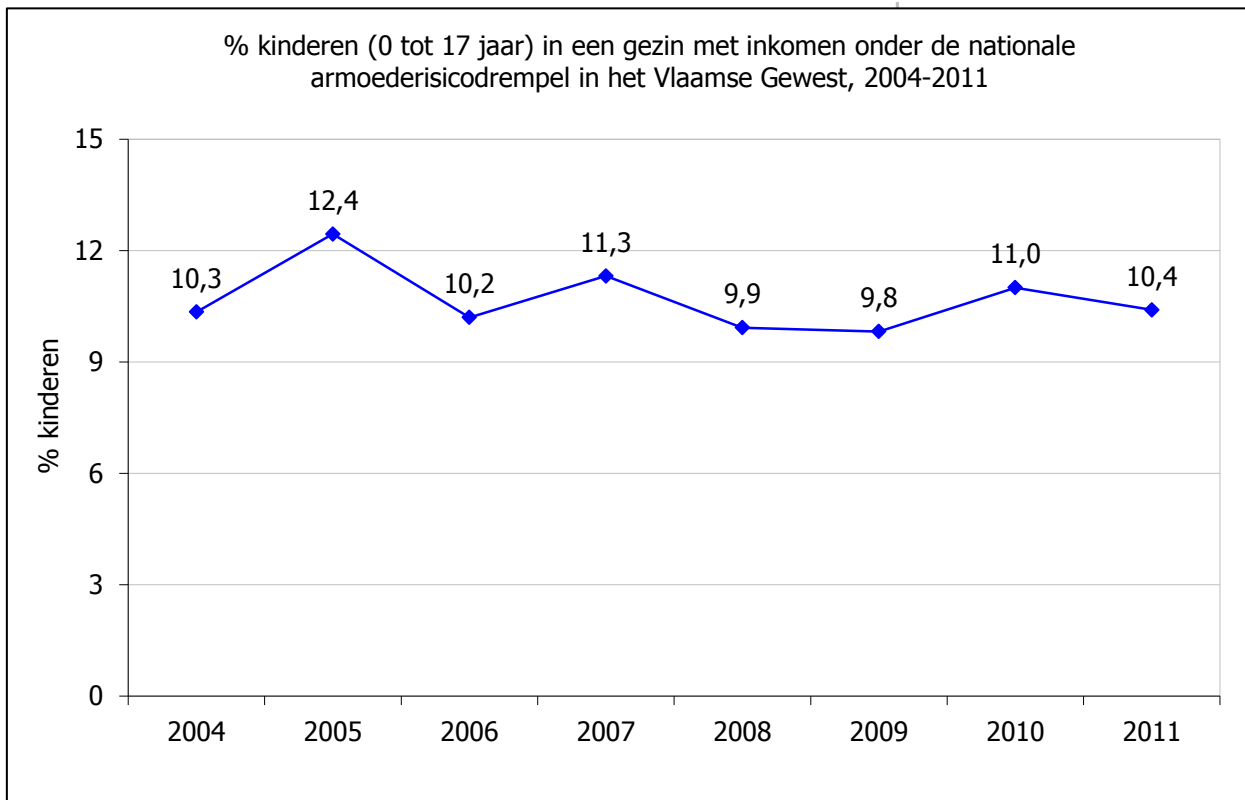

Bespreking

In 2011 haalde de kansarmoede-index van Kind en Gezin een score van 9,7. Dat betekent dat 9,7% van de geboorten in het Vlaamse Gewest in de periode 2009-2011 plaats vond in een kansarm gezin (volgens definitie van Kind en Gezin). Daarbij wordt rekening gehouden met verschillende aspecten van de sociaaleconomische situatie van het gezin waarin het kind geboren wordt: het maandinkomen van het gezin, de opleiding en de arbeidssituatie van de ouders, de ontwikkeling van de kinderen, de huisvesting en de gezondheidssituatie van het gezin. Een gezin wordt als kansarm beschouwd als het op minstens 3 van de voorgenoemde criteria zwak scoort.

De kansarmoede-index is sinds 2005 toegenomen.

Doelstelling	13.4.2 In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen... Die inspanningen resulteren o.m. in een halvering van het aantal kinderen dat geboren wordt in armoede.
Kernindicatoren	% kinderen (0 tot 17 jaar) dat leeft in een gezin met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel na sociale transfers
Definitie	De Europese actieplannen stellen dat een persoon risico loopt op financiële armoede als zijn of haar netto beschikbaar equivalent huishoudinkomen lager ligt dan de nationale armoederisicodrempel (na alle sociale transfers). De Belgische armoederisicodrempel wordt berekend door 60% te nemen van het mediaan equivalente beschikbare huishoudinkomen van alle Belgen.
Streefwaarde	In het Vlaamse Hervormingsprogramma voor de EU2020-strategie wordt als doel gesteld om het aantal kinderen (0 tot 17 jaar) dat leeft in een gezin met een inkomen onder de armoederisicodrempel tussen 2008 en 2020 met 50% te verminderen (= daling tot 5% kinderen in gezin met inkomen onder de armoederisicodrempel in 2020).
Dimensies	Het armoedecijfer wordt hier berekend op individueel niveau. Daarvoor wordt het totale netto beschikbare huishoudinkomen gedeeld door een equivalentiefactor die rekening houdt met de grootte en samenstelling van het gezin. Deze equivalentiefactor bedraagt 1 bij een huishouden met 1 volwassene en wordt verhoogd met een factor 0,5 voor elke bijkomende volwassene en een factor 0,3 voor elk kind jonger dan 14 jaar. Om te komen tot het percentage kinderen onder de armoederisicodrempel wordt aan elk lid van het huishouden dit equivalent huishoudinkomen toegekend en wordt voor alle personen tussen 0 en 17 jaar dit inkomen per persoon vergeleken met de armoederisicodrempel.
Vergelijking ruimte	De EU-SILC-enquête maakt vergelijkingen met het Waalse Gewest, België als geheel en de andere EU27-landen mogelijk.
Vergelijking tijd	De EU-SILC-enquête werd opgestart in 2004 en daarna jaarlijks herhaald. De meest recente cijfers zijn afkomstig van SILC 2011. De gegevens over inkomen hebben telkens betrekking op het jaar voorafgaand aan de survey.
Frequentie en stiptheid	De tijdigheid is strikt bepaald via Verordening (EG) nr. 1177/2003 van 16 juni 2003. De data van het transversale gedeelte verstrekken de lidstaten voor enquêtejaar N bij voorkeur binnen elf maanden na de gegevensverzameling aan Eurostat. De uiterste termijn is 30 november van jaar N+1 voor lidstaten waar de gegevens via doorlopende enquêtes of aan de hand van registers op het eind van jaar N worden verzameld en 1 oktober van jaar N+1 voor de overige lidstaten. De data van het longitudinale gedeelte verstrekken de lidstaten voor eind maart van jaar N+2.
Laatst gewijzigd	18/04/2013
Meetmethode	Survey
Bron data	ADSEI en Eurostat
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sqml/largereeksen/2785.htm http://aps.vlaanderen.be/sqml/largereeksen/1319.htm http://statbel.fgov.be/silc/ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators

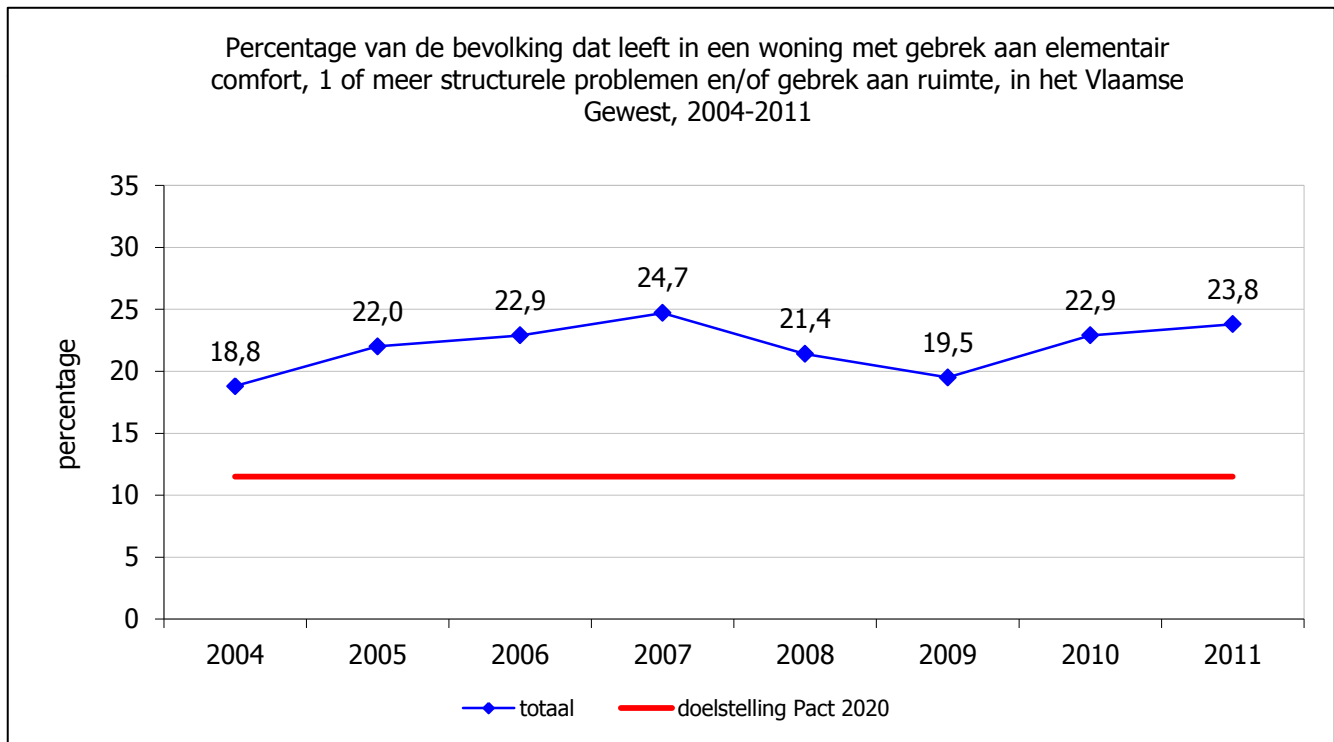

Bespreking

In 2011 leefde 10% van de Vlaamse kinderen van 0 tot 17 jaar in een gezin met een huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel. Dat aandeel schommelt sinds 2006 tussen 10% en 11%.

In het Vlaamse Hervormingsprogramma voor de EU2020-strategie wordt als doel gesteld om tussen 2008 en 2020 het aantal kinderen dat leeft in een gezin onder de armoederisicodrempel te halveren. Dat betekent dat het aandeel kinderen onder de armoededrempel zou moeten dalen tot maximaal 5%.

Doelstelling	13.4.4 In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen... Die inspanningen resulteren o.m. in een substantiële verhoging van de woonkwaliteit in 2020 door halvering t.a.v. 2006 van het aandeel van de bevolking dat een woning betreft met twee of meer structurele gebreken en/of een gebrek aan basiscomfort.
Kernindicatoren	Percentage van de bevolking dat leeft in een woning met 1 of meer van volgende problemen: gebrek aan elementair comfort, minstens 1 van 4 mogelijke structurele problemen of gebrek aan ruimte.
Definitie	Gebrek aan elementair comfort: 1 of meer van volgende comfortelementen ontbreekt: <ul style="list-style-type: none"> - een bad of douche; - warm stromend water; - een toilet met waterspoeling in de woning zelf. Structurele problemen: minstens 1 van volgende zware huisvestingsproblemen: <ul style="list-style-type: none"> - een lekkend dak; - geen adequate verwarming; - schimmel en vocht in muren of vloeren; - rottende ramen en deuren. Gebrek aan ruimte: minder dan 1 kamer per lid van het huishouden (badkamer, toilet... niet meegerekend).
Streefwaarde	11,5% in 2020 (22,9% uit 2006 als nulmeting)
Dimensies	Individueel
Vergelijking ruimte	De EU-SILC-enquête maakt vergelijkingen met het Waalse Gewest, België als geheel en de andere EU27-landen mogelijk.
Vergelijking tijd	De EU-SILC-enquête werd opgestart in 2004 en daarna jaarlijks herhaald. De meest recente cijfers zijn afkomstig van SILC 2011.
Frequentie en stiptheid	De tijdigheid is strikt bepaald via Verordening (EG) nr. 1177/2003 van 16 juni 2003. De data van het transversale gedeelte verstrekken de lidstaten voor enquêtejaar N bij voorkeur binnen elf maanden na de gegevensverzameling aan Eurostat. De uiterste termijn is 30 november van jaar N+1 voor lidstaten waar de gegevens via doorlopende enquêtes of aan de hand van registers op het eind van jaar N worden verzameld en 1 oktober van jaar N+1 voor de overige lidstaten. De data van het longitudinale gedeelte verstrekken de lidstaten voor eind maart van jaar N+2.
Laatst gewijzigd	18/04/2013
Meetmethode	Survey
Bron data	ADSEI en Eurostat
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1319.htm http://statbel.fgov.be/silc/ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/living_conditions_and_social_protection/data/main_tables

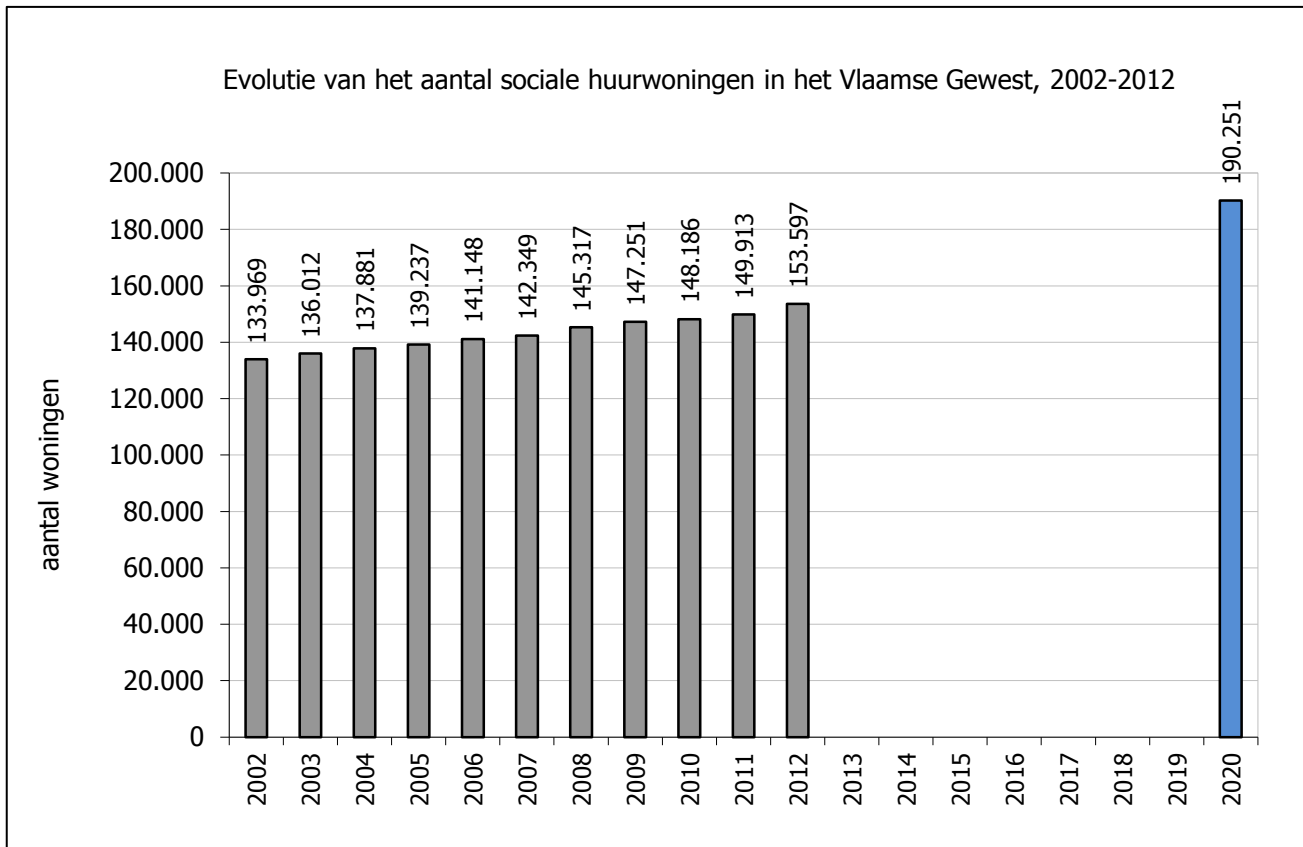

Bespreking

Bijna een kwart van de Vlaamse bevolking leefde in 2011 in een huis met kwaliteitsproblemen aan het dak, de ramen, deuren en muren, zonder adequate verwarming, met een gebrek aan elementair comfort of met een gebrek aan ruimte. Dat aandeel is na een stijging tussen 2004 en 2007 en een daling tussen 2007 en 2009, in 2010 en 2011 weer gestegen.

Een slechte huisvestingssituatie komt vaker voor bij leden van eenoudergezinnen, bij gezinnen waar niet of slechts beperkt wordt gewerkt, bij huurders, bij de laagste inkomensgroepen en bij niet-EU-burgers.

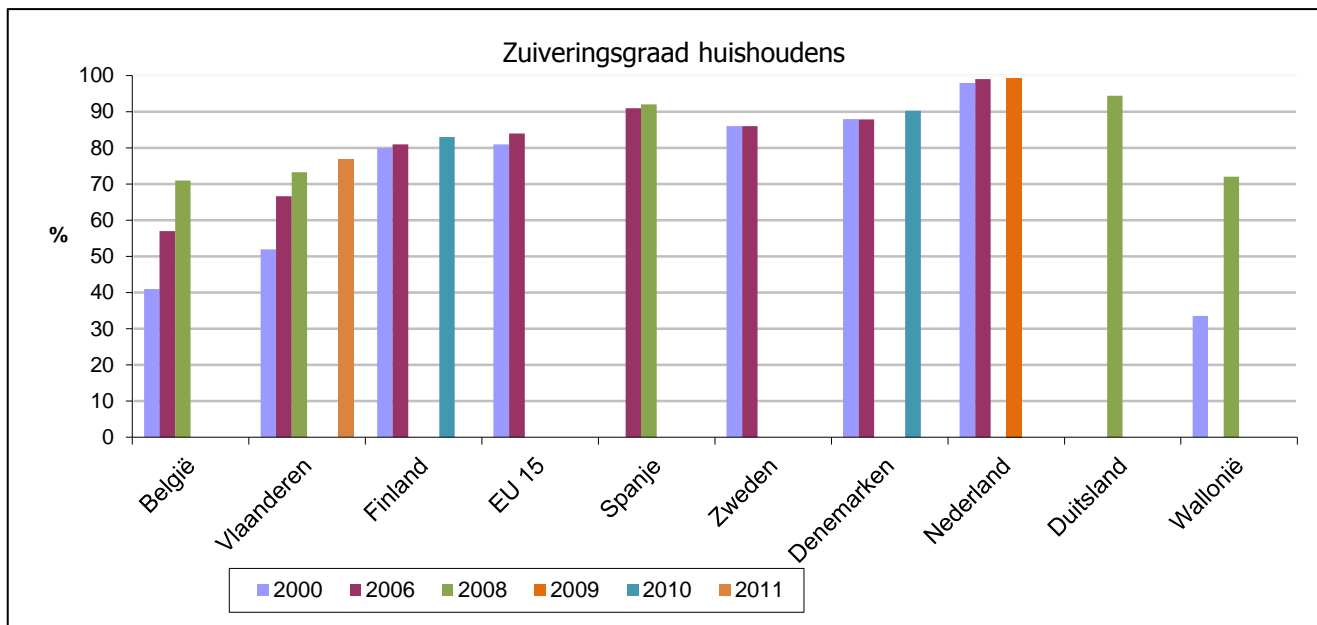
Doelstelling	13.4.5 In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen... Die inspanningen resulteren o.m. in een substantiële verhoging van de woonkwaliteit in 2020 door halvering t.a.v. 2006 van het aandeel van de bevolking dat een woning betreft met twee of meer structurele gebreken en/of een gebrek aan basiscomfort, o.a. door de creatie van minstens 43.000 bijkomende sociale huurwoningen zoals bepaald in het decreet Grond- en pandenbeleid.
Kernindicatoren	Evolutie van het aantal sociale huurwoningen op 31 december van het jaar.
Definitie	Sociale huurwoning: een woning die op 31 december van het betrokken jaar verhuurd was binnen het sociaal huurstelsel via de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) + alle woningen binnen dit sociale huurstelsel zonder verhuring geregistreerd op 31 december + de woningen op 31 december verhuurd door de Sociale Verhuurkantoren (SVK's) + huurwoningen van gemeenten, OCMW's en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die verhuurd worden binnen het sociaal huurstelsel.
Streefwaarde	Het decreet voorziet in de realisatie van 43.000 bijkomende sociale huurwoningen tussen 2009 en 2020.
Dimensies	-
Vergelijking ruimte	De gegevens zijn tot op het niveau van de gemeenten beschikbaar. Internationale vergelijking zou eventueel mogelijk moeten zijn, op basis van een afgesproken gemeenschappelijke definitie.
Vergelijking tijd	De statistieken zijn vergelijkbaar in de tijd.
Frequentie en stiptheid	De gegevens van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen verschijnen eind mei. Op de website van de VMSW is een rubriek 'statistieken' opgenomen (zie bij 'meer informatie'). De gegevens over het aantal woningen verhuurd door de Sociale Verhuurkantoren (SVK's) zijn opgenomen in de jaarverslagen van Vlaams Overleg Bewonersbelangen vzw (zie bij 'meer informatie').
Laatst gewijzigd	7/05/2013
Meetmethode	Administratieve registratie
Bron data	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen & Vlaams Overleg Bewonersbelangen vzw
Meer informatie	http://www.vmsw.be/Algemeen/Statistieken/tabid/4019/language/nl-BE/Default.aspx http://www.vob-vzw.be/SVK/WatiseenSVK/Jaarrapporten/tabid/106/Default.aspx http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1077.htm

Bespreking

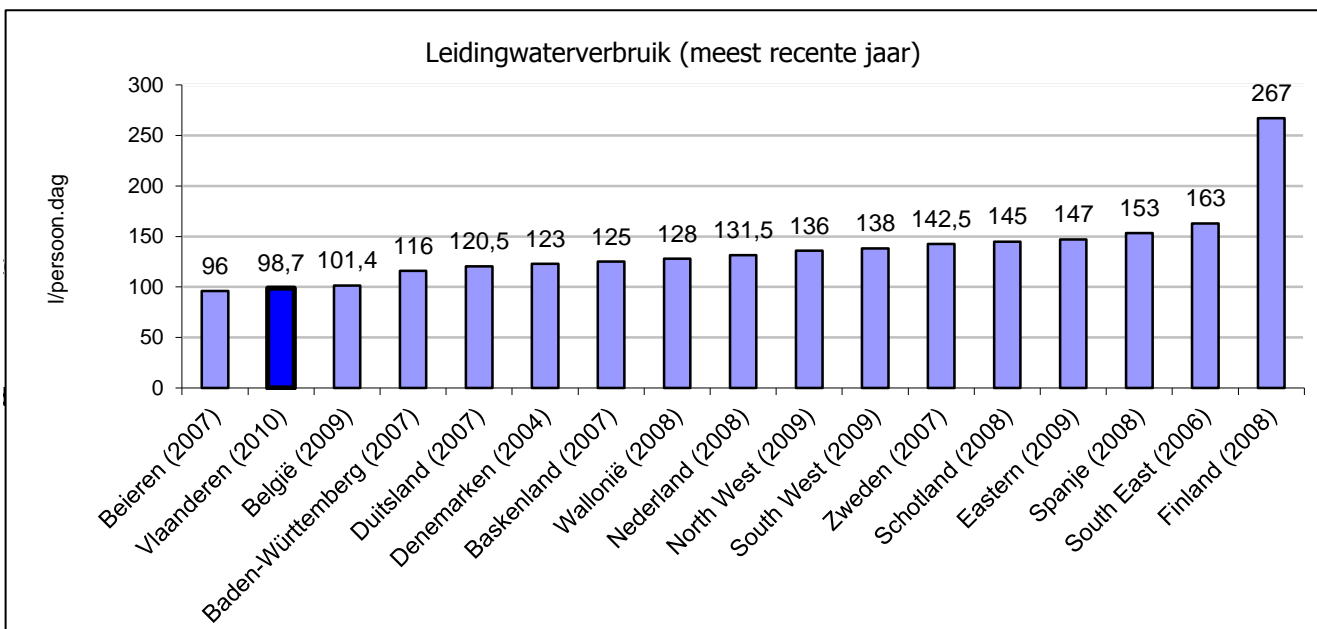
Het aantal sociale huurwoningen neemt de laatste jaren gestaag toe, van 133.969 eind 2002 tot 153.597 eind 2012. Tegen 2020 zouden er tegenover 2009 43.000 huurwoningen moeten bijkomen wat neerkomt op een streefdoel van goed 190.000 sociale huurwoningen tegen 2020.

Doelstelling	14.1 .1 Voor water- en luchtkwaliteit, bodembescherming en geluidshinder scoort Vlaanderen in 2020 even goed als Europese economische topregio's.
Kernindicator	Benchmark op basis van een selectie van milieu-indicatoren
Definitie	Milieu-indicatoren: verzurende emissies, broeikasgasemissies (zie 14_3_1), afvalwaterzuivering, huishoudelijk leidingwaterverbruik, 36e hoogste daggemiddelde PM ₁₀ -concentratie in stedelijke meetstations, totaal ingezameld huishoudelijk afval
Streefwaarde	Vlaanderen scoort even goed als Europese economische topregio's
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, Europese economische topregio's (zie Vlaanderen vergeleken), lidstaten, EU15, EU27. Er zijn weinig regionale milieugegevens beschikbaar. Daarom wordt er vergeleken met lidstaten.
Vergelijking tijd	Afhankelijk van de indicator
Frequentie en stiptheid	Onregelmatig
Laatst gewijzigd	16/05/2013
Meetmethode	Afhankelijk van de indicator, broeikasgasemissies zie 14_3_1, PM ₁₀ zie 14_3_2
Bron data	LNE, SVR, Eurostat, VMM-MIRA, EMA, IRCEL, tableau de bord
Meer informatie	http://www.lne.be/themas/beleid/beleidsplanning/publicaties/benchmarking-m-b-t-de-toestand-van-milieu-en-natuur http://www.lne.be/themas/beleid/beleidsplanning/opvolging_milieubeleid/regio-vergelijking/Samenvatting%20Benchmarkstudie%202008.pdf/view

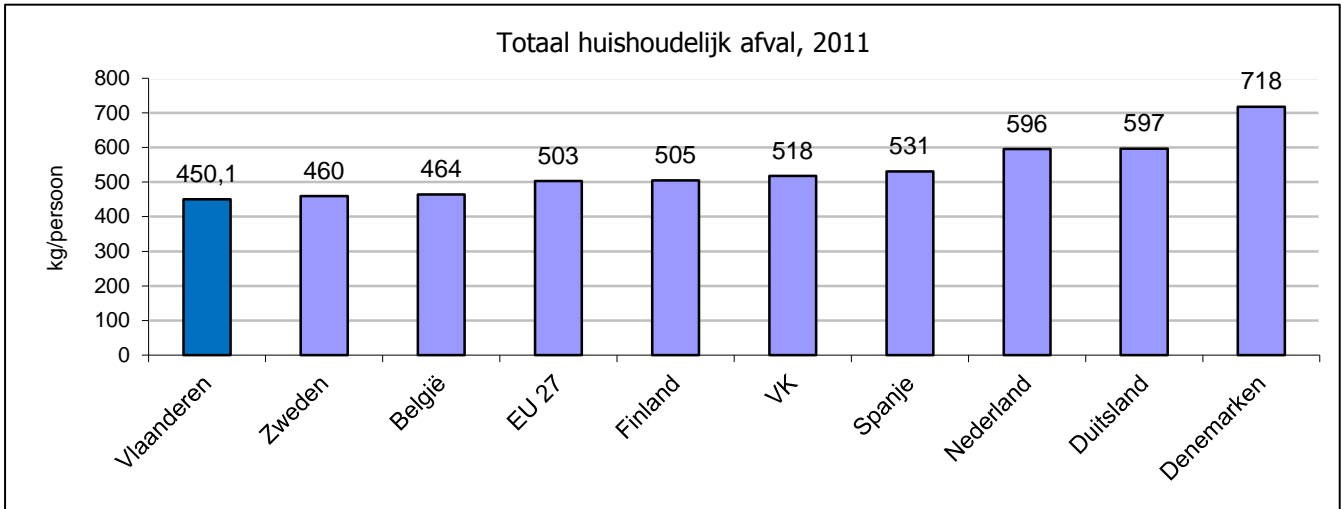
Bespreking

De zuiveringsgraad van de huishoudens beschrijft het aandeel van de bevolking dat aangesloten is op een riolering die naar een waterzuiveringsinstallatie gaat (primaire, secundaire en tertiaire zuivering). Vlaanderen behaalde in 2011 een zuiveringsgraad van 76,8%. Het is in Vlaanderen echter niet de bedoeling om een zuiveringsgraad van 100% te behalen. Het afvalwater van afgelegen woningen zal niet collectief maar individueel gezuiverd worden.

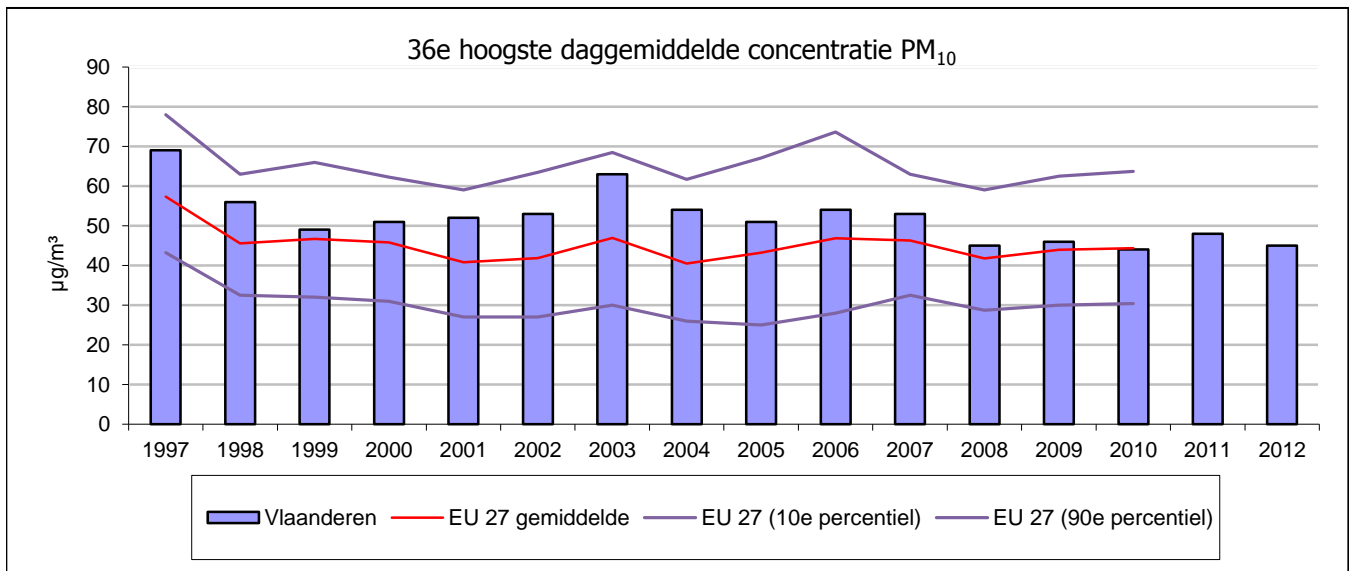
Bespreking

In Vlaanderen werd er in 2010 ongeveer 99 liter leidingwater per persoon per dag verbruikt. Dit is laag in vergelijking met de andere economische topregio's.

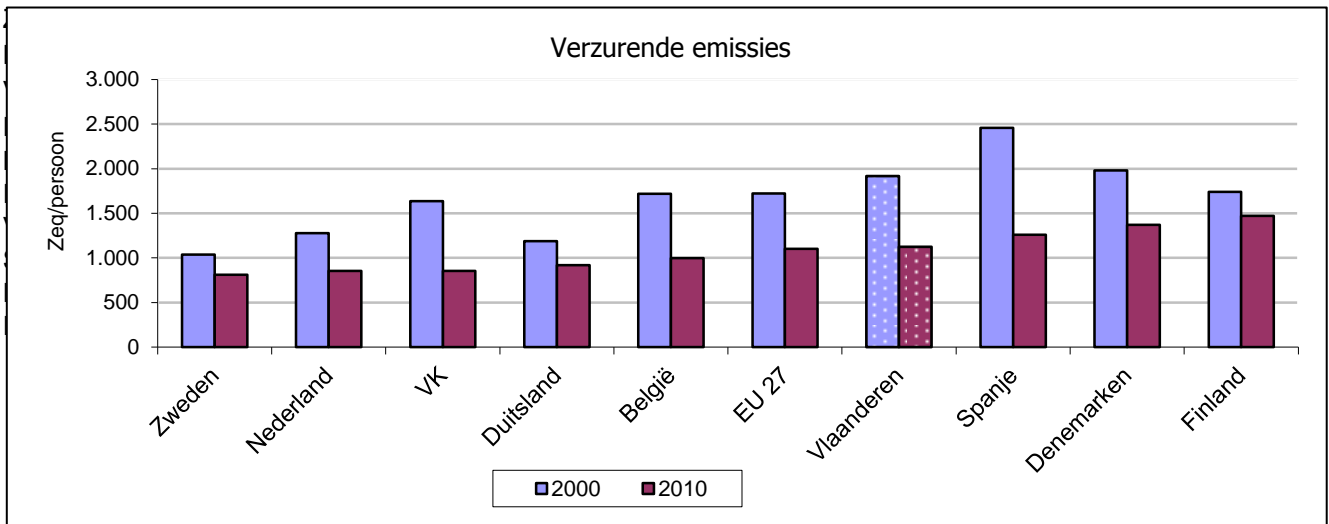
Bespreking

In Vlaanderen werd er in 2011 450 kg huishoudelijk afval ingezameld per inwoner. Hiermee scoort Vlaanderen zeer goed in vergelijking met de andere Europese lidstaten.

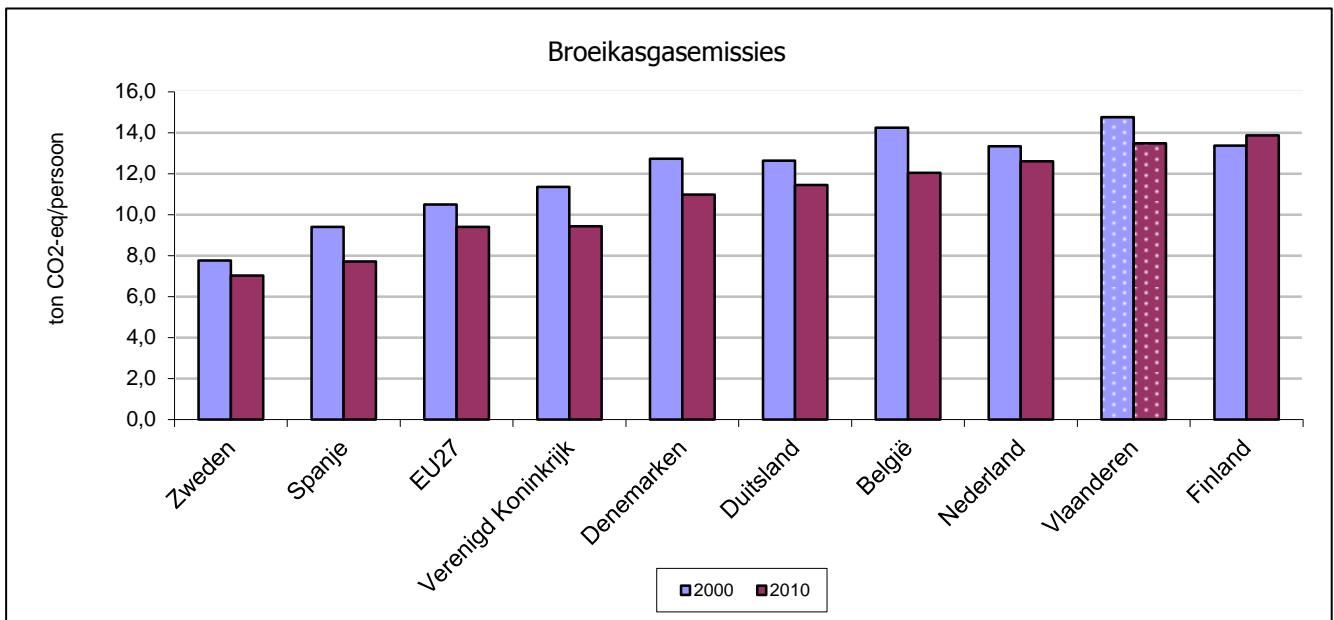
Bespreking

De daggemiddelde PM₁₀-concentratie mag slechts gedurende 35 dagen per jaar de norm van 50 µg/m³ overschrijden. De 36e hoogste daggemiddelde concentratie bedroeg in Vlaanderen in 2012 45 µg/m³. Tot en met 2009 was deze concentratie in Vlaanderen hoger dan het Europese gemiddelde.

Bespreking

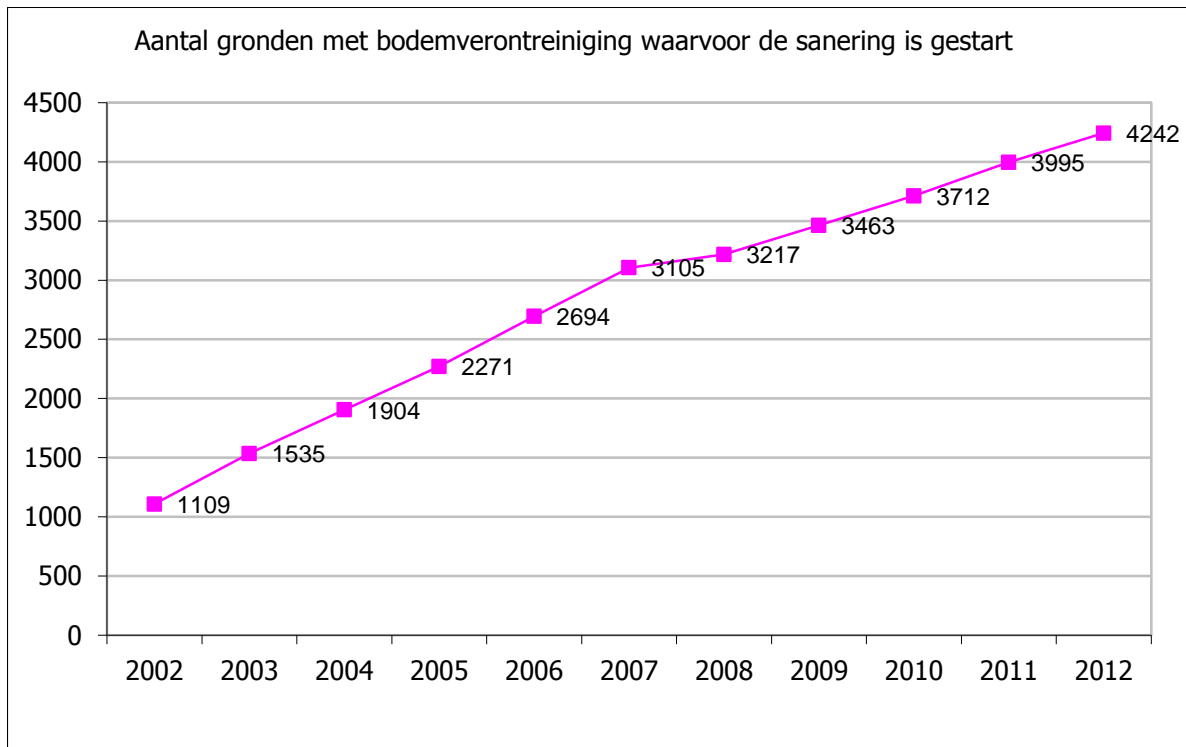
Hier wordt het totaal van de verzurende emissies gerapporteerd: NO_x , NH_3 en SO_2 , elk gewogen door hun zuurvormend vermogen. Ondanks de dalende trend zijn de verzurende emissies in Vlaanderen met 1.124 Zeq per inwoner in 2010 redelijk hoog in vergelijking met andere lidstaten.

Bespreking

Deze indicator beschrijft de emissies van de 6 broeikasgassen die onder het Kyoto-protocol vallen. Vlaanderen heeft met 13,5 ton CO_2 -equivalenten per inwoner in 2010 een hoge broeikasgasuitstoot. Dit hangt samen met het hoge energieverbruik in Vlaanderen door de energie-intensieve industrie, veel verkeer en de isolatie van gebouwen.

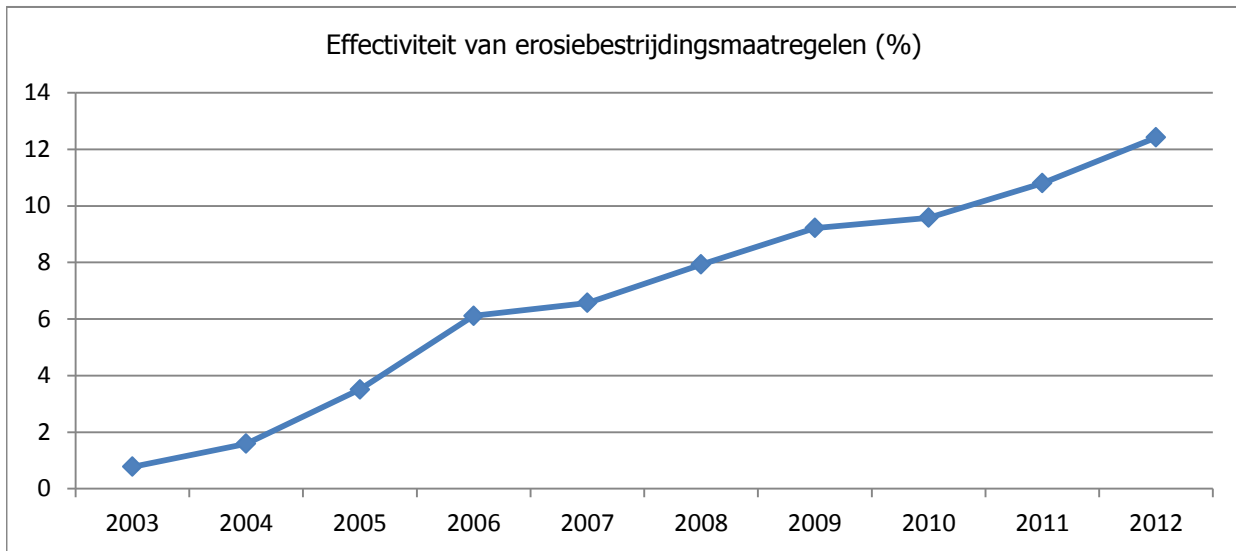
Doelstelling	14.1.2 Voor water- en luchtkwaliteit, bodembescherming en geluidshinder scoort Vlaanderen in 2020 even goed als Europese economische topregio's.
Kernindicator	Aantal gronden met een historische verontreiniging waarvoor de sanering gestart is
Definitie	Sanering opgestart = bodemsaneringsproject conform verklaard
Streefwaarde	Vlaanderen scoort even goed als Europese economische topregio's
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, geen internationale vergelijking mogelijk
Vergelijking tijd	1997-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	15/04/2013
Meetmethode	Grondeninformatieregister
Bron data	OVAM
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/911.htm

Bespreking

Het totale aantal gronden in Vlaanderen waarvoor een bodemsaneringsproject nodig is (BSP nodig), wordt geraamd tussen 11.000 en 12.500. In de periode 1997-2012 werden in totaal 4.242 BSP's ingediend en conform verklaard. Eind 2012 zijn er 3.792 bodemsaneringswerken opgestart (BSW opgestart); 2.446 hiervan zijn afgerond (BSW afgerond).

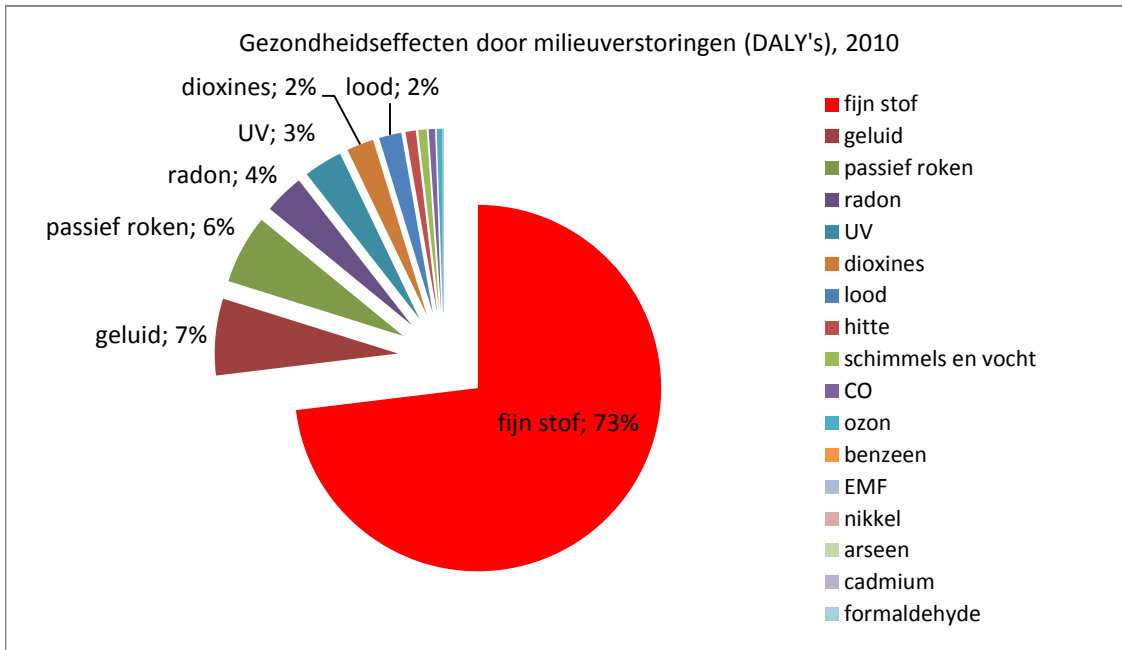
Doelstelling	14.1.2 Voor water- en luchtkwaliteit, bodembescherming en geluidshinder scoort Vlaanderen in 2020 even goed als Europese economische topregio's.
Kernindicator	Effectiviteit van erosiebestrijdingsmaatregelen, in %
Definitie	effectiviteit van instrumenten voor bodemerosiebestrijding die gemeenten en landbouwers kunnen nemen. Bij een indicatorwaarde gelijk aan 100 % zijn de grootste bodemerosieproblemen in Vlaanderen opgelost.
Streefwaarde	14% in 2014 (MINA-plan 4)
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2002-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	15/04/2013
Meetmethode	In de strijd tegen bodemerosie kent het Vlaams Gewest subsidies toe aan gemeenten voor de opmaak van een erosiebestrijdingsplan en voor de aanleg van kleinschalige erosiebestrijdingswerken in uitvoering van dat plan. Daarnaast kan de landbouwer een beheerovereenkomst erosiebestrijding afsluiten met de Vlaamse Landmaatschappij waarvoor hij een vergoeding krijgt. Ter evaluatie van de effectiviteit van de bovenvermelde instrumenten (kleinschalige erosiebestrijdingswerken & beheerovereenkomst erosiebestrijding) toont de indicator erosiebeleid het effect van beide instrumenten op gelijke voet en dit ten opzichte van de voor elke gemeente gedefinieerde doelstelling. De erosiebeleidsindicator houdt rekening met de erosiegevoeligheid en de oppervlakte van de verschillende gemeenten.
Bron data	LNE (Dienst Land en Bodembescherming), VMM-MIRA
Meer informatie	http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/milieuthemas/bodem/bodemerosie/erosiebeleid/

Bespreking

Eind 2012 stond de erosiebeleidsindicator op 12,4 %. Dit geeft aan dat 12,4 % van de meest nuttige erosiebestrijdingsmaatregelen zijn gerealiseerd. Tot en met 2004 werden geen beheerovereenkomsten erosiebestrijding afgesloten tussen landbouwers en overheid. De knik in de grafiek van 2004 tot 2006 is dan ook het gevolg van een sterke toename van het areaal aan beheerovereenkomsten erosiebestrijding in 2005 en 2006.

Doelstelling	14.2 De gestage afname van de druk op milieu en natuur maakt dat het aantal gezonde levensjaren dat verloren gaat als gevolg van milieuvervuiling significant daalt tegen 2020.
Kernindicator	Aantal verloren gezonde levensjaren als gevolg van milieuvervuiling
Definitie	Verloren gezonde levensjaren: het aantal gezonde levensjaren die een populatie verliest door vroegtijdige sterfte of ziekte rekening houdend met de ernst en de duur van de ziekte
Streefwaarde	Significante daling van het aantal verloren gezonde levensjaren
Dimensies	Verschillende milieupolluenten
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004 en 2010
Frequentie en stiptheid	Onregelmatig
Laatst gewijzigd	11/04/2013
Meetmethode	Berekening op basis van dosis-effectrelaties
Bron data	VMM-MIRA op basis van VITO
Meer informatie	http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/gevolgen-voor-mens-natuur-en-economie/milieu-mens-en-gezondheid/verloren-gezonde-levensjaren-evaluatie-van-de-volksgezondheid/gezondheidseffecten-door-milieuverstoring-dalys/

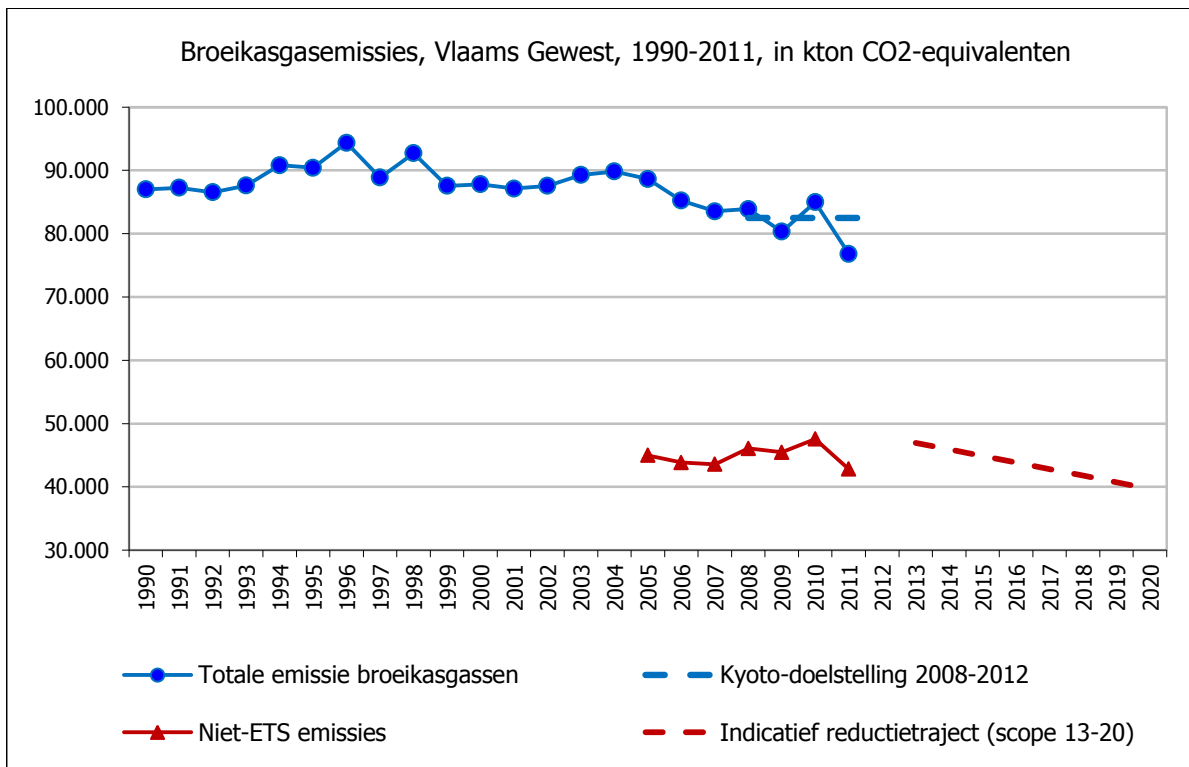

Bespreking

De ziektelast door de verschillende milieupolluenten samen bedraagt 108.863 DALY's voor de Vlaamse bevolking op jaarbasis. Omgerekend per inwoner van Vlaanderen bedraagt dit jaarlijks 5 verloren gezonde levensdagen of iets meer dan een verloren gezond levensjaar in een volledig leven. Dit totaal is zo'n 8 % van de totale ziektelast in Vlaanderen. Fijn stof, geluid en passief roken hebben de grootste gezondheidseffecten. Voor zowel ziektelast als kosten blijkt fijn stof de belangrijkste pollutent, die verantwoordelijk is voor ongeveer drie kwart van het totaal aantal DALY's.

Een vorige studie uit 2004 berekende 1,1 verloren levensjaren op een volledig mensenleven of 5,5 dagen per jaar. Er is dus sprake van een lichte daling.

Doelstelling	14.3.1 Het beleid in 2020 focust binnen een Europese context op belangrijke uitdagingen en risico's. Zo moeten de gekozen maatregelen leiden tot een verdergaande verlaging van de broeikasgasemissies conform de voor Vlaanderen vastgestelde doelstellingen in het kader van de Europese klimaatwetgeving, een vermindering in 2020 van de gemiddelde jaarconcentratie aan fijn stof (PM₁₀) met 25% t.a.v. 2007, waarbij alle Europese fijnstofnormen onverkort worden gerespecteerd.
Kernindicatoren	Broeikasgasemissies opgedeeld naar ETS en non-ETS sectoren
Definitie	De korf van 6 broeikasgassen die zijn opgenomen in het Kyoto-protocol bestaat uit CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, HFK's, PFK's en SF ₆ . Het gros van de CO ₂ -uitstoot in de sectoren industrie en energie wordt gereguleerd via een systeem van Europese emissiehandel (ETS). De doelstelling die Europa aan de lidstaten oplegt tegen 2020 heeft enkel nog betrekking op het niet-ETS gedeelte (niet-ETS industrie, transport, gebouwen en landbouw).
Streefwaarde	De totale broeikasgasemissies in Vlaanderen moeten tegen 2008-2012 5,2% lager liggen dan in 1990 (Kyoto-doelstelling). Daarna is een verdergaande verlaging van de broeikasgasemissies conform de Europese klimaatwetgeving vereist: in de EU moeten de ETS broeikasgasemissies tegen 2020 21% lager liggen dan in 2005. De doelstelling die Europa aan de lidstaten oplegt tegen 2020 heeft enkel nog betrekking op het niet-ETS gedeelte. Europa bepaalt dat de Europese lidstaten hun emissies in de niet-ETS-sectoren tussen 2013 en 2020 moeten reduceren volgens een lineair afnemend pad met jaarlijkse reductiedoelstellingen. Dit pad start in 2013 van de gemiddelde niet-ETS-emissies van de jaren 2008, 2009 en 2010. België moet een lineair afnemend emissiereductietraject volgen dat in 2020 een uitstootreductie realiseert van 15% in vergelijking met de niet-ETS-uitstoot in 2005 (Scope 13-20). Deze doelstelling maakt momenteel nog het voorwerp uit van een intern Belgische verdeling.
Dimensies	ETS en non-ETS sectoren
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1990-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	19/04/2013
Meetmethode	Milieujaarverslagen, energieverbruiksgegevens, modellering...
Bron data	LNE afdeling Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu & Gezondheid; VMM-MIRA
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1409.htm http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/milieuthemas/klimaatverandering/emissie-van-broeikasgassen/totale-emissie-van-broeikasgassen-met-opdeling-tussen-ets-en-niet-ets-co2-ch4-n2o-sf6-hfks-pfks/

Bespreking

In 2011 is de broeikasgasuitstoot gedaald, na een stijging in 2010, toen vooral veroorzaakt door een koude winter en het heropleven van de economie na het crisisjaar 2009. De emissies in 2011 liggen in lijn met de dalende trend die is ingezet sinds 2005. De Kyotodoelstelling, een jaargemiddelde van -5,2% over de periode 2008 tot en met 2012 ten opzichte van 1990 (82.463 Mt), wordt gehaald (met een gemiddelde van 81.499 Mt over de periode 2008-2011). De eindafrekening voor de Kyotoperiode 2008-2012 zal afhangen van de broeikasgasuitstoot in 2012.

Tot nu toe waren de emissiereducties bijna uitsluitend het resultaat van belangrijke maatregelen inzake PFK's en SF₆ (installatie fluoriderecuperatie-eenheid in één chemisch bedrijf), N₂O (ingebruikname katalysatoren in de chemische industrie; daling veestapel) en CH₄ (valorisatie stortgas en beperking op storten van afval; daling veestapel). In 2011 zijn de CO₂-emissies, die voornamelijk het gevolg zijn van de verbranding van fossiele brandstoffen, voor het eerste onder het niveau van 1990 gedaald.

In de periode 2008-2011 heeft de sector van de energie-intensieve bedrijven, die meedoen aan de uitstoothandel (ETS), minder uitgestoten dan de aan haar toegewezen emissierechten.

In de andere sectoren (non-ETS industrie, landbouw, gebouwen en transport) was de daling niet overal even uitgesproken. In de sector gebouwen is de daling het sterkst onder meer omwille van de zachte winter in 2011.

De aanpak van de mondiale klimaatverandering vereist meer doorgedreven emissiereducties na 2012. Daartoe keurden het Europese Parlement en de Raad eind 2008 het EU klimaat- en energiepakket goed. Daarin verbindt de EU zich er onder andere toe om haar totale uitstoot van broeikasgassen met minstens 20% te verminderen in de periode 1990-2020.

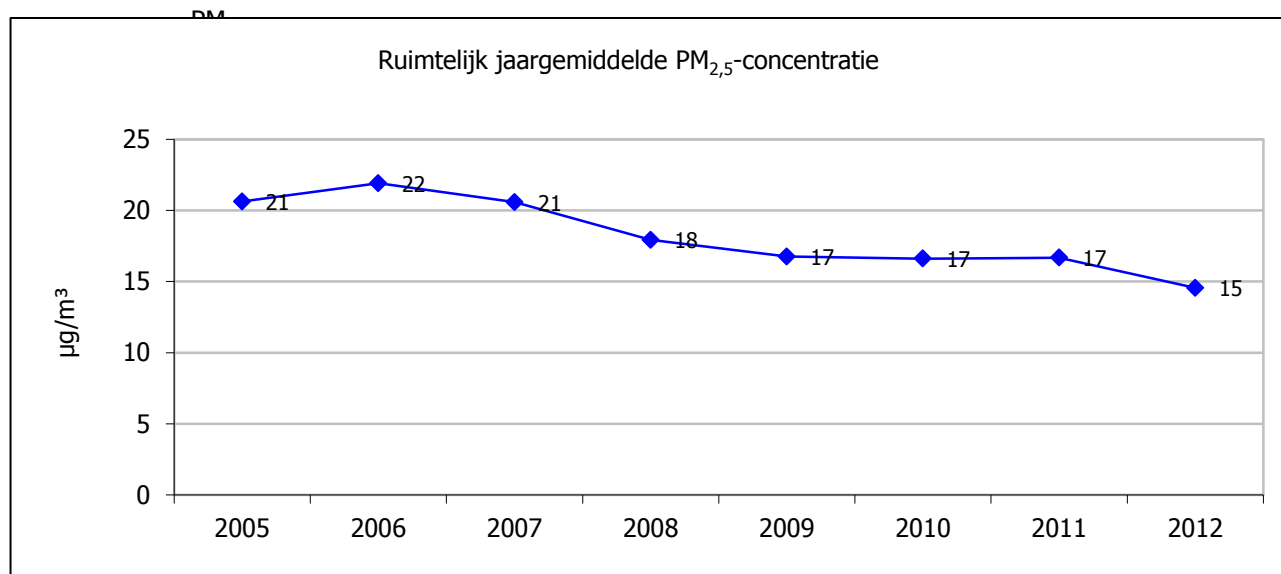
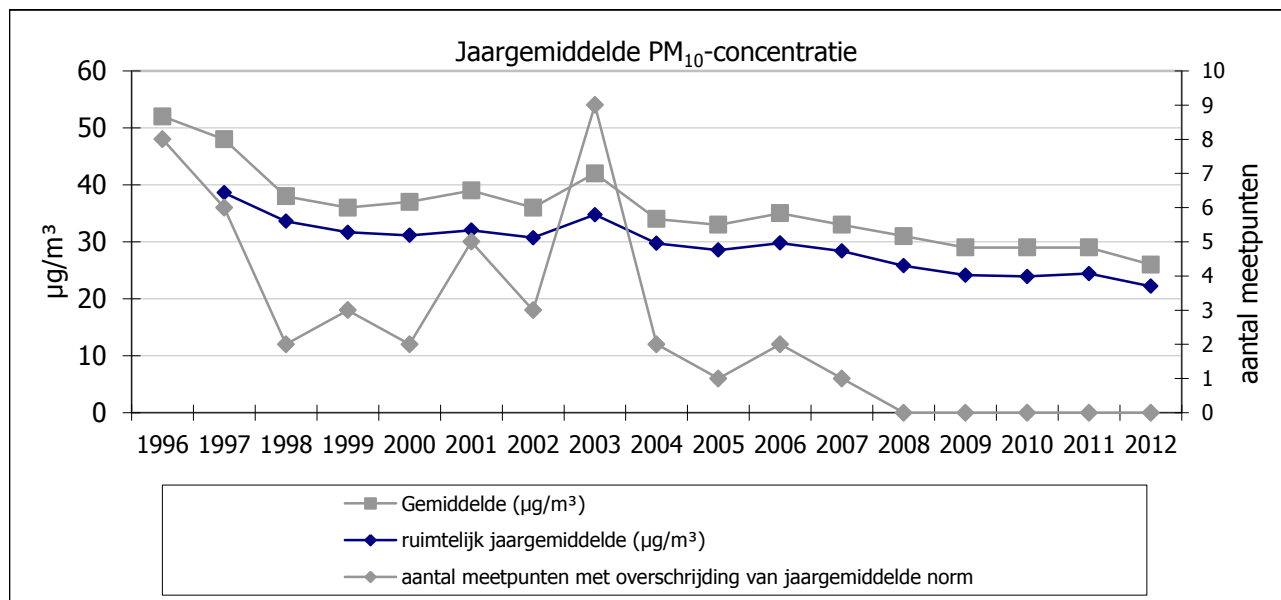
Sinds 2005 wordt het gros van de CO₂-uitstoot in de industrie en energiesector gereguleerd via een systeem van Europese emissiehandel (ETS). Op die manier reguleert de Europese emissiehandel circa 40% van de Vlaamse broeikasgasuitstoot.

De doelstelling die Europa aan de lidstaten oplegt tegen 2020 heeft enkel nog betrekking op het niet-ETS gedeelte (met name de niet-ETS industrie, transport, gebouwen en landbouw).

Europa bepaalt dat de Europese lidstaten hun emissies in de niet-ETS-sectoren tussen 2013 en 2020 moeten reduceren volgens een lineair afnemend pad met jaarlijkse reductiedoelstellingen. België moet een lineair afnemend emissiereductietraject volgen dat in 2020 een uitstootreductie realiseert van 15% in vergelijking met de niet-ETS-uitstoot in 2005 (Scope 13-20).

Op 1 februari 2013 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 goed. Het Vlaams mitigatieplan dat hiervan onderdeel is wil de uitstoot van niet-ETS broeikasgassen in Vlaanderen tussen 2013 en 2020 verminderen in uitvoering van deze Europese beslissing. De niet-ETS broeikasgasuitstoot in 2011 gecorrigeerd volgens ETS scope 13-20 is ten opzichte van het referentiejaar 2005 gedaald met 4,8%.

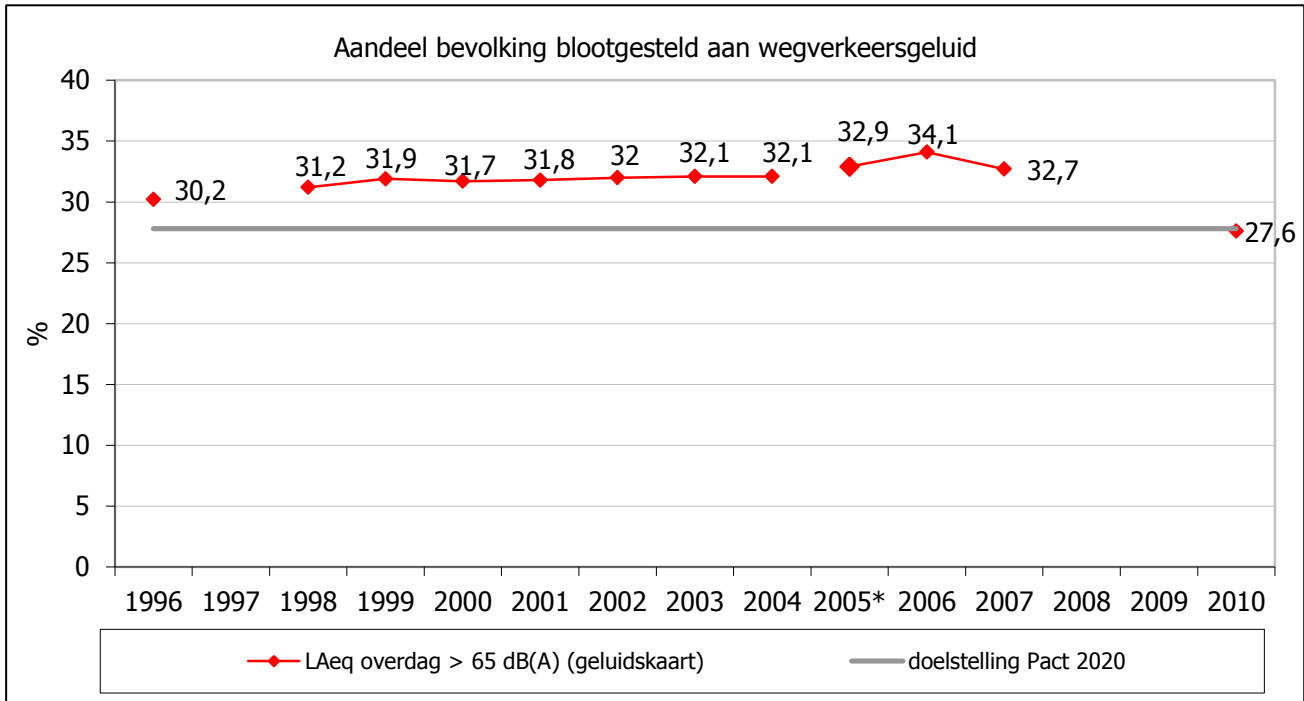
Doelstelling	14.3.2 Het beleid in 2020 focust binnen een Europese context op belangrijke uitdagingen en risico's. Zo moeten de gekozen maatregelen leiden tot een verdergaande verlaging van de broeikasgasemissies conform de voor Vlaanderen vastgestelde doelstellingen in het kader van de Europese klimaatwetgeving, een vermindering in 2020 van de gemiddelde jaarconcentratie aan fijn stof (PM₁₀) met 25% t.a.v. 2007, waarbij alle Europese fijnstofnormen onverkort worden gerespecteerd.
Kernindicator	Jaar- en daggemiddelde concentratie PM ₁₀ en PM _{2,5}
Definitie	PM ₁₀ en PM _{2,5} : stofdeeltjes met een aërodynamische diameter kleiner dan respectievelijk 10 en 2,5 µm. De aërodynamische diameter van een stofdeeltje is gelijk aan de diameter van een bolvormig deeltje dat in de omgevingslucht hetzelfde gedrag vertoont als dat stofdeeltje.
Streefwaarde	In 2020 een vermindering van de jaargemiddelde concentratie PM ₁₀ met 25% t.o.v. 2007. De jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m ³ mag sinds 2005 niet meer overschreden worden. De daggrenswaarde van 50 µg/m ³ mag slechts 35 keer per jaar overschreden worden. De jaargemiddelde concentratie van PM _{2,5} mag vanaf 2015 niet hoger zijn dan 25 µg/m ³ .
Dimensies	Meetstations van het telemetrisch meetnet, alle meetstations
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	PM ₁₀ : 1996-2012; PM _{2,5} : 2005-2012
Frequentie en stiptheid	jaarlijks (x-1)
Laatst gewijzigd	17/05/2013
Meetmethode	In Vlaanderen zijn een aantal meetstations ingeplant om de algemene kwaliteit van de omgevingslucht op te volgen nl. de zogenaamde telemetrische meetstations. Op basis van uurwaarden wordt de jaargemiddelde concentratie berekend. Daarbij dienen beide halfuren beschikbaar te zijn voor de berekening van de uurwaarde. Enkel de jaargemiddelden van stations die 50% of meer data hebben, worden weerhouden. Op basis van deze stations wordt een virtueel gemiddelde over Vlaanderen berekend en wordt het aantal dagen bepaald met overschrijding van de dagnorm van 50 µg/m ³ . Voor het toetsen van het aantal meetpunten met een overschrijding van de jaarnorm, worden alle meetstations gebruikt. Voor PM _{2,5} worden de ruimtelijke jaargemiddelde concentraties voor Vlaanderen berekend met het RIO-c interpolatiemodel. Dit gebeurt op basis van de ruimtelijke jaargemiddelde concentraties PM ₁₀ , eveneens berekend met het interpolatiemodel. Deze PM ₁₀ -concentraties worden dan omgerekend naar PM _{2,5} -concentraties op basis van een verhouding tussen PM _{2,5} en PM ₁₀ van 0,7. Voor PM _{2,5} worden ook de waarden van de telemetrische meetstations aangevuld.
Bron data	VMM, IRCEL
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2145.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5142.htm

Bespreking

De jaargemiddelde PM₁₀-concentratie (telemetrische meetstations) bleef de laatste jaren stabiel op 29 µg/m³ en daalde in 2012 tot 26 µg/m³. Op geen enkel meetpunt werd de jaargemiddelde norm van 40 µg/m³ overschreden. De daggemiddelde waarde van 50 µg/m³ mag slechts 35 keer per jaar overschreden worden. In 2012 werd de daggrenswaarde 28 keer overschreden. Op 4 meetpunten werd gedurende meer dan 35 dagen een daggemiddelde concentratie van meer dan 50 µg/m³ gemeten. De PM_{2,5}-concentraties lagen in 2012 op alle meetplaatsen onder de doelstelling van 25 µg/m³.

Doelstelling	14.4 Een significante daling van de potentieel ernstig gehinderden door geluidsoverlast door verkeer met 15% tegen 2020.
Kernindicator	Aandeel van de bevolking dat potentieel ernstig gehinderd wordt door verkeersgeluid.
Definitie	Percentage van de bevolking overdag blootgesteld aan wegverkeersgeluid > 65 dB(A) ter hoogte van de gevel van de woning
Streefwaarde	Tegen 2020 een daling van het aantal potentieel ernstig gehinderden met 15% t.o.v. 2007
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1996-2010
Frequentie en stiptheid	Onregelmatig
Laatst gewijzigd	23/04/2012
Meetmethode	Geluidskaat opgesteld op basis van verkeersgegevens van de belangrijkste wegen en geluidsmetingen bij een steekproef van woningen. De trendbreuk in 2005 is het gevolg van wijzigingen in het verkeersmodel. In 2011 zijn zowel het verkeersmodel als het geluidsmodel verder verfijnd. De verfijning houdt een betere inschatting in van de snelheden op de hoofdwegen, het effect van het wegdek en de inplanting van geluidsschermen.
Bron data	VMM-MIRA, INTEC Ugent
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sqml/largereksen/5112.htm

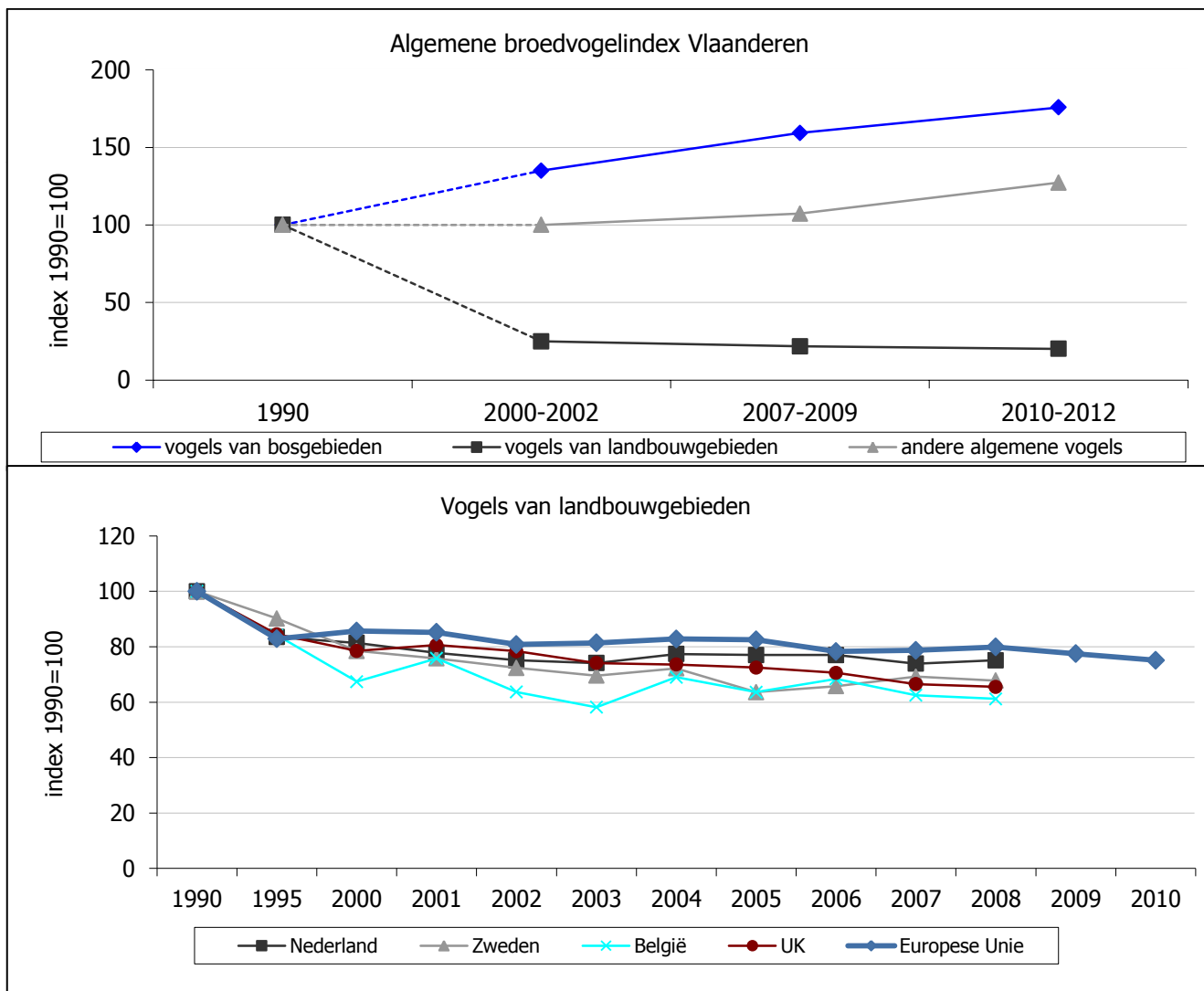

*: de trendbreuk in 2005 is het gevolg van wijzigingen in het verkeersmodel

Bespreking

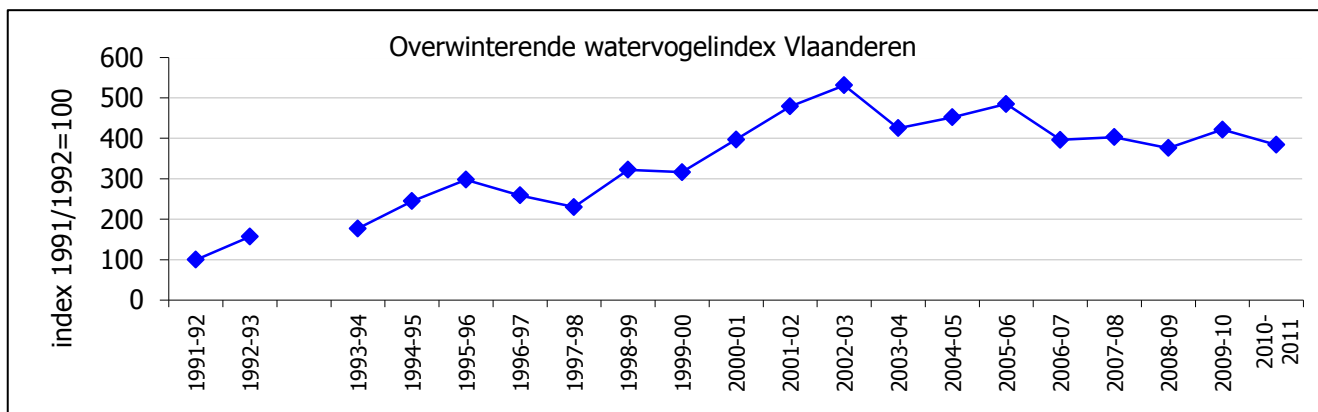
In 2010 werd 27,6% van de Vlamingen overdag blootgesteld aan geluidsdruk niveaus boven 65 dB. De doelstelling van het PACT, nl. een daling met 15% t.o.v. 2007, wordt gehaald.

Doelstelling	15.1 Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio's aan.
Kernindicator	Europese broedvogelindex, vlinderindex en index overwinterende watervogels
Definitie	De indexen geven de trends weer van het aantal broedvogels, vlinders en overwinterende watervogels.
Streefwaarde	Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio's aan.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, lidstaten, EU, vergelijking met Europese economische topregio's niet mogelijk
Vergelijking tijd	Verschillend per index
Frequentie en stiptheid	
Laatst gewijzigd	17/05/2013
Meetmethode	Monitoring van soorten (soortentellingen)
Bron data	INBO-NARA, Eurostat, EMA
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3796.htm http://www.natuurindicatoren.be/indicatorenportal.cgi?detail=715&lang=nl&id_structuur=71&id_categorie=-1 http://www.natuurindicatoren.be/indicatorenportal.cgi?lang=nl&detail=692&id_structuur=71 http://www.natuurindicatoren.be/indicatorenportal.cgi?lang=nl&detail=691&id_structuur=71

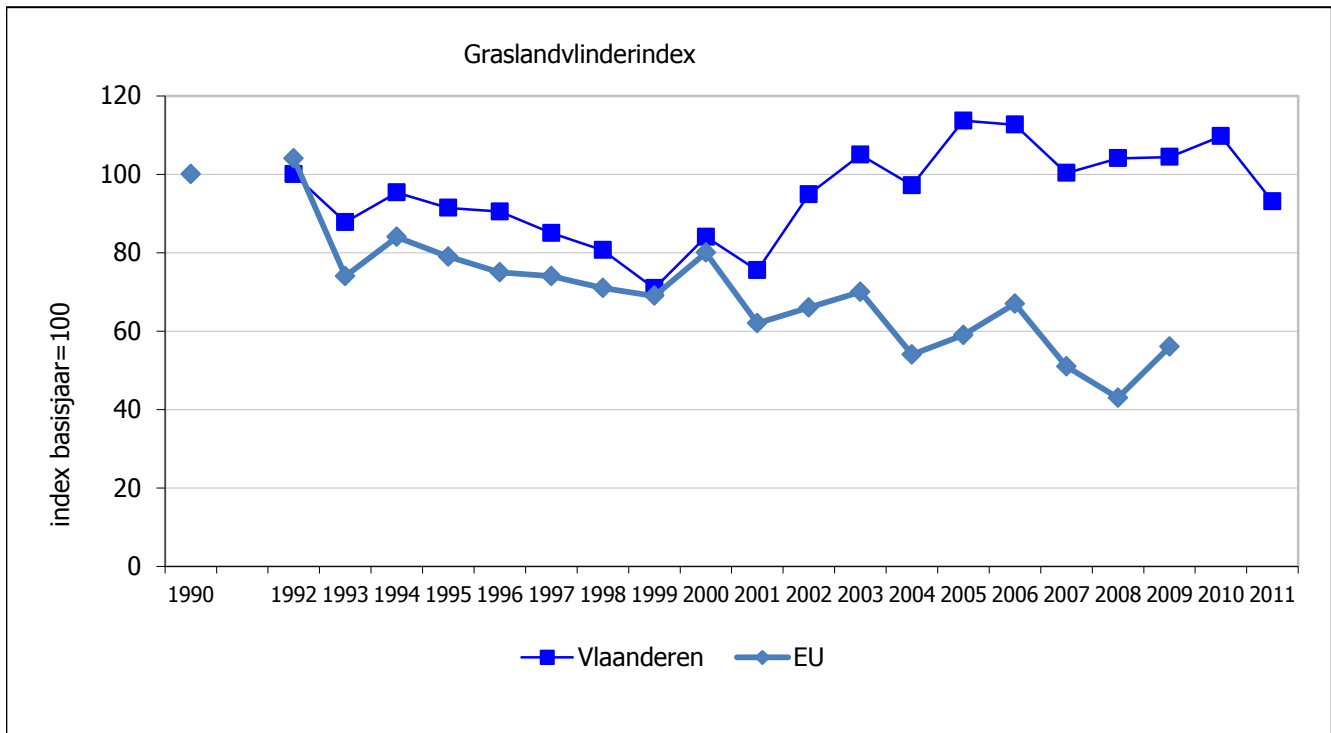
Bespreking

De vogels van landbouwgebieden kenden in Vlaanderen tussen 1990 en 2000-2002 een sterke daling. Deze daling zette zich verder in 2007-2012, hetzij minder sterk. In de Europese Unie ging de populatie van landbouwvogels tussen 1990 en 2010 met 25% achteruit. De toestand van de bosvogels ging er in Vlaanderen op vooruit. In de Europese Unie ging de populatie van vogels van bosgebieden met 12,3% achteruit tussen 1990 en 2010. De 'andere' vogels uit verschillende leefgebieden namen in Vlaanderen in aantal flink toe in de periode 2007-2012. In de Europese Unie gingen de algemene soorten tussen 1990 en 2010 met ruim 10% achteruit.

Bespreking:

Uit de overwinterende watervogelindex blijkt dat de aantallen tussen de winter van 1991-1992 en de winter van 2002-2003 vervijfvoudigd zijn in Vlaanderen. Daarna is er een licht dalende trend. De trend van de verschillende soorten tijdens de laatste vijf winters varieert van stabiel (bijv. Kleine Rietgans en Krakeend) tot aanzienlijke afname (bijv. Wintertaling en Tafeleend).

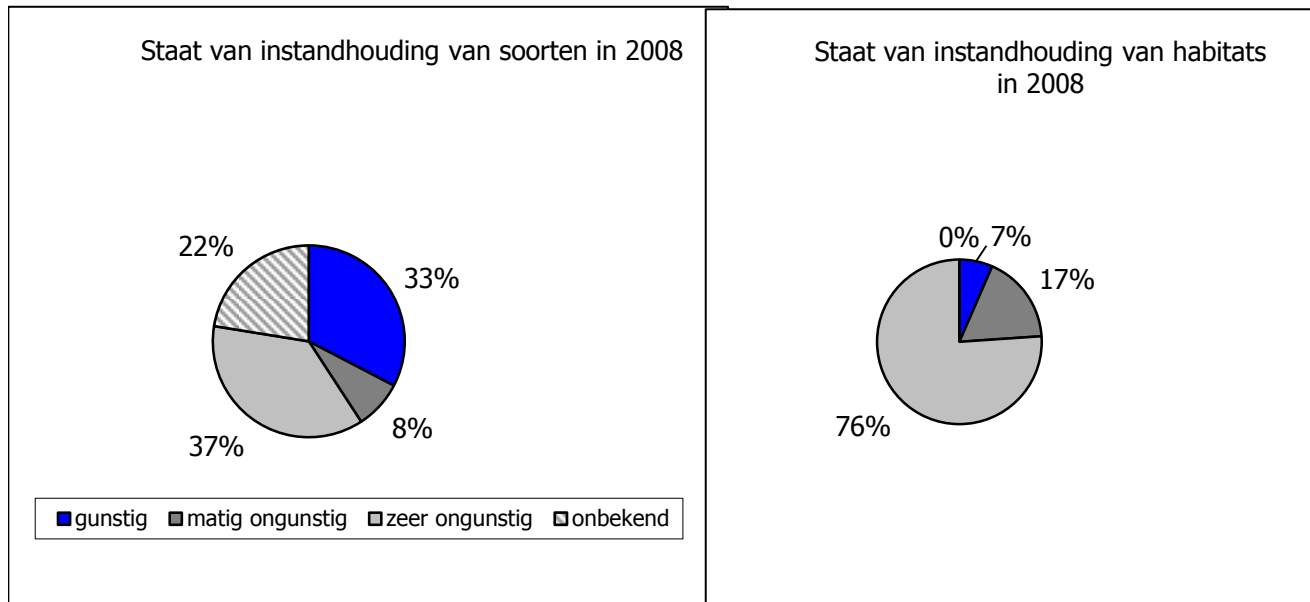

Bespreking:

De samengestelde indicator (voor Vlaanderen gebaseerd op 5 wijdverspreide soorten) geeft een schommelend beeld. De samengestelde indicator daalt gedurende de eerste 10 jaar van de monitoring maar herstelt zich in de 10 daaropvolgende jaren.

In Europa zijn de graslandvlinders achteruit gegaan met 45% sinds 1990 en er zijn nog geen tekenen van een eventuele afvlakking van deze achteruitgang.

Doelstelling	15.2.1 Hiertoe heeft Vlaanderen in 2020 voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren.
Kernindicator	Staat van instandhouding van soorten en habitats van Europees belang + goedkeuring en implementatie van instandhoudingsdoelstellingen
Definitie	Staat van instandhouding (gunstig, matig ongunstig, zeer ongunstig, onbekend) van soorten en habitats van Europees belang
Streefwaarde	70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats gerealiseerd
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008, februari 2013
Frequentie en stiptheid	elke 6 jaar (staat van instandhouding)
Laatst gewijzigd	13/05/2013
Meetmethode	Verplichte rapportering in het kader van de habitatrichtlijn
Bron data	INBO-NARA, Agentschap voor Natuur en Bos
Meer informatie	http://www.natuurindicatoren.be/indicatorenportal.cgi?detail=694&lang=nl&id_structuur=23&id_categorie= http://www.natuurindicatoren.be/indicatorenportal.cgi?detail=700&lang=nl&id_structuur=23&id_categorie= http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/rep_habitats/index_en.htm

Bespreking:

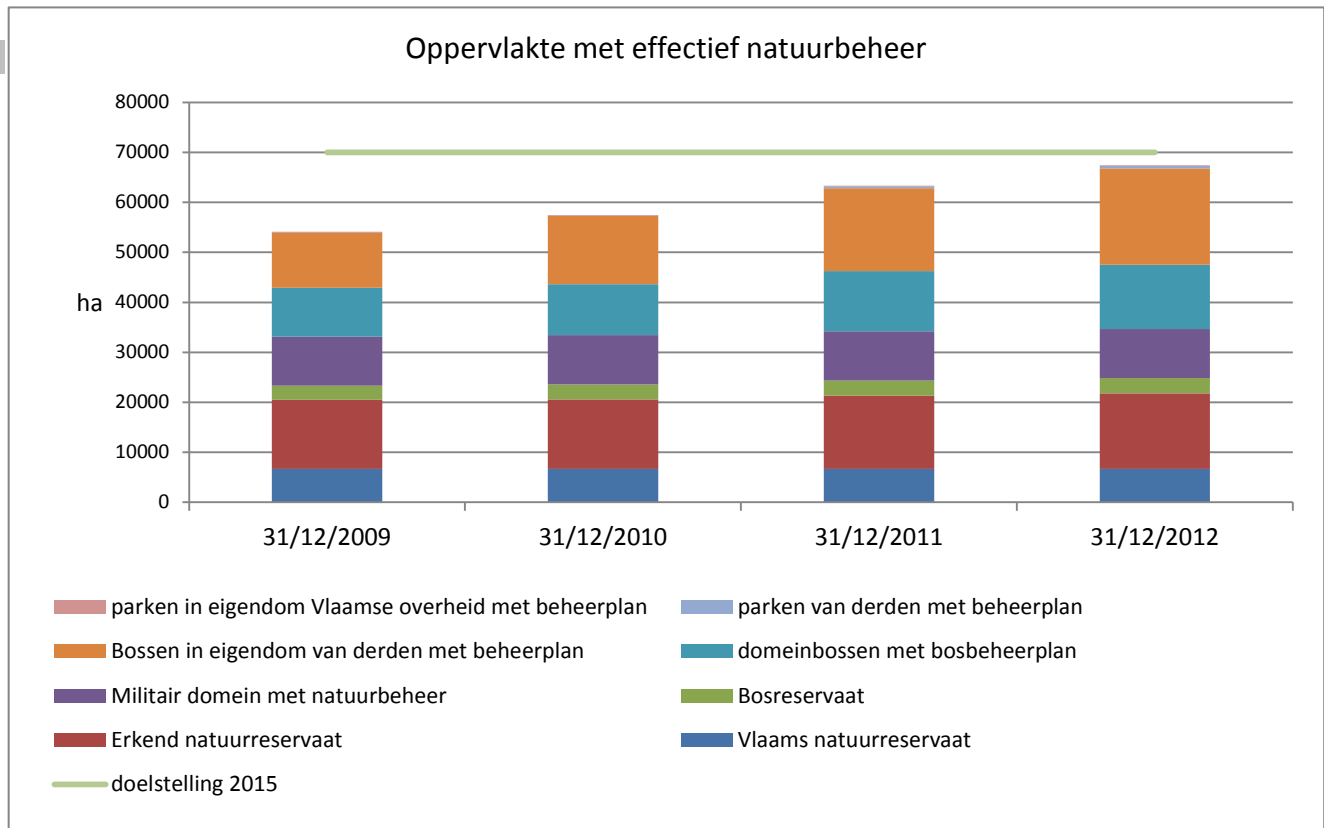
Ongeveer een derde van de soorten (16 soorten, 33 %) wordt gunstig geëvalueerd in Vlaanderen. Voor 4 soorten (8 %) is de score matig ongunstig en voor 18 soorten (37 %) is die zeer ongunstig. Voor elf soorten waren er onvoldoende gegevens om tot een globale evaluatie te komen. De globale evaluatie is relatief gezien het slechtst voor aquatische soorten waar slechts één soort van de 10 gunstig scoort.

Drie kwart (35) van de habitats krijgen een zeer ongunstige score in Vlaanderen omdat minstens één van de criteria (oppervlakte, areaal, kwaliteit en toekomstverwachting) zeer ongunstig scoort. Daarnaast zijn er nog acht habitats (17 %) die matig ongunstig scoren. Dit betekent dat er slechts drie habitats zijn die over de ganse lijn een gunstige score halen.

In Nederland en Luxemburg is het aandeel soorten met een gunstige evaluatie ongeveer even groot als in Vlaanderen.

De 34 S-IHD (instandhoudingsdoelstellingen) en ontwerp-aanwijzingsbesluiten werden in 2012 principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering. In februari 2013 werden de 34 besluiten voorgelegd voor de 2de principiële goedkeuring door de Vlaamse regering, samen met het plan van aanpak voor de implementatie.

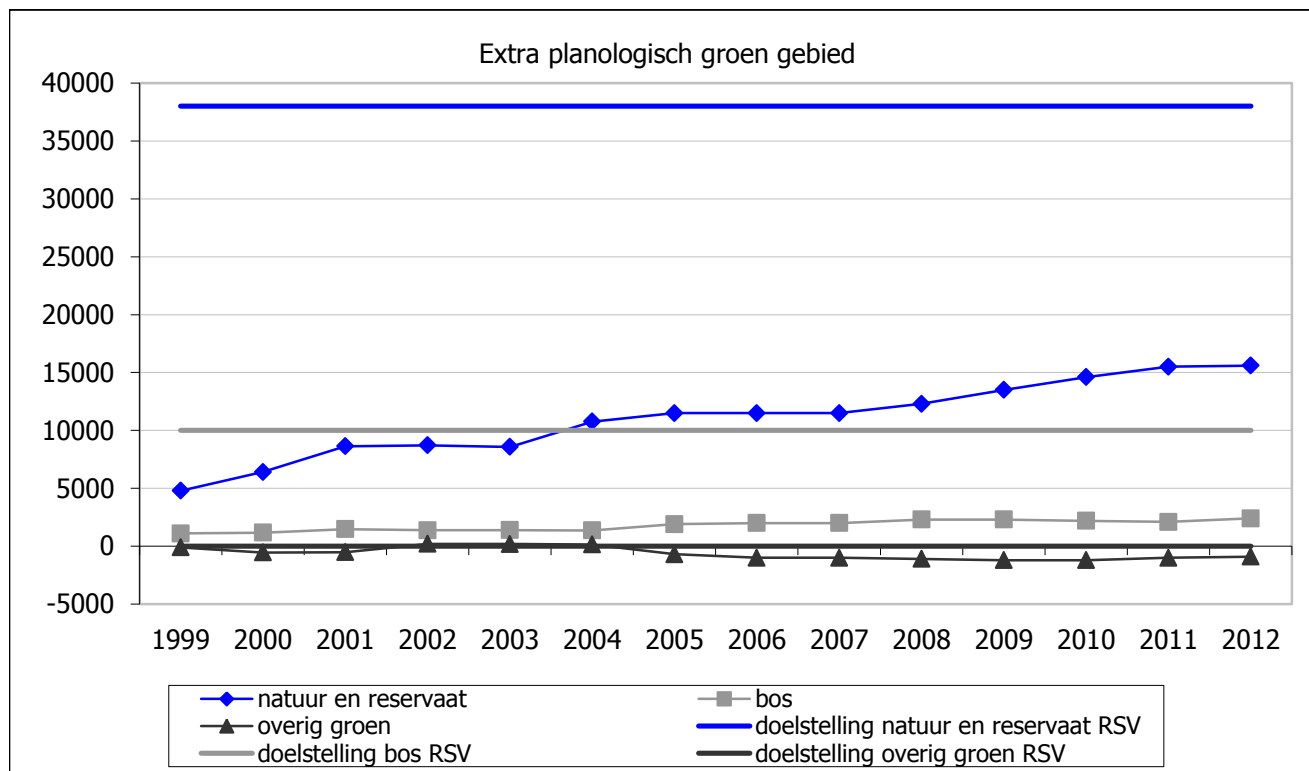
Doelstelling	15.2.2 Hiertoe heeft Vlaanderen in 2020 voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren. 15.3 Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.
Kernindicator	Evolutie oppervlakte met effectief natuurbeheer
Definitie	Oppervlakte met effectief natuurbeheer: erkende, Vlaamse en/of bosreservaten, militaire domeinen met natuurbeheer, bossen en parken met een beheerplan.
Streefwaarde	70.000 ha tegen 2015
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2009-2012
Frequentie en stiptheid	jaarlijks (x-1)
Laatst gewijzigd	29/04/2013
Meetmethode	De natuurgebiedendatabank bevat informatie over natuurgebieden die door Vlaamse instanties en verenigingen worden beheerd, opgericht, erkend en/of geëvalueerd. De databank geeft op elk moment een toestandsbeschrijving m.b.t. de verworven en erkende natuurgebieden, inclusief een historiek hieromtrent.
Bron data	ANB
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/2211.htm http://www.natuurindicatoren.be/indicatorenportal.cgi?detail=720&lang=nl&id_structuur=36&id_categorie=-1

Bespreking

Eind 2012 was er 67.451 ha effectief natuurbeheer gerealiseerd. Daarmee is de doelstelling om tegen 2015 70.000 ha te realiseren voor 96% gehaald.

Doelstelling	15.2.3 Hiertoe heeft Vlaanderen in 2020 voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren.
Kernindicator	Evolutie oppervlakte herbestemmingscategorieën volgens bestemmingen in de gewestplannen
Definitie	Extra planologisch groengebied op de gewestplannen of RUP's
Streefwaarde	38.000 ha extra natuurgebied en 10.000 ha extra bosgebied
Dimensies	natuur en reservaat, bos en overig groen
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1999-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks (x-1)
Laatst gewijzigd	16/05/2013
Meetmethode	Ruimteboekhouding: Alle gewestplanwijzigingen, afwijkende bijzondere plannen van aanleg en ruimtelijke uitvoeringsplannen worden hierin verrekend, en de actuele toestand wordt vergeleken met de toestand van 1994 (afgesproken moment van nulmeting). Daarbij worden enkel herbestemmingen ten gevolge van volledig afgeronde planningsprocessen (definitief goedgekeurde plannen) opgenomen.
Bron data	INBO-NARA, RWO, afdeling Ruimtelijke Planning
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2206.htm http://www.natuurindicatoren.be/indicatorenportal.cgi?detail=205&id_structuur=65&id_categorie=

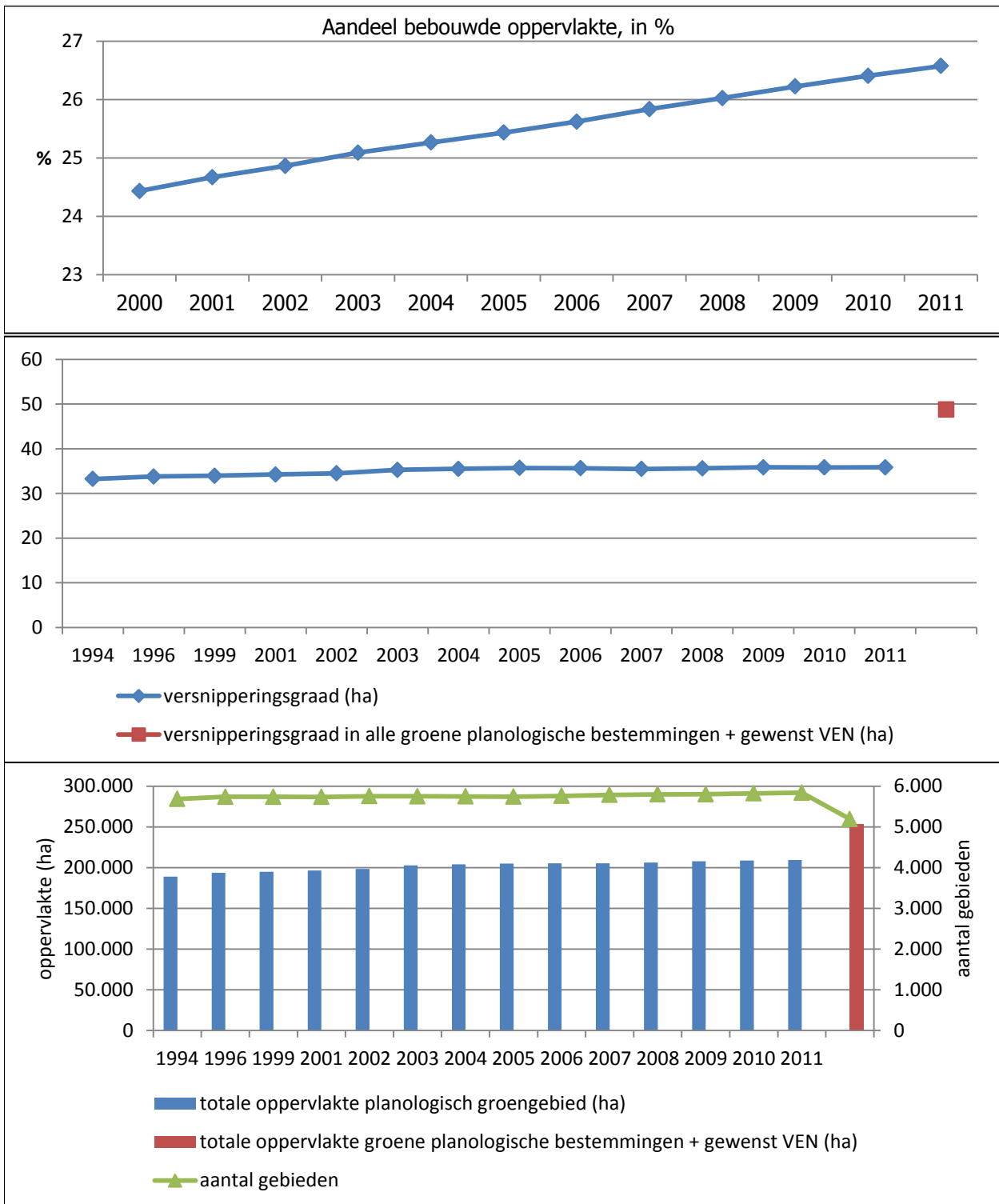
Bespreking:

In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zijn groene gewestplanwijzigingen voorzien voor 38.000 ha bijkomend natuurgebied en 10.000 ha bosuitbreiding ten opzichte van 1994. Tussen 1994 en 2012 kwam er 18.000 ha extra planologisch bos- en natuurgebied bij. 37,5% van de vooropgestelde totale oppervlakte is hiermee gerealiseerd. Voor overig groen zijn we nog 900 ha weg van de doelstelling.

Voor de bestemming recreatie is er tussen 1994 en 2012 1900 ha extra afgebakend. Dat is bijna het dubbel van de vooropgestelde 1.000 ha.

Voor de bestemming landbouw is bijna 37% gerealiseerd.

Doelstelling	15.2.4 Hiertoe heeft Vlaanderen in 2020 voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren.
Kernindicator	Druk op de open ruimte: aandeel bebouwde oppervlakte (%) en ontsnippering van planologisch groengebied
Definitie	Eenzijds wordt de druk op de open ruimte weergegeven door het aandeel bebouwde oppervlakte en anderzijds door de versnippering van de open ruimte.
Streefwaarde	
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	16/04/2013
Meetmethode	<p>Het kadaster zorgt voor een gedetailleerde registratie van de onbebouwde en bebouwde eigendommen van het grondgebied. De gegevens worden gebruikt voor de inning van de belastingen. De administratie van het kadaster verzamelt deze gegevens via een nauwkeurige registratie. ADSEI verwerkt deze gegevens verder tot bruikbare statistieken. Het gaat om de oppervlaktes van de kadasterpercelen. Een bebouwd perceel is een perceel met een gebouw op. Een gedeelte van het perceel kan onbebouwd zijn. De tuin van een woning bijvoorbeeld behoort tot de bebouwde oppervlakte. Belangrijk is ook dat parkings en vliegvelden behoren tot de onbebouwde oppervlakte.</p> <p>De afbakening van groengebieden gebeurt in gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen of RUP's volgens de plandoelstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De versnipperingsgraad geeft per jaar de verhouding weer tussen de totale oppervlakte en het aantal gebieden (polygonen kleiner dan 0.363 ha werden niet meegenomen in de berekening, het betreft dus niet de precieze gemiddelde oppervlakte van de groengebieden in Vlaanderen).</p>
Bron data	Administratie van het kadaster, ADSEI, INBO
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2405.htm http://statbel.fgov.be/nl/modules/publications/statistiques/environnemen/t/downloadbare_bestanden/bodemgebruik.jsp http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2216.htm http://www.natuurindicatoren.be/indicatorenportal.cgi?detail=655&lang=nl&id_structuur=56&id_categorie=-1

Bespreking

Tussen 2000 en 2011 is de bebouwde oppervlakte met 8,8% toegenomen in Vlaanderen. In 2011 was 26,5% van de oppervlakte bebouwd. De gemiddelde oppervlakte van een aaneengesloten gebied met een planologische groene bestemming steeg tussen 1994 en 2012 van 33,2 ha tot 35,8 ha. Een hogere gemiddelde oppervlakte van de planologische groenbestemmingen wijst op een lagere versnipperingsgraad. In het hypothetische scenario, waarbij het gewenst VEN gerealiseerd zou worden (140.000 ha), zou er een significante verandering in de versnippering van de groenbestemmingen komen. In dit geval zou de gemiddelde oppervlakte van een aaneengesloten gebied met een planologische groene bestemming stijgen tot 48,8 ha.

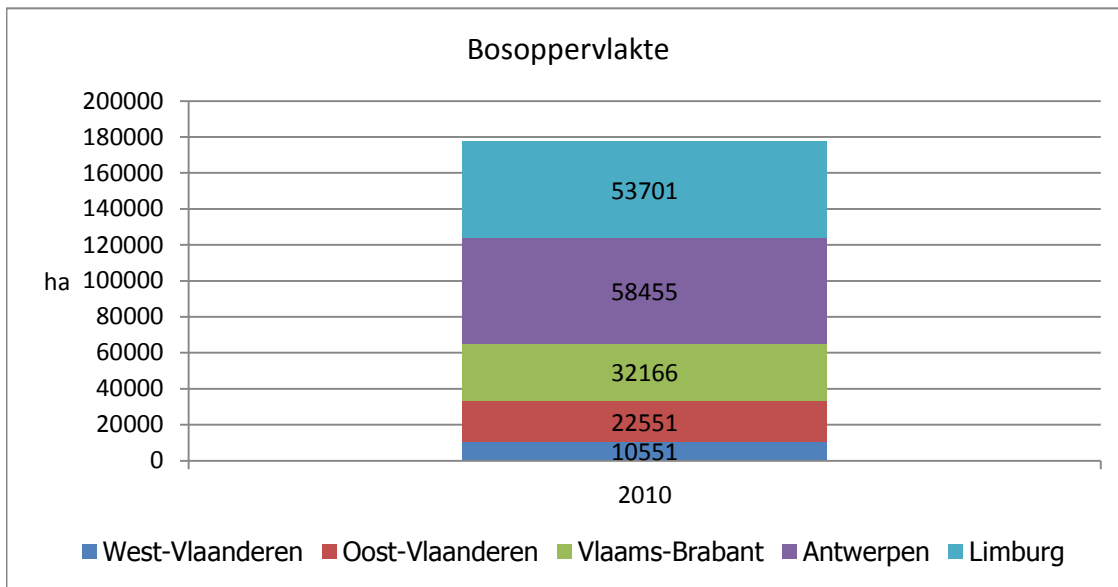
Doelstelling	15.3.1 Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.
Kernindicator	Aandeel stedelijke of kleinstedelijke gebieden met een stadsbos of stadsbos-project
Definitie	
Streefwaarde	De helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Toestand op een bepaald moment
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	1/05/2013
Meetmethode	Tellingen
Bron data	Aantal stedelijke en kleinstedelijke gebieden: RSV Aantal stadsbossen of stadsbosprojecten: ANB
Meer informatie	

Bespreking

In mei 2013 zijn 35 stadsbosprojecten opgestart binnen de 56 (klein)stedelijke gebieden. Dit komt neer op een aandeel van 62%. T.o.v. vorig jaar zijn er geen nieuwe projecten meer opgestart. Het gaat telkens om langlopende projecten omwille van de samenwerkingen die moeten opgebouwd worden en aankopen die gerealiseerd moeten worden in functie van het stadsbos. Begin 2010 waren er nog maar 16 stadsbosprojecten opgestart.

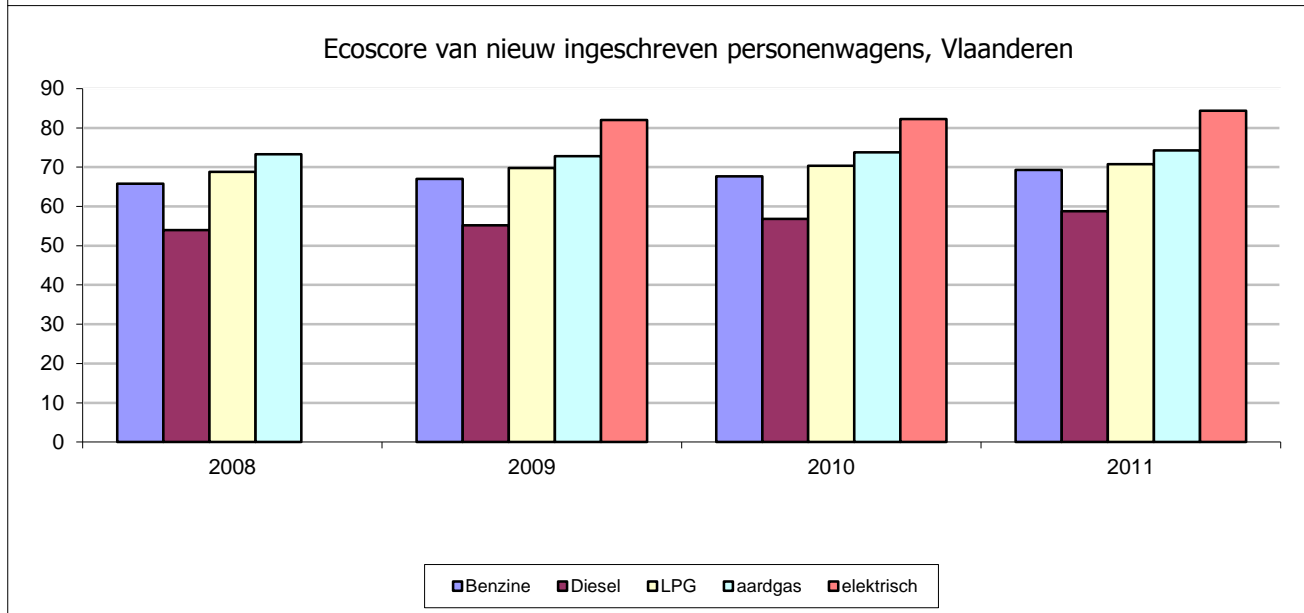
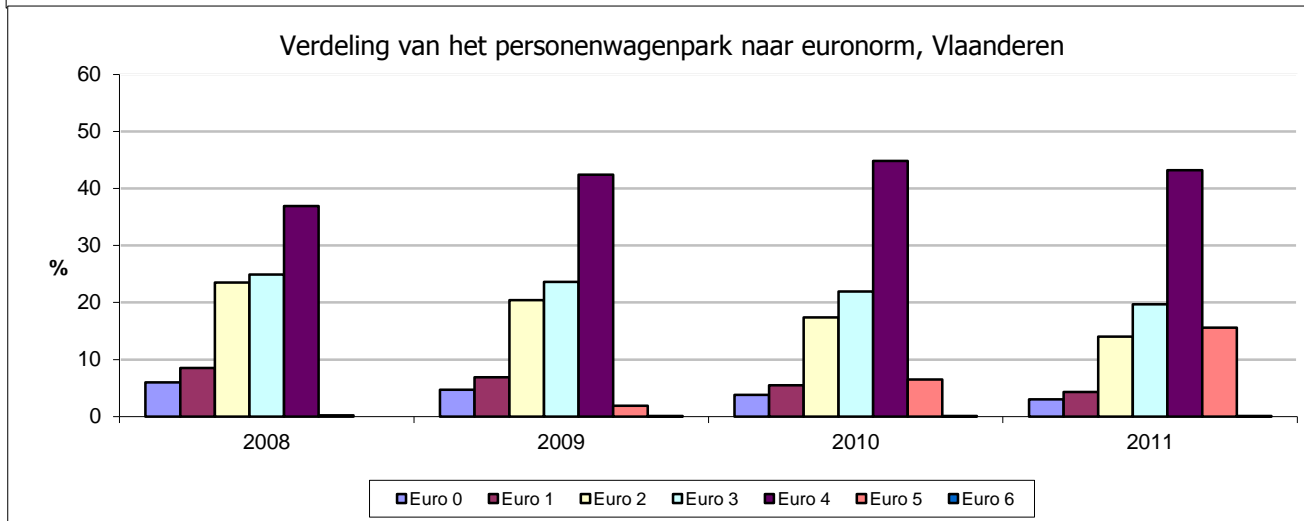
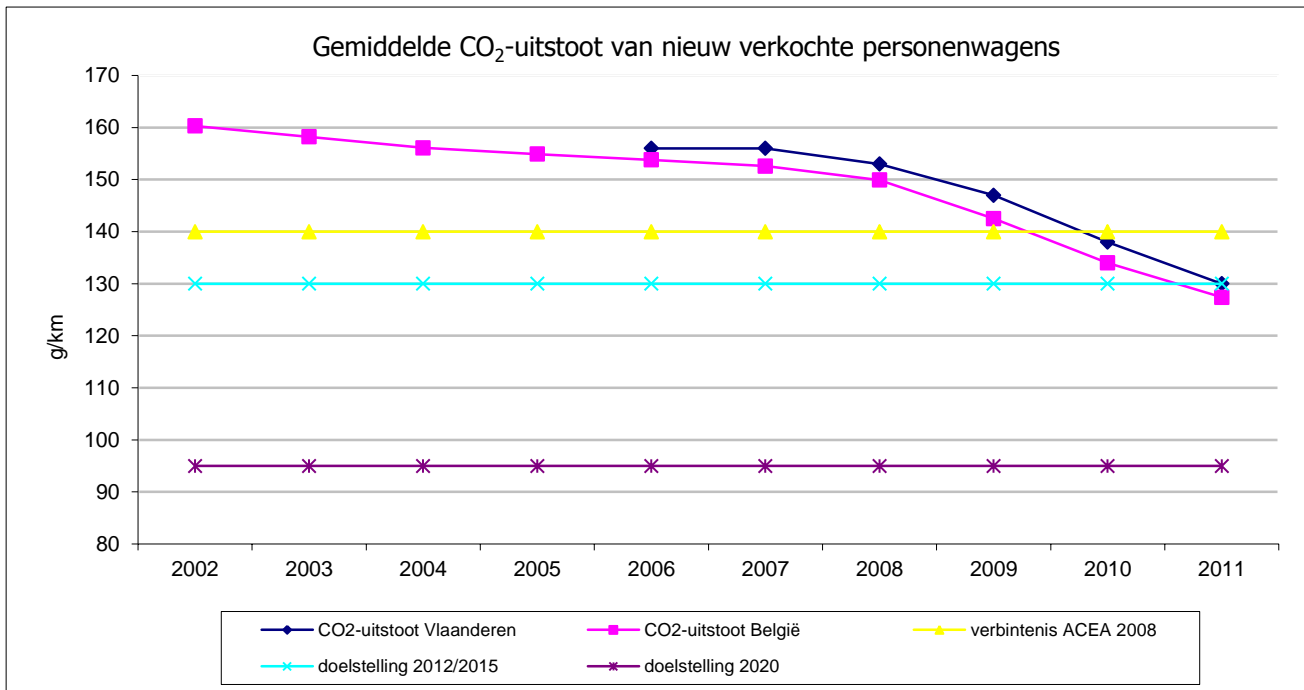
Doelstelling	15.3.2 Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.
Kernindicator	Bosbarometer
Definitie	Bosoppervlakte in ha
Streefwaarde	Toename tegen 2020 t.o.v. de nulmeting
Dimensies	Provincies
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2010 (nulmeting)
Frequentie en stiptheid	
Laatst gewijzigd	1/10/2011
Meetmethode	De boswijzer 2010 is opgesteld aan de hand van digitale luchtfoto's. In een eerste stap maken we op basis van reflectiewaarden een onderscheid tussen groen en niet-groen. In een tweede stap maken we aan de hand van een digitaal hoogtemodel een onderscheid tussen hoog groen (= bomen, hoogte > 3 m) en laag groen. In een derde stap wordt de 'bomenkaart' omgezet in een 'boskaart'. Hierbij wordt voor bos als definitie gebruikt: minimum 0,5 ha, lengte/breedte verhouding minstens 2,5 en minimum 50% bedekking.
Bron data	Agentschap voor Natuur en Bos
Meer informatie	http://www.natuurenbos.be/nl-BE/Natuurbeleid/Bos/Bos_cijfers/Boswijzer.aspx

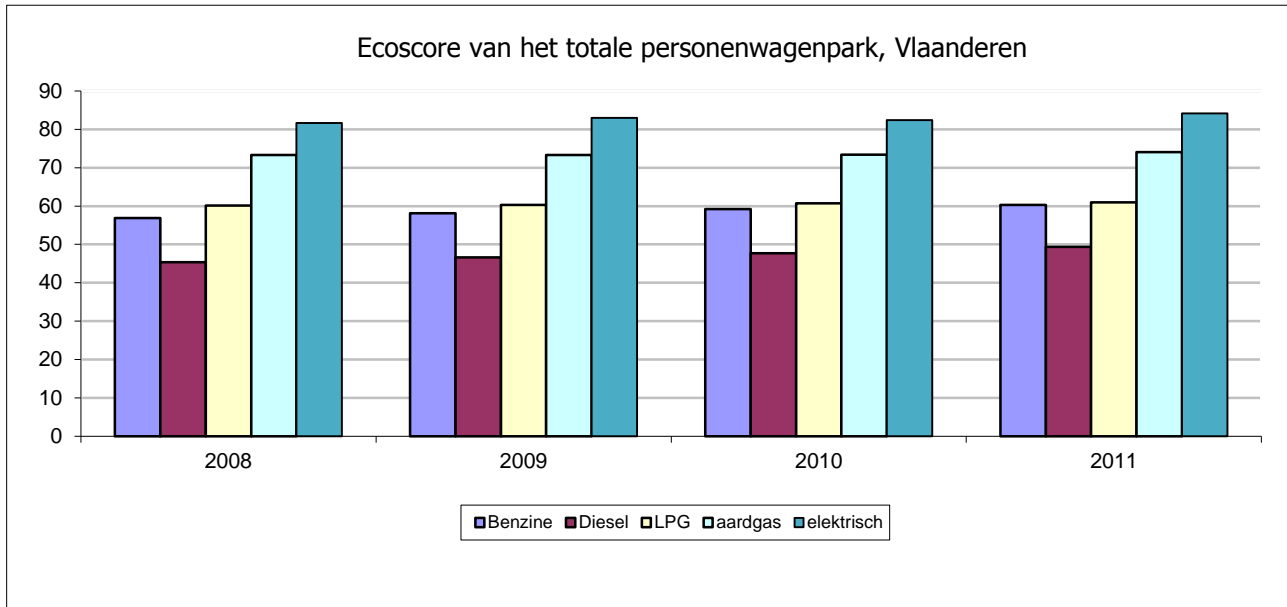

Bespreking

De totale bosoppervlakte in Vlaanderen bedroeg in 2010 177.424 ha of 13% van het Vlaamse grondgebied. In Limburg en Antwerpen vinden we de grootste oppervlakten bos.

Doelstelling	16.1 In 2020 heeft Vlaanderen een verkeers- en vervoerssysteem dat tot de performantste van Europa behoort. 16.3 We zorgen dat we voldoen aan de milieudoelstellingen die andere Europese landen ook dienen te bereiken tegen 2020.
Kernindicator	Samenstelling voertuigenpark naar Euronorm en ecoscore voor het totale wagenpark en CO ₂ -uitstoot voor nieuwe voertuigen
Definitie	Euronorm: Europese normen voor de emissies (CO, koolwaterstoffen, NO _x , fijn stof) van voertuigen die ingaan vanaf een bepaalde datum. Ecoscore: De ecoscore laat toe om de milieuprestaties van een voertuig in te schatten door rekening te houden met de belangrijkste milieu-impacten (emissies van broeikasgassen, fijn stof, stikstofoxiden en geluidsproductie...) die het voertuig veroorzaakt. De ecoscore gaat van 0 tot 100. Een voertuig met een ecoscore lager dan 50 kan als zeer milieuvriendelijk worden beschouwd. Voertuigen met een ecoscore van meer dan 70 zijn dan weer milieuvriendelijke wagens.
Streefwaarde	De CO ₂ -uitstoot van nieuw verkochte personenwagens moet dalen tot gemiddeld 130 g/km tegen 2012-2015 en tot 95 g/km tegen 2020.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams gewest, België
Vergelijking tijd	2002-2011
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	29/03/2013
Meetmethode	DIV, inschrijvingen van voertuigen, RDW
Bron data	VITO, VUB, VMM-MIRA
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5137.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5122.htm http://www.ecoscore.be/belgische-vloot

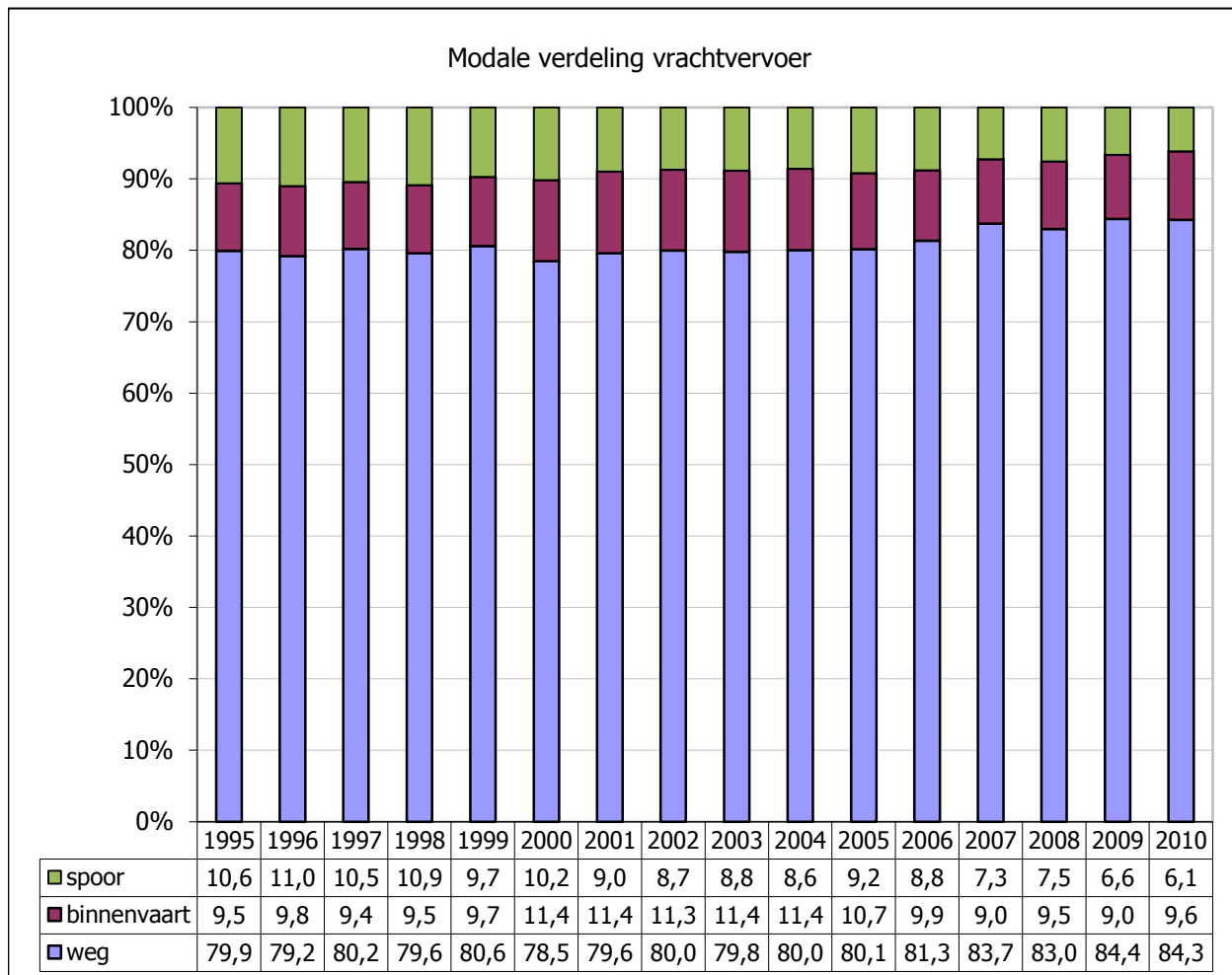
Bespreking

In België was de gemiddelde CO₂-uitstoot voor het park van nieuwe personenwagens 148 g/km in 2008. Daarmee werd de vrijwillige overeenkomst van 140 g/km niet gehaald. Om de resultaten te verbeteren besliste de EU eind 2008 om de doelstelling verder te verlagen via wetgeving en dit in twee fases. Na 2007 was er een scherpere daling van de gemiddelde CO₂-uitstoot van nieuwe wagens. Daar zijn een aantal redenen voor: het fiscaal voordeel voor schone wagens werd direct bij aankoop verrekend, de aftrekbaarheid van bedrijfswagens werd afhankelijk van de CO₂-uitstoot en het aanbod van voertuigmodellen met lage CO₂-uitstoot verruimde verder. In 2011 was de gemiddelde CO₂-uitstoot voor het volledige park van nieuwe personenwagens 127,4 g/km in België. In Vlaanderen bedroeg de gemiddelde CO₂-uitstoot in 2011 130 g/km. Om het doel van 95 g/km tegen 2020 te bereiken zal ook het aandeel hybride en elektrische wagens moeten stijgen.

Voertuigen die voldoen aan de Euro 4 norm (verplichte norm voor alle nieuwe types voertuigen vanaf 1/1/2005) zijn het best vertegenwoordigd in het Vlaamse personenwagenpark sinds 2008. Het aandeel voertuigen dat voldoet aan de Euro 5 norm (01/09/2009) wint aan belang en bedroeg in 2011 15,6%.

De gemiddelde ecoscore van het Vlaamse park van benzinewagens bedroeg in 2011 60,3. De ecoscore van dieselwagens bedroeg 49,4. De ecoscores van nieuw ingeschreven voertuigen liggen hoger. De ecoscore van benzinewagens is hoger dan die van dieselwagens maar de ecoscore van dieselwagens verbetert sneller. De gemiddelde ecoscore van het Vlaamse personenwagenpark bedroeg in 2011 53,4.

Doelstelling	16.2 In 2020 heeft Vlaanderen een verkeers- en vervoerssysteem dat tot de performantste van europa behoort. Hiervoor wordt co-modaliteit, ondersteund door een gericht locatiebeleid en door het STOP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer en Privé-vervoer) als hoeksteen van het Vlaamse mobiliteitsbeleid toegepast, zodanig dat vanuit economisch, sociaal, ecologisch en logistiek oogpunt de meest optimale modus wordt ingezet.
Kernindicator	Modale verdeling goederenvervoer
Definitie	Aandeel tonkilometer van vrachtvervoer over de weg, het spoor en de binnenvaart t.o.v. totaal aantal tonkilometer vrachtvervoer. Het betreft de tonkilometer gepresteerd op Vlaams grondgebied, ongeacht het land van registratie van de vrachtwagen/trein/binnenschip.
Streefwaarde	Geen specifieke streefwaarde, al wordt een daling van het aandeel vrachtvervoer over de weg (en bijgevolg een stijging van de aandelen van spoor- of binnenvaartvervoer) meestal positief geëvalueerd.
Dimensies	Ruimte: Vlaams Gewest; Tijd: 1995-2010; Modi: wegvervoer, spoorvervoer, binnenwatervervoer.
Vergelijking ruimte	Enkel Vlaams Gewest. Europese landen vergelijken is mogelijk, maar de Europese definitie voor vrachtvervoer levert een zware vertekening op voor de (Vlaamse) werkelijkheid, omdat men geen rekening houdt met kilometers gereden door buitenlandse vrachtwagens.
Vergelijking tijd	1995-2010
Frequentie en stiptheid	jaarlijks, met 1,5 tot 2 jaar vertraging
Laatst gewijzigd	8/05/2012
Meetmethode	Tonkm. Wegvervoer gebaseerd op verkeerstelling FOD MV (tabel 18, kolom 14); Tonkm. Binnenvaart gebaseerd op cijfers PBV (onderschatting omdat enkel binnenvaart die minstens één Vlaamse sluis passeert wordt geregistreerd. Ook binnenvaart binnen de havens valt buiten de meting). Tonkm. spoor gebaseerd op NMBS-registratie (in toenemende mate onderschatting omdat tonkm. van de spoorconcurrenten NMBS niet worden meegeteld)
Bron data	ADSEI/ FOD MV, PBV, NMBS
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5262.htm

Bespreking

Binnenvaart kon rond de eeuwwisseling enkele procentpunten aandeelwinst boeken, maar de laatste jaren stagneerde de groei van de binnenvaart, met opnieuw aandeelverlies als gevolg. Vrachtovervoer via het spoor verliest marktaandeel. (Hier is wel sprake van toenemende onderschatting omdat de concurrenten van de NMBS niet worden meegeteld voor het aantal tonkilometer bij het spoorvervoer).

Het aandeel van vrachtovervoer bleef tussen 1995 en 2005 schommelen rond 80%. Daarna groeide het vrachtovervoer over de weg sneller dan dat via spoor of binnenwater.

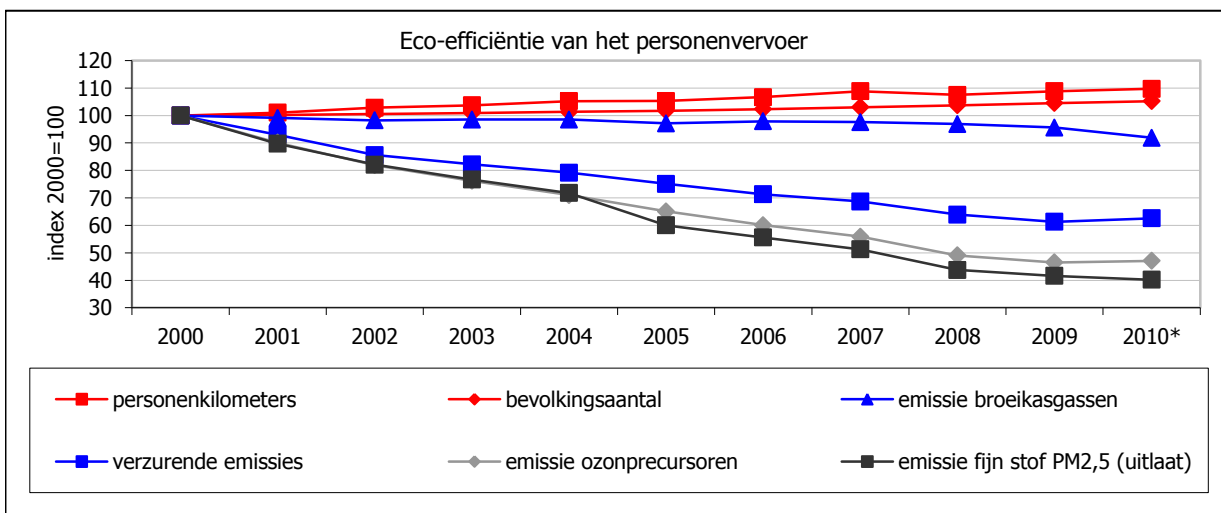
Door de economische crisis liep het vrachtovervoer tijdelijk sterk terug. Het wegvervoer werd iets eerder (2008) getroffen dan het spoor en de binnenvaart (2009), waardoor in 2008 en 2009 tijdelijk enkele procentpunten van modus wisselden.

Doelstelling	16.3.1 We zorgen dat we voldoen aan de milieudoelstellingen die andere Europese landen ook dienen te bereiken tegen 2020.
Kernindicator	Eco-efficiëntie personenvervoer (absolute en groeicijfers)
Definitie	Vergelijking van de milieudruk van het personenvervoer met de activiteiten van het personenvervoer
Streefwaarde	Ontkoppeling tussen economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie
Dimensies	Personenvervoer=wegverkeer en spoor (enkel dieseltreinen)
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2010 (2010=voorlopig cijfer)
Frequentie en stiptheid	jaarlijks (x-2)
Laatst gewijzigd	29/03/2013
Meetmethode	Berekening op basis van voertuigenpark, afgelegde kilometers en energieverbruik (Energiebalans VITO) met het model MIMOSA IV. De emissies in 2010 zijn niet vergelijkbaar met de reeks 2000-2009 wegens modelaannassingen.
Bron data	VMM-MIRA
Meer informatie	http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/sectoren/transport/eco-efficientie-van-sector-transport-in-vlaanderen/eco-efficientie-van-personenvervoer-en-goederenvervoer/

Eco-efficiëntie personenvervoer

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
bevolkingsaantal (miljoen)	5,9	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,1	6,1	6,2	6,2	6,3
personenkilometer (miljard)	66,81	67,46	68,69	69,27	70,29	70,36	71,26	72,67	71,82	72,68	73,28
broeikasgasemissies CO ₂ , CH ₄ en N ₂ O(kton)	8219	8144	8071	8092	8092	7978	8044	8024	7967	7855	7554
verzurende emissies NO _x , NH ₃ , SO ₂ (miljoen Zeq)	1031	958	882	848	817	774	735	708	659	632	645
emissie ozonprecursoren CH ₄ , CO, NMVOS, NO _x (ton TOFP)	87208	78578	71406	66479	61885	56763	52451	48786	42831	40557	41033
emissie PM _{2,5} (ton)	2630	2359	2158	2017	1888	1577	1462	1348	1153	1093	1057

*voorlopige cijfers

Bespreking

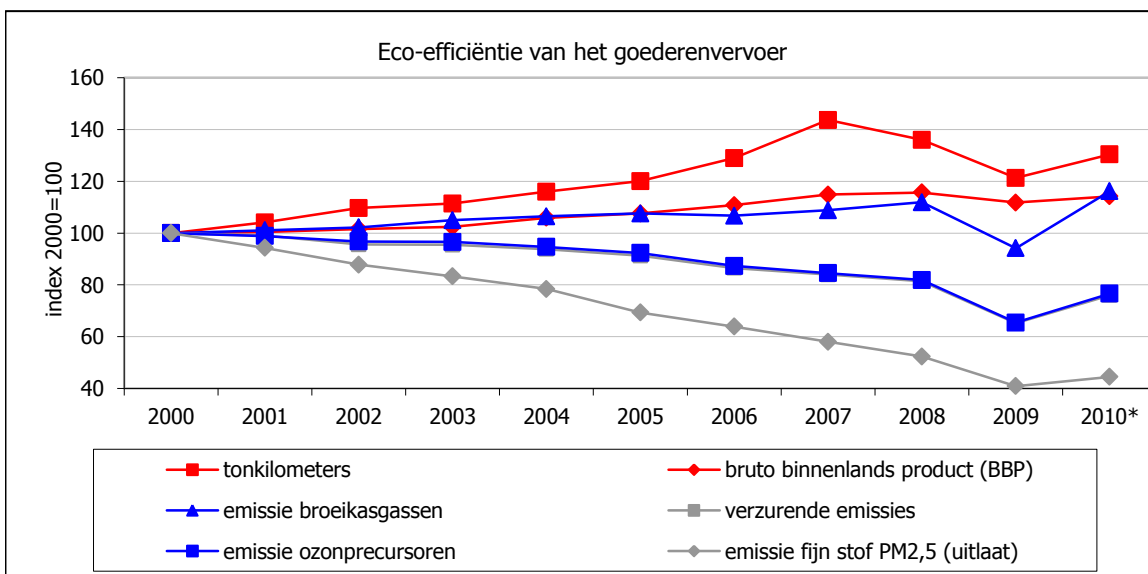
Sinds 2000 is het aantal personenkilometers (wegverkeer en spoor) sneller gestegen dan het bevolkingsaantal. In 2008 daalde het personenvervoer met 1,2%, een gevolg van de financieel-economische crisis. Daarna zette de stijging zich verder. In de periode 2000-2010 was er een absolute ontkoppeling tussen de emissies van het personenvervoer en de personenkilometers. Het stijgende gebruik van energiezuinige wagens en van biobrandstoffen voor wegverkeer had een gunstige invloed op de emissie van broeikasgassen in 2010. De emissies van ozonprecursoren, verzurende componenten en PM_{2,5} door het personenvervoer daalden verder door het verstrengen van de Europese emissienormen voor nieuwe voertuigen en brandstoffen.

Doelstelling	16.3.2 We zorgen dat we voldoen aan de milieudoelstellingen die andere Europese landen ook dienen te bereiken tegen 2020.
Kernindicator	Eco-efficiëntie goederenvervoer (absolute en groeicijfers)
Definitie	Vergelijking van de milieudruk van het goederenvervoer met de activiteiten van het goederenvervoer
Streefwaarde	Ontkoppeling tussen economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie
Dimensies	Goederenvervoer=wegverkeer, spoor (enkel dieseltreinen) en binnenvaart (geen binnenlandse zeescheepvaart)
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2010 (2010=voorlopig cijfer)
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks (x-2)
Laatst gewijzigd	29/03/2013
Meetmethode	Berekening op basis van voertuigenpark, afgelegde kilometers en energieverbruik (Energiebalans VITO) met het model MIMOSA IV. De emissies in 2010 zijn niet vergelijkbaar met de reeks 2000-2009 wegens modelaanpassingen.
Bron data	VMM-MIRA
Meer informatie	http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/sectoren/transport/eco-efficientie-van-sector-transport-in-vlaanderen/eco-efficientie-van-personenvervoer-en-goederenvervoer/

Eco-efficiëntie Goederenvervoer

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
BBP (cte prijzen in miljard kettingeuro, referentiejaar 2000)	144,8	145,3	147,0	148,2	153,4	155,9	160,5	166,3	167,5	161,8	165,3
tonkilometer (miljard)	34,91	36,34	38,28	38,89	40,49	41,93	45,03	50,17	47,49	42,33	45,52
broeikasgasemissies CO ₂ , CH ₄ en N ₂ O(kton)	5035	5090	5144	5287	5361	5415	5370	5477	5634	4745	5851
verzurende emissies NO _x , NH ₃ , SO ₂ (miljoen Zeq)	1218	1207	1165	1163	1143	1112	1053	1023	991	793	925
emissie ozonprecursoren CH ₄ , CO, NMVOS, NO _x (ton TOFP)	70831	70065	68591	68389	67067	65367	61845	59859	58003	46298	54247
emissie PM _{2,5} (ton)	2227	2101	1955	1855	1745	1544	1424	1291	1165	911	992

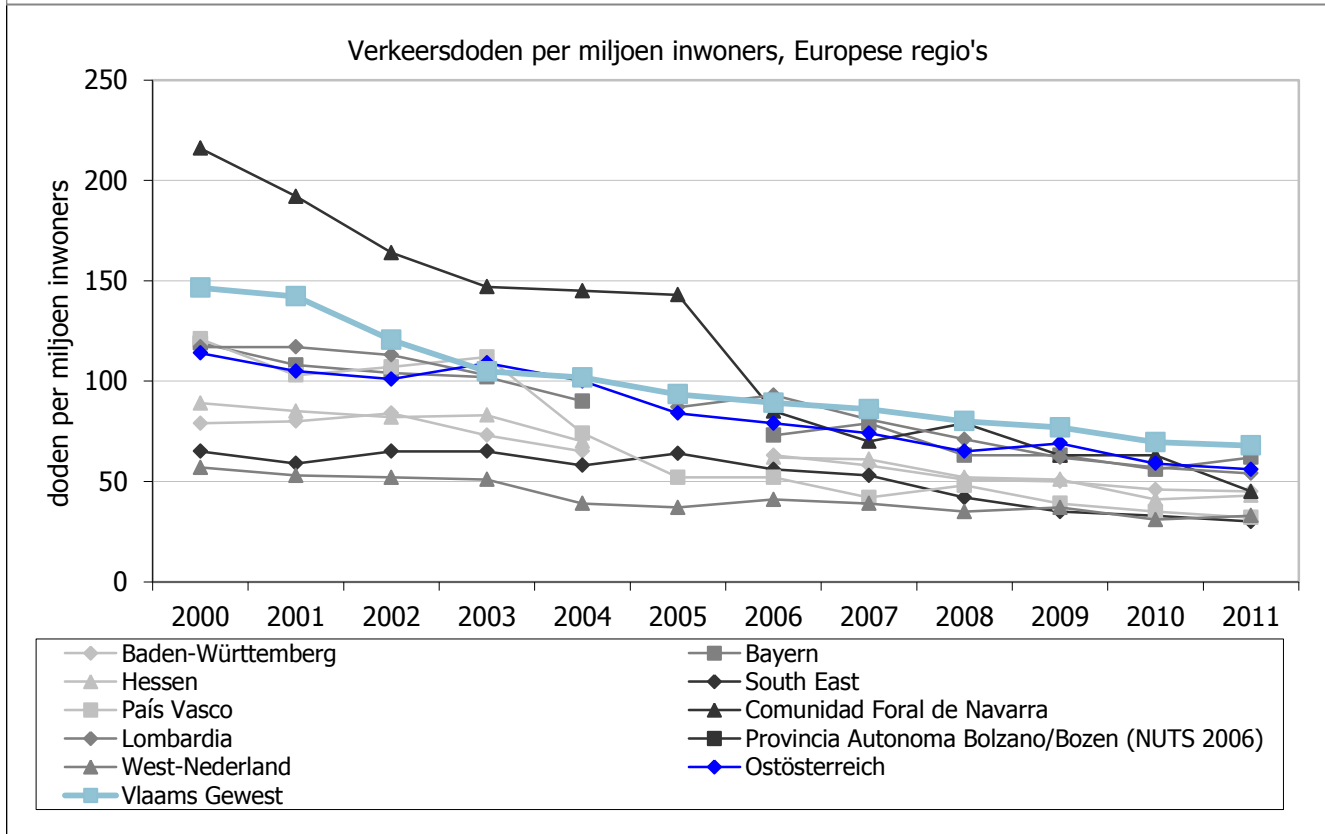
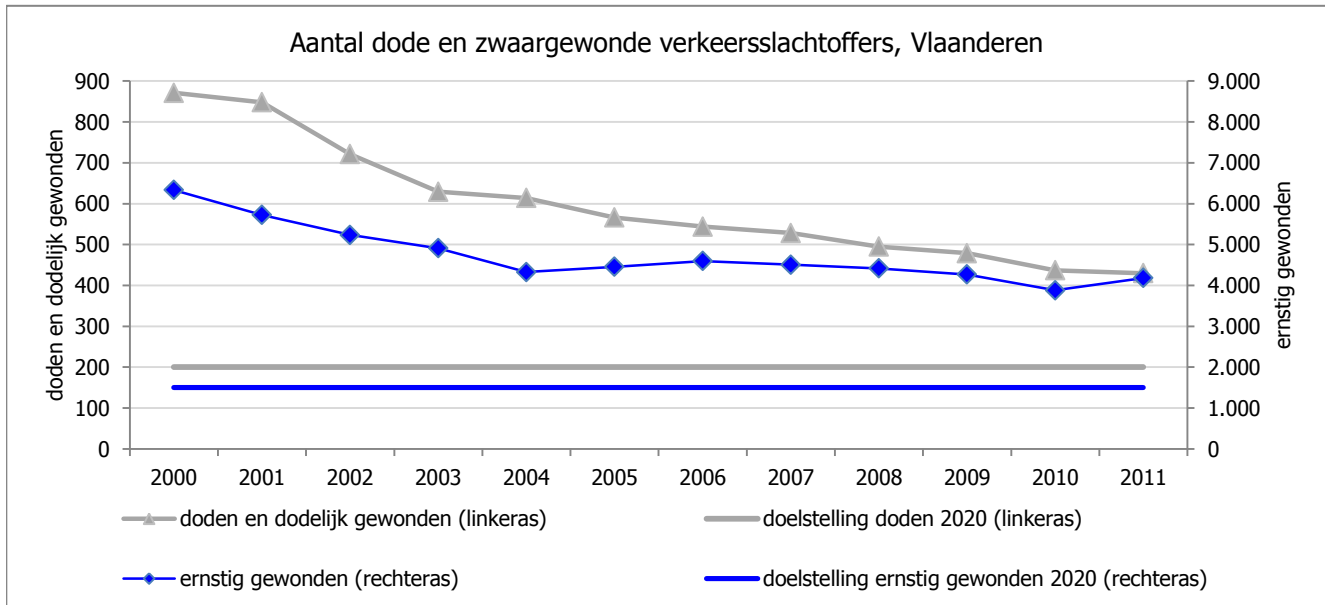
*: voorlopige cijfers

Bespreking

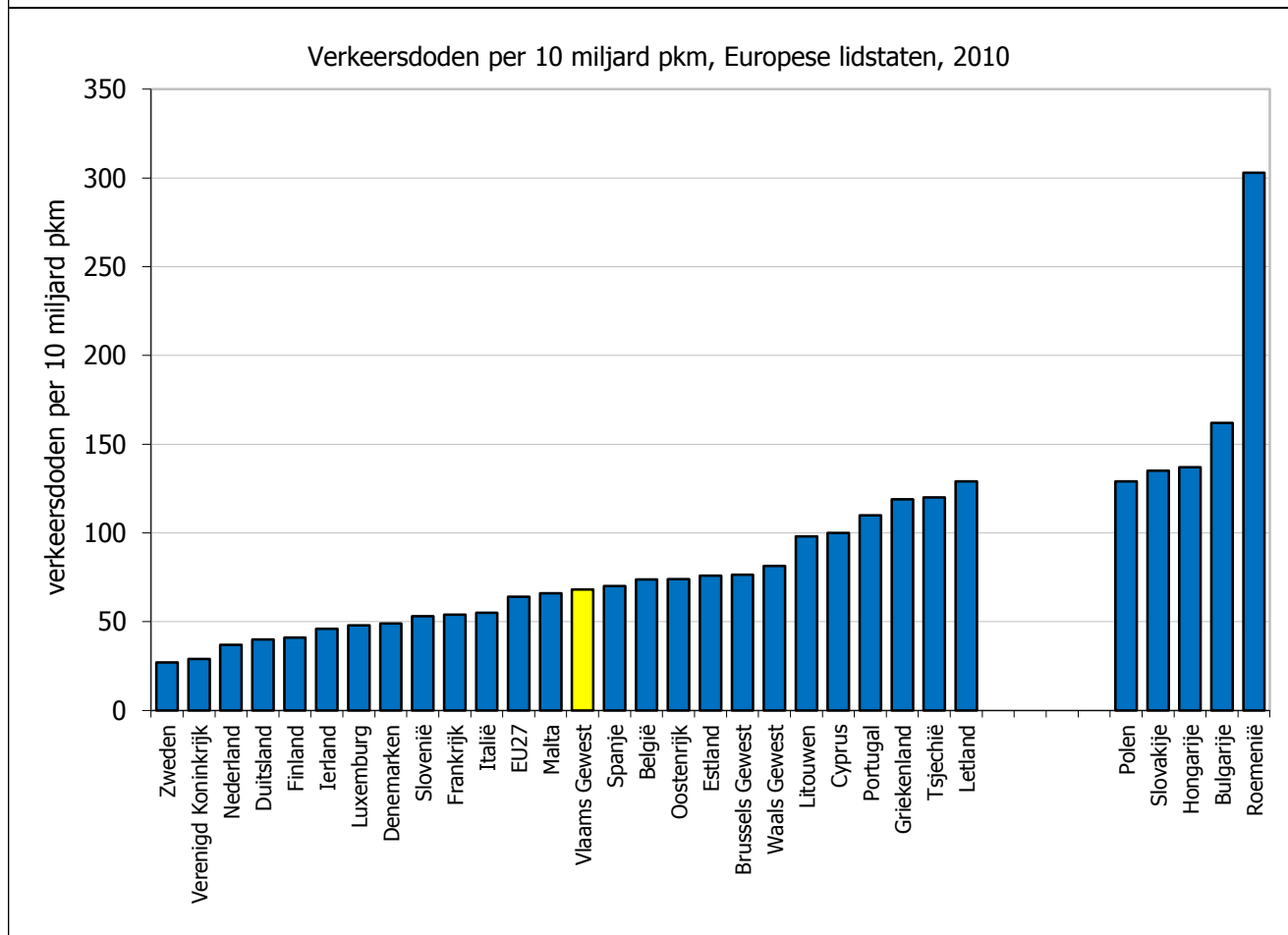
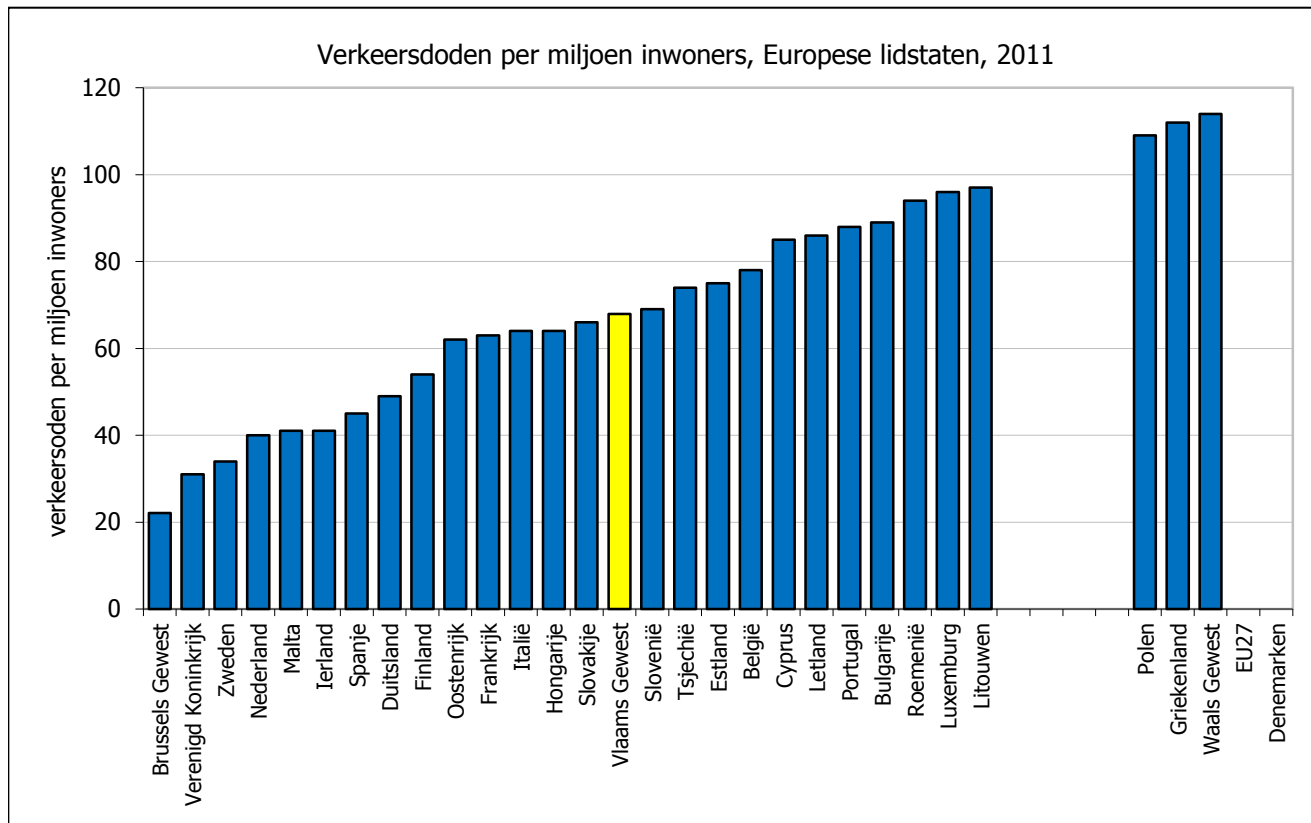
De laatste 10 jaar steeg het aantal tonkilometers van het goederenvervoer sneller dan het BBP. De crisis had een groter effect op het goederenvervoer dan op het personenvervoer. Hoewel ook vrachtwagens energiezuiniger worden, lag de emissie van broeikasgassen door het goederenvervoer hoger in 2010 dan in 2000 door een toegenomen activiteit maar ook door wijzigingen aan de methode. De emissie steeg echter minder snel dan de tonkilometers. Er was een relatieve ontkoppeling. Voor de andere emissies was er een absolute ontkoppeling met de tonkilometers. In 2010 lagen de emissies hoger dan in 2009 door een hogere inschatting van het aantal kilometers gereden door het vrachtvervoer.

Doelstelling	16.5 Tegen 2020 is Vlaanderen één van de beste Europese regio's op het gebied van verkeersveiligheid, zowel uitgedrukt in functie van het aantal doden en zwaargewonde verkeersslachtoffers als per miljoen afgelegde kilometers en per miljoen inwoners. Ten opzichte van de objectieven in het Vlaamse verkeersveiligheidsplan, te realiseren tegen 2015, wordt een daling van 20% op de dodelijke slachtoffers en 25% op de zwaargewonde slachtoffers gerealiseerd tegen 2020.
Kernindicator	Aantal verkeersdoden en zwaargewonden (op landenniveau: doden per milj inw en afgelegde km; regio: enkel doden per milj inw)
Definitie	Doden: som van de doden (zij die ter plaatse overleden) en de dodelijk gewonden (zij die overleden binnen de 30 dagen na de datum van het ongeval). Zwaargewonden: de personen die bij een verkeersongeval gewond werden (maar niet dodelijk) en wier toestand een opname in het ziekenhuis van tenminste 24 uur noodzaakte.
Streefwaarde	200 dodelijke verkeersslachtoffers en 1.500 zwaargewonde verkeersslachtoffers tegen 2020; Vlaanderen is één van de beste Europese regio's op gebied van verkeersveiligheid
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, lidstaten, regio's
Vergelijking tijd	2000-2011
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	8/04/2013
Meetmethode	Registratie van verkeersongevallen door de politie
Bron data	ADSEI, Eurostat, DG MOVE
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4096.htm

Bespreking

Het aantal verkeersdoden in Vlaanderen is met 50% afgenomen tussen 2000 en 2011. In diezelfde periode is het aantal zwaargewonden met 34% afgenomen. Tegen 2020 mogen er nog slechts 200 verkeersdoden en 1.500 zwaargewonden vallen. In vergelijking met de Europese economische topregio's scoort Vlaanderen nog niet goed. Onze regio telde in 2011 het hoogste aantal dodelijke verkeersslachtoffers per miljoen inwoners. Wat betreft de evolutie van het aantal dodelijke slachtoffers per miljoen inwoners doet Vlaanderen het wel goed met een daling van bijna 54% tussen 2000 en 2011. In de EU-27 vielen in 2010 64 verkeersdoden per 10 miljard personenkilometers. 11 lidstaten zaten onder dit EU-gemiddelde. Vlaanderen bevindt zich met een score van 68 net boven het EU-gemiddelde. In verhouding tot het aantal inwoners scoort Vlaanderen middelmatig.

Doelstelling	16.8 Het aantal afgelegde kilometer per persoon in het woon-werkverkeer per auto wordt drastisch verlaagd. Onder meer thuiswerk wordt daarvoor gestimuleerd. Tegen 2020 zullen bovendien 40% van de woon-werkverplaatsingen gebeuren enerzijds door collectief vervoer, waaronder het openbaar vervoer en anderzijds te voet of per fiets.
Kernindicator	Modale verdeling woon-werk en woon-schoolverplaatsingen
Definitie	
Streefwaarde	1) Verlaging aantal afgelegde autokilometer per persoon in woon-werkverkeer 2) Minimum 40% woon-werkverplaatsingen via collectief vervoer, te voet of per fiets.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	
Vergelijking tijd	
Frequentie en stiptheid	Tot voor kort 5-jaarlijks. Nu jaarlijks 1/5 van de 5-jaarlijkse meting.
Laatst gewijzigd	OVG 2010/2011 (OVG 4.3)
Meetmethode	Onderzoek verplaatsingsgedrag (OVG), via bijhouden verkeersdagboek bij steekproef van de Vlaamse bevolking. Wijziging methodiek na eerste twee metingen verhindert correct vergelijken in de tijd tussen deze eerste twee en latere metingen.
Bron data	MOW: Onderzoek Verplaatsingsgedrag (OVG)
Meer informatie	http://www.mobielvlaanderen.be/ovg/ovgindex.php?a=19&nav=1

Modale verdeling van woon-werkverkeer

	1994/95	2000/01	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Autobestuurder	58,1	68,6	66,8	67,8	67,5	69,5
Passagier (auto)	10,2	4,2	3,7	2,9	3,3	3,0
Trein	5,4	5,5	7,1	7,0	7,0	6,9
Tram/Metro	0,5	0,6	1,0	1,0	0,7	0,0
Bedrijfsvervoer	2,7	1,9	0,9	1,0	1,6	1,5
Lijnbus		1,8	2,9	4,3	3,0	2,7
Bromfiets	2,4	1,0	1,1	0,7	1,5	1,2
Motor	0,6	0,9	0,7	0,9	0,6	0,7
Fiets	13,0	12,9	12,5	12,0	12,0	10,8
Te voet	5,2	2,6	3,3	2,4	2,7	3,9
Andere	2,0					
STOP-principe	26,8	25,3	27,8	27,7	27,0	25,7

Gemiddelde woon-werkafstand

	1994/95	2000/01	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
	16,98 km	19,05 km	18,8 km	18,8 km	18,8 km	19,7 km

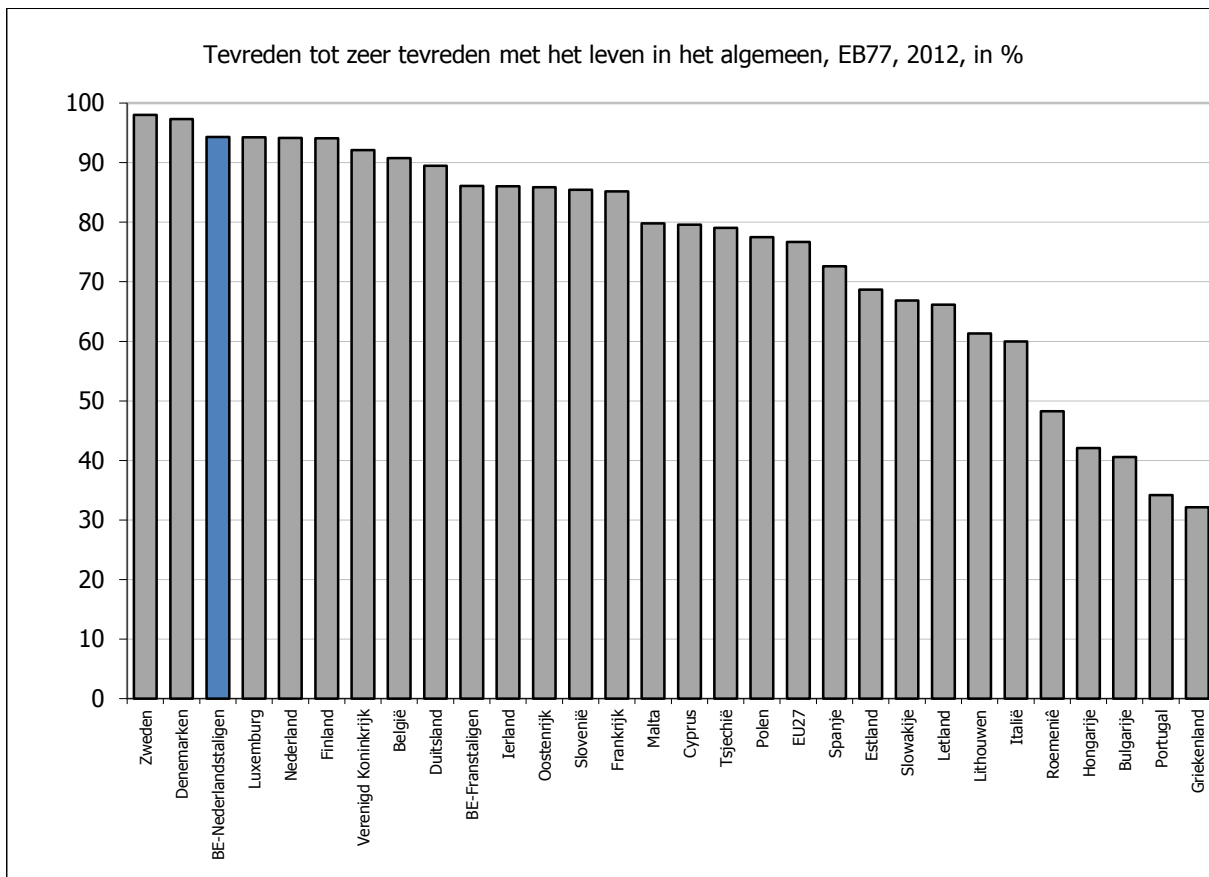
Modale verdeling van woon-schoolverplaatsingen

	1994/95	2000/01	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Autobestuurder	3,6	3,4	2,8	1,6	3,4	2,7
Passagier (auto)	24,8	27,3	25,5	29,7	25,1	24,4
Trein	6,6	6,5	8,1	6,3	7,0	7,52
Lijnbus/Tram/Metro	14,1	9,8	19,4	21,2	18,0	19,2
Schoolvervoer	0,1	3,7	3,1	3,0	3,6	3,7
Bromfiets		2,9	1,0	0,3	0,6	0,3
Motor		0,1	0,1			
Fiets	37,8	38,3	28,8	28,4	32,1	30,5
Te voet	12,9	8,1	11,3	9,5	10,2	11,8

Bespreking

In 1994/95 bedroeg het aandeel van collectief vervoer + fiets + te voet in het woon-werkverkeer 24,1%. In 2000/01 was dit 25,3%. In 2007/08 en 2008/09 is dit 27,8%, maar sinds 2009/2010 daalde het aandeel opnieuw tot 25,7% in 2010/2011. Dit is nog ver verwijderd van het streefcijfer van 40%. (Door de relatief kleine steekproef (sinds 2008) verhoogt de kans op kleine schommelingen.) Vooral tram/metro-vervoer en het pendelverkeer per fiets verliest aandeel.

Doelstelling	17.1.1 In 2020 scoort Vlaanderen op diverse aspecten van de levenskwaliteit bij de hoogste van Europa. Dat blijkt uit een hoog geluksgevoel bij de bevolking, een hoge globale tevredenheid met de eigen leefsituatie, de levensstandaard en langer leven in goede gezondheid.
Kernindicatoren	Geluksgevoel
Definitie	De indicator 'geluksgevoel' werd hier gemeten op basis van de vraag 'tevredenheid met het leven in het algemeen'. Respondenten kunnen antwoorden met zeer tevreden, tevreden, niet tevreden of helemaal niet tevreden.
Streefwaarde	Hoge tevredenheid, bij top van EU-landen.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	EU27, opsplitsing België in Nederlandstaligen (Vlamingen) en Franstaligen.
Vergelijking tijd	2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	19/04/2013
Meetmethode	Face to face survey. Voor België circa 1.000 respondenten waaronder circa 600 Nederlandstaligen.
Bron data	Eurobarometer
Meer informatie	http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm

Bespreking

In de lente van 2012 zegt 94% van de Vlamingen tevreden tot zeer tevreden te zijn met hun levenssituatie. Een hoog percentage en in dezelfde lijn als 2008 (94%), 2010 (91%) en 2011 (95%). Vlaanderen staat daarmee op de derde plaats, na Zweden en Denemarken. Ook Luxemburg, Nederland en Finland scoren hoog. De Franstalige landgenoten scoren met 86% daarentegen 8 ppt lager.

In Roemenië, Hongarije, Bulgarije, Portugal en Griekenland is minder dan de helft van de bevolking tevreden met hun levenssituatie.

Doelstelling	17.1.2 In 2020 scoort Vlaanderen op diverse aspecten van de levenskwaliteit bij de hoogste van Europa. Dat blijkt uit een hoog geluksgevoel bij de bevolking, een hoge globale tevredenheid met de eigen leefsituatie, de levensstandaard en langer leven in goede gezondheid.
Kernindicatoren	Tevredenheid levensaspecten
Definitie	De tevredenheid wordt gemeten voor verschillende levensaspecten. Telkens kan de respondent aangeven of hij/zij daar heel tevreden, tevreden, niet tevreden of helemaal niet tevreden mee is. De resultaten worden weergegeven aan de hand van de score van 1 (helemaal niet tevreden) tot 4 (zeer tevreden). De tevredenheidsindex wordt gemeten op basis van de gemiddelde score op de verschillende levensaspecten.
Streefwaarde	Hoge tevredenheid
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	11/04/2013
Meetmethode	Face to face survey bij circa 1.500 Vlamingen.
Bron data	SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering.
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1069.htm

Gemiddelde tevredenheid levensaspecten (minimum 1, maximum 4)

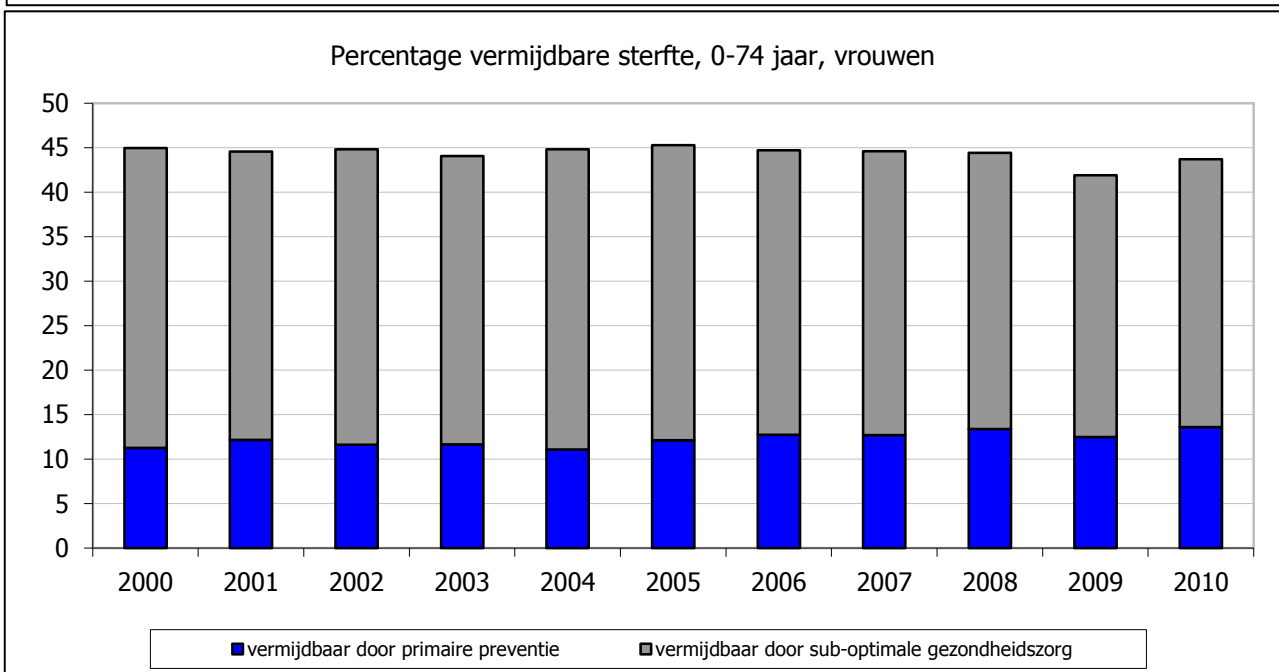
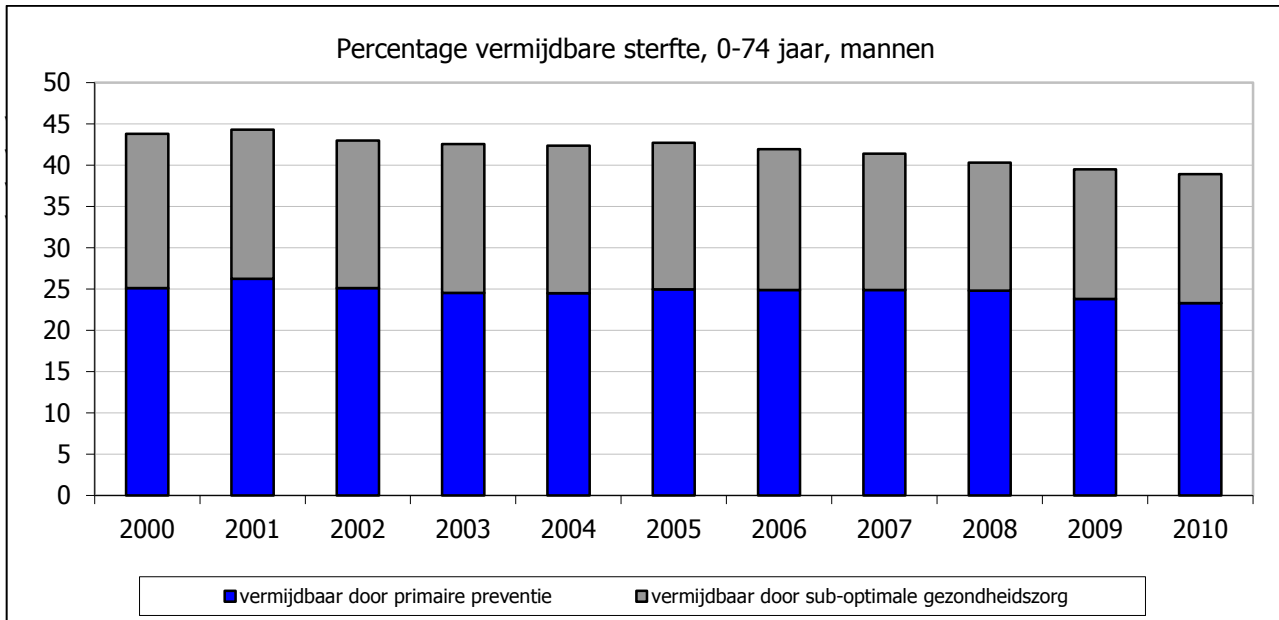
	2012	2011	2010	2009	2008
Woning	3,34	3,37	3,35	3,35	3,41
Inkomen	2,91	2,86	2,86	2,87	2,84
Werk	3,23	3,18	3,19	3,20	3,23
Vrije tijd	3,10	3,08	3,09	3,07	3,11
Gezondheidstoestand	3,02	3,04	3,00	3,02	3,07
Beschikbare tijd	2,96	2,96	2,95	2,92	2,95
Sociale contacten huisgenoten	3,35	3,35	3,33	3,18	3,29
Buurt	3,30	3,29	3,31	3,32	3,36
Sociale contacten vrienden	3,20	3,24	3,21	3,32	3,39
Sociale contacten familie	3,19	3,22	3,16	3,18	3,25
Levensstandaard	3,14	3,12	3,11	3,09	3,08
<i>Tevredenheidsindex</i>	<i>3,16</i>	<i>3,15</i>	<i>3,14</i>	<i>3,15</i>	<i>3,18</i>

Bespreking

De tevredenheid met de woning en de sociale contacten met huisgenoten scoren het hoogst. Het minst tevreden is de bevolking met de beschikbare tijd om te doen wat gedaan moet worden en met het inkomen. Vrouwen zijn meer tevreden over de contacten met hun familie, ze zijn wel minder tevreden over de beschikbare vrije tijd en hun gezondheidstoestand. Tussen 35 en 45 jaar is men beduidend minder tevreden over de de beschikbare (vrije) tijd en de sociale contacten. De tevredenheid met de verschillende levensaspecten is het laagst voor alleenstaanden en alleenstaande ouders. Ouders met kinderen zijn over het algemeen meer tevreden, behalve voor de beschikbare (vrije) tijd.

Op basis van de verschillende levensaspecten kan een tevredenheidsindex berekend worden. Deze geeft geen genderverschil aan en ook het opleidingsniveau zorgt niet voor een significant verschil. Wel blijkt een iets lagere tevredenheid voor alleenstaanden en alleenstaande ouders. Samenwonenden zonder kinderen zijn het meest tevreden. Ook de 35-45-jarigen zijn minder tevreden. De voorbije jaren vertoonde de tevredenheidsindex weinig variatie.

Doelstelling	17.3.1 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicatoren	Vermijdbare sterfte
Definitie	Vermijdbare sterfte kijkt naar 2 groepen van doodsoorzaken: - Doodsoorzaken die door primaire preventie vermeden kunnen worden, dus door te voorkomen dat mensen ziek worden of een aandoening ontwikkelen. De overheid heeft hier een impact op door haar bevolking goed in te lichten en te sensibiliseren voor de gevolgen van ongezonde voedings- en leefstijlfactoren (bv. roken). Het gaat over volgende vermijdbare doodsoorzaken: longkanker, ischemische hartziekten, huidkanker, levercirrose en verkeersongevallen. - Doodsoorzaken die zich amper zouden voordoen als de gezondheidszorg perfect georganiseerd zou zijn. Het gaat om sterfgevallen die voorkomen kunnen worden door medische interventies zoals vaccinatie, vroegtijdige opsporing (bv. van borstkanker) en/of gepaste behandeling (secundaire preventie). Als deze vermijdbare overlijdens zich toch voordoen, is dat een teken dat het gezondheidszorgsysteem niet optimaal werkt.
Streefwaarde	Vermijdbare sterfte niet hoger dan 35%.
Dimensies	Geslacht
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2010
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	2/04/2013
Meetmethode	Berekening op basis van sterftecertificaten
Bron data	Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Sterftecijfers/Algemene-sterftecijfers/Vermijdbare-sterfte/

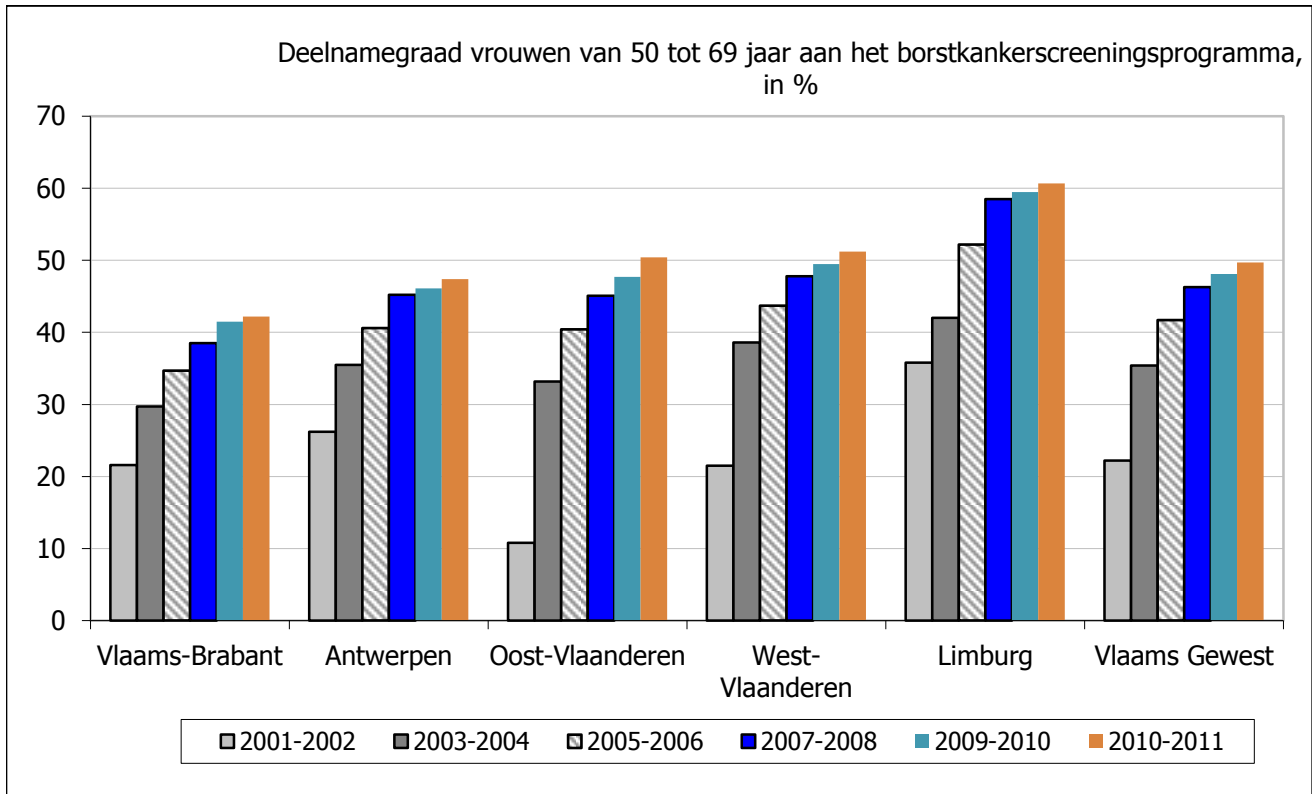

Bespreking

Bijna de helft van de overlijdens voor de leeftijd van 75 jaar zou theoretisch op één of andere manier te vermijden zijn. Bij mannen is er 39% vermijdbare sterfte. Het grootste deel hiervan wordt toegeschreven aan ongezonde leefgewoonten (zoals sterfte door longkanker en ischemische hartziekten) of verkeersongevallen. Bij vrouwen is er 44% vermijdbare sterfte. Het grootste deel is te wijten aan doodsoorzaken die samenhangen met de kwaliteit en doeltreffendheid van de gezondheidszorg.

Het voorbije decennium is er bij mannen een dalende trend vast te stellen zowel in de evolutie van sterfte vermijdbaar door primaire preventie als in de sterfte vermijdbaar door een optimale gezondheidszorg. Bij de vrouwen is er voor beide aspecten geen duidelijke trend waarneembaar.

Doelstelling	17.3.2 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicatoren	Gezondheidsdoelstelling: Borstkankeropsporing
Definitie	Het gaat hier enkel om de deelname aan het bevolkingsonderzoek dat via verwijzing door de huisarts of gynaecoloog of via individuele uitnodigingsbrieven de doelgroep tracht te bereiken. We spreken binnen het bevolkingsonderzoek van screeningsmammografie. Een deel van de vrouwen uit de doelgroep wordt echter door hun arts voor een mammografie verwezen buiten het bevolkingsonderzoek. We noemen deze mammografieën niet-screeningsmammografieën. Dit kan zijn omdat er een verhoogd risico is of omwille van klachten of een (eerder) vastgestelde afwijking (diagnostische mammografie) of omdat de arts niet naar het bevolkingsonderzoek verwijst (opportunistische mammografie). Al deze vrouwen komen niet in deze cijfers voor, hoewel ze allicht wel recent een mammografie ondergingen. Dit verklaart ten dele het verschil tussen de cijfers van het bevolkingsonderzoek en de cijfers uit de gezondheidsenquête.
Streefwaarde	Gezondheidsdoelstelling: tegen 2012 verloopt het Vlaams bevolkingsonderzoek naar borstkanker bij vrouwen van 50 tot en met 69 jaar doelmatiger (75% doelgroepbereik), d.w.z. voldoende vrouwen nemen deel, meer kankers worden tijdig gevonden en er gebeuren zo weinig mogelijk overbodige onderzoeken.
Dimensies	Vrouwen van 50 tot 69 jaar
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2001-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	3/04/2013
Meetmethode	Registratie deelname bevolkingsonderzoek naar borstkanker. De cijfers van de centra voor borstkankeropsporing houden een onderschatting in van het percentage vrouwen dat een mammografie ondergaat.
Bron data	Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Ziekten/Cijfers-over-borstkankeropsporing/

Bespreking

Uit de gegevens van de centra voor borstkankeropsporing blijkt dat in de periode 2010-2011 zo goed als 50% van de vrouwen in de doelgroep zich liet screenen in het kader van het bevolkingsonderzoek naar borstkanker. De deelnamegraad neemt toe over de verschillende periodes, maar de jongste jaren is de stijging minder sterk. Dit cijfer ligt nog ver onder de vooropgestelde 75% van de gezondheidsdoelstelling.

Deze cijfers houden echter een onderschatting in van het totale aantal vrouwen dat een mammografie ondergaat. Het gaat hier enkel om vrouwen die hebben deelgenomen aan het bevolkingsonderzoek. Een deel van de vrouwen uit de doelgroep wordt echter door hun arts voor een diagnostische mammografie verwezen buiten het bevolkingsonderzoek. Deze vrouwen komen niet in de cijfers voor, hoewel ze allicht recent een mammografie ondergingen.

Dit verklaart voor een deel het verschil tussen de cijfers aangeleverd door de centra voor borstkankeropsporing en de cijfers uit de gezondheidsenquête of die van het IMA. Hierin verklaarde in 2008 71% van de Vlaamse vrouwen uit de doelgroep (50 tot 69 jaar) dat zij een mammografie lieten uitvoeren in de afgelopen twee jaar. Dit aandeel vertoonde een significante stijging over de tijd, van 46% in 1997 tot 71% in 2008.

Binnen Vlaanderen vertonen de provincies geen gelijke verdeling. In Limburg is de deelname aan het bevolkingsonderzoek het meest succesvol, met een participatie van 61% in de periode 2010-2011. In Vlaams-Brabant werd maar 42% van de vrouwen uit de doelgroep gemobiliseerd. Het lagere cijfer in Vlaams-Brabant kan verklaard worden door de lage deelnamegraad in het gebied rond Brussel. De streek van Leuven kent een hoge deelnamegraad.

Doelstelling	17.3.3 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicatoren	Gezondheidsdoelstelling: Tabak, alcohol, drugs
Definitie	Het realiseren van gezondheidswinst op bevolkingsniveau door tegen het jaar 2015 het gebruik van tabak, alcohol en illegale drugs terug te dringen.
Streefwaarde	<p>Bij personen tot 15 jaar is het percentage rokers niet hoger dan 11%.</p> <p>Bij personen vanaf 16 jaar is het percentage rokers niet hoger dan 20%.</p> <p>Bij personen tot 15 jaar is het percentage dat meer dan 1 keer per maand drinkt niet hoger dan 20%.</p> <p>Bij mannen vanaf 16 jaar is het percentage dat meer dan 21 eenheden per week drinkt niet hoger dan 10%.</p> <p>Bij vrouwen vanaf 16 jaar is het percentage dat meer dan 14 eenheden per week drinkt niet hoger dan 4%.</p> <p>Bij personen tot 17 jaar is het percentage dat ooit cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 14%.</p> <p>Bij personen tot 17 jaar is het percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 7%.</p> <p>Bij 18- tot 35-jarigen is het percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 8%.</p>
Dimensies	Geslacht, Leeftijd
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jongeren: schooljaar 2004-2005 en 2010-2011; Volwassenen: 2004 en 2008
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks (jongeren), Vierjaarlijks (volwassenen)
Laatst gewijzigd	10/04/2013
Meetmethode	Enquête
Bron data	Leerlingenbevraging VAD; Gezondheidsenquête WIV
Meer informatie	<p>http://www.iph.fgov.be/epidemiologie/epin/index4.htm</p> <p>http://www.vad.be/alcohol-en-andere-drugs/onderzoek/leerlingenbevraging.aspx</p>

Jongeren

	schooljaar 2004-2005	schooljaar 2010-2011	doel 2015
percentage rokers tot 15 jaar	14,4	13,5	max 11
percentage dat meer dan 1 keer per maand alcohol drinkt tot 15 jaar	26,8	19,8	max 20
percentage dat ooit cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt tot 17 jaar	21,5	18,0	max 14
percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt tot 17 jaar	11,8	11,3	max 7

Volwassenen

	2004	2008	doel 2015
percentage rokers vanaf 16 jaar	26,8	22,8	max 20
percentage mannen vanaf 16 dat meer dan 21 eenheden per week drinkt	12,8	9,7	max 10
percentage vrouwen vanaf 16 dat meer dan 14 eenheden per week drinkt	5,4	6,1	max 4
percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt bij de 18-35 jarigen	10,7	11,5	max 8

Bespreking

De gezondheidsdoelstelling over roken stelt dat tegen 2015 bij personen van 15 jaar en jonger het percentage rokers niet hoger dan 11% mag zijn. Deze parameter geeft sinds schooljaar 2004-2005 geen duidelijke trend weer maar vertoont lichte schommelingen rond eenzelfde waarde. Tijdens het schooljaar 2010-2011 bedroeg het percentage 13,5%.

Het percentage rokers vanaf de leeftijd van 16 jaar moet tegen 2015 minder dan 20% bedragen. De Gezondheidsenquête 2008 telde nog 23% rokers in Vlaanderen, een daling tegenover 2004.

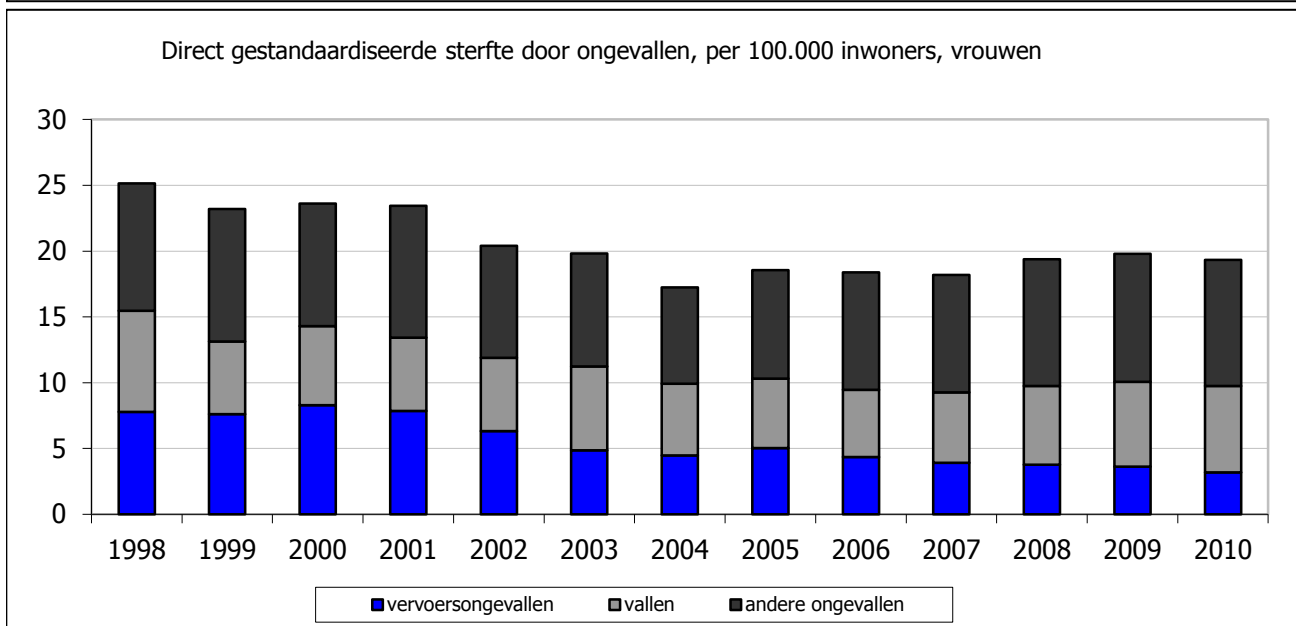
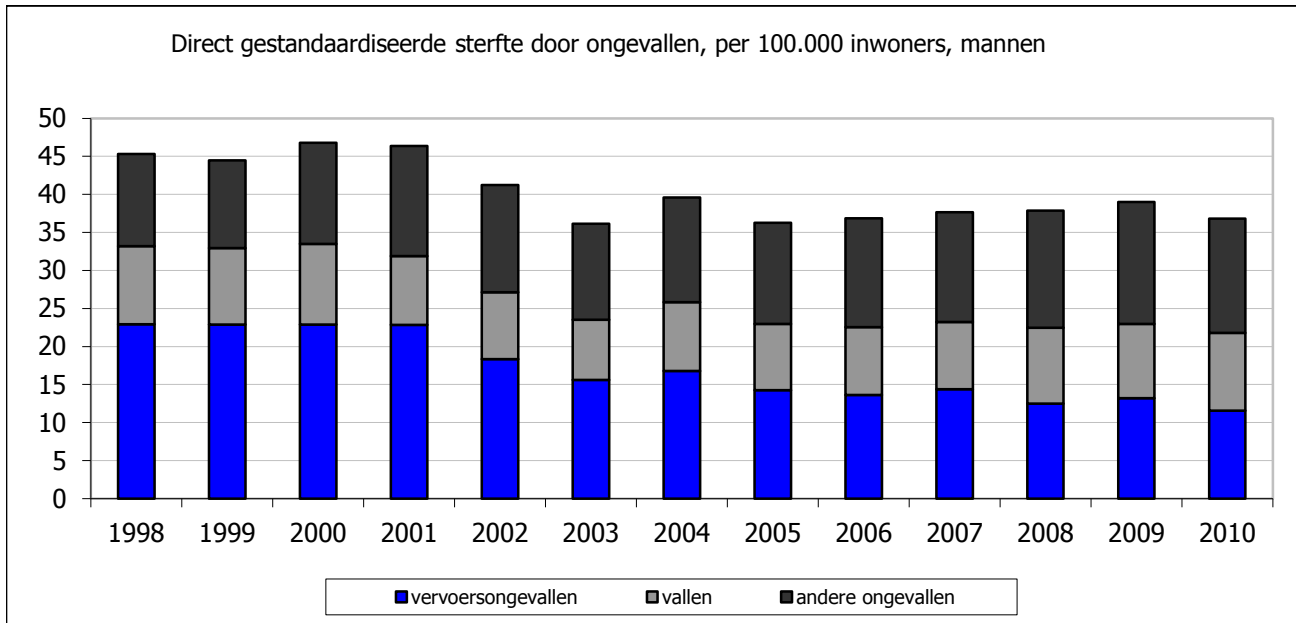
De gezondheidsdoelstelling over alcohol stelt dat tegen 2015 bij personen van 15 jaar en jonger het percentage dat meer dan 1 keer per maand drinkt niet hoger mag zijn dan 20%. Dit percentage kende de afgelopen jaren een lichte daling. Tijdens het schooljaar 2010-2011 bedroeg dit cijfer 19,8%, waardoor de gezondheidsdoelstelling nipt werd bereikt.

Het percentage volwassen mannen dat wekelijks meer dan 21 eenheden drinkt zou in 2015 nog maximaal 10% mogen bedragen, in 2008 was dit 10%. Het percentage volwassen vrouwen dat wekelijks meer dan 14 eenheden drinkt moet terug naar 4% en bedroeg 6% in 2008.

De gezondheidsdoelstelling over illegale drugs stelt dat tegen 2015 bij personen van 17 jaar en jonger het percentage dat ooit cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 14% mag zijn, het percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een illegale drug heeft gebruikt, mag niet hoger zijn dan 7%. Hoewel het ooit-gebruik in het laatste schooljaar gedaald is naar 18%, kan men nog niet spreken van een neerwaartse trend. ook het laatstejaarsgebruik blijft schommelen rond hetzelfde niveau. De huidige prevalentie van 11% ligt nog niet dicht bij de doelstelling van 7%.

11,5% van de 18-35 jarigen gebruikte in 2008 het jaar voor de bevraging cannabis, het doel in 2015 bedraagt maximaal 8%.

Doelstelling	17.3.4 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicatoren	Gezondheidsdoelstelling: ongevallen in de privé-sfeer
Definitie	Beschouwd worden vervoersongevallen, vallen en andere ongevallen (V00 tot X59 in de ICD-10 classificatie).
Streefwaarde	Gezondheidsdoelstelling: het aantal dodelijke ongevallen in de privésfeer en het verkeer moeten afnemen met 20% (ten opzichte van 1998).
Dimensies	Geslacht
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1998-2010
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	8/04/2013
Meetmethode	Berekening aan de hand van de sterftecertificaten.
Bron data	Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Gezond-leven-en-milieu/Ongevallen-in-privésfeer/Cijfers-over-ongevallensterfte/

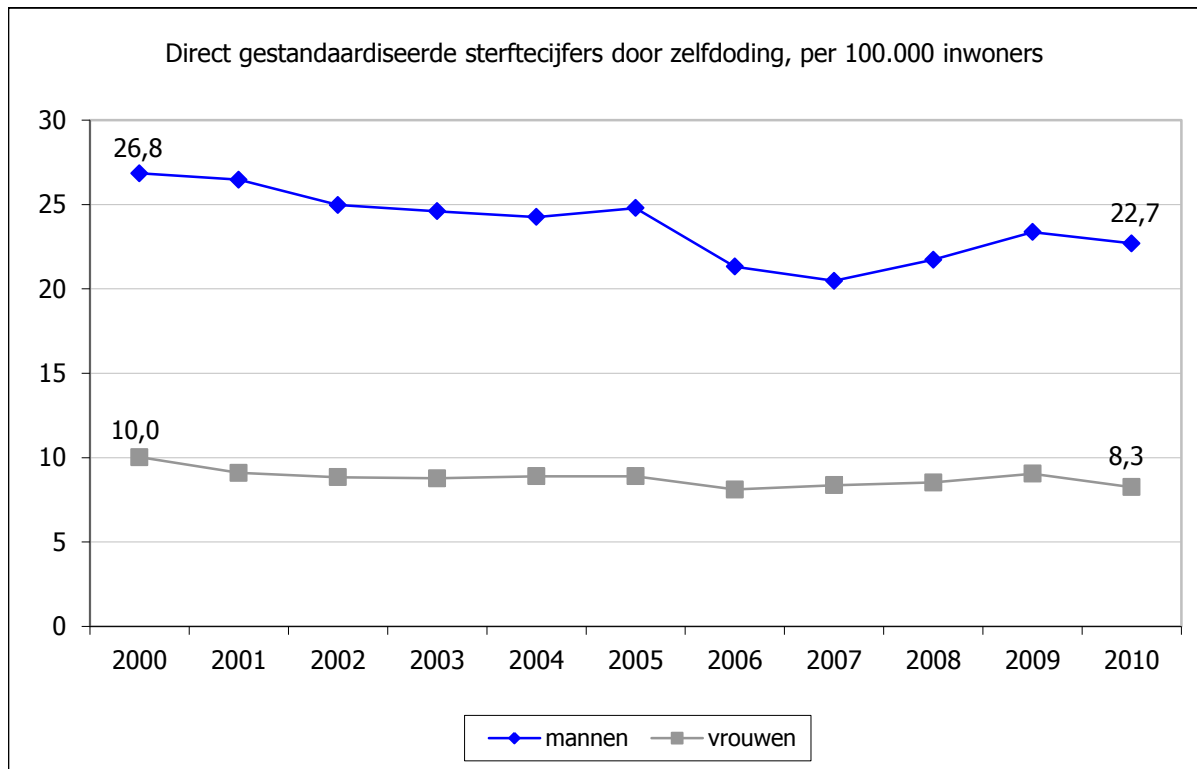

Bespreking

Sinds 1998 is de sterfte door ongevallen bij mannen gedaald met 18%. Daarmee is voor mannen de doelstelling niet bereikt. Voor vervoersongevallen werd de doelstelling wel bereikt. De sterfte bij mannen door vervoersongevallen daalde met 50%. De sterfte door overige ongevallen nam niet af bij mannen. De sterfte door niet-intentioneel vallen bleef ongeveer gelijk, de sterfte door andere niet-vervoersongevallen steeg daarentegen met 24%.

Sinds 1998 is de sterfte door ongevallen bij vrouwen gedaald met 23%. Daarmee blijft de doelstelling voor vrouwen bereikt, zij het nipt. De sterfte door vervoersongevallen daalde bij vrouwen met 59%. De sterfte bij vrouwen door een ongelukkige val daalde met 14%. De sterfte bij vrouwen door andere ongevallen bleef gelijk ten opzichte van 1998. Tussen 1998 en 2002 daalde de sterfte, maar sinds 2002 is er eerder een stijgende trend vast te stellen.

Doelstelling	17.3.6 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicatoren	Gezondheidsdoelstelling: depressie en zelfdoding
Definitie	Onder zelfdoding vallen doodsoorzaken in de categorie 'opzettelijk zichzelf schade toebrengen' (X60 tot X84 in de ICD-10 classificatie). Gezondheidsparameters hangen sterk samen met de leeftijd van de individuen. Daarom is het voor vergelijkingen in de tijd en in de ruimte belangrijk rekening te houden met de leeftijdsamenstelling van de bevolking. Het effect van een verschillende leeftijdsverdeling wordt uitgeschakeld door voor een populatie de sterfte te berekenen die zou bestaan indien deze leeftijdsverdeling overal gelijk zou zijn. Een direct gestandaardiseerd sterftecijfer is in die zin een "theoretisch" cijfer dat alleen nut heeft bij vergelijkingen in de tijd of tussen verschillende populaties. Men kan hiervoor verschillende standaardpopulaties gebruiken: van een welbepaalde bestaande populatie tot een volledig theoretische populatie (bv. de Europese Standaardbevolking).
Streefwaarde	Gezondheidsdoelstelling: de sterfte door zelfdoding bij mannen en vrouwen moet tegen 2020 verminderd zijn met 20% ten opzichte van 2000.
Dimensies	Geslacht
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2010
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	8/04/2013
Meetmethode	Berekening aan de hand van de sterftecertificaten.
Bron data	Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Ziekten/Depressies-en-zelfdoding/Evaluatie-gezondheidsdoelstelling-zelfdoding-en-depressie-via-sterftecijfers/

Bespreking

In 2010 stierven 1.066 Vlamingen door zelfdoding. Bijna 3 op de 4 van hen waren mannen: 772 mannen tegenover 294 vrouwen. Suicide is een van de meest voorkomende doodsoorzaken bij jonge volwassenen tussen 20 en 49 jaar. De gemiddelde leeftijd van mannen die zelfdoding plegen is 50 jaar, bij vrouwen is dit 53 jaar. De belangrijkste methode is ophanging (verhanging, wurging en verstikking).

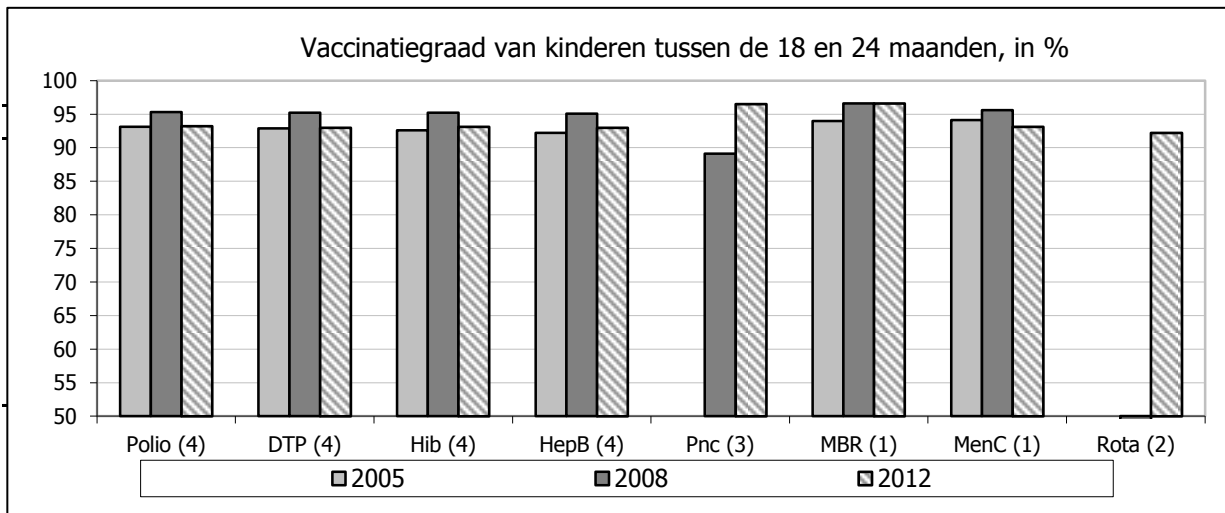
De eerste gezondheidsdoelstelling zelfdoding en depressie bepaalde dat de sterfte door zelfdoding bij mannen en vrouwen tegen 2010 verminderd moest zijn met 8% ten opzichte van 2000. Deze doelstelling is gehaald zowel bij mannen als bij vrouwen.

Voor mannen was er een daling van 15% tussen het gestandaardiseerde aantal overlijdens in 2000 en dat in 2010. Dat is meer dan de vooropgestelde 8% en bovendien een statistisch significant verschil.

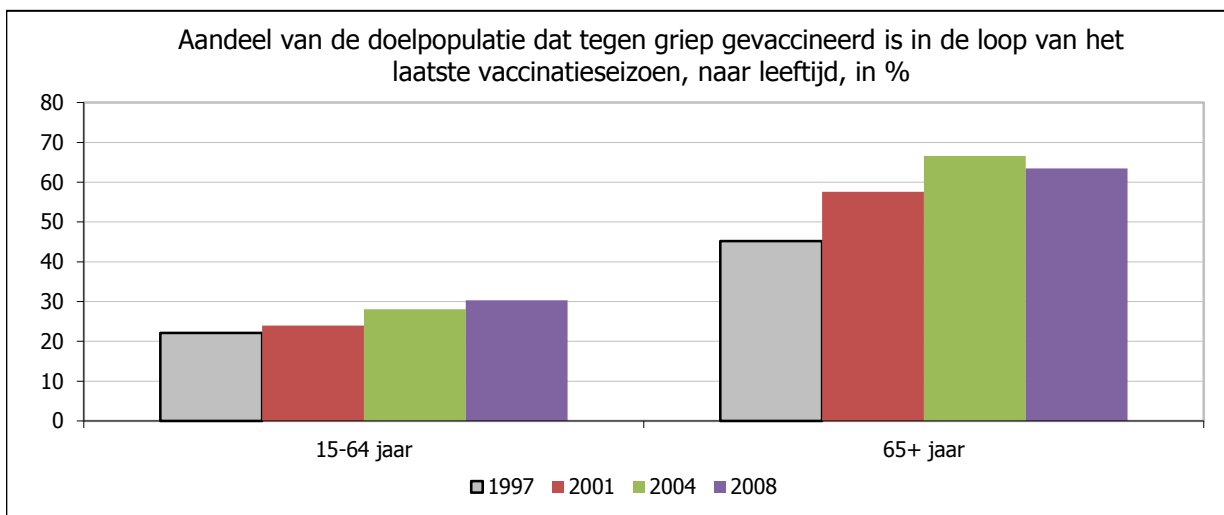
Voor vrouwen daalde het gestandaardiseerde aantal overlijdens met 18% in 2010 ten opzichte van 2000. Ook bij vrouwen is de doelstelling gehaald en ook hier is het verschil significant.

Tijdens de gezondheidsconferentie suicidepreventie van 17 december 2011 werd in een nieuwe gezondheidsdoelstelling bepaald dat het aantal zelfdodingen in 2020 met 20% moet dalen tov 2000.

Doelstelling	17.3.7 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicator	Gezondheidsdoelstelling: infectieziekten en vaccinatie
Definitie	
Streefwaarde	Gezondheidsdoelstelling: Tegen 2020 moet een kwaliteitsvol vaccinatiebeleid in Vlaanderen erop gericht zijn de bevolking gedurende het hele leven doeltreffend te beschermen tegen vaccineerbare infectieziekten die een ernstige impact kunnen hebben op de levenskwaliteit. Deze doelstelling is opgesplitst in een aantal meer concrete subdoelstellingen, onder andere: <ul style="list-style-type: none"> • Tegen 2020 wordt voor kinderen en jongeren voor elk van de vaccinatiemomenten de vaccinatiegraad bereikt die nodig is voor het garanderen van groepsimmunititeit; • Tegen 2020 is minstens 50% van de risicogroepen voor complicaties van griep jonger dan 65 jaar gevaccineerd tegen seizoensgriep; • Tegen 2020 is minstens 75% van de 65-plussers gevaccineerd tegen seizoensgriep.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Kinderen: 2005, 2008 en 2012; Volwassenen: 1997, 2001, 2004 en 2008
Frequentie en stiptheid	Onregelmatig
Laatst gewijzigd	10/04/2013
Meetmethode	Enquête
Bron data	Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid; Gezondheidsenquête WIV
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Ziekten/Infectieziekten-en-vaccinatie/Vaccinatiegraadstudies/ http://www.iph.fgov.be/epidemiologie/epidemiologie/crospnl/hisnl/his08nl/r2/9.vaccinatie_r2.pdf

bron: Vaccinatiegraadstudie 2012, Hoppenbrouwers, K. en Van Damme, P. (2013)

Doelpopulatie: personen van 15 jaar en ouder met een specifieke chronische aandoening (astma, chronische bronchitis, een cardiovasculaire pathologie, hoge bloeddruk, nierproblemen of diabetes) en personen van 65 jaar en ouder.

bron: Gezondheidsenquête WIV

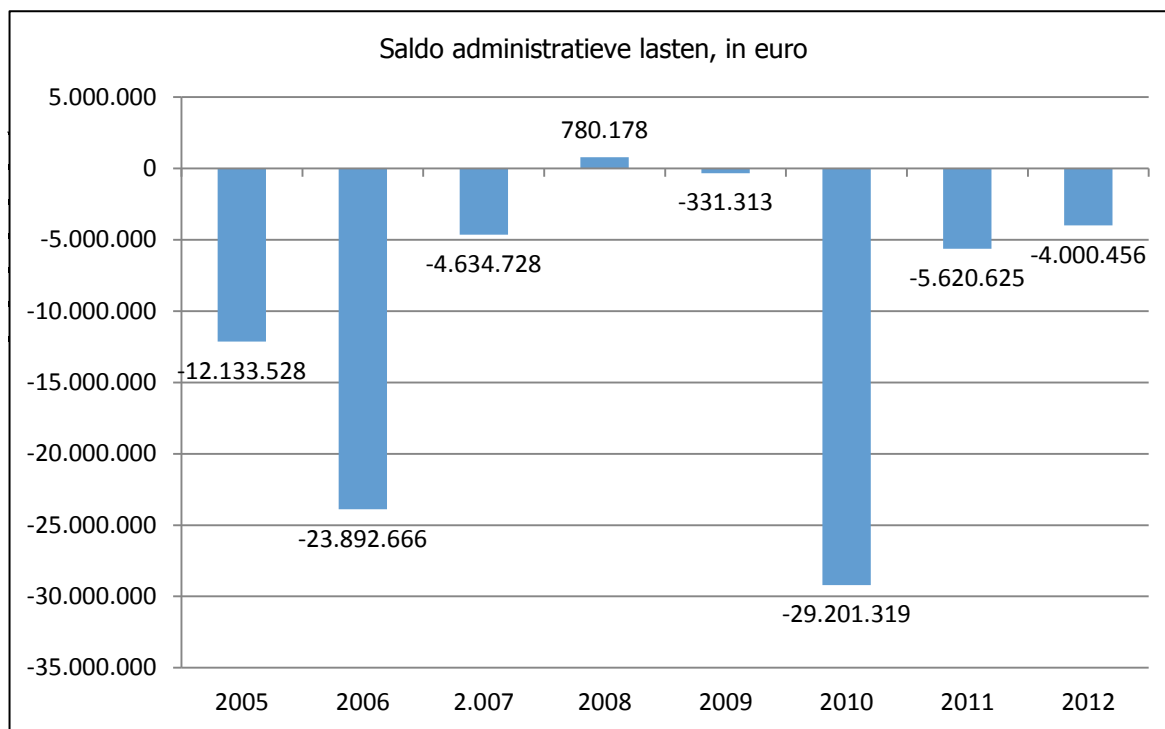
Bespreking

Uit een studie naar de vaccinatiegraad bij jonge kinderen in 2012 blijkt dat de vaccinatiegraad voor het hexavalente vaccin (polio, DTP, Hib en HepB) en voor het meningokokken C vaccin stabiel bleef (93%) sinds 2005. Vijf jaar na de invoering in de vaccinatiekalender bereikt de vaccinatiegraad voor het pneumokokkenvaccin (Pnc) samen met die voor MBR de hoogste waarden in Vlaanderen (96%). De doelstelling van 95% voor de eerste dosis MBR-vaccin, vereist voor de eliminatie van mazelen in België, wordt dus in 2012 opnieuw bereikt. Ook voor de andere vaccinaties in de Vlaamse vaccinatiekorf (hexavalent vaccin, Pnc en MenC) wordt bij jonge kinderen een voldoende hoge vaccinatiegraad bereikt om groepsimmunitet te bekomen.

Voor het rotavirus vaccin, ook aanbevolen door de Hoge Gezondheidsraad maar niet gratis aangeboden, steeg de vaccinatiegraad 4 jaar na publicatie van de aanbeveling tot een niveau dat dit van de andere zuigelingenvaccins benadert.

In 2008 was 30% van de doelpopulatie tussen 15 en 64 jaar gevaccineerd tegen griep in de loop van het laatste vaccinatiejaar. Bij de 65 plussers liep dit aandeel op tot 64%. De gezondheidsdoelstelling stelt tegen 2020 vaccinatiegraden van respectievelijk 50% en 75% voorop. Er was omzeggens geen verschil tussen mannen en vrouwen en ook opleidingsniveau speelde geen rol van betekenis. De vaccinatiegraden nemen toe doorheen de tijd.

Doelstelling	18.1.1 Een efficiënte en kwaliteitsvolle overheid en regelgeving draagt in 2020 op structurele wijze bij tot het welzijn en de welvaart van de bevolking.
Kernindicator	Netto saldo gemeten administratieve lasten
Definitie	Administratieve lasten zijn de kosten van de administratieve handelingen die actoren moeten uitvoeren voor de naleving van wettelijke informatieverplichtingen aan de overheid, ongeacht of zij die handelingen ook zonder wettelijke verplichting zouden uitvoeren. Die kosten zijn additioneel ten opzichte van de kosten om de administratie van hun kernproces op orde te hebben en gaan uit van een efficiënte naleving van de informatieverplichtingen door de actoren.
Streefwaarde	Niet expliciet bepaald- negatieve waarde dwz verlaging van administratieve lasten
Dimensies	Beschikbaar per beleidsdomein, lasten voor overheden en voor externe gebruikers (burgers, bedrijven)
Vergelijking ruimte	Enkel voor Vlaanderen, niet vergelijkbaar met regio's
Vergelijking tijd	sinds 2005
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, per kwartaal beschikbaar
Laatst gewijzigd	30/04/2013
Meetmethode	Voor elk dossier dat op de Vlaamse Regering geagendeerd wordt voor 1e principiële goedkeuring en dat een wijziging van de administratieve lasten tot gevolg heeft, moeten deze administratieve lasten gemeten en gerapporteerd worden via de RIA of via de Nota aan de Vlaamse Regering (als er geen RIA moet opgemaakt worden). Deze kosten bestaan uit 2 componenten: 1) de tijdsbestedingskosten (tijdsbesteding * uurtarief * aantal actoren * periodiciteit) en 2) de out-of-pocketkosten: de reële uitgaven die gepaard gaan met het naleven van informatieverplichtingen. Voorbeelden zijn de kost van een aangetekende zending, een verplaatsing naar het gemeentehuis, ... De metingen van administratieve lasten gebeuren obv het standaard Kosten Model
Bron data	Dienst Wetmatiging
Meer informatie	www.wetsmatiging.be

Bespreking

Sinds de invoering van de compensatieregel binnen de Vlaamse overheid (1/1/2005) werd jaarlijks een afname van de administratieve lasten van nieuwe of wijzigende regelgeving gemeten. Enkel in 2008 werd een lichte toename aan administratieve lasten gemeten.

Doelstelling	18.1.2 Een efficiënte en kwaliteitsvolle overheid en regelgeving draagt in 2020 op structurele wijze bij tot het welzijn en de welvaart van de bevolking.
Kernindicator	Kwaliteit van regelgeving en van het regulariseringsmanagement
Definitie	De kwaliteit van regelgeving is het percentage van de regelgevingsdossiers die een wetgevingstechnisch en taalkundig advies kregen en waarvoor de RIA-beoordeling (reguleringsimpactanalyse) gunstig (> 50%) was.
Streefwaarde	Streefdoel niet bepaald, stijging
Dimensies	
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	Vanaf 2005
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, per kwartaal beschikbaar
Laatst gewijzigd	7/05/2013
Meetmethode	Een RIA is een gestructureerde analyse van de beoogde doelstellingen en van de verwachte positieve en negatieve effecten van een voorgenomen regelgeving in vergelijking met alternatieven. De dienst Wetsmatiging controleert de RIA's en geeft ze een score. De Dienst wetsmatiging heeft een handleiding uitgewerkt. Vanaf 1 januari 2005 is de reguleringsimpactanalyse (RIA) verplicht.
Bron data	Dienst Wetmatiging
Meer informatie	www.wetsmatiging.be

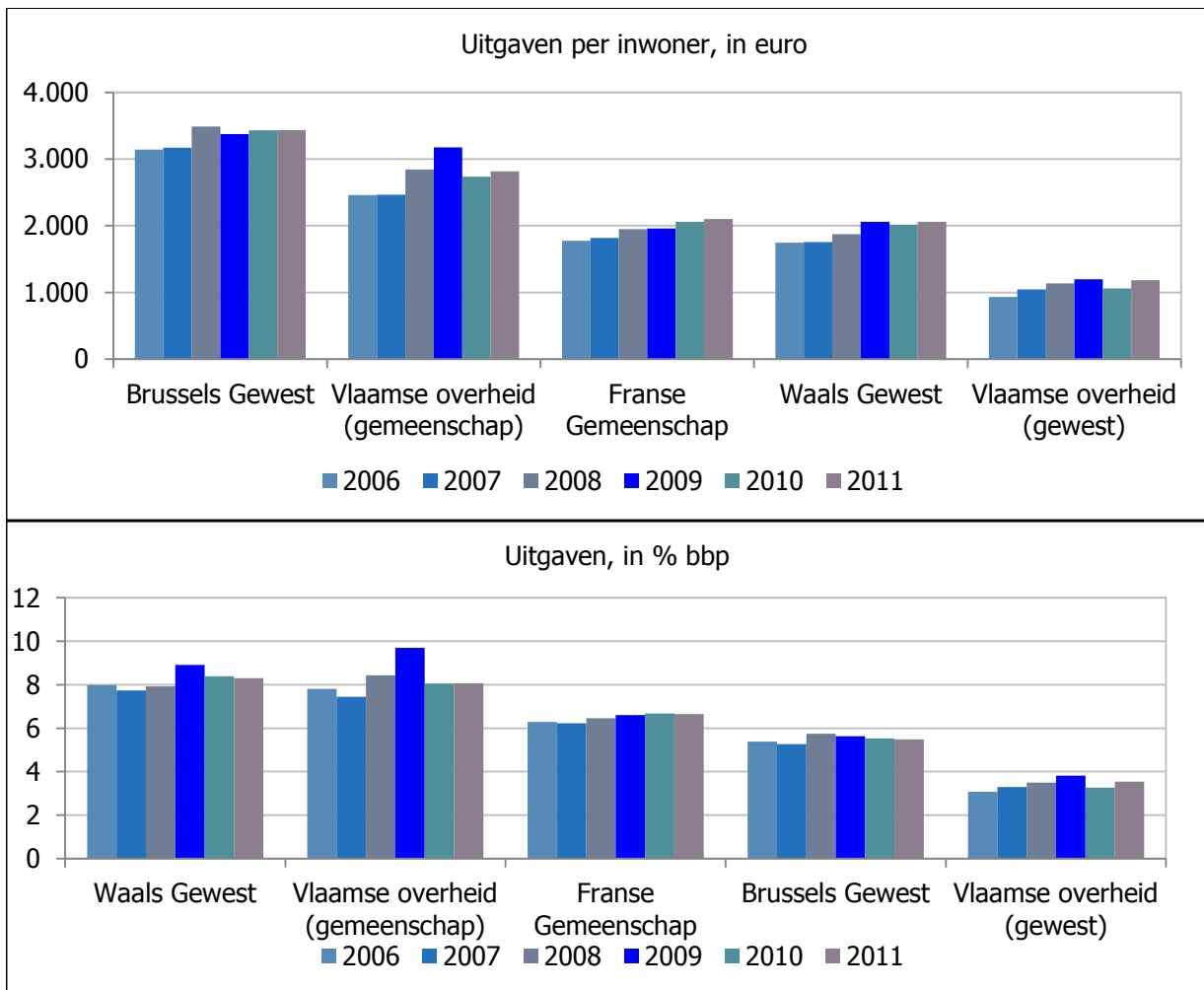
Aantal regelgevingsdossiers die voldoen aan kwaliteitsvereisten

jaar	aantal	aandeel
2005	110 op 157	70,1
2006	107 op 134	79,9
2007	60 op 77	77,9
2008	90 op 97	92,8
2009	39 op 41	95,1
2010	23 op 29	79,3
2011	48 op 52	92,3
2012	38 op 45	84,4

Bespreking

Het aantal gunstig beoordeelde regelgevingsdossiers van de Vlaamse overheid stijgt sinds de nulmeting in 2005. Het aantal dossiers kent wel een dalende trend, waardoor een ongunstig beoordeeld dossier relatief zwaarder doorweegt in het totaalpercentage. Zo zakte het aandeel positief beoordeelde dossiers in 2010 tijdelijk onder de 80%. Een jaar later werden opnieuw meer dan 9 op 10 regelgevingdossiers positief geëvalueerd.

Doelstelling	18.3.1 De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie én de relatie tussen alle dimensies van het overheidsingrijpen kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen bijsturen.
Kernindicatoren	Overheidsuitgaven, evolutie in de tijd, in % BBP en per inwoner in het Vlaanderen, het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Franse Gemeenschap volgens COFOG-classificatie (2 digits).
Definitie	<p>COFOG is een internationale classificatie van overheidsfuncties. De overheidsuitgaven worden verdeeld naar functie (gezondheid, onderwijs, ...) en niet meer volgens organogram van de overheid. Dit laat een betere vergelijking in de tijd en ruimte toe, zeker als de overheid haar diensten reorganiseert (de functies blijven immers dezelfde). De eenheden van de COFOG-classificatie zijn de verrichtingen. Elke verrichting krijgt een code overeenstemmend met de functie die bij de verrichting hoort.</p> <p>Tot de Vlaamse gewestuitgaven worden gerekend de codes: 4. economische zaken, 5. milieubescherming en 6. huisvesting en gemeenschappelijke voorzieningen. Tot de Vlaamse gemeenschapsuitgaven behoren: 7. gezondheid, 8. recreatie cultuur en godsdienst, 9. onderwijs en 10. sociale bescherming. De code 1. algemeen overheidsbestuur wordt evenredig verdeeld over gewest- en gemeenschapsuitgaven.</p> <p>Het bbp en de inwoners van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wordt voor 70% over de Franse Gemeenschap en voor 30% over de Vlaamse gemeenschapsuitgaven verdeeld.</p>
Streefwaarde	Geen expliciete streefwaarde
Dimensies	Euro per inwoner, % bbp
Vergelijking ruimte	Vlaams overheid (gewest- en gemeenschapsuitgaven), Waals Gewest, Brussels H Gewest, Franse Gemeenschap
Vergelijking tijd	2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. De data voor jaar T zijn beschikbaar in T+1.
Laatst gewijzigd	13/05/2013
Meetmethode	Administratieve registratie.
Bron data	Algemene Gegevensbank FOD Begroting
Meer informatie	http://www.begroting.be/portal/page/portal/INTERNET_pagegroup/INTERNET_algemenegegevensbank/TAB149685/AGB2010FR.pdf

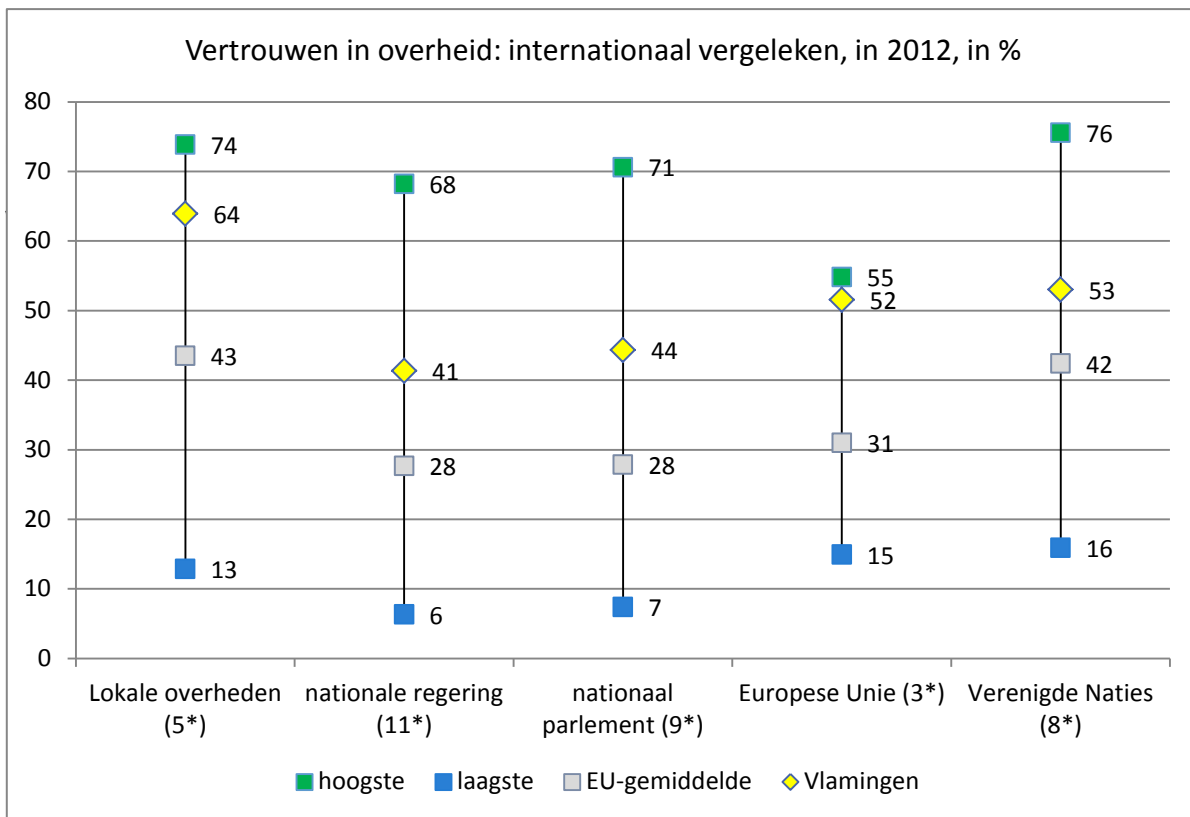
Bespreking

De totale gewestuitgaven van de Vlaamse overheid evolueerden van 930 euro per inwoner in 2006 naar 1.180 euro per inwoner in 2011. In 2011 is, na de daling van 2010, opnieuw een stijging merkbaar tegenover het voorgaande jaar. De uitgaven in de overige gewesten liggen duidelijk hoger. In het Waalse Gewest bedragen de uitgaven in 2011 2.060 euro per inwoner, in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest 3.430 euro. De gemeenschapsuitgaven daarentegen liggen hoger in Vlaanderen (2.810 euro per inwoner) dan in de Franse Gemeenschap (2.100 euro). Ook de Vlaamse gemeenschapsuitgaven daalden in 2010 om in 2011 weer toe te nemen.

De Vlaamse gewestuitgaven zijn in 2011 goed voor 3,5% van het Vlaamse bbp. Ook in termen van bbp namen de uitgaven in 2010 af, en stijgen ze weer in 2011. In het Waalse Gewest daalden de uitgaven zowel in 2010 als in 2011. In 2011 bedragen ze 8,3% bbp, maar liggen nog duidelijk hoger dan de Vlaamse gewestuitgaven. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest stabiliseren de uitgaven zich op 5,5% van het bbp. De Vlaamse gemeenschapsuitgaven blijven eveneens stabiel op een niveau van 8,1% bbp. Bij de Franse Gemeenschap is er een kleine daling tot 6,6% bbp in 2011, wat dus lager is dan het cijfer voor de Vlaamse gemeenschapsuitgaven.

Naar COFOG-domeinen (euro per inw., 2011) geeft de Vlaamse overheid (gewestuitgaven) het meest uit aan economische zaken (830 euro). Op te merken valt dat dit cijfer ook de uitgaven voor vervoer omvatten. Dit is ook het topdomein in de overige gewesten, die hieraan echter hogere bedragen spenderen: 870 euro in het Waalse Gewest en 1.210 euro in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Onderwijs is de grootste uitgavenpost voor de gemeenschappen: Vlaanderen besteedt hieraan 1.560 euro per inwoner en de Franse Gemeenschap 1.550 euro.

Doelstelling	18.3.2 De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie en de relatie tussen alle dimensies van het overheidsoptreden kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen kan bijsturen.
Kernindicator	Vertrouwen in overheidsinstellingen: internationaal vergeleken
Definitie	Het percentage van de bevolking dat vertrouwen stelt in overheidsinstellingen. Het percentage geeft het aandeel van de bevolking weer dat vertrouwen stelt. Respondenten kunnen enkel aangeven of ze al dan niet vertrouwen hebben. In andere surveys (SCV, ESS) is er meer gradatie mogelijk (5- of 10-puntschaal) waardoor vergelijking niet mogelijk is. Het percentage wordt vergeleken met de minimum- en maximumwaarde binnen de Europese landen. Het Vlaamse cijfer wordt ook afgezet ten opzichte van het Europese gemiddelde. Bij de benaming van de instelling wordt ook de ranking van Vlaanderen aangegeven.
Streefwaarde	Toename vertrouwen, bij top van EU-landen.
Dimensies	Europese lidstaten en Belgische cijfers opgesplitst naar Nederlandstaligen en Franstaligen.
Vergelijking ruimte	Europese Unie
Vergelijking tijd	2006 - 2012
Frequentie en stiptheid	wisselend
Laatst gewijzigd	26/04/2013
Meetmethode	Face to face survey in lidstaten EU. Voor België ca. 1.000 respondenten waarvan ca. 600 Nederlandstaligen.
Bron data	Eurobarometer
Meer informatie	http://ec.europa.eu/public_opinion/standard_en.htm

* rangorde t.o.v. andere Europese lidstaten

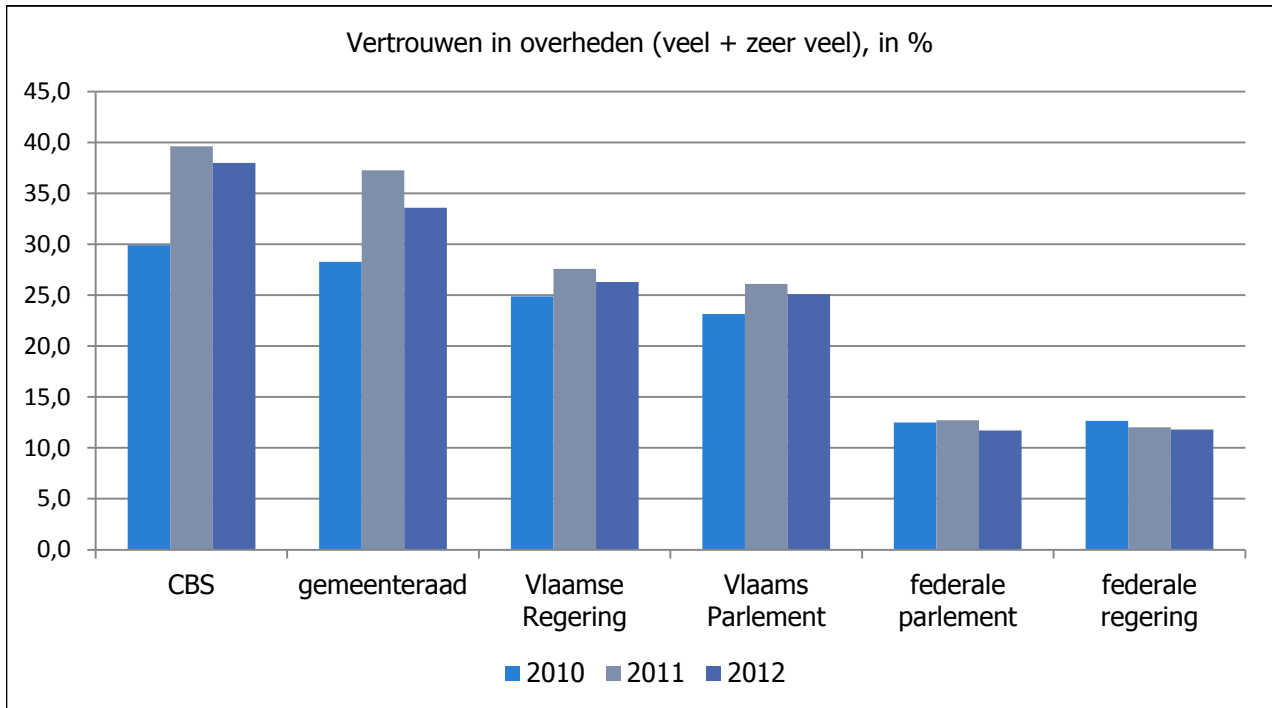
Bespreking

In de lente van 2012 ligt het vertrouwen van de Vlamingen voor alle instellingen beduidend boven het Europese gemiddelde. Vooral het vertrouwen in lokale en regionale overheden is groot. Een meerderheid heeft vertrouwen in de Europese Unie en de Verenigde Naties. Dit is niet het geval voor de nationale instellingen. In vergelijking met de voorgaande jaren hebben regering en parlement zowel in vertrouwen als in relatieve positie ten opzichte van de Europese lidstaten wel een lichte vooruitgang geboekt. Het vertrouwen in de regionale of lokale overheid is in vergelijking met 2010 vrijwel ongewijzigd gebleven.

Het wantrouwen is het hoogst in de Zuid-Europese landen Italië, Griekenland, Portugal en Spanje en dit op alle niveaus.

De scores op basis van Eurobarometer liggen opmerkelijk hoger dan deze op basis van de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (zie 18.3.3). Bij Eurobarometer kan de bevolking enkel aangeven al dan niet vertrouwen te hebben. In de SCV-survey heeft men vijf antwoordmogelijkheden van helemaal geen vertrouwen tot zeer veel vertrouwen.

Doelstelling	18.3.3 De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie en de relatie tussen alle dimensies van het overheidsoptreden kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen kan bijsturen.
Kernindicator	Vertrouwen in overheidsinstellingen op verschillende niveaus
Definitie	Het percentage van de bevolking dat vertrouwen stelt in overheidsinstellingen. Per instelling kunnen respondenten aangeven of ze er heel weinig, weinig, niet veel en niet weinig, veel of zeer veel vertrouwen in hebben.
Streefwaarde	Toename
Dimensies	Lokaal, Vlaams, federaal
Vergelijking ruimte	
Vergelijking tijd	Sinds 2010
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	22/03/2013
Meetmethode	Face to face enquête met de vraag hoeveel vertrouwen men heeft in de verschillende instellingen. Het weergegeven percentage slaat op diegenen die veel tot zeer veel vertrouwen hebben.
Bron data	SCV-survey
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1069.htm

Bespreking

Voor verschillende politieke instellingen ligt het vertrouwen in 2012 ongeveer op dezelfde hoogte als in 2011. Enkel het vertrouwen in de gemeenteraad, gemeten juist voor de gemeenteraadsverkiezingen is fors teruggevallen. Zo wat 26% heeft vertrouwen in de Vlaamse Regering. De federale instellingen blijven zeer laag scoren. De bevolking heeft nog steeds het meeste vertrouwen in de lokale overheid.

Het wantrouwen is het grootste tegenover de federale regering. 35% stelt er geen tot helemaal geen vertrouwen in te hebben, voor het federale parlement is dit het geval voor 32% van de bevolking. Op het lokale niveau is het wantrouwen het laagst. Minder dan 1 op de 5 heeft daar in de lente van 2012 geen tot helemaal geen vertrouwen in.

Doelstelling	18.3.4 De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie en de relatie tussen alle dimensies van het overheidsoptreden kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen kan bijsturen.
Kernindicator	Tevredenheid van burgers met voorzieningen: algemene perceptie op niveau Vlaamse bevolking.
Definitie	Mate van tevredenheid van de bevolking met diverse voorzieningen. Per voorziening kunnen respondenten aangeven of ze er zeer ontevreden, ontevreden, noch tevreden noch ontevreden, tevreden, zeer tevreden over zijn.
Streefwaarde	Stijging tegenover nulmeting (2007)
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	Nulmeting 2007, vervolgmeting in 2010, 2011 en 2012.
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	22/03/2013
Meetmethode	Face to face survey bij de Vlaamse bevolking
Bron data	SCV-survey
Meer informatie	http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/Enquetes/Pages/Enquetes.aspx

Tevredenheid met voorzieningen, in %

voorziening	2007		2010		2011		2012	
	NT	T	NT	T	NT	T	NT	T
huisvuilvoorzieningen	8,9	82,0	4,8	85,2	4,2	87,7	5,3	88,8
culturele voorzieningen	2,6	82,5	2,9	79,0	3,0	83,7	2,3	83,5
onderwijs	6,9	78,0	6,8	73,4	4,4	82,2	4,5	80,7
openbaar groen	7,9	76,2	7,2	71,6	4,0	81,3	6,5	79,5
gezondheidsvoorzieningen	6,6	77,6	7,4	72,0	3,7	84,0	5,0	79,5
sportvoorzieningen	6,4	74,7	4,8	70,7	3,4	78,5	3,7	78,5
bejaardenvoorzieningen	20,2	50,8	16,5	51,4	7,2	63,6	10,5	59,0
openbaar vervoer	15,9	62,2	18,5	53,8	14,2	62,3	16,4	57,4
jongerenvoorzieningen	10,9	58,3	10,5	52,1	9,9	58,3	11,2	57,2
kinderopvang	13,8	50,3	11,3	48,8	6,7	60,2	9,2	56,4
staat fiets- en voetpaden	39,4	38,3	46,2	27,8	40,3	32,9	31,6	42,4
staat wegen	30,1	41,9	55,7	16,8	30,4	44,7	35,4	35,8
begeleiding werklozen	22,7	41,3	24,5	31,2	21,9	33,9	26,1	31,9
opvang en begeleiding vreemdelingen	28,3	26,7	32,8	20,0	26,8	25,4	32,4	22,8
opvang en begeleiding armen	35,0	26,2	36,5	20,5	30,4	26,0	35,3	21,5
<i>Tevredenheidsindex (1-5)</i>	3,46		3,35		3,52		3,47	

NT: zeer ontevreden + ontevreden T: zeer tevreden + tevreden

Bespreking

De globale tevredenheid met een korf van voorzieningen is in 2012 ten opzichte van de meting in 2011 gedaald. Wel ligt deze score nog beduidend boven 2010 en is ze vergelijkbaar met de eerste meting in 2007 (index 3,46).

De meeste Vlamingen zijn over het algemeen tevreden tot zeer tevreden over voorzieningen voor huisvuil, cultuur, onderwijs, openbaar groen, gezondheid en sport. Er zijn amper mensen die daarover niet te spreken zijn. Ook ouderenvoorzieningen, openbaar vervoer, kinderopvang en voorzieningen voor jongeren scoren nog goed.

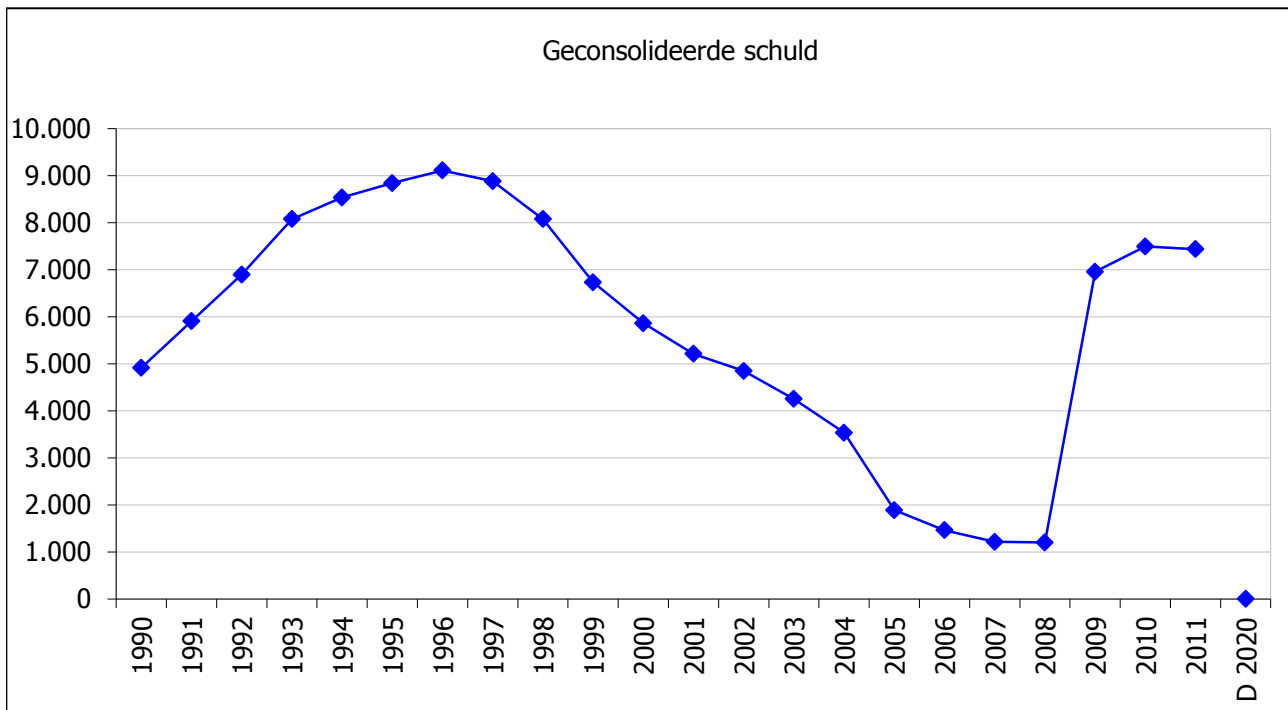
Voor heel wat voorzieningen is er in 2012 een stijging in de tevredenheid vast te stellen t.o.v. 2007.

Doelstelling	19.1.1 Alle maatschappelijke actoren worden tegen 2020 meer actief bij het beleid betrekken. Dat bevordert het gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en de gemeenschappelijke actieve oplossingsgerichtheid van de overheid en het middenveld voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen, zoals duurzame ontwikkeling.
Kernindicator	Aantal adviezen Strategische Adviesraden (SAR)
Definitie	Aantal regelgevingsdossiers waarin het advies van een SAR werd <i>gevraagd</i> ten opzichte van het totaal aantal regelgevingdossiers + aantal regelgevingsdossiers waarin het advies van een SAR werd <i>gegeven</i> ten opzichte van het totaal aantal regelgevingdossiers
Streefwaarde	Geen streefnorm bepaald in doelstelling
Dimensies	Aantallen per adviesraad, op eigen initiatief of op vraag
Vergelijking ruimte	Vanaf 2008
Vergelijking tijd	Sommige SAR's zijn in 2007 opgericht, andere werden later opgericht.
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, jaarverslagen rond 15 mei x+1
Laatst gewijzigd	13/05/2013
Meetmethode	Administratieve registratie door SAR's
Bron data	Jaarverslagen SAR
Meer informatie	Secretariaten SAR

SAR	Aantal adviezen in 2011			Aantal adviezen in 2012		
	totaal	op vraag	op eigen initiatief	totaal	op vraag	op eigen initiatief
Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (MINA)	77	67	10	81	68	13
Mobiliteitsraad Vlaanderen (MORA)	14	11	3	12	11	1
Strategische adviesraad Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC)	20	16	4	38	31	7
Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)	92			76	68	8
Strategische adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV)	22	21	1	34	33	1
Strategische adviesraad voor Landbouw & Visserij (SALV)	17	13	4	24	16	8
Strategische adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed (SARO)	16	15	1	20	17	3
Strategische adviesraad voor Wetenschap en Innovatie	17	10	7	17	11	6
Strategische adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid	18	16	2	20	18	2
Vlaamse adviesraad voor Bestuurszaken (VLBEST)	22	19	3	27	23	4
Vlaamse onderwijsraad (VLOR)	49	32	14	47	36	11
Vlaamse Woonraad	17	12	5	12	7	5

	totaal	op vraag	op eigen initiatief
2012	408	339	69
2011	381	232	54
2010	320	201	53
2009	225	179	45

Doelstelling	20.1. De Vlaamse overheid blijft volgend decennium financieel gezond. Het uitgangspunt is de eind 2008 verworven schuldenvrije positie te behouden.
Kernindicatoren	Geconsolideerde Vlaamse Schuld
Definitie	Het gaat over de geconsolideerde (bruto)schuld op 31/12 (definitie Maastricht), wat inhoudt dat enerzijds de schulden van alle instellingen die volgens het ESR-stelsel van nationale rekeningen tot de Vlaamse overheid behoren worden meegerekend, en dat anderzijds een consolidering plaatsvindt, met andere woorden dat de onderlinge schulden tussen deze instellingen die tot de Vlaamse overheid behoren niet worden meegerekend. Ook vindt een consolidatie plaats met de overige regionale overheden van België, zodat de som van hun geconsolideerde brutoschulden gelijk is aan de geconsolideerde brutoschuld van de Belgische Gewesten en Gemeenschappen. Op te merken valt dat deze definitie van de Vlaamse schuld uiteraard veel ruimer dan de bekendere schuld van de ministeries van de Vlaamse overheid, die immers de meeste verzelfstandigde agentschappen niet omvat.
Streefwaarde	Nulwaarde eind 2008 moet behouden worden.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	
Vergelijking tijd	1990-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, voorjaar van het jaar volgend op het beschouwde jaar
Laatst gewijzigd	8/05/2013
Meetmethode	De gegevens worden door het Instituut van de Nationale Rekeningen berekend op basis van de gegevens die door het Departement F&B ter beschikking worden gesteld.
Bron data	INR, op basis van F&B
Meer informatie	http://www.nbb.be/DOC/DQ/N/DQ3/HISTO/SNM0405.PDF

Bespreking

Per 31/12/2011 bedroeg de geconsolideerde Vlaamse schuld 7,4 miljard euro, meer dan 6 maal zo hoog als eind 2008. De grote sprong vond plaats in 2009, intussen is de schuld op een hoog niveau gestabiliseerd. De sterke toename van de schuld is het gevolg van de steunoperaties aan de financiële sector. Tegen 2020 wil de Vlaamse overheid in het kader van Pact 2020 de schuld opnieuw tot nul herleiden.

Doelstelling	20.1. De Vlaamse overheid blijft volgend decennium financieel gezond. Het uitgangspunt is de eind 2008 verworven schuldenvrije positie te behouden.
Kernindicatoren	Prestatiegericht begroten
Definitie	De index geeft aan in welke mate prestatiegerichte informatie wordt aangewend bij het begrotingsproces: bij het opstellen van doelstellingen, bij de opvolging en rapportering van de uitvoering, bij de begrotingsonderhandelingen en het nemen van begrotingsbeslissingen. De index kan variëren van 0 (geen prestatiegerichte begroting) tot 1 (uitgebreid en diepgaand prestatiegericht begroten)
Streefwaarde	Streefwaarde 100%
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Landen OESO
Vergelijking tijd	2011-2013 voor Vlaams Gewest, vragenlijst voor OESO-landen is in 2007 ingevuld
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, voorjaar
Laatst gewijzigd	8/05/2013
Meetmethode	F&B berekent score op basis van OESO-vragenlijst "OECD Budget Practices and Procedures Survey (Part VI; Performance Information)" - controle door SOFI-werkgroep SVR berekent de scores van de buurlanden op basis van de antwoorden op bovengenoemde survey, afgenomen in 2007.
Bron data	F&B, SVR
Meer informatie	

OESO-vragenlijst, scores voor Vlaamse overheid

Begrotingsopmaak 2011

Rubrieken	deelscore	gewicht	%
gebruikte soorten performantie-informatie	44%	13,7%	6,1%
proces inzake het stellen van performantiedoelstellingen	25%	22,7%	5,7%
proces inzake het opvolgen en rapporteren over resultaten	17%	18,2%	3,0%
gebruik van performantie-informatie bij begrotingsbesprekingen en politieke beslissingen	6%	45,5%	2,9%
Totaal		100,0%	17,69%

bron: F&B, januari 2011.

Begrotingsopmaak 2012

Rubrieken	deelscore	gewicht	%
gebruikte soorten performantie-informatie	50,0%	13,7%	6,8%
proces inzake het stellen van performantiedoelstellingen	21,2%	22,7%	4,8%
proces inzake het opvolgen en rapporteren over resultaten	33,3%	18,2%	6,1%
gebruik van performantie-informatie bij begrotingsbesprekingen en politieke beslissingen	5,6%	45,5%	2,5%
Totaal		100,0%	20,3%

bron: F&B, januari 2012.

Begrotingsopmaak 2013

Rubrieken	deelscore	gewicht	%
gebruikte soorten performantie-informatie	50,0%	13,7%	6,8%
proces inzake het stellen van performantiedoelstellingen	21,2%	22,7%	4,8%
proces inzake het opvolgen en rapporteren over resultaten	33,3%	18,2%	6,1%
gebruik van performantie-informatie bij begrotingsbesprekingen en politieke beslissingen	9,9%	45,5%	4,5%
Totaal		100,0%	22,2%

bron: F&B, januari 2013.

Bespreking

Met een score van 22% voor 2013 is de Vlaamse overheid nog ver verwijderd van de streefwaarde. Wel is de score hoger dan voor 2011 en 2012. Het gebruik van performantie-informatie bij begrotingsbesprekingen en politieke beslissingen is namelijk verbeterd. Vlaanderen doet het daarmee weliswaar beter dan België, maar aanmerkelijk minder goed dan de buurlanden. Finland heeft binnen de OESO-landen de beste score.

De Vlaamse overheid heeft het gebruik van indicatoren opgelegd naar aanleiding van de beheers- en managementovereenkomsten. De uitwerking van doelstellingen en indicatoren kan nog beter (advies IF). Er worden jaarlijks rapporten opgesteld met evaluatie van de uitvoering van de beheers- en managementovereenkomsten. De beleidsbrieven geven jaarlijks een stand van zaken van de uitvoering van het aangekondigde beleid. De begrotingsprogramma's worden beoordeeld door IF en het Rekenhof. Er is vooralsnog geen koppeling tussen de begrotingscyclus enerzijds en de beleids- en contractcyclus anderzijds.

De performantiedoelstellingen die in de beheers- en managementovereenkomsten worden opgenomen, worden bepaald in overleg tussen de bevoegde minister en de betrokken leidend ambtenaren. Er is geen inmenging van het departement F&B. Performantie-informatie wordt weinig of niet gebruikt bij de begrotingsbesprekingen. Soms worden begrotingsprogramma's stopgezet, soms worden ze uitgebreid, dit is afhankelijk van de politieke beraadslaging.

